

SERXWEBÛN

JI SERXWEBÛN Û AZADIYÊ BI RÛMETTIR TIŞTEK NÎNE

Sal: 30 / Hejmar 351 / Adar 2011

AN AZADÎ AN AZADÎ

AMED

AMED

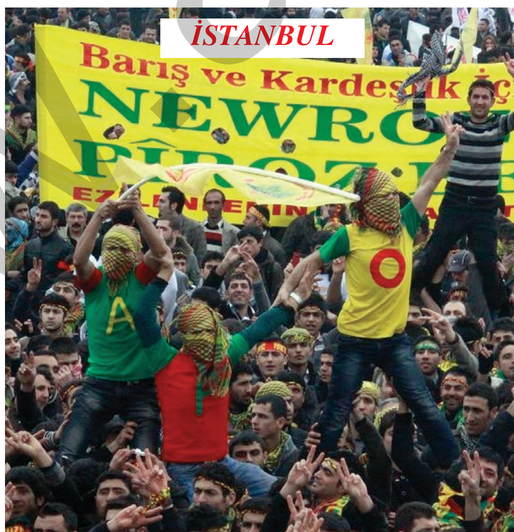
NİSÊBÎN

KANDİL

DUSSELDORF

WAN

İSTANBUL

SİLOPÎ

MERSİN

Ben sağ olduğum sürece kimse Kürtlerin onuruyla oynayamaz

ABDULLAH ÖCALAN

AKP'nin amacı Kürt sorununu çözmek değildir. Kendine yakın yandaş yaratmaktır. Amacı Kürtleri tasfiye etmektir.

AKP'yi uyarıyorum, artık bu provokasyonlardan, komplolardan vazgeç. Aydınların sözde tehdidi meselesinin sürekli gündemde tutulması, halka yapılan saldırılar, devam eden tutuklamalar, işte bu Bengi ve Sebahat'a ilişkin olaylar, son olarak bu Tatlıses olayı, bunların hepsi polis tarafından hazırlanan provokasyondur, komplodur, planlıdır. Bizim türkücülerle Tatlıses'le ne işimiz olur? Önce saldıracaksın, tahrik edeceksin, sonra da yok işte taş attı, tokat attı diye kıyamet koparacaksın! Sen bir milyonluk ordunla 30 yıldır bu halka soykırım uyguluyorsun, katlediyorsun, her türlü şiddeti uyguluyorsun, hapsediyorsun, bu ağır saldırı ve tahriklere karşı bir taş-tokat atıldı diye ortalığı ayağa kaldırıyorsun. Bu ahlaksızlıktır.

sayfa 16'da

İÇİNDEKİLER

AN AZADÎ AN AZADÎ

Türk devleti özellikle 29 Mart yerel seçimlerinden sonra Kürt özgürlük hareketinin demokratik çözüm çabalarına karşılık verme yerine, tasfiye politikası izledi. Barış gruplarına nasıl yaklaştığı bilinmektedir. Kürt halkının milyonlarca ayağa kalkması karşısında ürkmüştür ve bunun sonucu tasfiye politikasını daha da tırmandırmıştır. Böylelikle kendisinin düşündüğü tasfiye politikasını kabul ettirecek iradesi kırılmış bir Kürt gerçeği ortaya çıkarmaya çalışmıştır. Siyasi olarak tasfiye politikasından vazgeçmeyince uyarılar yapılmış, ancak dikkate alınmayınca 31 Mayıs 2010'da Kürt özgürlük hareketi "ulusal varlığını koruma ve özgürlüğünü sağlama" hamlesi başlatmıştır. Bu hamleyi Kürt halkı sahiplenmiştir. Kürt halkı bu sahiplenişi Demokratik Özerkliği selamlama serhildanlarıyla ortaya koymuştur. Bu gelişmeler karşısında AKP hükümeti sıkışınca Önder Apo'nun yanına giderek referandum öncesi ateşkes ilan edilmesini istemiştir. Önder Apo da hükümetin bu talebi karşısında referandum öncesi eylemsizlik yapılmasını istemiş, referandumdan sonra da AKP'nin çözüm için adım atmasını beklemiştir.

AKP'nin çözüm isteminin olmadığı açıktır

Şunu rahatlıkla söyleyebiliriz; 12 Eylül'deki referandum AKP'nin beklentilerinin tersine, yapılan değişiklikler toplum tarafından kabul edilen yeni bir siyasal düzen ortaya çıkarmamıştır. Aksine eski ve yeni haliyle 12 Eylül'deki referandumla birlikte mevcut anayasanın ve buna dayanan siyasal sistemin çöktüğü, kabul görmediği netleşmiştir. AKP bu değişikliklerle kendine göre yeni bir anayasayı ortaya çıkarmayı ve buna dayalı olarak kendi sistemini kurarak iktidarını sürdürmeyi düşünmekteydi. Hatırlanacağı gibi referandum öncesi herkes artık 12 Eylül anayasasının zamanını doldurduğunu, yeni bir anayasa yapılması gerektiğini dillendirmiştir. AKP bile "bu değişiklikleri yapıyoruz ama aslında biz de yeni bir anayasadan yanayız" diyerek 12 Eylül anayasasının yamalanmış biçiminin de meşruiyetinin kalmadığını itiraf etmiştir. Bu yönüyle 12 Eylül'den sonra hem Türkiye'deki anayasanın hem de bu anayasaya dayalı siyasal sistemin meşruiyeti kalmamıştır.

Önder Apo 12 Eylül referandumundan sonra yeni bir anayasa için konferans yapılması, Adalet ve Hakikatleri Araştırma Komisyonu'nun kurulması, KCK tutuklularının serbest bırakılması gibi birkaç maddelik bir yol haritası ortaya koymuştur. Bu temelde de seçime kadar ateşkes olabileceğini söylemiştir. İmralı'ya giden heyetler bu yol haritasını uygun görürken, AKP daha sonra Hakikatleri Araştırma Komisyonu'nun kurulamayacağı, yine anayasa tartışmalarının seçimden sonra olabileceği biçiminde bir yaklaşımla oyalama politikasını sürdürmüştür.

Bu süreçte anlaşılmıştır ki AKP'nin Hakikatleri Araştırma Komisyonu'nu kurmamasının nedeni devlet içinden aldığı ciddi uyarılardır. Devletin tümünün karar alıp uyguladığı konularda araştırma ve soruşturma yapılamayacağı, ama devletin genelini bağlamayan ve devlet kararı olmayan işlere karışanların soruşturulup yargılanabileceği konusunda bir uzlaşma sağlamışlardır. Kürtlere karşı işlenen suçların büyük çoğunluğu da devletin bütünü tarafından alınan karar doğrultusunda gerçekleştiği için AKP bunların soruşturulmasına yol açacak komisyonunun kurulmasını kabul etmemektedir. Dolayısıyla Ergenekon ya da başka davada yargılananlar devletin aldığı karar doğrultusunda işlenen suçlar nedeniyle değil, devletin onaylamadığı işleri kendi başlarına yaptıklarından dolayı yargılanmaktadırlar. Bu iki durum arasındaki ayırımı iyi görmek AKP'nin gerçek yüzünü anlamak açısından da çok önemlidir.

Bunun karşısında Önder Apo da KCK de "eğer Türk devleti adımlar atmazsa eylemsizlik durumunun gözden geçirilebileceğini" belirtmişlerdir. Bu konuda KCK defalarca uyarı yapmıştır. Çünkü Türk devleti siyasi soykırım operasyonlarını devam ettirmiştir. Özellikle referandumdaki Kürt halkının iradesini görerek başta Gever, Colemêrg, Silopi, Cizre, Nusaybin olmak üzere Botan'daki şehirler ve kasabalar üzerinde bir özel savaş politikası uygulama kararı almışlardır. Bunu da adım adım uygulamaya başlamışlardır. Bu, AKP hükümetinin aslında bir çözüm politikası değil de seçim öncesi bir taktik izlediğini ortaya koymuştur. Öte yandan anayasa konusunda düşüncelerini zaten ortaya koymamaktadır. Çünkü seçimden sonra yapmayı düşündüğü yeni anayasa Kürt sorununun demokratik çözümü ve Türkiye'nin demokratikleşmesi temelinde değil, Türkiye'de oluşan yeni dengeleri anayasal sisteme kavuşturmak amaçlıdır. Kürtler açısından ise siyasi sömürgeciliği ve kültürel soykırımı yeni koşullarda sürdürecek içerikte olacaktır. Yeni anayasada Kürtlerin bütün taleplerini boşa çıkarıcı bazı düzenlemeler yapmayı düşündükleri anlaşılmaktadır. Kürt halkının kimliğinin anayasal güvenceye alınması yaklaşımına karşı mevcut vatandaşlık kavramındaki Türklük vurgusunu yumuşatacaklardır. Kürt halkının siyasi irade olma ve öz yönetim talebine karşılık ise Kürt halkının siyasi iradesini, öz yönetimini ve Kürtleri bir toplum olarak kabul etme yerine, sadece yerel yönetimlerde bazı hizmetleri yerel yönetimlere devrederek bu talebi de bu biçimde boşa çıkaracaklar. Anadilde eğitim talebini ise okullarda seçmeli ders biçiminde isteyen öğrenebilir deyip bu temelde de Kürt sorununun çözüldüğünü iddia edecekler. Kürtler bu talepleri kabul etmediği taktirde de -kuşkusuz kabul etmeyeceklerdir- biz çözmek istiyoruz, ama kabul etmiyorlar diyerek iç ve dış güçlerin desteğini alıp Kürt özgürlük hareketini tasfiye etmeyi planlamaktadırlar.

AKP hükümetinin 1 Mart'a kadarki bütün uygulamaları böyle sinsi plan ve ucuz yaklaşım içinde olduğunu göstermiştir. Oyalama ve aldatmayla yeni bir seçim kazanıp seçim sonrasında CHP'yle de uzlaşarak yapacakları yeni bir anayasa temelinde Kürtler üzerinde siyasal egemenlik ve kültürel soykırımı sürdürecek yeni bir dönem başlatacaklardır. Bu nedenle Kürt özgürlük hareketinin en makul yaklaşımlarına bile cevap verilmemiştir. Seçime giderken %10 barajı korunmuştur. Bu, açıktan açığa yeni mecliste de Kürtlerin iradesinin yansımasını engellemektir, reddetmektir. Kürtlerin iradesinin yeni oluşacak meclise yansımasını engellemek çözümsüzlükten yana olmaktır. Çözümden yana olan bir devlet, bir hükümet yeni meclise Kürtlerin iradesinin daha fazla yansımasını kabul ederek Kürt sorununu kalıcı çözüme kavuşturacak bir yaklaşım benimserdi. Ama böyle bir yaklaşım olmadığı için bir dönem daha AKP kendi iktidarını sürdürüp Kürtler üzerinde yoğun bir psikolojik savaş yürüterek Kürtlerin iradesini kırabileceğini ve yeni yapacakları anayasayı kabul ettireceklerini düşünmektedirler. Bu yeni anayasaya dayalı sistem kurulduktan sonra baraj da kalksa çok fazla bir anlam ifade etmeyecektir. O zaman farklı yöntemlerle Kürtlerin özgürlük mücadelesini sınırlayacaklardır.

Bunu Önder Apo'nun yol haritasının verilmemesinden de anlıyoruz. 22 Ağustos 2009'da Önder Apo yol haritasını Türk devletine verdiğinde bu yol haritası karşısında anlayışlı davranıp bir çözüm yaklaşımı ortaya koyma yerine, yol haritasındaki makul çözüm anlayışlarına cevap vermeyerek nasıl bir politika takip ettiklerini ortaya koymuşlardır. Yol haritası Ocak 2011'de avukatlara verildi. Yol haritası okunduğunda görüldü ki Önder Apo çok makul çözüm önerileri sunmaktadır. Ama buna rağmen bırakalım yol haritasının verilmesini, yol haritası alındıktan sonra psikolojik savaş başlatmaları, siyasi soykırım operasyonlarını hızlandırmaları bir çözüm politikaları olmadığını kanıtlamaktadır.

Mücadelemize karşı kirli bir psikolojik savaş yürütülüyor

Son zamanlarda zaten psikolojik savaşı daha da artırmışlardır. Şu "Kürtleri tehdit ediyorlar, şunların üzerinde baskı kuruyorlar" biçiminde kirli bir psikolojik savaş yürütmüşlerdir. Ne Önder Apo ne Kürt özgürlük hareketi kimseyi tehdit etmediği halde bazı kişilerin tehdit edildiğini gündeme getirerek bunun üzerinden işbirlikçiliği normalleştirmeye çalışmaktadırlar. Kimsenin tehdit edilmediği bir ortamda bunun gündeme getirilmesi aslında bu kişilerin AKP işbirlikçiliği savunularak bu işbirlikçiliğin eleştirilmesinin önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Bu psikolojik savaş, bu işbirlikçiliğe yönelecek toplumsal eleştirileri ve tepkileri önlemeye yöneliktir. Böylelikle AKP'nin yedeğine düşen, işbirlikçilik yapan, AKP politikalarına destek veren, dolayısıyla Kürt özgürlük hareketinin tasfiyesine destek veren kişilerin yaklaşımları normalleştirilmektedir. Kürt özgürlük hareketine saldırılar da bu çerçevede normalleşecek, AKP hükümeti Kürt özgürlük hareketine karşı tasfiye politikalarını bu ortamda daha kolay yürütebileceklerdir.

Kemal Burkay'ın seçimden sonra Türkiye'ye geleceğini söylemesi manidardır. Güvenlik müsteşarlığında Kemal Burkay gibi Kürtlerin Türkiye'ye getirilerek, onlara imkan açılarak Kürt özgürlük hareketine karşı kullanılması kararı alınmıştır. Bu karar gereği içişleri bakanı Kemal Burkay'la konuşmuş, Kemal Burkay da Kürt özgürlük hareketine karşı başlatılan bu psikolojik savaşı doğru bulduğunu ortaya koyarcasına olumlu cevap vermiştir. İçişleri bakanı Kürt özgürlük hareketine karşı yürütülen kirli özel savaşın patronudur. Sorun Kemal Burkay'ın Türkiye'ye gelip gelmemesi değildir. Ama AKP ile ilişki içinde bir tasfiye projesinin parçası ve aleti olarak Türkiye'ye gelmesi tabii ki kimsenin gözünden kaçmıyor. Seçimden sonra bunlar getirilerek Kürtlerin üzerinde siyasi egemenliğin ve kültürel soykırımın ifadesi olan anayasanın destekçisi yapılacak ve bu temelde geliştirecekleri tasfiye planının meşruiyetini bunlara dayandıracaklardır. Nasıl ki 1998'deki uluslararası komploda KDP ve YNK'nin Kürt özgürlük hareketini terörist ilan etmesi üzerinden meşruiyetini sağlayıp harekete geçtiyse şimdi de bunlar üzerinden böyle bir meşruiyet sağlamaya çalışmaktadırlar.

Bunların kullanılış biçimi Kürt özgürlük hareketinin çıkışından beri yürütülen özel savaşın yeni bir aşamasını ifade etmektedir. Özellikle Kemal Burkay gibi bazı işbirlikçiler, kendi güçleriyle artık Kürdistan'da yapacakları hiçbir şey olmadığından "acaba PKK'ye karşı çıkarsak Türk devleti bize biraz imkan açar mı" yaklaşımıyla böyle bir tasfiyenin içinde yer almaktadırlar. Aslında bunların tutumlarının siyasi bir yanı da kalmamıştır. Bunlar tamamen patolojik ve psikolojik vakalar haline gelmişlerdir. Kürt özgürlük hareketine karşı 1970'lerin ortalarından beri duydukları öfkenin bugün böyle ortaya konulmasıdır. Onlar kendilerini Kürdistan'ın sahibi sanıyorlardı, ama Kürt özgürlük hareketinin mücadelesi ve örgütlenmesi karşısında gerilemişler, 12 Eylül askeri darbesi gelince de kısa sürede siyasal alandan silinmişlerdir. Çünkü mücadele gücü olan, böyle bir örgüt anlayışı olan hareketler değildir. Bunlar Kürt özgürlük hareketinin, Önder Apo'nun Kürdistan'da etkili olmasını bir türlü içlerine sindirememişlerdir. Mevcut gerçekliği kabul edip Kürt özgürlük hareketine dostluk yapacaklarına, tam tersine sanki kendilerini Kürt özgürlük hareketi tasfiye etmiş, sanki ellerindeki ekmeği Kürt özgürlük hareketi almış gibisinden bir ruh haliyle öfkelerini, düşmanlıklarını bugüne kadar sürdürmüşlerdir.

Kendi beceriksizlikleri, yeteneksizlikleri, mücadelesizlikleri sonucu geldikleri noktada mücadele eden, bu halkı ayağa kaldıran, harekete saygı duyacaklarına, Kürtlerin düşmanlarıyla birlikte, tasfiye politikasını ortak olacak hastalıklı bir tutum göstermektedirler. Bunların tutumlarını gerçekten artık siyasi olmaktan çok psikolojik olarak değerlendirmek gerekmektedir. Çünkü normal bir Kürt, sıradan bir Kürt bugün onlarca yıldır Türk devletine karşı yürütülen büyük bir mücadeleye karşı eleştirileri olsa bile saygı duyar. Bu mücadelenin hakkını verir, takdir eder, ama eksiklikleri dile getirir, düşüncelerini söyler ve eleştirilerini yapabilir. Ama

bunların yaptığı kesinlikle eleştiri ya da düşünce belirtme değil, tamamen Kürt özgürlük hareketini tasfiye etmek isteyen devletin işbirlikçisi haline gelmektir. AKP hükümeti de bu tür kesimleri toplayarak Kürt özgürlük hareketine karşı çıkarmakla, "işbirlikçiliği meşrulaştırabilir miyim, böylelikle işbirlikçiliğin toplumsal tabanını genişletebilir miyim, buna dayanarak Kürt özgürlük hareketini tasfiye edebilir miyim" düşüncesiyle hareket etmektedir. Ancak onlarca yıldır bu tür özel savaş yöntemleri, bu tür işbirlikçiler herhangi bir sonuç almadığı gibi, bunların da Kürt özgürlük hareketi karşısında fazla bir sonuç alması mümkün değildir.

2011 yılı Newroz'u tam anlamıyla demokratik çözüm Newroz'u oldu

Kürt özgürlük hareketi, AKP'nin bir çözüm politikası olmadığını, aksine bir tasfiye peşinde koştuğunu, yürüttüğü psikolojik savaş ve kara propagandayı da bu nedenle yaptığını görünce şubatın sonunda eylemsizlik kararını kaldırdı. Yaptığı açıklamada da kaldırdığı eylemsizliğin sorumlusu olarak AKP gösterildi. Kürt özgürlük hareketinin AKP'nin politikaları karşısında eylemsizliği sürdürmesi anlamlı olmazdı. O politikalara rağmen eylemsizliği sürdürmek AKP'nin aldatma politikalarını kabul etmek olurdu. Bu nedenle eylemsizliğe son verildi, ama yine de sürecin AKP'nin politikaları tarafından belirleneceği biçiminde değerlendirme yaparak özellikle Newroz'daki tutuma bakılacağını söyleyerek bir geçiş süreci ortaya koymuş oldu. Bu nedenle mart ayını bir geçiş süreci olarak değerlendirmek lazım. Bu mart ayı içinde AKP herhangi bir çözüm adımı atmadığı takdirde, iyi niyetli bir yaklaşımı somut olarak ortaya koymadığı takdirde AKP'nin bu politikalarına karşı direnişin daha da yükseleceği açıktır. Kürt özgürlük hareketi AKP'nin çözümsüzlük politikalarına karşı eylemsizlik kararını kaldırmış olsa da AKP'nin tutumunun süreci belirleyeceğini söylemiş, bu süreçte de saldırılmadığı takdirde saldırmayan güçlere karşı bir hareket içine girmeyeceğini belirtmiştir.

Bu süreçte 8 Mart tarihi önemliydi. 8 Mart'ta Özgür kadın hareketi ülkenin her tarafında eylemlilikler gücünü bir kez daha ortaya koydu. Kürt kadınının ve Kürt kadını şahsında Kürdistan toplumunun radikal değişikliklere uğradığı gerçeği bu 8 Mart'ta bir kez daha görüldü. 8 Mart aslında Newroz'un da habercisi olmuştu. Newroz'da Kürt halkının yeni bir siyasal hamleyle Türk devletini çözüme zorlama politikası izleyeceği anlaşılmıştı.

Kürt özgürlük hareketi de Newroz'un büyük bir demokratik direniş haline getirilmesini, böylece hükümetin çözüme zorlanmasını istemişti. Eğer Newroz'daki gelişecek demokratik direniş güçlü geçerse Türkiye çözüm için adım atmak zorunda kalacak ve bu da yeni bir savaşın gelişmesinin önüne geçecekti. Aksi halde AKP'nin tasfiye politikaları karşısında Kürt özgürlük hareketinin bir yandan serhildanları diğer yandan gerillayı harekete geçirmesiyle birleşik bir devrimci halk savaşının gelişebileceği açığa çıkmıştı. Buna karşılık Newroz güçlü geçer ve Kürt halkının demokratik direnişi etkili olursa, böyle bir derinleşmiş devrimci halk savaşına gerek kalmadan da sorunun çözülebileceği ortaya konulmuştu. Kürt halkı işte bu bilinç ve bu hassasiyetle Newroz'da bugüne dek görülmemiş düzeyde meydanları doldurarak taleplerini dile getirmiş, "An Azadi An Azadi" diyerek tutumunu ortaya koymuş, artık çözümsüzlüğe bir gün bile tahammülünün kalmadığını vurgulamıştır. Demokratik Özerklik çözümünü ve Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın özgürlüğünü yüksek sesle talep etmiştir. Bu temelde Özgür Kürdistan için mücadele edileceğini çok güçlü bir biçimde meydanlarda hem Türkiye'ye hem de dünyaya duyurmuştur.

> ***"PKK Newroz'u canlandırarak aynı zamanda Kürt'ün varlığını canlandırmış, bu temelde bir devrimci direnişi geliştirmiştir. Kürt halkı Newrozları direniş günü yaparak aslında Türk devletinin imha politikalarına en büyük cevabı vermiştir. Newroz'u canlandırarak ve anlamını zenginleştirerek Kürt halkının yok edilemeyeceğini ortaya koymuştur. Bu açıdan Newroz büyük bir ulusal ve siyasal direniş karakteri kazanmıştır"***

Halk Newroz eylemliliklerine sadece Newroz'u kutlamak için değil, kesinlikle demokratik çözümü sağlamak ve bu temelde demokratik bir direniş ortaya koymak için yüksek katılım sağlamıştır. Bu yönüyle 2011 yılı Newrozu'nun siyasal anlamı daha da derinleşmiş ve kapsamlılaşmıştır. Tamamen siyasi karakteri olan ve Kürt sorununun demokratik çözümünü hedefleyen bir Newroz yaşanmış, 2011 yılı Nemwroz'u tam anlamıyla demokratik çözüm Newroz'u biçiminde geçmiştir. Yediden yetmişe herkes ulusal giysileriyle katılım sağlamıştır. Tabii ki bu da önemli bir mesajdır. Yani Kürt halkı ulusal giysileriyle farklılığını ortaya koyup bu farklılığın gerektirdiği temel ulusal ve demokratik haklarının kabul edilmesi mesajını vermiştir. Kürt kimliğini, dilini ve öz yönetimini istediğini açıkça ilan etmiştir. Özellikle kadınların bu Newroz'da en ön saflarda olması, Kürdistan'daki toplumsal değişimin ya da bir bütün olarak toplumun iradesinin Newrozlarda ortaya konulduğu anlamına gelmiştir. Yediden yetmişe kadın erkek tüm Kürt toplumu Demokratik Özerklik talebini haykırmış; Önder Öcalan'ın özgürlüğünü istediğini ve Önderliği'yle müzakereler temelinde Kürt sorununun demokratik çözüme kavuşturulması gerektiğini yüksek sesle meydanlarda dillendirmiştir.

Kürt halk tarihinde her zaman bir direniş günü olarak karşılanan Newroz, özellikle PKK'nin ortaya çıkışıyla birlikte daha da canlandırıldı. Çünkü Newroz Kürt halkının bir direniş motifiydi, en temel ulusal motiflerinden biriydi. Türk devletinin Kürtleri yok etme politikası ve uyguladığı kültürel soykırımın gereği olarak, Kürt halkının kendi kimliğini korumasını sağlayacak ulusal motifler yüklü böylesi günler de yasaklanmıştı. Ulusal motifli günlerin halkı direnişe yönelteceği ve direnişçi bir karakter kazandıracağı gerekçesiyle unutturulması ve yok oluş sürecine sokulması hedeflenmişti. Bu aynı zamanda Kürt'ün kendisini unutması ve kültürel soykırıma tabi tutulmasıydı. Bu açıdan PKK Newroz'u canlandırarak aynı zamanda Kürt'ün varlığını canlandırmış, bu temelde bir devrimci direnişi geliştirmiştir. Kürt halkı Newrozları direniş günü yaparak aslında Türk devletinin imha politikalarına en büyük cevabı vermiştir. Newroz'u canlandırarak ve anlamını zenginleştirerek Kürt halkının yok edilemeyeceğini ortaya koymuştur. Bu açıdan Newroz büyük bir ulusal ve siyasal direniş karakteri kazanmıştır.

Kürt halkı bu Newrozlara direnişle can ve kan vererek gelmiştir

1990'lı yıllardan itibaren halk Newrozlarda kadın çocuk ayağa kalkarak kendi kaderini kendisi ele almış, kara kaderini yıkmış, demokratik devrimini, ulusal devrimini, kültür devrimini gerçekleştirerek yeni bir halk gerçeğini ortaya çıkarmıştır. Kürt Halk Önderi buna Diriliş Devrimi dedi. 1990'lı yıllardaki serhildanlar Kürt halkına yeni bir karakter kazandırdı. Kürt halkı bu serhildanlarla yeni değerler, yeni ölçüler kazandı. Bunlar özgürlük ölçüleriydi, direniş ölçüleriydi, ulusal birlik ölçüleriydi, zulme boyun eğmeme ölçüleriydi. Kadın erkek yediden yetmişe herkes bu özgürlük değerleri etrafında mücadele ederek Kürt'ü yeniden yarattı. Serhildanlar Kürt'ü yeniden yoğurdu ve yeni bir Kürt gerçeğini ortaya çıkardı. Zaten bütün halkların tarihinde böylesi dönemler vardır. Halklar karakterlerini böyle dönemlerdeki dinamizmleriyle, yine böylesi dönemlerde yarattıkları yeni özelliklerle kendi gerçek kimliklerini ve farklı özelliklerini ortaya çıkarırlar. Bu açıdan 1990'lı yılların Newrozları da Kürt toplumunun kimliğine ve kültürüne damgasını vurmuştur. Daha sonraki yıllarda Kürt insanı 1990'lı yıllarda yeni değerler yükleyerek kazandığı bu karakterle yaşayacaktır.

Nitekim daha sonra tüm bastırma girişimlerine ve yaşanan zulüm ve zorbalığa rağmen Kürt özgürlük hareketinin direnişi sürmüştür. Bu direniş Kürt Halk Önderi'nin esaretinden sonra yeni bir karakter kazanmış, 2000'li yılların serhildanları Kürt toplumunun politikleşmesinde ve örgütlü güce kavuşmasında büyük rol oynamıştır. 1990'lı yıllarda ortaya çıkan halk gerçeğinin daha bilinçli ve daha örgütlü hale gelmesini sağlamıştır. Son yılların Newrozlarında her yıl halkın Newrozlara daha fazla katılım sağladığı açıktır. Nitekim bu yıl Kürdistan'ın kalbi olarak kabul edilen Amed'de bir milyondan fazla insan Newroz'a katılım sağlamıştır. İnsanlar Newroz alanına sadece bir bayramı kutlamak için değil, özgürlükçü tavrını ve demokratik duruşunu ortaya koymak için gelmişler, Kürt Halk Önderi'ne ve PKK'ye bağlılıklarını ortaya koymuşlardır. Özgürlüğe ne kadar sevdalı olduklarını ortaya koymak için alanları doldurmuşlardır.

2011 Newroz'u birçok gerçekliği daha çarpıcı olarak gözler önüne sermiştir. Örneğin Oral Çalışlar Kürt halkının yaşadığı büyük değişimi görerek, Kürtlerin sadece kendilerini değil, Türkiye'yi de kurtaracağını söylemiştir. Ece Temelkuran "Amed'den on Tahrir çıkar" demiş, Ruşen Çakır benzer değerlendirmelerde bulunmuştur. Birçok yazar Amed'te gördükleri karşısında şaşkınlığını dile getirmiş, bu halk gerçeği karşısında durulamayacağını ifade etmişlerdir.

Kürt halkı bu Newrozlara direnişle, can ve kan vererek gelmiştir. Newroz'un böyle güçlü direniş karakter kazanması arkasındaki tarihle ilgilidir. Sadece yakın tarih açısından değil, geçmiş tarihte de Newrozlar Kürtler için hep özgürlük tutkusunun yükseldiği günler olmuştur. Ama PKK ile birlikte bu özgürlük tutkusu Newrozları özgürlüğün gücünün ortaya konulduğu günler haline getirilmiştir. Bu yönüyle geçmiş 2623 yılın direniş mirasının yanında, özellikle son on yıllarda halkın yükselen direnişiyle bugünlere gelinmiştir. Bu bakımdan bu direnişin ayakları yere sağlam basmaktadır. Bu öyle günlük herhangi bir tepkiyle ortaya çıkan bir direniş değildir. Bu açıdan Newroz ruhunu, Newroz iradesini kırmak imkansızdır. Kürtler bir yönüyle Newroz halkı, serhildan halkı haline gelmişlerdir. Artık bütün Kürtlerde Newroz'un doğasında var olan özgürlük arayışı, yeni yaşam arayışı, ulusal varlığına sahiplenme arayışı vardır. Kürtler sadece Newroz'da meydanlara çıkmıyorlar; Newroz'da kendi kimliklerini, kültürlerini ve kişiliklerini yeniden yaratıyorlar. Bu yönüyle Newrozlar, halkı her yıl yeni bir karaktere kavuşturur ve ona yeni özellikler kazandırırken, özellikle bir yıllık mücadelenin muhasebesi temelinde diğer yılın programını ve hedeflerini de ortaya koymaktadır.

Bu açıdan 2010'da, yani geçen yılki Newroz'da Kürt halkı "Ya demokratik çözüm ya görkemli direniş" demiştir. AKP hükümetini böyle uyarmış; "ya bu sorunu çözeceksin ya da görkemli direnişle karşılaşacaksın" uyarısını yapmıştır. Ama AKP gerillanın bütün direnişine ve uyarı mahiyetinde olan 2010 yazındaki birkaç aylık mücadelesine, halkın geliştirdiği Demokratik Özerkliği sahiplenme eylemlerine, referandumda yüksek boykot tutumuna ve okulların açıldığı gün anadilde eğitim için okulların boykot edilmesine rağmen gelişmelere kulaklarını tıkamış, kendi bildiğinde ısrar etmiştir. Zaten karakteri de budur. Nitekim AB'nin bir eleştirisi karşısında Başbakan Erdoğan, *"Onlar eleştirir, biz kendi bildiğimizi okuruz"* demiştir. Kürtlere yaklaşımı da budur. Kürtler bu kadar direniş gösterir, taleplerini dile getirir ve uyarıda bulunurken, *"konuşun, haykırın, ama biz kendi bildiğimizi okuruz"* demiştir.

Demokratik direniş ve sivil itaatsizlik yayılarak sürecek

2011 Newrozu'nda görkemli direnişin ortaya çıkmasının nedeni, 2010'da alınan karardır. Demokratik çözüm gerçekleşmediği için 2011'de görkemli direniş ortaya konulmuştur. Bu yönüyle AKP kendisine verilen şansı kullanamamıştır. Kürt Halk Önderi ve halk uyarılarıyla, gerilla ise eylemsizliğe girerek bu şansı vermiştir. Ama AKP bu şansı demokratik çözüm için kullanmak bir yana, fırsatçı biçimde tasfiye için kullanmayı önüne hedef olarak koymuştur. Bu ayları zaman kazanmak ve Kürt özgürlük hareketini tasfiye etmek için harcamıştır.

> ***"Newroz ruhunu, Newroz iradesini kırmak imkansızdır. Kürtler bir yönüyle Newroz halkı, serhildan halkı haline gelmişlerdir. Artık bütün Kürtlerde Newroz'un doğasında var olan özgürlük arayışı, yeni yaşam arayışı, ulusal varlığına sahiplenme arayışı vardır. Kürtler sadece Newroz'da meydanlara çıkmıyorlar; Newroz'da kendi kimliklerini, kültürlerini ve kişiliklerini yeniden yaratıyorlar"***

AKP şimdi de rahat bir ortamda seçime gidip yeniden hükümet olmayı, ondan sonra saldırılarını daha da arttırmayı planlamaktadır. Bazılarının yaptığı *"AKP şimdi adım atmıyor, çünkü önünde seçim var"* biçimindeki değerlendirme yanlıştır. Aksine seçimden sonra daha kapsamlı bir planlamayla tasfiye saldırılarını artıracaktır. Kürt halkı bunu görmüştür, Kürt özgürlük hareketi bunu görmüştür, Kürt Halk Önderi bunu görmüştür. 2010 Newrozu buna dur deme Newrozu'dur; AKP'ye ve devlete *"ciddi olun, adım atmazsanız daha kapsamlı savaş gelişir"* mesajını veren bir Newroz'dur. Şimdi yapılan demokratik direniştir, sivil itaatsizliktir, halkın demokratik tepkilerini ortaya koymasıdır. Bununla Kürt halkı çözüm için kapıyı aralamak istiyor, böylelikle savaşın önüne geçmek istiyor. Bu demokratik direniş, bu sivil direniş, bu sivil itaatsizlik esas olarak kapsamlı ve derinleşmiş bir halk savaşına gerek kalmadan çözümü yaratma hamlesidir. Bunu herkesin böyle anlaması gerekmektedir.

Kürt halkı kesinlikle özgürlüğünden, kimliğinden ve demokratik yaşamından vazgeçmeyecektir. Bu nedenle dört madde ileri sürülmüştür. Bu dört madde demokratik çözümün kendisi değildir, demokratik çözüm için acil taleplerdir, demokratik çözümün önünü açacak taleplerdir; AKP hükümetinin iyi niyetini ortaya koymasını sağlayacak taleplerdir. Hükümet tarafından bunlar yerine getirilirse iyi niyet ortaya konmuş ve güven sağlanmış olacak, böylelikle demokratik temelde sorunu çözme süreci başlayacaktır. Kürt halkı, Kürt özgürlük hareketi bu eylemle AKP'yi tasfiye politikasından vazgeçirip demokratik çözüm kulvarına sokmak istiyor. Şimdi AKP tasfiye yolunda, tasfiye kulvarındadır. Bu direnişin amacı onu bu tasfiye kulvarından çıkarıp demokratik çözüm kulvarına sokmaktır. Herkesin bu direnişi böyle anlaması gerekmektedir. Halkın bu taleplerinin karşılanması, *"ben tasfiyeden vazgeçiyorum, demokratik çözüm için adım atıyorum"* anlamına gelecektir. Böylelikle bu adımlar atılırsa, tabii ki daha sonra yapılacak müzakereler sonucunda Demokratik Özerklik gerçekleşecek, Kürt halkının tam özgürlüğü sağlanacaktır. Yoksa bu talepler demokratik çözümün bütün talepleri değildir, demokratik çözümün kapısını aralayan ve hükümetin demokratik çözüm konusunda niyetini ortaya koymasını sağlatacak taleplerdir.

Böylelikle Kürt tarafı hükümete *"sen bu talepleri karşılarsan ortam yumuşar, seçime de yumuşak bir ortamda gidilir; seçimden sonra yapılacak demokratik bir anayasayla Kürt sorunu Demokratik Özerklik temelinde çözülür"* demektedir. Ama hiç kimse bu makul talepleri karşılamayan, anadilde eğitimin olacağı taahhüdünde bulunmayan bir hükümetin seçimden sonra herhangi bir demokratik çözüm adımı atacağını söyleyemez.

Bu seçim Kürtlerin iradesini dışarıda tutma seçimidir

Yüzde 10 barajıyla seçime gidilir mi? Yüzde 10 barajı demek, "ben BDP'yi seçime sokmuyorum" demektir. Şu anda BDP seçime girmiyor. BDP'nin seçime girmediği bir yerde demokratik çözümden, demokrasiden ya da seçimden sonra Kürtleri de dikkate alacak bir anayasa yapılacağından söz edilebilir mi? Yüzde 10 barajıyla BDP'nin seçime katılması yasaklanmıştır. Tabii ki Kürtler Türkiye sistemi içinde yer alacaklarsa bu seçime gireceklerdir. Devlet "Kürtler Türkiye sistemi içinde

yer alamaz" diyorsa, eski politikaları sürdürüyorsa, Kürt halkının da bu eski politikalara karşı direnme hakkı vardır. Yüzde 10 barajı yüz yıllık bir zihniyetin, Kürtleri sistem dışında tutma zihniyetinin bir parçasıdır, Kürtlerin iradesini tanımama yaklaşımının bir parçasıdır. Bu öyle sıradan bir baraj değildir, Kürtlere karşı bir siyasi tavırdır, yüzyıldır sürdürülen politikanın devam ettirilmesidir. Baraj böyle anlaşılmadan yapılacak değerlendirmeler çok basit değerlendirmeler olacaktır. Sorun herhangi bir baraj sorunu değildir. Buradaki baraj Kürt halkının iradesini tanımamanın, Kürtleri sistem dışında tutmanın, iradesiz kılma ve siyasi iradesini tanımama politikasının farklı biçimde devamıdır. Kürtler bunun için demokratik direnişte yüzde 10 barajının kaldırılması talebini ortaya koymuşlardır.

Kürtleri seçime sokmadan, BDP'yi seçime sokmadan seçime gideceksiniz, buna rağmen demokrasiden söz edeceksiniz! Böyle demokrasi olabilir mi, böyle aldatma olabilir mi? Kürtler bunu reddediyor. Binlerce siyasetçiyi tutuklayacaksınız, BDP'yi çalışamaz hale getireceksiniz, ondan sonra "seçime gidiyorum" diyeceksiniz! Böyle seçim olabilir mi? Bu seçim Kürtlerin iradesini dışarıda tutma seçimidir. İşte bu nedenle bütün tutuklular serbest bırakılmalıdır deniliyor. Öyle 10-15 kişi serbest bırakmakla bu talep karşılanmış olmaz. Zaten nisan ayında 20-30 kişi serbest bırakılacak; bazı Belediye Başkanları ve birkaç kişi salıverilecek. Bu da bir aldatmacadır ve Kürt halkı bunu kabul etmeyecektir.

AKP Kürtlere karşı oynadığı oyunu artık bırakmalıdır. AKP'nin 1990'lı yıllardaki hükümetlerden hiçbir farkı yoktur. Anlayış ve zihniyeti aynıdır. Geçmişte Kürtlere yapılanlar şimdi hukuk terörüyle yapılıyor. Eskiden faili meçhul cinayetler işleniyor, hukuka gerek duyulmuyor, bu tür siyasetçiler faili meçhul cinayetlerle öldürülüyordu. Dikkat edilirse o zaman demokratik siyasetle uğraşan bu kadar insan cezaevinde değildi. Çünkü öldürülüyordu. Şimdi bu yöntemler teşhir oldu. Kürt halkı bunları kabul etmiyor, Türkiye kamuoyu kaldırmıyor, uluslararası güçler kaldırmıyor. Zaten 5 Kasım'da Erdoğan ile Bush görüşmesinde, artık bu tür faili meçhul cinayetlerin olmayacağı konusunda devlet olarak Amerika'ya söz verilmiştir. Şimdi faili meçhul cinayetler eskisi gibi işlenemediğinden, bu sefer hukuk terörü uygulanıyor. Tam bir hukuk faşizmi uygulanıyor. İlkinden ne farkı var? Sadece yöntem değişmiştir.

Anadil için kurslar açma, TRT 6 ile Kürtleri aldatma ve oyalama, Kürtlerin iradesini ve toplumsal varlığını tanımama, bu süreci böyle götürürüm yaklaşımına bu Newroz'da Kürt halkı dur demiştir. Halkımız oynanmak istenen seçim oyununa dur demiştir. Doğru seçim olacaktır, siyasi tutsaklar bırakılacaktır, anadilde eğitim konusunda kesinlikle taahhütte bulunulacak ve böylelikle demokratik çözümün önü açılacaktır. Yoksa Kürt halkı demokratik direnişini sürdürecektir. Kürt halkının temel hakları tanınmadığı takdirde yapılacak seçimlerin hiçbir anlamı olmayacaktır. Hele seçim olacak, sonra anayasa yapılacak yaklaşımı aldatmacalarla yüklüdür. Dünyada anayasalar tüm toplumsal kesimlerin dikkate alınacağı bir biçimde hazırlanır. Örneğin Türkiye'de en temel sorun Kürt sorunudur, Kürt sorununun çözümsüzlüğü nedeniyle sistem işlemez hale gelmiştir. Ama yeni anayasanın yapılacağı bir süreçte oluşacak meclise Kürt milletvekillerinin girmemesi için her türlü engel konuluyor. Bir yandan binlerce siyasetçiyi tutuklayarak, diğer yandan barajla BDP'nin önü kesiliyor. Bu temelde demokratik çözüm değil tasfiye düşünülüyor. Kürtlerin de buna alet olması isteniyor.

> ***"Kürtleri seçime sokmadan, BDP'yi seçime sokmadan seçime gideceksiniz, buna rağmen demokrasiden söz edeceksiniz! Böyle demokrasi olabilir mi, böyle aldatma olabilir mi? Kürtler bunu reddediyor. Binlerce siyasetçiyi tutuklayacaksınız, BDP'yi çalışamaz hale getireceksiniz, ondan sonra "seçime gidiyorum" diyeceksiniz! Böyle seçim olabilir mi? Bu seçim Kürtlerin iradesini dışarıda tutma seçimidir"***

Kürtler buna alet olmayacaklarını Newroz'da gösterdiler. Newroz'dan sonra da demokratik çözüm çadırları kurdular. Demokratik çözüm çadırlarında çözümü tartışacaklar. Hem kısa vadeli acil taleplerini iletecekler, hem de demokratik çözümün nasıl olacağı ve çözümün nasıl gerçekleşeceği konusunda görüşlerini ortaya koyacaklar; bütün halkın katılımıyla çözümün tüm topluma mal edilmesi sürecini geliştirecekler. Demokratik çözüm çadırlarının amacı budur. Toplum politikleşecektir. Kürt sorunu nasıl bir sorundur, nasıl çözülür, Türkiye'nin gerçekleri nelerdir, Türkiye'nin gerçekleri içinde doğru çözüm nedir, demokrasi içinde doğru çözüm nedir? Bu konuda birçok çözüm önerisi vardır. Kimi devlet diyor, kimi federasyon diyor, kimi bölgesel özerklikten söz ediyor. Kürt özgürlük hareketi de demokrasi içinde demokratik ulus çözümünü ve bu temelde Demokratik Özerkliği öneriyor. Kürt halkı bunların hepsini tartışacaktır. Neden Demokratik Özerklik istediğini, neden demokratik ulus çözümünden yana olduğunu, neden demokratik ulus çözümünün kalıcı bir çözüm tarzı olduğunu tartışacaktır. Kürt Halk Önderi'nin yol haritası tartışılacak ve böylelikle çözüm konusunda Kürtlerin kafası tamamen netleşecektir. Yani bütün toplumsal kesimler çözüm yolunu öğreneceklerdir.

Türkiye artık dönüşmek zorunda

Türkiye'de "Kürtlerin talepleri net değil" türünden tartışmalar yapılıyordu. Ancak Kürtlerin talepleri her zaman net olmuştur. Kürt özgürlük hareketinin talepleri nettir, Kürt Halk Önderi'nin talepleri nettir. Şimdi bu netliği bütün topluma yayılmaya, bütün toplumun talepleri ve çözümü haline getirilmeye çalışılıyor. Dolayısıyla demokratik çözüm çadırlarının, demokratik çözüm direnişinin iki amacı vardır: *Birincisi*, demokratik çözüm için acil talepleri gerçekleştirmek, demokratik çözümün kapısını aralamak, bu yönüyle Türkiye devletini ve hükümetini demokratik çözüm duruşuna ve kararına getirmek, demokratik çözüm niyetini ortaya koymasını sağlamaktır. Diğer yandan müzakerelerle gerçekleşecek demokratik çözümün nasıl olması gerektiği tartışılarak bilince çıkarılacaktır. Çünkü Kürt halkı adına Kürt Halk Önderi müzakere ediyor, demokratik ulus çözümünün müzakeresini yapıyor, Demokratik Özerklik çözümünün müzakeresini yapıyor. İşte halk bu demokratik çözüm çadırlarında Kürt Halk Önderi'nin gerçekleştireceği demokratik siyasal çözümün ne olduğunu tartışıp öğrenecek, böylelikle Önderliğin müzakereleriyle Kürt toplumunun iradesi birleşecektir. Çözüm böyle gerçekleşecektir.

Bu çadırlarda Kürtler kendi çözüm iradelerini ortaya koyarken, aynı zamanda çözümü nasıl gördüklerini Türkiye toplumuna, Türkiye halkına da aktaracaklardır. Demokratik çözüm çadırlarındaki tartışmalar sadece Kürdistan'la sınırlı kalmayacak, dalga dalga bütün Türkiye'ye yayılacaktır. Zaten Mersin, Adana, İstanbul gibi metropol kentlerinde de demokratik çözüm çadırları kuruluyor. Burada sadece Kürt halkı ile değil Türk halkıyla, Türkiye'nin diğer halklarıyla demokratik çözüm tartışılacak, demokratik çözümün en iyi biçimde nasıl olacağı ortaya konulacaktır. Kürt Halk Önderi'nin demokratik ulus içinde Demokratik Özerklik çözümü tartışılacaktır. Böylelikle Türkiye'deki toplumun çözüm iradesiyle Kürt toplumunun çözüm iradesi birleşecek ve Kürt Halk Önderi'nin yürüttüğü müzakereler temelinde Türkiye'yi demokratikleştirecek ve Kürt sorununu çözecek olan çözüm modeli ortaya çıkacaktır. Demokratik çözüm çadırlarının en temel amaçlarından biri de budur.

Bu çerçevede yaşanan ve yaşanacak olan eylemsellik AKP hükümetine ve devlete *"artık bu oyalamadan vazgeçin, bu oyalamayla bir yere varamazsınız. Şimdiye kadar yaptınız, ama artık buna dur diyoruz"* anlamına gelmektedir. Bu yönüyle AKP'nin ve devletin tutumunu artık kesin ve net bir biçimde ortaya koyması gerekiyor. Ya bu sorunu çözecekler ya da derinleşmiş, kapsamlılaşmış bir savaş gerçeği ortaya çıkacaktır. Çünkü çözmemek demek, halkın demokratik çözüm iradesine ve halkın direnişine kulak vermemek, onu bastırmak ve ciddiye almamak demektir. Bu ise savaşın daha da derinleşmesini beraberinde getirecektir. Ancak Newroz'daki halkın ayağa kalkışı, demokratik çözüm çadırlarına saldırılara rağmen halkın bu çadırları yeniden kurması, Türkiye'ye bu sorunun çözülmekten başka yolunun kalmadığını göstermektedir. Polis çadırları da dağıtabilir. Artık bundan sonra Kürt halkı için her meydan özgürlük meydanıdır. Çadır olsa da olmasa da, Kürt halkı meydanlara dolarak, herhangi bir meydanı kendisine çadır haline getirerek bu direnişi sürdürecektir.

Bu direniş aynı zamanda Türkiye'nin dönüşüm sürecine müdahaledir. Türkiye artık dönüşmek zorundadır. 12 Eylül referandumuyla birlikte eski anayasa zaten çöpe atılmıştı. Yamalanmış olanı da artık anlamsız hale gelmiştir. Mutlaka bir anayasa yapılacaktır. Bu anayasanın kesinlikle demokratik karakterde olması gerekmektedir. Türkiye Cumhuriyeti kuruluşunda Kürtler, sosyalistler, islamcılar ve ulusalcı kesimler bir arada yeni Türkiye'yi kurmuşlardı. Yeni Türkiye'nin kuruluşunda ortaklaşa hareket etmişlerdi. Ama daha sonra ittihatçı klik sosyalistleri, Kürtleri ve islamcıları saf dışı ederek tek renkli bir cumhuriyet yaratmaya yöneldi. Böylelikle cumhuriyetin ilk kuruluşunda, ilk mecliste var olan demokratik karakter cumhuriyetin kuruluşu ve 1924 Anayasası'yla tümüyle ortadan kaldırıldı. Tek renkli, Kürtleri yok etmeyi hedefleyen, solcuları ezen, islamcıları sistem dışında tutan otoriter bir rejim yaratıldı. Böylelikle o günden bugüne Türkiye'nin bir demokratikleşme sorunu vardır. Oligarşik despot iktidara karşı sosyalistler ve Kürtler bedelleri ağır mücadeleler yürüttüler. Siyasal islamcılar, sosyalistler, solcular ve Kürtler kadar ağır bedel ödemeseler de, böyle bir direniş göstermeseler de onlar da sistem dışında tutuldular, zarar gördüler. Baskılara maruz kaldılar, cezaevlerinde yattılar. Ekonomik, sosyal, siyasal yaşamın dışında tutuldular. Böylelikle Türkiye demokratik olmayan bir rejimle yönetildi.

Bu rejime karşı yürütülen mücadele sonucu gelinen aşamada Türkiye artık 1924 anayasasıyla başlayan solcuları, Kürtleri ve islamcıları sistem dışında tutan rejimin yürümeyeceğini anlamıştır. Tek tip, sadece ulusalcılara dayanan bir sistemin krizden kurtulamayacağı görülmüştür. 1990'lı yıllarda Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla sosyalistler bir tehlike olarak görülmekten çıkmış ve bu nedenle solculara eskiye göre daha yumuşak bir yaklaşım gösterilse de sürekli baskı altında tutulan politika devam etmiştir. Kuşkusuz demokratikleşmeyen bir ülke en başta da sosyalistlere karşı bir savaş, bir mücadele içinde olacaktır. Zaten Kürt özgürlük hareketi tasfiye edilip Kürt halkı üzerinde siyasi egemenlik ve kültürel soykırım politikası yeni koşullarda inşa edilmeye çalışılmaktadır.

Kürtler ve solcular baskılara maruz kalsalar da siyasal islamcılar sistem içine alınarak, onlarla uzlaşılarak yeni bir Türkiye kurmak istenilmektedir. Siyasal islamcıların sistem içine alındığı bu yeni Türkiye Kürtlerin üzerinde siyasi egemenlik ve kültürel soykırımın olduğu bir sistem olarak düşünülmektedir. Kuşkusuz bu antidemokratik yaklaşımın bir parçası olarak solcular da sosyalistler de gerçek radikal demokratlar baskı altında tutulmaya devam edilecektir. Siyasal islamcılarla uzlaşma temelinde yaratılmak istenen sistem ve buna dayalı yürütülecek politika Türkiye'yi yeni çıkmazlara sokacak ve çatışmaları derinleştirecektir.

AKP ilk başta sisteme karşı belirli bir muhalefet içindeyken ve çok sınırlı demokratik bir karakter taşırken, bugün sistemle uzlaşarak bu sınırlı demokratik karakterini yitirmiş, aksine solculara ve Kürt halkına karşı baskı politikasını esas alan despotik, faşizan bir karakter kazanmıştır. AKP, Türkiye'deki demokrasi sorununun sadece kendisinin dışlanmasıyla değil, sosyalistlerin ve Kürtlerin de dışlanmasıyla ortaya çıktığını unutarak kendisi sistem içine alınınca Kürtler ve solcular üzerindeki baskı politikasını bizzat yürüten hale gelmiştir. Bu şu anlama gelmektedir: 1924'te Kürt halkının, sosyalistlerin ve islamcıların dışlanmasıyla ortaya çıkan demokrasi sorunu devam edecektir.

AKP sosyalistleri ve Kürtleri yok sayarak aslında 1924'ten beri yaşanan demokrasi eksikliğini sürdüren bir iktidar haline gelmiştir. Bunun da tabii ki kendine müslüman kendine demokrat bir yaklaşım olduğu açıktır. Demokrasi sorunu Kürtlerin, sosyalistlerin, siyasal islamcıların dışlanmasıyla ve baskı altına alınmasıyla yaşandığı halde kendisi sistem içine girince bu gerçekliği unutup Kürtsüz, sosyalistsiz bir Türkiye yaratmaya çalışmaktadır. Ya da kendine bağlı Kürt ortaya çıkarma, kendine bağlı bazı liberal, bazı solcular yaratma, bu temelde de 1924 Anayasası'nda dışlanan solculara ve Kürtlere yaşam hakkı tanıdığını iddia ederek kendine müslüman, kendine demokrat anlayışıyla demokrasi ve özgürlük sorununun çözüldüğünü, böyle bir sorunun kalmadığını söyleyerek kendisine muhalefet eden herkesi bastırmaya yönelmektedir. Şu anda AKP'nin yürüttüğü baskı politikasının mantığı budur. Türkiye'nin ihtiyacı olan demokratikleşmeyi sabote etme yaklaşımıdır. On yıllardır yürütülen demokrasi mücadelesine kendisi sistem içine alınınca artık demokrasi sorunu kalmamış, Türkiye demokrasiye kavuşmuş, biçiminde ele alarak en büyük saldırıyı yapmış olmaktadır. Hatta Tür-

kiye ileri demokrasiye kavuşmuş diyerek Kürtsüz, solcusuz, sosyalistsiz, gerçek demokratsız bir demokrasi yaratılmaya çalışılmaktadır. Bu, gerçekten tehlikeli bir durumdur.

Demokratik ulus bloğuna çok büyük görev düşmektedir

Bu tehlikeli durumun önüne geçmek için önümüzdeki süreçte radikal demokratların, Kürtlerin, sosyalistlerin, gerçek demokratların, solcuların, hatta vicdanlı liberallerin içinde olduğu bir demokratik ulus bloğu ve hareketi yaratılmak durumundadır. Yeni anayasanın gündemde olduğu, Türkiye'nin yeniden şekillendirilmek istendiği bir süreçte kesinlikle bu sürece müdahale etmek gerekmektedir. Kürtler bugün müdahale etmektedir. Ama Türkiye'nin demokratikleşmesi açısından sadece Kürtlerin müdahalesi yetmez. Kürtlerin, sosyalistlerin, tüm sol demokratların, bir bütün olarak radikal demokratların birleşerek demokratik ulus hareketiyle gerçek bir demokratik anayasa yaratma sürecini başlatmalıdırlar. Ya da gerçek bir demokratik anayasa programı ortaya koyarak Türkiye'de sadece islamcıların değil, sosyalistlerin, Kürtlerin özgürlük kazanacağı ve bir bütün olarak Türkiye'nin demokratikleştiği yeni bir anayasa ve bu anayasaya dayanarak demokratik bir sistem ortaya çıkarmak gerekmektedir. Bu bakımdan demokratik ulus bloğuna çok büyük görev düşmektedir. Böyle bir blok ve buna dayalı demokrasi hareketi yaratmak taktik bir konu değil, stratejik bir ihtiyaçtır. Demokratik ulus bloğu radikal demokratlar, Türkiye'nin değişimle karşı karşıya olduğu bu yeni süreci izleyerek değil de müdahale ederek, parçalı değil de birleşerek karşılamaları gerekmektedir. Şu anda Kürt özgürlük hareketi bunu tarihi bir sorumluluk olarak görmektedir. Bu nedenle bütün radikal demokratlarla sol sosyalist demokratlarla bir demokratik ulus bloğu yaratarak demokratik bir anayasa çerçevesinde yeni bir Türkiye'yi hedeflemelidirler.

Bu yaklaşımla demokratik ulus bloğu oluşturulup yeni bir anayasa yapılma çalışmasına katılım gösterildiğinde oluşacak yeni Türkiye'nin şekillenmesinde mutlaka rol alınacaktır. Kürt halkı zaten "An Azadi An Azadi" diyerek özgürlüğünü istiyor. Nasıl bir demokratik anayasa olması gerektiğini ortaya koyuyor. Demokratik Özerkliğin tanındığı, anadilde eğitimin tanındığı, Kürt kimliğinin anayasal güvenceye kavuştuğu, kuşkusuz düşünce ve örgütlenme özgürlüğü temelinde Kürtlerin demokratik yaşamını özgürce kurmasına engel olunmadığı bir demokratik anayasa istemektedir. Kürt halkının bu taleplerden vazgeçmesi mümkün değildir. Bu taleplerin gerçekleşmesiyle Türkiye'nin demokratikleşmesi birbirini koşullayan etkenlerdir. Bu açıdan Türkiye'nin demokratikleşmesi talepleriyle Kürt sorununun demokratik çözüm taleplerinin iç içe, birbirini güçlendiren biçimde gerçekleşmesi gerekir. Türkiye'nin demokratikleşmesi ve Kürt sorununun çözümü sadece Kürtleri değil, bütün Türkiye halkını ilgilendirmektedir. Bu açıdan demokratik ulus bloğu Türkiye'nin demokratikleşmesi açısından çok önemli bir adım olacaktır.

Kuşkusuz gerçek demokrasi anlayışı ortaya çıktığında Kürt sorununun çözümünü gerektiren bütün maddelerin de anayasal güvenceye kavuşturulması sağlanacaktır. Tabii ki demokratik bir anayasanın olması açısından ilk üç maddenin değiştirilmesi gerekmektedir. İlk üç madde değiştirilmesi gerekir derken tabii ki cumhuriyet olacaktır, sosyal devlet olunacaktır, hukuk devleti olunacaktır. Yine gerçek bir özgürlükçü laiklik olacaktır. Bunlara kimsenin itirazı yoktur. Ama tek bayrak deyip Kürt halkının sembollerine saldırmak, tek dil deyip Kürt halkının anadilinde eğitimin olmasını engellemek, vatanın birliği deyip Kürtlerin demokratik siyasi yönetimini ve öz iradesini reddetmek kabul edilecek şeyler değildir. Bu açıdan anayasanın söz konusu maddeleri yeniden demokratik Türkiye çerçevesinde düzenlenebilir. Oradaki bazı değerler yine maddeler içine konulabilir. Ama bugünkü biçimiyle kesinlikle tek tipleştirici, faşist bir karakterdir. Onlar değişmeden anayasanın genel ruhu değişmez. Genel ruhu değişmeyince de Türkiye'nin demokratikleşmesi ve Kürt sorununun çözümü mümkün olmaz. Bu açıdan AKP'nin TÜSİAD'ın önerisi karşısında hemen itiraz etmesi, biz ilk üç maddenin değişmesinden yana değiliz demesi, yine CHP'nin bu üç madde değişmez demesi aslında seçim sonrası AKP ile CHP'nin nasıl bir anayasa düşündüklerini ortaya koymaktadır. Zaten tasfiye planına temel olacak anayasa konusunda seçimden sonra CHP ve AKP'nin uzlaşması beklenmelidir.

"Yeni anayasanın gündemde olduğu, Türkiye'nin yeniden şekillendirilmek istendiği bir süreçte kesinlikle sürece müdahale etmek gerekmektedir. Kürtler bugün müdahale etmektedir. Ama Türkiye'nin demokratikleşmesi açısından sadece Kürtlerin müdahalesi yetmez. Kürtlerin, sosyalistlerin, tüm sol demokratların, bir bütün olarak radikal demokratların birleşerek demokratik ulus hareketiyle gerçek bir demokratik anayasa yaratma sürecini başlatmalıdır"

Şu anda bir kavga içinde görünseler de seçimden sonra böyle bir uzlaşma gerçekleşecektir. Bu uzlaşma temelinde Türkiye yeniden şekillendirilmeye çalışılacaktır. Ergenekon davasından yakalananların bir kısmı da seçimden sonra bırakılacaktır. CHP-AKP ittifakı gerçekleşecek, Ergenekon'daki önemli bir kesim de bırakılacak ve bu temelde oluşturulacak yeni ittifak temelinde Kürt özgürlük hareketi tasfiye edilmek istenecektir. MHP'den söz etmek istemiyoruz. MHP her zaman zaten şovenist olacaktır, her zaman Kürt karşıtı olacaktır, her zaman demokrasi karşıtı olacaktır. Onun görevi odur. O görev ona devlet tarafından verilmiştir. Devletin derinlikleri her zaman Türkiye'de MHP gibi bir partinin olmasını isteyecektir. Her zaman her şeye muhalefet eden bir gücün varlığını kendi çıkarları için görmektedirler. Bu bakımdan MHP'nin yaklaşımlarına göre kimse politika belirlememelidir. MHP şöyle diyor diye AKP ya da CHP iyidir demek, devletin, özel savaşın, psikolojik savaşın tuzağına düşmektir. MHP her zaman aynı söylemi devam ettirecek. O bakımdan MHP'nin tutumunda herhangi bir değişiklik beklememek gerekir. AKP, CHP ve Ergenekon'un bir kısmıyla uzlaştığında bile MHP buna itiraz edecektir.

AKP'nin, CHP'nin ve belirli kesimlerin ittifakıyla Türkiye'nin yeni koşullarda antidemokratik bir sisteme döndüştürülmesinin önüne şimdiden geçilmesi gerekmektedir. Bu açıdan nasıl bir demokratik anayasa bilincinin toplumda geliştirilmesi önemlidir. Toplumun gerçek bir demokratik anayasanın nasıl olması gerektiği konusunda bilinçlendirilmesi gerekir ki AKP demokratik olmayan, Kürt sorununu çözmeyen bir anayasa ortaya attığında halk ve sivil toplum örgütleri bu anayasayla Türkiye demokratikleşmez, Kürt sorunu çözülmez diye itirazını ortaya koyabilmelidir. Bu anayasa 1924'ten bu yana süren demokrasi sorununu devam ettirir biçiminde tavır gösterebilmelidirler. Kürtler üzerinde siyasi egemenliği ve kültürel soykırımı sürdüren bir anayasa toplumun önüne konulduğunda demokrasi güçleri ve halk, bununla Kürt sorunu çözülmez, çatışmalar devam eder, bu da Türkiye'nin çıkarına değildir diyebilmelidirler. Böyle bir anayasa sadece Kürtler açısından değil, sosyalistler başta olmak üzere tüm radikal demokratlar üzerinde baskıyı sürdürme anlamına gelir diyerek tutum gösterebilmelidirler. Böyle bir toplumsal bilincin ortaya çıkarılması da çok önemlidir. Eğer böyle bir toplumsal bilinç olursa AKP CHP'nin uzlaşarak ortaya attığı anayasa toplum içinde benimsenmez. Bu da demokratik ulus bloğunun istediği demokratik bir anayasanın yapılması koşullarını olgun hale getir.

AKP Kürdistan'dan silinmeli

Kuşkusuz seçimler önemlidir. Ancak yüzde10 barajı nedeniyle seçimlerin önemini fazla abartmamak gerekir. Çünkü yüzde 10 barajının olması durumunda Kürt halkının iradesi sonuçlara yansımayacaktır. BDP seçime girmiş olmayacaktır. BDP'nin seçime girmediği bir meclisin de önümüzdeki dönemde siyasette yenilikler yapması, demokratik bir anayasa yapması zordur. Ama buna rağmen seçim sürecinin demokratik serhildanlar haline getirilmesi önemlidir. Bu seçim sürecinde demokratik zihniyetin ve gerçek demokrasinin nasıl olacağının ortaya konulması önemlidir. AKP'nin teşhirinin yapılması önemlidir. Bu açıdan demokrasi güçlerinin gerçek bir demokratik Türkiye ve demokratik anayasa yapılmasını sağlatacak bir seçim kampanyasıyla ortaya çıkmaları gerekmektedir. Yüzde 10 barajı olduğu süreçte BDP bağımsız adaylarla seçime girecektir. Bu 30 civarında bir milletvekilidir. Bunların içinden 4-5 tanesi sol demokratlar, sosyalistler olacaktır. Seçim barajı ortadan kaldırılsaydı demokratik ulus hareketi içindeki bütün radikal demokratların temsilcileri seçilebilirdi. 80 milletvekili mi çıkacak, 50'si Kürt demokratik hareketinin 30'u sol güçlerin olurdu. Hatta bu yarı yarıya bile bölüşülebilirdi. Böylelikle Türkiye'nin demokrasi dinamiği daha etkili harekete geçirilebilirdi. Barajın yüksek olması ister istemez seçimde daha az radikal demokratın, sol demokratın Kürt demokratik hareketinin yanında meclise girmesine el vermektedir. Bu nedenle 4-5 tane sol demokratın meclise girmesi de az değildir. Bütün sol güçlerin, demokrat güçlerin de bunu anlayışla karşılaması gerekmektedir.

Ancak şu da bir gerçektir ki halkın ayağa kalktığı, Demokratik Özerklik, demokratik anayasa çerçevesinde demokratik direnişi yükselttiği dönemde esas olan halkın bu örgütlü gücüdür, ayağa kalkışıdır. Kuşkusuz seçimler de önemlidir, ama esas olan halkın bu seçim sürecindeki devrimci demokratik direnişidir. Çünkü barajın yüksek olduğu bir yerde halkın iradesi yansımayacaktır. Bu bakımdan halkın iradesini en iyi yansıtacak olan böyle bir demokratik direnişin geliştirilmesidir. Kuşkusuz AKP'nin az oy almasını sağlamak gerekmektedir. AKP'nin ne kadar az oy alması sağlanırsa Türkiye'nin demokratikleşmesi daha da yakınlaşacaktır. AKP Kürdistan'da az oy aldığı takdirde kesinlikle başarısız olacaktır. Kürt sorununun çözümsüzlüğü üzerinden devleti ele geçirme, devlet kesimleriyle uzlaşma politikası çökecektir. Böylelikle de Türk devletinin Kürt özgürlük hareketine karşı, demokrasi güçlerine karşı kullandığı son koz da işlevsiz kalacaktır. Daha doğrusu devletle uzlaşarak antidemokratik yeni bir Türkiye yaratmaya çalışan AKP çizgisi de başarısız kalacak, bunun sonucu da Türkiye'nin demokratikleşmesi ve Kürt sorununun çözümünden başka yol kalmayacaktır. Çünkü aldatma ve oyalamayı, demagojiyi en iyi yapan AKP'nin çöktüğü yerde artık Kürt halkını ve demokrasi güçlerini hiçbir gücün aldatması, oyalaması, Türkiye'nin demokratikleşmekten kaçınması mümkün olmayacaktır.

Özgür Kürdistan gerçeği elle dokunulacak kadar yakındır

Sonuç olarak Kürt halkının kırk yıla yakındır sürdürdüğü özgürlük mücadelesi giderek başarıyla taçlanacaktır. Kürt halkı kırk yıllık mücadelesi içinde pekişmiştir. Bilinci derinleşmiştir. Zulüm ve baskılar karşısında olgunlaşmıştır. Baskılara karşı direnç kazanmıştır. Bir günün ya da bir yılın anlık ayaklanmaları sonucu harekete geçen bir halk değildir. Bu halk kırk yılın zorlu mücadelesi içinde olgunlaşarak, bilinçleşerek, pişerek, iradesini ve azmini artırarak bugünlere gelmiştir. Artık birkaç kuşak bu mücadelenin içinde yetişmiştir. Mücadele içinde yetişen, ülkesine, halkına bağlı olan birkaç kuşak vardır. Geçen on yılların inkar ve imha siyasetiyle ve asimilasyonla yetişen kuşaklar yerine, gözünü özgürlük ve demokrasi mücadelesiyle açan, büyük şehitlerin, özgür Kürdistan, özgür halk diyerek mücadele ettiği bir tarih içinde büyüyen bir gençlik kuşağı vardır. Bir orta yaş kuşağı vardır. Daha doğrusu mücadeleyi en dinamik biçimde yürüten bir halk gerçeği ortaya çıkmıştır. En önemlisi de özgürlüğün derinliğini, demokrasinin derinliğini ve kapsamını ortaya çıkaran, bu temelde de özgürlüğe sevdalı bir halk yaratılmasına temel etken olan bir özgür kadın hareketi gerçeği vardır. Kürt kadını, özgürlüğün ve antidemokratik yaşamın üzerinde yarattığı baskının bilinciyle daha derin, daha özgürlükçü bir demokrasi bilincine varmıştır. Özgür kadın hareketinin mücadelesi toplumun özgürlük ve demokrasi bilincini bu derinleşmiş özgürlük, derinleşmiş demokrasi karakteriyle mayaladığından Kürt halkı bugün yediden yetmişe özgürlüğe sevdalı bir halk gerçeği haline gelmiştir. Özgür kadın hareketi Kürt özgürlük hareketinin demokrasi ve özgürlük derinliğini yaratmıştır. Bugün bütün düşman saldırıları karşısında halk ayakta duruyorsa bunda özgür kadın hareketinin Kürt toplumundaki özgürlük bilincini ve demokrasi bilincini derinleştirilmesi ve kapsamlılaştırılmasının payı vardır.

Bu açıdan özgürlük ve demokrasi bilinci derinleşmiş, kırk yıllık mücadele içinde her türlü zorluklar karşısında ayakta kalmasını bilmiş halk bugün "An Azadi An Azadi" diyerek zafere doğru yürümektedir. Artık özgür Kürdistan gerçeği el uzatıldığında yakalanacak kadar yakınlaşmıştır. Özgürlük meydanlarında Kürt halkının kararlılığı bu gerçeği göstermektedir. Newroz'da başlayan demokratik çözüm serhildanları bütün baskılara rağmen demokratik çözümü sağlatacak, bu temelde özgür Kürdistan, demokratik Türkiye gerçeği ortaya çıkacaktır. Özgür Kürdistan, demokratik Türkiye gerçeği aynı zamanda demokratik ve özgür Ortadoğu'yu yaratma gerçeğidir. Bugün Ortadoğu halklarında bir uyanış, bir diriliş vardır. İşte bu uyanışı, bu dirilişi de özgür Kürdistan ve demokratik Türkiye gerçeğiyle mayalayarak bu halk ayaklanmalarını daha demokratik bir karaktere kavuşturarak Ortadoğu'yu tarihinde olduğu gibi yeniden dünyada insanlığın örnek aldığı, bütün insanlığa ışık saçacak bir coğrafya haline getirme imkanı artmıştır. Ortadoğu'nun böyle bir geleceği olduğunu şimdiden söylemek gerekmektedir.

2011 Newrozu'nda özgürlük ateşi kesin zafer için yakıldı

Yeni bir Newroz Özgürlük Bayramı sürecini yaşıyoruz. Bu Newroz'da halk olarak özgürlük iddia ve umudumuzun her zamankinden çok daha güçlü olduğu ve özgürlüğe her zamankinden daha yakın olduğumuz kesindir. Newrozlaşan halk olarak 2011 baharını halkların özgürlük baharı haline getirme iddiamız tamdır. Bu inançla başta özgürlük Önderi Rêber Apo olmak üzere halkımızın ve tüm yoldaşların Newroz özgürlük bayramlarını kutluyoruz. Çağdaş Kawa Mazlum Doğan ve ulusal kahramanımız Mahsum Korkmaz olmak üzere tüm Özgürlük mücadelesi şehitlerini saygı ve minnetle anıyoruz. Önümüzdeki Newroz yılında özgürlük ve demokrasi için mücadele eden herkese mücadelelerinde üstün başarılar diliyoruz.

2011 Newrozu'na her zamankinden daha ağır bir görev ve sorumluluk altında giriyoruz.

1 Mart'tan itibaren Kürt özgürlük hareketinin yeni bir sürece girmiş olduğu ortadadır. Bu sürecin temel karakterini, 13 Ağustos 2010 tarihinden itibaren Kürt sorununun barışçıl siyasi çözümünün önünün açılması için yürüttüğü eylemsizlik sürecini, AKP hükümetinin gereklerini yerine getirmeyen politika ve tutumlarının boşa çıkartmış olması belirlemektedir. Böylece KCK Yönetimi'nin de net olarak vurguladığı gibi, 13 Ağustos'tan itibaren uygulanmakta olan eylemsizlik sürecinin uygulanma koşulları kalmamış ve süreç geçersiz ve anlamsız hale getirilmiştir.

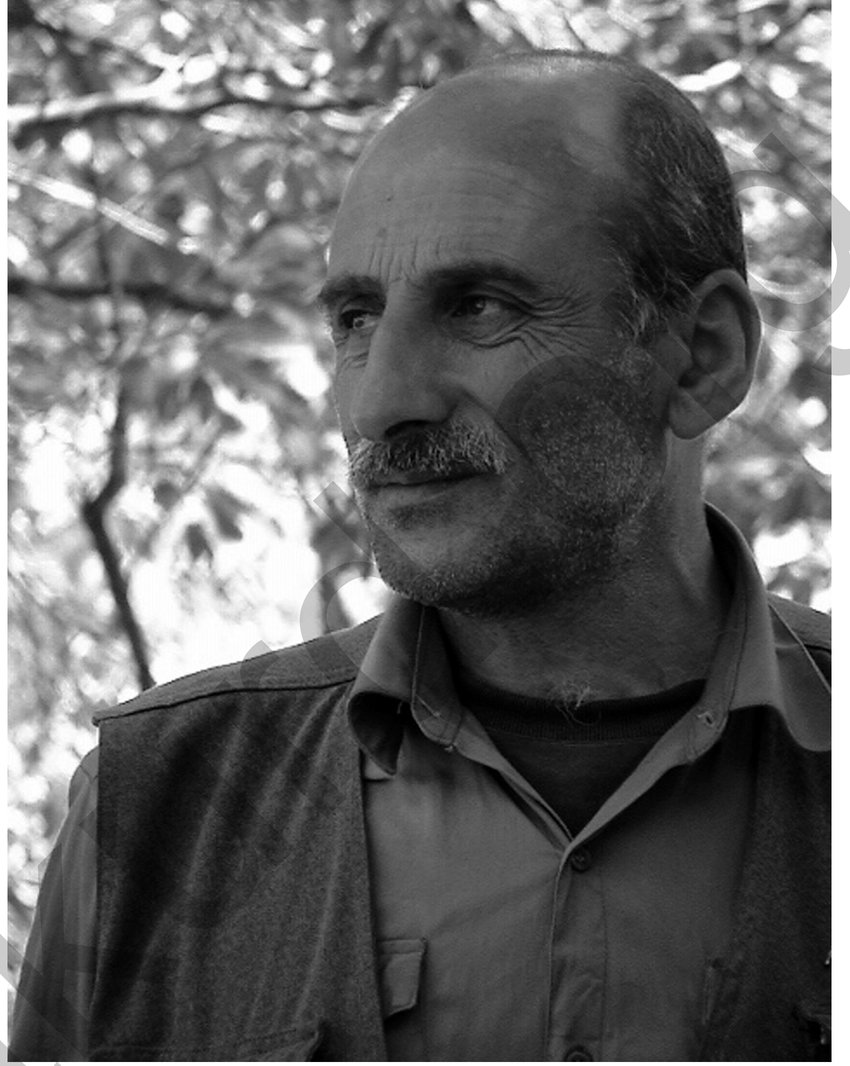
Bu durumda Kürt özgürlük hareketi yeni bir mücadele sürecine girmiş bulunuyor. Elbette bu sürecin nasıl gelişeceği, ne tür pratik adımların ortaya çıkacağı gelişmelerle, özellikle de AKP hükümetinin tutumuyla belli olacaktır. Gelişmelere göre daha aktif mücadele etmenin, daha etkili taktik uygulamanın, daha zengin mücadele yöntemlerine başvurmanın önünü açmayı ifade ediyor.

AKP hükümeti Türkiye'nin demokratikleştirilmesi ve Kürt sorununun barışçıl-siyasi çözümü için adım atmak, çaba harcamak, buna niyet etmek, proje geliştirmek bir yana, tamamen kendi çıkar ve iktidar hegemonyasını kurabilmek için her türlü oyuna, hileye, aldatmaya başvurup zaman kazanmaya çalışmaktadır. Kürt sorununun barışçıl siyasi çözümünün önünü açacak hiçbir adım atmamakta, en ufak bir çaba bile harcamamaktadır. Onun bütün derdi Kürt özgürlük hareketinin nasıl oyalanacağı, etkisizleştirileceği ve bu temelde kendi iktidar ömrünün uzatılmasının yedeği durumuna düşürüleceği hususudur. AKP hükümetinin ve onun yönlendirdiği çevrelerin bunun dışında herhangi bir düşünceleri ve çabaları kesinlikle yoktur. Bir süreden beri Kürt Halk Önderi'yle çeşitli biçimlerde yapılan ve diyalog adı verilen, Kürt sorununun çözümünün önünü açabilir diye birçok çevrenin değerlendirdiği, tartıştığı görüşmelerin böyle bir nitelik taşıdığı ve onun ötesine geçmediği net bir biçimde görülmüştür. KCK yönetimi bu kararı aldıktan sonra, Kürt Halk Önderi'yle yeniden diyaloga geçilip, bazı umutlar verilmeye çalışıldığı anlaşılıyor. Bu noktada Kürt Halk Önderi henüz diyalogların net bir biçimde olumlu ya da olumsuz diyebileceğimiz sonuca ulaşmadığını ifade ediyor. Zayıf da olsa hala çözüm umudunun var olduğunu belirtiyor ve bu çabaların izlenmesini istiyor. Elbette bu çok değerlidir. Kürt özgürlük hareketi Kürt Halk Önderi'nin taleplerinin gereğini pratikte şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da eksiksiz yerine getirecektir. Ancak öyle anlaşılıyor ki, böyle bir diyalogla sorunu çözme umudu çok zayıf ve cılız bir düzeydedir. Gerçekte ise oyalayıcı, engelleyici, hile içeren, zaman kazanmaya çalışan yaklaşımlar ağır basan tutumlar olmaktadır. Özellikle de AKP hükümetinin tutumunun bu olduğu net bir biçimde anlaşılıyor. Bazı çevrelerin olumlu, iyi niyetli, çözüm arayan yaklaşımlarının olduğu, ancak AKP başta olmak üzere siyasi oligarşinin çözümün önünü açmak bir yana, çözüm önünde en büyük engel oluşturduğu güncel gelişmelerde net bir biçimde açığa çıkıyor.

Tayyip Erdoğan gittikçe Kenan Evrenleşmeye başladı

Kürt özgürlük hareketi, Kürt Halk Önderi'nin çağrıları üzerine 13 Ağustos 2010 tarihinde yeni bir eylemsizlik süreci başlattığını kamuoyuna ilan etti. Ardından 16 Eylül 2010 tarihinde İmralı'da Kürt halk önderi ile yapılan görüşmeler temelinde 20 Eylül'den itibaren bu sürecin önce bir ay, daha sonra da koşullar ve gelişmeler temelinde eğer uygun yaklaşılırsa seçimlere kadar uzatılacağı ilan edildi. 16 Eylül tarihli İmralı görüşmesinde Kürt Halk Önderi, önemli hususların tartışıldığı, Kürt sorununun barışçıl ve siyasi çözümünün önünün açılması doğrultusunda ciddi umutların belirdiği yönünde değerlendirme ve açıklamalarda bulundu. Bu noktada adeta yeni bir yol haritası ya da çalışma perspektifi sundu. Bu durumun değerlendirilmesi için sürecin uzatılmasını Kürt özgürlük hareketinden talep etti. Kürt özgürlük hareketi de bütün bunları ciddiye aldı, önemsedi ve bu temelde Türkiye'nin demokratikleşmesi ve Kürt sorununun demokratik siyasi çözümünün önünün açılmasının sağlanması için eylemsizlik sürecini uzattı. Fakat daha sonraki süreçte görüldü ki, bu uzatma kararı verildikten hemen sonra AKP, sanki oyunda başarılı olmuş, aradığını veya istediğini bulmuş gibi hemen bütün söylediklerini bir bir geri almaya ve tersyüz etmeye yöneldi. Hem İmralı'da yapılan görüşmelerde verilen vaatler bir bir yok edildi, hem de Kürt sorununun çözümü yönünde bazı temel çalışmaların yapılması konusunda tam bir karşıt tutum içine girildi. Her şeyden önce de 12 Eylül referandumu akşamı bütün halka, topluma Başbakan Tayyip Erdoğan tarafından, vaat edilen yeni demokratik anayasa hazırlama çalışmalarının kendi gündemlerinde olmadığı, ancak Haziran 2011 seçimlerinden sonra böyle bir şeyin gündeme gelebileceği söylendi. Bu temelde demokratikleşme ve Kürt sorununun çözümünün gerçekleştirilmesi yönünde herhangi bir olumlu söz ve davranış içine girmedikleri gibi, bir de olumsuz, engelleyici, tıkatıcı, baskıcı, faşizan terör ve uygulamalarını demokratik siyaset üzerinde, Kürt halkı, kadınları ve gençleri üzerinde gün geçtikçe artırmaya başladılar. Her yerde polis operasyonları, baskılar, saldırılar, tutuklamalar gittikçe daha da arttı.

Bütün bunları dikkatle izleyen KCK yönetimi zaman zaman yaptığı açıklamalarda bu olumsuz tutumlardan vazgeçilmesi yönünde somut uyarılarda bulunduğu gibi, giderek bunların dikkate alınmamasının gözlemlenmesi sonucunda da, mart başında yeniden bir durum değerlendirmesi yapacağını kamuoyuna duyurdu. Bu çerçevede şubat ayı boyunca bütün alanlarda yürütülen değerlendirmelerin sonuçlarını toplayarak mart başından itibaren, artık AKP hükümetine inanarak, ondan beklentili olarak eylemsizlik tutumu içinde olmanın hiçbir gereğinin ve anlamının kalmadığını açıkladı. Çünkü bu sürecin devam etmesi demokratikleşme ve Kürt sorununun çözümü yönünde kısmi de olsa bazı adımların atılmasına bağlanmıştı. Eylemsizlik süreci eylül ve ekim başında uzatılırken, güven verici adımların atılması şart koşulmuştu. Oysa AKP ve onun hükümeti tarafından değil güven verici adımlar atmak, olumluluk içeren bir çift söz söylemek bile bu geçtiğimiz süreçte gerçekleşmedi. Adeta her şeyi kendilerine bağlayan, her şeyi kendi eserleriymiş gibi gösteren, işte savaşı durdurduklarını, Kürt sorununu çözdüklerini, Türkiye'yi demokratikleştirdiklerini iddia eden, kendilerini adeta haddinden fazla abartarak putlaştıran bir tutumun içine girdiler. Somut, açık gözlemlenen bu oldu. Tayyip Erdoğan, –benzetmek gibi olmasın ama– gittikçe Kenan Evren'leşmeye başladı. Her şeyi kendinde gören, durmadan konuşan, her şeye burnunu sokan, ama gerçekten de Türkiye'nin yüzyüze bulunduğu ağır sorunların demokratik çözümü için ciddi hiçbir adım atmayan bir tutum sergilemeye başladı. Türk ordusunun en kültürsüz subaylarından olan Kenan Evren'in kompleksine benzer bir kompleksli tutumu siyasette gittikçe öne çıkardı. Öyle ki, tüm görev ve sorumluluklar kendi üzerinde olduğu halde, bu doğrultuda hiçbir şey yapmazken, bir de sağı solu, başkalarını, bunun içinde de Kürt Halk Önderi'ni ve Kürt özgürlük hareketini, Kürt halkını Kürt demokratik siyasetini tahrik edici sözlerle suçlayan bir üslubun ve tutumun sahibi haline geldi.

12 Haziran seçimi mevcut Türk siyasetinde ciddi bir değişiklik yaratmayacak

Bu doğrultuda sorunların çözümüne hizmet edecek temel hususlarda yapılan pratikler biliniyor. Örneğin, yüzde 10 seçim barajı düşürülmedi ve böylece BDP ve onun etrafında oluşan demokratik ulus bloğunun seçimlere girmesi engellendi. Şimdi BDP ve demokratik güçler bağımsız adaylar göstererek 12 Haziran 2011 seçimlerinde yarışmak durumunda kaldılar. Bazıları bunun da seçime katılmak olduğunu söylüyorlar veya sanıyorlar, halbuki bu öyle değildir. Doğru olan, gerçek olan partinin seçime katılmasıydı, yüzde 7-8 oranında oy alan bir partinin bu oy oranının meclise yansımasıydı. Oysaki bağımsız aday göstererek seçime girme çerçevesinde bu yansıma gerçekleşmez. Mevcut haliyle BDP'nin ortaya çıkmış oy oranı baraj engeline takılmasa yetmiş civarında milletvekili çıkarabilmektedir. Eğer yüzde 10 barajı olmasa ve BDP de mevcut oy oranında seçimde sonuç alsa meclise bu kadar vekil sokabilecektir. Halbuki bağımsız adaylarla ancak yirmi civarında bir küçük grup oluşturacak milletvekili kazanabilmektedir. Geriye ellinin üzerinde bir milletvekili kalıyor. İşte bunu da AKP bedavadan kazanıyor. Aslında yüzde on seçim barajının olması Kürt demokratik siyasetinin gücünün meclise yansımasını engellerken, AKP'nin de bedavadan milletvekili kazanarak tek başına iktidar olma durumunu devam ettirmesini sağlıyor. Böylece de BDP aslında seçime sokulmamış oluyor, Kürt demokratik siyaseti seçim dışı tutuluyor, Kürt halkının iradesinin meclise yansıması engelleniyor. Çok net bir biçimde böyle bir baskıcı, engelleyici politika var.

İşte bunun bilinerek seçim barajının düşürülmemesi, mevcut barajla seçime girilmesi durumu AKP tarafından bilinçli bir biçimde sürdürülmüştür. Böyle gerçekleşecek bir seçimden herhangi ciddi bir siyasi sonuç çıkmayacaktır. 12 Haziran seçimi mevcut meclis aritmetiğini çok fazla değiştirmeyecek bir seçim olacaktır. AKP, CHP, MHP üç aşağı beş yukarı benzer bir milletvekili oranında kalacak, BDP de çok yoğun çaba harcasa bile ancak mevcut düzeyi koruyabilecektir. Bu da gösteriyor ki, 12 Haziran seçim sonuçları mevcut meclis yapısında, Türk siyasetinde herhangi bir tablo değişikliğine yol açmayacaktır. Ancak BDP seçime katılabilseydi ve BDP'nin aldığı oy oranı meclis aritmetiğine yansıyabilseydi hem milletvekili dağılımı açısından, hem de siyasi tutum açısından seçim sonrasında bir değişiklik, yenilik ortaya çıkabilirdi. Fakat şimdiki tablo 12 Haziran seçimlerinden sonra da devam edecektir. O halde şu anki meclis nasıl bir politika izliyor, hangi zihniyeti taşıyor, demokratikleşme ve Kürt sorununun çözümü karşısında ne yapıyorsa 12 Haziran seçiminden sonra da benzer şeyleri yapacaktır. Şimdi herhangi bir çözümleyici adım atmadığına göre, seçimden sonra da bir siyasi değişiklik ve adım atma gerçekleşmeyecek demektir. O halde 12 Haziran seçiminin mevcut politikalarda çok ciddi değişiklik yapacak nitelikte olmadığı, sonucunun şimdiden belli olduğu ortadadır.

Öte yandan, seçimden sonra AKP'nin anayasa hazırlayacağının hiçbir garantisi yoktur. Nitekim Başbakan Tayyip Erdoğan 12 Eylül referandumu akşamı yeni anayasa hazırlayacağını vaat etmesine rağmen, bir hafta sonra kendi durumunu güvence altına aldığını hissedince böyle bir çalışmalarının olmayacağını rahatlıkla söyleyebilmiştir. Benzer bir biçimde haziran seçimlerinden sonra da herhangi bir anayasa çalışmasının gündemlerinde olmadığını, yapılan değişikliklerle birlikte anayasanın yeterli hale geldiğini söyleyebilirler. Dahası, farz edelim ki CHP ile anlaştılar ve yeni bir anayasa hazırladılar, bu anayasada herhangi bir yeni, çözümleyici sonucun çıkıp çıkmayacağı belli değildir. AKP ile CHP'nin hazırlayacağı bir anayasanın Türkiye'nin demokratikleşmesi ve Kürt sorununun çözümü konusunda var olan politikaları aşacak bir politik yaklaşım ortaya koymayacağı son derece açık ve nettir. Tersine AKP'nin oyalayıcı, sinsi ve gizli bir biçimde Kürt özgürlük hareketini ve demokratik güçleri imha ve tasfiye etmeyi öngören politikaları bir anayasal statü kazanmış olacaktır. Çünkü Kürt halkının özgürlük iradesinin yeni anayasa çalışmalarına yansımasının önü açık değildir. Seçim barajıyla bu çok daha kapalı hale getirilmiştir. Mecliste gücü olmayan bir hareketin meclis tarafından hazırlanacak bir yeni anayasa üzerinde de etkili olması mümkün değildir. Dıştan bazı öneriler sunulsa da, bunların sadece öneri olmaktan öteye

geçmeyeceği açıktır. Çünkü AKP herkesi dinliyor gibi görünse de aslında bu görüntüden öte bir anlam ifade etmemektedir. Sözde herkesi dinliyor, öneri alıyor görünüyor, ama gerçekte ise kendi politikalarını tek tek hakim kılıyor, bu temelde AKP hegemonyasını yaratıyor, AKP gladiosunu inşa etmeye çalışıyor. Dolayısıyla da seçimden sonra da mevcut meclis aritmetiği ortamında yapılacak anayasada AKP gladiosunun anayasal inşaya kavuşturulacağı tartışmasızdır. Bunun demokratikleşme ve Kürt sorununun çözümü olmayacağı, tam tersine bunların önünü daha fazla tıkatan gelişmeler olacağı açıktır. O halde mevcut seçimlerin bir siyasal çözüm iradesini ortaya çıkarmayacağı, tam tersine AKP'nin iktidar hegemonyasını perçinleştirmekten ve uzatmaktan öteye bir sonuç vermeyeceği şimdiden bellidir. Dikkat edilirse AKP tarafından seçim barajı düşürülmeyerek yeni seçim daha şimdiden Kürt halkı ve demokratik güçler açısından çok fazla önem arz etmeyen bir duruma düşürülmüştür.

Eylemsizliğin devamını sağlayacak hiçbir adım atılmadı

Eylemsizlik sürecinin devam ettirilebilmesi için gerekli olan güven verici diğer adımların atılması yönünde de AKP'den olumlu hiçbir yaklaşım gelişmemiştir. Örneğin, Kürt Halk Önderi'nin koşullarını iyileştirerek siyasi çözüm çalışmalarına daha aktif katılımının sağlanması yönünde hiçbir adım atılmadığı gibi, tam tersine avukatlarıyla haftalık görüşmelerini bile neredeyse iki haftaya çıkartan bir pratik yaşanır hale gelmiştir. Avukatları ile bile doğru dürüst haftalık görüşmeler yapılmamaktadır. Son dönemlerde sanki sinsi bir politikayla görüşmeler iki haftaya sarkıtılmaktadır. Yani tersi uygulamalar geliştirilmiştir. Yine sahte KCK davasının durdurulması, tutuklanmış binlerce Kürt demokratik siyasetçisinin serbest bırakılması, KCK adı altında yapılan operasyonlara son verilmesi yönünde iyileştirici hiçbir gelişme olmamıştır. KCK davası tıpkı 12 Eylül mahkemesine benzer bir biçimde sürdürülmeye çalışılmış, tutuklulara anadilleri Kürtçe ile kendilerini savunma hakkı bile verilmemiş, bir tek tutuklu bile serbest bırakılmamıştır. Dahası bu temeldeki operasyonlar hızını kesmeksizin devam etmiştir. Her hafta otuz-kırk kişi gözaltına alınmakta, ondan fazla kişi ise tutuklanarak mevcut tutuklu sayısına eklenmektedir. Nitekim altı ay önceki tutuklu sayısına bu geçen süre içerisinde beş yüz kişi daha eklenmiştir.

Bir diğer husus, geçmiş otuz yılın kirli olaylarını aydınlatacak ve çözümleyecek bir çalışma yapması öngörülen Hakikatleri Araştırma ve Adalet Komisyonu'nun kurulması yönünde de AKP hiçbir adım atmamıştır. Kürt Halk Önderi, 1 Mart'tan itibaren eylemsizliğin sürüp sürmemesinin Adalet ve Hakikatleri Araştırma Komisyonu'nun kurulmasına bağlı olduğunu açıklamasına rağmen, böyle bir komisyonu oluşturma yönünde hükümet de, meclis de herhangi bir girişimde bulunmamış, ciddi bir çalışma yürütmemiştir. Kısaca AKP hükümeti Türkiye'nin demokratikleşmesinin ve Kürt sorununun siyasi çözümünün önünü açacak ciddi hiçbir çalışma yapmamıştır. Bu temelde eylemsizliğin sürdürülmesi için gerekli görülen güven verici adımlardan hiçbirisini atmamıştır. Tersine Özgürlük hareketini tasfiye etmeyi öngören planlı saldırıları bu dönemde de eksiksiz bir biçimde sürdürmüştür. Kış nedeniyle biraz azalmış olsa da gerillaya dönük askeri operasyonlar sürmüş, özellikle gençliğe ve halka dönük polis terörü, operasyonları hiç hızını kesmeden devam etmiştir. Kürt demokratik siyaseti ve örgütlenmesi polis operasyonlarıyla sürekli darbelenmeye, Kürt demokratik güçleri tutuklanarak zindanlara doldurulmaya devam edilmiştir. AKP'nin ABD ile birlikte bölgede ve dışarıda Kürt özgürlük hareketini tecrit etme ve kuşatma çabaları hiç yavaşlamadan sürdürülmüştür. Bu durumda AKP'nin Türkiye'yi demokratikleştireceğine ve Kürt sorununun siyasi çözümünü gerçekleştireceğine dönük hiçbir emare ortada yoktur. O halde PKK niçin eylemsizlik içinde olsun? Niye kendisini bağlasın ve mücadelesiz kalsın? Bu biçimde neyi bekleyecek? Böyle olmak ve böyle beklemek kurbanlık koyun gibi imhayı beklemek olmaz mı?

"Bu koşullarda artık Kürt özgürlük hareketinin eylemsizlik içerisinde olmasının da hiçbir gerekçesi kalmamıştır. Çünkü eylemsizlik çağrısı yapan çevreler çağrılarının gereğini yapamamışlardır. Aydınlar, yazarlar, çeşitli politik çevreler geçen süre içerisinde barışçıl siyasi çözümün önünün açılması yönünde ciddi bir varlık gösterememişlerdir. Devlet üzerinde, hükümet üzerinde herhangi bir ciddi etkileri olmamıştır. O halde onların da Özgürlük hareketinden isteyecekleri bir şey yoktur"

"Bu Newroz'la birlikte halkımızın serhildanı da yirmi ikinci yılına girmektedir. Yirmi bir yıldır Kürt halkı kesintisiz bir biçimde ayakta ve özgürlük için direniş mücadelesi yürütmektedir. Kuşkusuz yirmi bir yıllık kesintisiz direniş az değildir, küçümsenemez. Diğer halklar yirmi bir gün, yirmi bir hafta bile direnemezken, Kürt halkının kesintisiz yirmi bir yıldır serhildan konumunda bulunması, özgürlük için gece gündüz demeden sürekli yürüyüş halinde olması elbette ki çok önemli ve değerli bir durum olmaktadır"

Direnişten başka çözüm yolu kalmadı

Gelişmeler bu çerçevededir. Eylemsizliğin sürdürülmesinin şartları olarak öngörülen hiçbir çalışma yapılmamıştır. 12 Haziran seçimlerinin sonuçları şimdiden bellidir ve eğer BDP parti olarak seçimlere giremezse herhangi bir çözüm siyasetinin çıkma olasılığı yoktur. Diğer yandan, İmralı'daki görüşmeler devam etmiş, ama ciddi, kalıcı bir gelişmeye ulaşmamıştır. Daha çok oyalamaya, tatlı sözlerle eylemsizlik içerisinde tutmaya dönük bir yaklaşım gösterilmiştir. Dikkat edilirse, görüşme yöntemiyle veya seçimle Kürt sorununun çözümünün önü açılmayacaksa, o halde direnişten başka çözüm yolu kalmamaktadır. Çok zayıf olan görüşmelerle çözümün önünün açılmasının gerçekleşmesi bile ancak hareket ve halk olarak sağlam, etkili durur ve güçlü bir mücadele geliştirirse mümkün olabilir. AKP'nin tutumu kesinlikle çözümleyici değil, tıkatıcı, engelleyici ve tasfiye edici niteliktedir. Bu konu netleşmiş durumdadır.

Diğer siyasi güçlerin durumu da AKP'den farklı değildir. İşte CHP'nin Wan toplantıları ve sonuç açıklamaları ortadadır. O da tıpkı AKP gibi, BDP'nin tasfiye edilmesi temelinde Kürt sorununu çözeceği iddiasında bulunmaktadır. Yani Kürt sorununu çözmeyi değil de, özgür Kürt'ü yok etmeyi, Kürt özgürlük hareketini tasfiye etmeyi esas almaktadır. Bu konuda AKP ile CHP'nin yaklaşımları arasında ciddi bir fark gözükmemektedir. Bu nedenle de büyük olasılıkla 12 Haziran seçimleri ardından bu iki parti Kürt özgürlük hareketine karşı bir ittifak yaparak ortak saldırıda bulunabilirler. Bunun ihtimali hiç az da değildir. Bu nedenle şimdiden çok duyarlı ve dikkatli olunmalı. Onun dışındaki partiler için zaten söylenecek söz yok. MHP'nin nasıl bir faşist cellatlık rolü oynamak istediği ortadadır. Genel başkanlarından tutalım sözcülerine kadar ağızlarından adeta küfürler çıkmakta, salyalar akmaktadır. Bırakalım Kürt sorununun çözümünü, Kürt varlığını bile kabul etmeye yanaşmamaktadır. Demokratik sol güçlerin ise çok zayıf oldukları, siyasi yaşam üzerinde ciddi hiçbir etkilerinin bulunmadığı ortadadır.

Bu koşullarda artık Kürt özgürlük hareketinin eylemsizlik içerisinde olmasının da hiçbir gerekçesi kalmamıştır. Çünkü eylemsizlik çağrısı yapan çevreler çağrılarının gereğini yapamamışlardır. Aydınlar, yazarlar, çeşitli politik çevreler geçen süre içerisinde barışçıl siyasi çözümün önünün açılması yönünde ciddi bir varlık gösterememişlerdir. Devlet üzerinde, hükümet üzerinde herhangi bir ciddi etkileri olmamıştır. O halde onların da Özgürlük hareketinden isteyecekleri bir şey yoktur. Çünkü Kürt özgürlük hareketi onların istediklerine uydu, önlerini açtı, ama kendileri bir şey yapamıyorlar. Nitekim bu durumu itiraf da ediyorlar. Kürt özgürlük hareketinin mevcut tutumu karşısında söyleyecek sözlerinin olmadığını, PKK'den artık barışçıl çözümün önünün açılması için herhangi bir talepte bulunamayacaklarını kendileri de söylüyorlar. Demokratik Toplum Kongresi'nden Barış Meclisine, çeşitli aydınlara, sanatçılara, yazarlara kadar birçok sivil toplum örgütünün takındığı tutum bu olmuştur. Onlar kendi güçsüzlükleri, zayıflıkları içerisinde çaresiz kalmaktadırlar. Artık söyleyecek sözleri kalmamıştır. Hükümetten de herhangi bir çözüm geliştiremediklerine göre, ciddi bir etkinlikleri yoktur ortada. Bütün bunlar değerlendirildiğinde aktif mücadele yürütmekten başka Türkiye'yi demokratikleştirecek ve Kürt sorununu çözecek gelişmeler yaratmanın yolu, yöntemi, imkanı kalmamış gibidir. Direnmek tek çare haline gelmiştir. AKP hükümetinin tutumu kesinlikle Kürt sorununun çözümü için, genel demokratikleşmenin geliştirilmesi için yeni ve etkili mücadeleleri gerektirmektedir. Böyle mücadeleler olmadan ne demokratikleşme olur ne de Kürt sorununun çözümü. İşte böyle bir mücadele hamlesini başlatmak, etkili bir mücadele geliştirerek Kürt sorununu çözecek, Türkiye'yi demokratikleştirecek bir gelişmeyi yaratmak olmaktadır.

Kürdistan'da yeni bir demokratik ulus duruşu ortaya çıktı

Bu Newroz'la birlikte halkımızın serhildanı da yirmi ikinci yılına girmektedir. Yani yirmi bir yıldır Kürt halkı kesintisiz bir biçimde ayakta ve özgürlük için direniş mücadelesi yürütmektedir. Hiç kuşkusuz yirmi bir yıllık kesintisiz direniş az değildir, küçümsenemez. Diğer halklar yirmi bir gün, yirmi bir hafta bile direnemezken, Kürt halkının kesintisiz bir biçimde yirmi bir yıldır serhildan konumunda bulunması, özgürlük için gece gündüz demeden sürekli yürüyüş halinde olması elbetteki çok önemli ve değerli bir durum olmaktadır. Bu gerçeği çok iyi, doğru anlamak ve bunun üzerimize yüklediği görev ve sorumlulukların bilincine derinliğine varmak gerekiyor. Unutmayalım ki, yirmi bir yıldır Kürt gençleri, Kürt kadınları her türlü baskıya, zulme rağmen büyük cesaret ve fedakarlık gösterdiler, onlarca hatta yüzlerce şehit, binlerce tutuklu verdiler. Ağır baskı ve işkenceler gördüler. Fakat bunların hiçbiri de halkımızı korkutamadı, sindiremedi; Kürt gençliğini, kadınlarını özgürlük ve demokrasi mücadelesinden alıkoyamadı; bu faşist soykırımcı düzeni yıkma ve özgür demokratik toplum yaşamını inşa etme hedefinden alıkoyamadı. Kürt halkı, gençleri ve kadınları bu uzun mücadele içerisinde büyük değerler yarattılar, bilinçlendiler, örgütlendiler, tecrübe kazandılar. Kendi kendilerini yönetecek bir demokratik örgütlülük sistemi ortaya çıkardılar. Asla bu çabadan ve mücadeleden geri durmadılar, yılmadılar, usanmadılar, yıpranmadılar; tam tersine her zaman kendilerini sürekli yenileyerek daha büyük hamleler yapmak için serhildanı her zaman daha da büyütmek, her Newroz'da Amed'in özgürlük meydanını daha büyük bir kitleyle doldurabilmek için büyük bir gayret ve çaba içinde oldular. Yepyeni bir halk duruşunu, Kürt duruşunu, demokratik ulus duruşunu ortaya çıkardılar.

Kuşkusuz bunlar tarihte eşi bulunmaz gelişme ve ilerlemelerdir. Kürt halkının kendi kendini yönetme gücü, iradesi ve bilincini kazanmış olmasıdır. Hem de bunu hiçbir baskı ve sömürü sistemine ihtiyaç duymadan, ondan medet ummadan yapabilecek düzeye gelmesidir. İşte bu yıl da mart ayına halk bu temelde girdi. 1 Mart'tan itibaren 8 Mart Emekçi Kadınlar Günü kutlamaları Kürdistan'ın dört parçasında, yurtdışındaki Kürtlerin bulunduğu her yerde, köyde, kasabada, şehirde günlerce, hatta haftalarca sürdü. Kürt kadınları yirmi ikinci büyük mücadele yılına girmenin coşkusunu yaşadılar. Yeni yıl mücadelesinin ilk adımlarını attılar, serhildanını ortaya çıkardılar. Dünya kadınlarına örnek öncülük oluşturdukları gibi, Kürt halkının bu yirmi ikinci yılda da özgürlüğü için nasıl mücadele yürüteceğinin ilk örneğini ortaya çıkarıp, tüm topluma daha büyük direniş için çağrıda bulundular.

Bu halk direnişi artık bizden başarı istiyor zafer istiyor

Halk olarak bu yeni Newroz'a bu temelde giriyoruz. Halkımız 2623'üncü Newroz'u bu temelde karşıladı. Özgür ve demokratik yaşam kararlılığı tamdır. Özgürlük için mücadele etmede cesaret ve fedakarlığı en yüksek düzeydedir. Bilinçlenmiş ve örgütlenmiştir ve bu mücadelede artık sonuç istiyor. Bütün bu çabalarını kalıcı bir demokratik toplum yaşamına dönüştürmeyi arzuluyor. Bu mücadeleyi artık bu yirmi ikinci yılda kalıcı bir sonuca götürmek, Demokratik Konfederalizm sistemini inşa ederek özgür ve demokratik yaşama sağlam bir biçimde ulaşmak istiyor. Kısaca bu halk direnişi artık bizden başarı istiyor, zafer istiyor. Yirmi iki yıldır kesintisiz bir biçimde direnen Kürt halkı özgürlüğü, demokratik yaşamı, bu uğurda başarıyı, zaferi fazlasıyla hak etmiş bulunuyor. İşte bu durum bize büyük görevler, sorumluluklar yüklüyor. Halkın bu istemine cevap vermeyi, bu sonucu elde edecek bir öncülüğü başarıyla yerine getirmeyi gerektiriyor. O halde

yirmi ikinci serhildan yılında halk serhildanının böyle bir sonuca gitmesi için gerekli öncülük görevlerini başarıyla yerine getirecek durumda olmak lazım. Bunun gereklerine göre kendimizi hazırlamamız, halk serhildanının çağrılarına başarıyla cevap verecek bir öncülük konumunu her alanda, her çalışmada yeterli ve başarılı bir biçimde yerine getirmemiz gerekmektedir.

Ortadoğu'da ulus devlet tiranlıkları dağıtılıyor

2011 yılının bölgesel düzeyde de yeni gelişmelere sahne olduğu açıktır. Ortadoğu halkları onlarca, yüzlerce yıllık birikimi adeta 2011 yılında kalıcı sonuca götürmek gibi bir ayağa kalkışı yaşar durumdadır. Özellikle Arap halkının ayağa kalkışı, isyan edişi gerçekten de ciddi, önemli, takdire şayan, dikkatle değerlendirmeyi gerektiren bir konumdadır. Tunus ve Mısır'dan başlayan halk isyanları giderek bütün Arap alemine yayılmış durumdadır. Gün geçmiyor ki yeni bir alanda isyan patlak vermesin. Gün geçmiyor ki yeni bir Arap bölgesinde halk ayağa kalkmasın ve çatışmalar yaşanmasın. Giderek neredeyse birçok alanda iç savaşa benzer bir durum ortaya çıkmış bulunuyor. Bu ne demektir? Çok açık ki, Ortadoğu halkları Kürt halkını daha büyük zaferler kazanacak sonuçlar elde edecek direnişe davet ediyor. Unutmayalım ki, Arap alemindeki ve genelde Ortadoğu bölgesindeki yaşanan bu yoğun gelişmelerde yirmi bir yıllık halk direnişimizin, otuz sekiz yıllık parti mücadelesinin çok köklü etkileri vardır. Bütün bunların ortaya çıkmasında Kürt özgürlük mücadelesi çok büyük etkide bulunmuş, önemli rol oynamıştır. Kürdistan'daki mücadeleden de etkilenerek ayağa kalkmış olan Arap halkı Kürt halkından destek istiyor, kardeşlik istiyor, ortak mücadele istiyor. Yirmi bir yıldır kesintisiz sürdürdüğü özgürlük direnişini daha büyük eylemlere dökmeye, daha sonuç alıcı direnişlere dönüştürmeye çağırıyor.

Mevcut Ortadoğu direnişi içerisinde elbetteki kapitalist modernite sistemini yeniden restorasyona uğratmak isteyen çevreler var. Bu hareketler içerisinde kapitalist modernite sistemini restore etmek isteyen güçler olduğu gibi, bunu aşmak, yeni bir toplumsal sistem yaratmak isteyen demokratik modernite güçlerinin var olduğu da tartışmasızdır. Bu noktada son iki yüz yıllık kapitalist modernite saldırıları döneminde Ortadoğu coğrafyası üçüncü kez siyasi ve toplumsal bir yapılanma yaşıyor.

Birinci yapılanma dönemi, 19. yüzyıl boyunca yürütülen mücadelelerin gelip dayandığı I. Dünya Savaşı içinde ve sonrasında gerçekleşti. Savaşın galibi olan İngiltere ve Fransa'nın çıkarları doğrultusunda Kürdistan ve Arabistan parçalara bölünerek, bölge yirmi beşten fazla ulus devlet sisteminin içine alındı. İkinci dönem, II. Dünya Savaşı ardından bu sistemde yaşanan siyasi değişiklik ve yapılanmadır. O zamana kadar daha çok dış kaynaklı olan ve dıştan saldırı olarak gelişen kapitalist modernite sistemi, II. Dünya Savaşı'ndan sonra bölgenin tüm devletlerinde yaşanan siyasi askeri hareketlerle adeta içselleşti, içsel bir olgu haline geldi, yerelleşti. 1950'den itibaren bunun Türkiye'de nasıl geliştiği ve nasıl bir faşist oligarşik diktatörlüğe dönüştüğü biliniyor. Yine İran'da şahlık monarşisinin Fars milliyetçiliğiyle birleşerek nasıl kapitalist modernitenin uzantısı haline gelmeye çalıştığı, bunu başaramayınca da mevcut İslam cumhuriyetinin devreye girmesiyle bunun tamamlanmak istendiği görülen bir gerçektir. Arap aleminde ise 1952 Mısır darbesinden başlayarak Suriye, Irak BAAS darbelerinden Libya'ya, Cezayir savaşına kadar giden, geriye kalan krallıkların da milliyetçilikle uzlaşmasını getiren yoğun bir milliyetçilik hareketlerinin, darbelerinin yaşandığı bilinmektedir. Bütün bunlar kapitalist moderniteyi içselleştirecek bir siyasi askeri gelişmeye işaret etti. Ulus devlet faşizmi adeta bütün bölgede kurumlaştırıldı. Ulus devletçi diktatörlükler başta Arap alemi olmak üzere her yere yayıldı.

Bu kadar baskıya, sömürüye, faşizme maruz bırakılan toplumlar işte şimdi ayaklanıyorlar. Bu faşist despotik ulus devlet yapılarını yıkmaya çalışıyorlar. Ulus devlet tiranlıklarını dağıtıyorlar, parçalıyorlar. Elbette ifade ettiğimiz gibi bunun içinde kapitalist moderniteyi restore etmek isteyen güçler olduğu gibi, onu aşmak, demokratik moderniteyi hakim kılmak isteyen güçler de var. Yine kapitalist moderniteyle kısmen çelişkili, kısmen uzlaşmalı olan radikal islami akımlar da var. Sonuçta hangisi gelişecek, hangi alanda hangi güç etkili olacak, ne tür uzlaşmalar ve çelişkiler ortaya çıkacak kuşkusuz bunları yaşanan mücadelenin sonuçları belirleyecektir. Şimdiden kimse bir şey diyemez. Fakat şu tartışmasız bir gerçektir ki, bölge artık bir yeniden yapılanma süreci içine girmiştir. Sovyet sisteminin çözülüşü ardından Körfez savaşıyla başlayan Üçüncü Dünya Savaşı yirmi yıldır, Afganistan ve Irak savaşlarıyla bir düzeye geldi. Yine bölgedeki halkçı ulusal direnişler Filistin ve Kürdistan direnişiyle önemli bir düzey kazandı. Şimdi artık bu sonuçlar, bu mücadelelerle ortaya çıkmış birikimler siyasi şiddet içeren eylemlilikler temelinde siyasi yapılanmaya dönüştürülmek isteniliyor ya da bölge artık böyle bir süreci yaşıyor. Askeri çatışmalar yaşanacağı kadar yaşanmıştır, gerisi bunların ortaya çıkardığı birikim üzerinde siyasi şiddet içeren eylemlerle yeni bir siyasi yapılanmanın yaratılması olacaktır. Bu siyasi yapılanma kapitalist modernitenin restorasyonu biçiminde mi olacak, yoksa Demokratik Konfederalizm sistemi mi gelişecek, halklar gerçek demokrasiye mi ulaşacak ya da bunların çeşitli biçimlerdeki uzlaşmaları mı ortaya çıkacak bunları elbette önümüzdeki mücadele süreci içerisinde ve sonunda göreceğiz. Neyin gerçekleşeceğini yaşanacak mücadeleler belirleyecek. Ama şu bir gerçektir ki, bölge artık böyle bir değişim süreci içerisine girmiştir ve bunu hiç kimse durduramayacaktır. Mevcut ulus devlet tiranlıkları dağılacak, aşılacak, en azından kapitalist modernitenin hegemonyasının uygun gördüğü biçimde restore olacaktır. Hiç kimse artık süreci geriye döndüremez, var olanı sürdüremez. Değişim başlamıştır ve devam edecektir. 2011 yılı bu temelde hem Arap aleminde, hem bölgede gittikçe yayılan halk isyanlarına, yeni siyasi arayışlara sahne olacaktır. Mevcut gelişmeler bunu çok net ve açık bir biçimde gösteriyor.

2011 yılı Ortadoğu'da yeniden yapılanma yılı oluyor

İşte bu gelişmeler Kürdistan'daki halk direnişini alevlendiriyor, körüklüyor, Kürt halkını daha büyük direnişlere, serhildanlara teşvik ediyor. Kürt halkına coşku, moral veriyor, halkı umutlandırıyor, cesaretlendiriyor, onunla ittifak, dayanışma gücü olarak güç ve moral veriyor. Fakat aynı zamanda Kürt halkından ve Özgürlük kareketinden daha büyük direniş, daha büyük başarı istiyor, daha büyük, daha etkili direnişe çağırıyor. Kürdistan'da özgürlük ve demokrasi mücadelesini daha da büyüterek, gürleştirerek ve sonuç alıcı kılarak Ortadoğu'daki bu isyanların halkların yararına gerçek bir demokrasiye ulaştırılmasını bekliyor. İşte bu da herkese önemli, tarihi görev ve sorumluluklar yüklüyor. Bu gelişmelerden olumlu etkilenildiği gibi, onlar karşısında sorumluluğa sahip de bulunuyor; mücadeleyi büyütme ve başarıya götürme sorumluluğu taşımak gerekiyor. Dört parçada şimdiye kadar geliştirilen direnişle bölge toplumları nasıl ki özgürlük ve demokrasi yönünde bilinçlendirilip, mücadeleye teşvik edildiyse, şimdi bunu mevcut isyanlar ortamında daha da çok yönlü kılarak, geliştirerek Demokratik Ortadoğu Konfederalizmi çizgisinde sonuca gidecek gelişmelere ulaştırmak için çaba harcamak gerekiyor. Bir de böyle bölgesel gelişmeyle ve tarihsel görevle yüz yüze bulunuluyor.

"Dört parçada şimdiye kadar geliştirilen direnişle bölge toplumları nasıl ki özgürlük ve demokrasi yönünde bilinçlendirilip, mücadeleye teşvik edildiyse, şimdi bunu mevcut isyanlar ortamında daha da çok yönlü kılarak, geliştirerek Demokratik Ortadoğu Konfederalizmi çizgisinde sonuca gidecek gelişmelere ulaştırmak için çaba harcamak gerekiyor. Bir de böyle bölgesel gelişmeyle ve tarihsel görevle yüz yüze bulunuluyor"

Çok açık ve net bir biçimde görülüyor ki, 2011 yılı Ortadoğu genelinde ve Kürdistan'da büyük devrim ve yeniden yapılanma yılı oluyor. En azından 2011 yılı itibariyle böyle köklü bir değişim süreci başlamış bulunuyor. Bunun 2011 yılında nereye varacağı, daha sonraki yıllara nasıl sarkacağı, bölge genelinde ve Kürdistan'da ne tür gelişmelere yol açacağı yaşanacak mücadeleyle belirlenecektir. Hangi güç yeterli, etkili, doğru mücadele yürütürse, hiç kuşkusuz sonuçlarda o güç daha etkili olacaktır. Özellikle Ortadoğu geneli açısından bu durum geçerliliğini korumaktadır. Kapitalist modernite unsurları da bölgedeki değişimi kendi Büyük Ortadoğu Projeleri doğrultusunda eskiyi restore edecek bir sonuca götürmek için yoğun çaba harcarken, radikal islami unsurlar da etkileyebildikleri kadar, bu süreçten sonuç alıcı çıkabilmek için yoğun bir çaba içinde bulunuyorlar. Radikal islam unsurlarının kapitalist moderniteden tam kopuk olduğunu düşünmemek gerekir. Bu konuda tıpkı ulus devlet statükoculuğu gibi bir durumu yaşıyorlar. Biraz çelişki, biraz da uzlaşma halindedirler. Çelişkileri oranda çatışacaklar, ayrı kalacaklar, çelişkileri zayıfladığı oranda da uzlaşacak, ittifak yapacaklardır. Nitekim ABD ve İngiltere öncülüğü bu gerçeği bildiği için bölgenin yeniden restorasyonuna ılımlı islam çizgisini dayatarak, radikal islamı etkisizleştirip, tümüyle islami akımı kendi egemenliği altına almaya çalışmaktadır. Bunu ne kadar başaracak veya tersinden çelişkili ve çatışmalı durumlar ne kadar ortaya çıkacak onu gelişmeler gösterecektir.

Diğer yandan, başta Kürdistan olmak üzere bölgenin bütününde gerçek bir halk demokrasisini ortaya çıkarabilmek için düşünce ve eylem geliştirmeye çalışan birçok güç mevcuttur. Elbette bu mücadele Kürdistan'da teorik ve stratejik olarak, yine gerilla ve halk direnişi bakımından çok örgütlü, sistemli bir düzeye ulaşmıştır. Diğer yerlerdeki güçlerin durumu Kürdistan'daki gibi net ve düzeyli değildir. Fakat unutmayalım ki Türkiye'de, İran'da, Arap aleminin her alanında Kürdistan'daki kadar net, saf ve örgütlü olmasa da yine de gerçek demokrasi isteyen aydın hareketleri, gençlik grupları, siyasi akımlar mevcuttur. Böyle bir mücadele içerisinde bu akımların düşünce ve eylem alanında gelişme şansları çok daha güçlüdür. Eğer iyi değerlendirilirse, bölgesel bir dayanışma geliştirilirse aktif mücadele içerisinde gerçek demokrasi akımlarının çok daha güçlenip gelişeceği, kapitalist modernite unsurlarından daha fazla bu gelişmeleri yönlendirme ve sonuç alma iddia ve iradesine sahip olacağı tartışmasızdır.

Hedefi büyük olanın çabası da büyük olur

Elbette Kürdistan'daki durum bundan çok çok farklıdır. Kürdistan'da her şey önemli ölçüde demokratik modernite çizgisinin düşünce ve pratiği temelinde gelişmektedir. Demokratik modernite çizgisi kapitalist modernite sistemini düşüncede ve politikada etkisiz kıldığı gibi, onun çeşitli mezhepleri biçiminde var olan akımları da etkisizleştirmeyi, yanlışlarını ortaya çıkararak halk nezdinde itibarsız duruma düşürmeyi başarmıştır. Dolayısıyla Kürdistan devrimi bir demokratik modernite devrimidir, Demokratik Konfederalizmi hedefleyen bir devrimdir. Kürt sorununun Türkiye'nin ve Ortadoğu'nun demokratikleştirilmesi temelinde Demokratik Özerklik çözümünü öngörecek bir çizgiye ulaşmıştır. Mevcut bölgesel gelişmeler bir yandan Kürdistan'daki bu mücadele düzeyini daha da ileri götürüp kalıcı sonuçlara ulaştırmayı, yani Demokratik Konfederalizm çözümünü, sistemini hakim hale getirmeyi dayatırken, diğer yandan bölgesel gelişmeler Kürdistan'da böyle bir sonuç alınarak kendilerine öncülük edilmesi, gerçek demokrasi hareketlerine düşünce ve pratikte güç ve destek verecek gelişmelerin Kürdistan'da yaşanmasını istemekte ve beklemektedir. Bu da Kürdistan devrimini 2011 yılı açısından çok daha önemli, acil, yakıcı hale getirmektedir. Kürdistan devrimini her zamankinden daha fazla bir bölgesel devrim durumuna çıkarmaktadır. Kürt devrimi olduğu kadar, bir Türkiye devrimi, İran devrimi, Arap devrimi, dolayısıyla Ortadoğu devrimi düzeyine ulaştırmaktadır. Bu gerçekleri de iyi görüp değerlendirerek 2011 mücadelesine yaklaşım şarttır.

Kürdistan'daki mücadele ve özelde savaş artık kesinlikle eskisi gibi olmaz ve olmayacaktır. Özgürlük hareketi tarafından bu konuda ciddi bir değişim ve yeniden yapılanma yaşanmıştır. Koşullar değişmiş, Kürdistan devriminde gelişmeler yaşanmış, bütün bunlar da PKK hareketinde köklü bir paradigma değişimine ve ideolojik yenilenmeye yol açmıştır. Dolayısıyla yeni dönemdeki mücadeleyi eskisi gibi görmek, eski alışkanlıklarla ve tecrübeyle, bilinç düzeyiyle yürütüleceğini sanmak ciddi bir yanılgı olduğu kadar, mücadelenin gelişimi önünde de en büyük engel oluşturmaktadır.

Hedefi büyük olanın çabası da büyük olur. Onun için her yerde hedeflerimizi büyük tutacağız. İddiamız büyük olacak, aynı şekilde tabii ki çabamız da büyük olacak. Herkesi de büyük çaba harcayacak biçimde örgütleyeceğiz, görev ve sorumluluk altına alacağız. Doğru çalışma budur, Önderlik tarzı bunu gerektiriyor, şehitlerimizin izinde yürümek, 2011 yılını kahraman şehitlerimizin anısına gerçek bir devrim yılı haline getirmek kesinlikle böyle olmayı gerektiriyor.

Bu temelde bir kez daha tüm halkımızın Newroz özgürlük bayramlarını kutluyor, 2011 devrimsel atılımında tüm yoldaşlara üstün başarılar diliyoruz.

CAN ÇEKİŞEN ORYANTALİZM AYAĞA KALKAN ORTADOĞU

Ortadoğu halkları açısından yeni bir tarih başlamıştır. Artık Ortadoğu'nun halk gerçekliğinin ve siyasal durumunun bu eylemler öncesindeki durumda kalamayacağı; siyasi, sosyal ve tarihsel sonuçları olacağı kesindir. Bu açıdan da bu eylemlerin hem tarihsel temelinin iyi irdelenmesi hem de bu eylemlerin nasıl ortaya çıktığını iyi tespit etmek ve bu çerçevede önümüzdeki dönemde Ortadoğu'da gelişecek olası gelişmeleri ortaya koymak gerekmektedir.

Ortadoğu yakın tarihini şekillendiren dört temel dönemden söz edebiliriz. *Birincisi* 18. yüzyılla birlikte Ortadoğu'ya giren kapitalist modernite ve onun zihniyetinin yarattığı sonuçlardır. İ*kincisi,* Birinci Dünya Savaşı sonucu ortaya çıkan dünya siyasal koşullarına uygun yeni bir Ortadoğu statükosunun kurulmasıdır. *Üçüncüsü,* bu statükonun İkinci Dünya Savaşı sonrası gelişen soğuk savaş döneminin karakterine uygun yeni bir biçime kavuşmasıdır. *Dördüncüsü* ise, bugünkü gelişmelerin yaşanmasına yol açan 1990'lı yılların başında Sovyetler Birliği ve Batı dünyası arasındaki dengelere dayanan soğuk savaşın son bulmasıdır. Soğuk savaşın son bulmasıyla 20. yüzyılda şekillenen sistemin dağılması, yeni dengeler ve statüko arayışının ortaya çıkmasıdır.

Bu dört temel etken ve içine girdiğimiz yeni dönemi anlamak, kavramak, ona göre değerlendirmek ve bu çerçevede doğru çözüm yollarını ortaya koymak açısından 18. yüzyılın başından itibaren Ortadoğu'ya giren demokratik modernitenin karakterini ve Ortadoğu'ya etkilerini ortaya koymak gerekmektedir. 19. yüzyılın başına kadar Ortadoğu çeşitli imparatorlukların siyasi egemenliği içinde yaşamış olsa da, kendi kültürel gerçekliği içinde bütünlüklü bir yaşama sahiptir. Kuşkusuz Ortadoğu'ya hakim olan güçler halklara baskı yapmışlar ve halklara acı çektirmişlerdir. Sömürüye tabii tutmuşlardır, halkların kültürel ve sosyal değerlerinde bozulmalar yaratmışlardır. Bu açıdan iktidarcı ve devletçi güçler halkların ahlaki-politik toplum gerçeğini ve komünal toplum yaşamını sürekli bastırıp dağıtmışlardır. Bu değerlerin bastırılması ve parçalanması sonucu halkları güçten düşürüp kendi egemenliğini süreklileştirmişlerdir. Tarih boyunca özellikle Sümer'den bugüne Ortadoğu'da iktidarcı devletçi sistemlerin halklara hangi zararları verdiği, Ortadoğu halklarının bugün geri kalmasında, tarihsel ve toplumsal değerlerinden kopuk olmasında bu güçlerin ne kadar payı vardır, kuşkusuz kapsamlı araştırılması ve değerlendirilmesi gereken bir konudur. Kaldı ki Kürt Halk Önderi, Ortadoğu halklarının tarihini hiç yapılmadığı kadar gerçekçi biçimde analiz etmiş, sorunların nedenlerini ortaya koyduğu gibi çözüm yollarını da göstermiştir. Bu açıdan şu anda biz bunları irdelemeyeceğiz. Gerektiği kadar üzerinde duracağız. Ama esas konumuz mevcut Ortadoğu'daki olaylar, bunun tarihsel arka planı ve nereye evrileceğini göstermeye çalışmak olacaktır.

Şu açıktır ki kapitalist modernite en fazla da karakteri gereği toplumsallığa saldırmaktadır. Toplumsallığa saldırarak kendini yaşatmaktadır. Bu açıdan kapitalist modernitenin Ortadoğu'ya girişi toplumsallığın anavatanı olan, tüm değerlerini toplumsallık içinde yaratmış olan Ortadoğu gerçekliğine büyük bir saldırı haline gelmiştir. Kapitalist modernitenin zihniyetinin bölgeye girmesiyle birlikte toplumsal değerleri aşındıran yeni bir tarih başlamıştır. Bu durum, toplumsallığı ve ilk insanlığı yaratan; yarattığı toplumsal değerlerle sadece Ortadoğu'ya değil, tüm insanlığa çok şey katan Ortadoğu'nun gerçek karakterinin ve gerçek dengelerinin bozulmasına, bu temelde de toplumsal sorunların, siyasal sorunların, ekonomik ve kültürel sorunların ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Kapitalizm ekonomi karşıtı bir sistemdir

Kapitalist modernitenin üç temel ayağı vardır. Bunlar kapitalizm, ulus-devlet ve endüstriyalizmdir. Kapitalizm, doğası gereği toplumsallığı dağıtan, bütün olaylara ve olgulara kar anlayışıyla bakan, bu kar güdüsüyle topluma ne olmuş, insana ne olmuş, doğaya ne olmuş, bunların hiçbirini dikkate almayan bir zihniyetin dayatılmasıdır. Bu yönüyle bırakalım ekonomik sistem olmayı, ekonomi karşıtı bir sistemdir. Bunun yanında 19. yüzyılla birlikte kapitalizm ve onun ulus devlet anlayışından kaynaklı bir milliyetçilik Ortadoğu'ya fitne olarak sokulmuştur. Ortadoğu halkları tarihinde farklı devletler altında yaşamış olsalar da, belirli sınırlar çizilmiş olsa da hiçbir zaman tarihsel, toplumsal ve kültürel bütünlüğünü kaybetmemiştir. Ortadoğu tarih içinde bir insan gövdesinin, organlarının bütünlüğü gibi bir bütünsel yaşama kavuşmuştur. Ancak ulus devlet anlayışıyla birlikte Arap, Türk, Fars ulusları içine milliyetçilik sokularak bu bütünlüğün parçalanmasına, böylelikle sağlıksız bir Ortadoğu gerçeğinin ortaya çıkmasına yol açılmıştır. Kuşkusuz kapitalizmin halkları, toplulukları, ulusları birbirine düşüren ulus devlet ve milliyetçilik fitnesi sadece hakim uluslar içine değil, Kürtler ve bölgedeki Ermeni ve Süryaniler içine de sokulmuştur. Bu milliyetçilik fitnesinin sokulmasıyla birlikte tüm milliyetçiliklerin kendilerini ulus devlet yapma arayışı ortaya çıkmış, bunun sonucu bugün ağır insani toplumsal ve siyasal sorunlar çıkaran bir Ortadoğu gerçekliğiyle karşılaşılmıştır. Bu milliyetçilikten esas olarak Ermeniler, Süryaniler ve Kürtler zararlı çıkmış olsa da o günden bugüne Türkler de, Farslar da, Araplar da iflah olmamışlardır. Sürekli sorunlar yaşamışlardır.

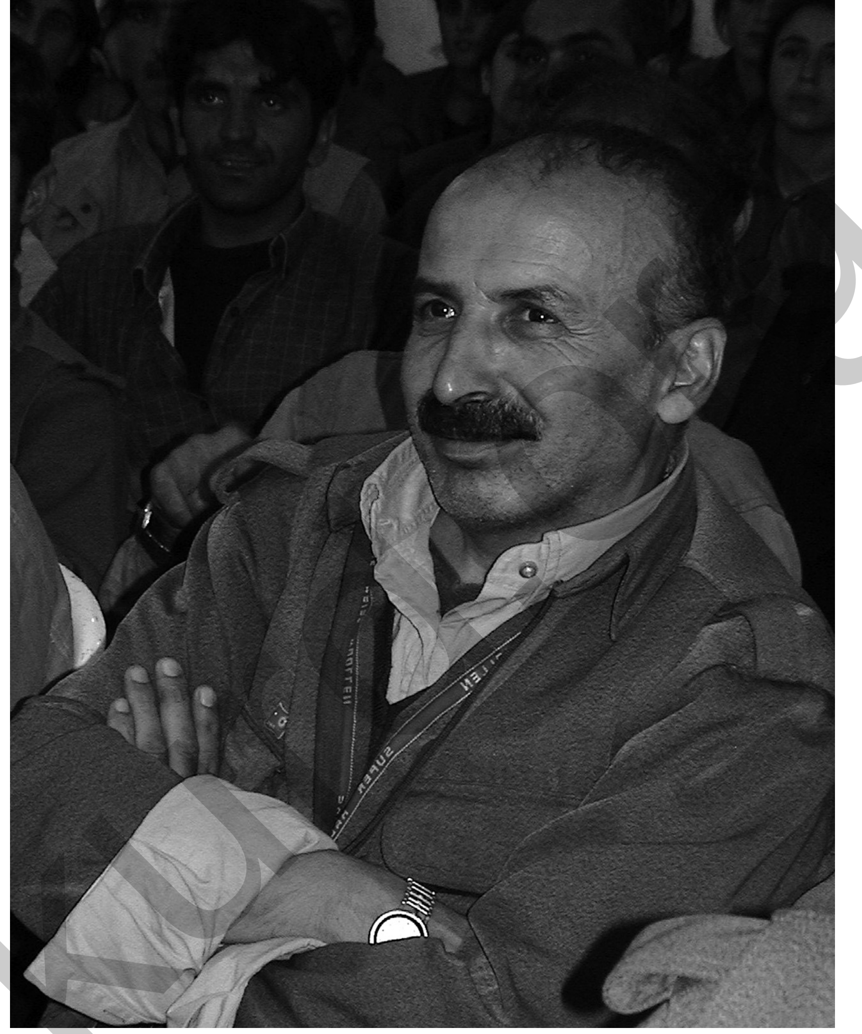
Ulus devlet zihniyeti ve milliyetçilik fitnesi sonucu Ortadoğu'nun kadim halklarından olan Ermeniler neredeyse tümden yok edilir hale gelmiştir. Süryaniler de benzer bir acıyı çekmişlerdir. Kürtler de ulus devlet zihniyeti ve milliyetçiliğin Ortadoğu'ya girmesiyle birlikte acı çeken halkların başında gelmektedir. Yalnız kültürel soykırım değil, fiziki soykırımlara da uğratılmaktadırlar. Arapların, bırakalım ulus devlet zihniyetiyle kendilerini kurtarması ve gelişme yaşamasını, 20 parçaya bölünmüşlerdir. İran'da da, ulus devlet zihniyetinin girmesi ve Fars milliyetçiliğinin gelişmesiyle birlikte bugüne kadar bitmeyen sorunlar yaşanmıştır. Türklerin de, Arapların da benzer sorunlar yaşadığı açıktır. Arapların Kürtlerle, Türklerin Kürtlerle, Farsların Kürtlerle savaşı, Kürtleri kültürel soykırıma uğratmak istemesi bu toplulukların kendisine de zarar vermiştir.

20. yüzyılın başlarında, özellikle I. Dünya Savaşı'ndan sonra Ortadoğu'da ulus devletler ortaya çıkmıştır. Böylece bu kadim coğrafya bütünselliğini tümden kaybetmiştir. Tabii ki tarihte de sınırlar olmuştur, ama bu sınırlar ulus devlet dönemdeki sınırlar kadar katı, parçalayan, bölen sosyal, kültürel, ekonomik ilişkileri daraltan karakter taşımamıştır. Sınırların her zaman bir geçirgenliği olmuştur. Ulus devlet zihniyeti ise tarihte hiçbir dönemde görülmeyecek kadar halkları, toplumları, kültürleri, kültürel bütünlükleri, bölgesel bütünlük arz eden havzaları parçalayarak onlara tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar kötülük yapmıştır.

20. yüzyılın başında Ortadoğu'nun en kadim halklarından, Semitik kültürün yaratıcısı ve bu değerlerin bugünkü temsilcileri olan Araplar cetvelle çizilmiş gibi sınırlarla devletlere bölünerek her bakımdan sağlıksız toplumlar haline getirilmiştir. Tarihselliği içinde bütünlüklü gövde gibi bir yaşam oluşturmuş olan Ortadoğu'nun parçalanması, büyük sorunlar getirirken, aynı etnik ve tarihsel temele dayalı halkların birbirinden koparılmasının da daha ağır sonuçlar yaratacağı açıktır. Bugün Arapların yaşadığı tüm sorunların altında bu bölünme gerçeği bulunmaktadır. Bunun da emperyalist güçler tarafından böl yönet anlayışıyla gerçekleştirildiği açıktır. Zaten bu devletlerin oluşumu bizzat Arap gerçekliğine ihanettir, terstir. Hiçbir biçimde savunulacak yanı yoktur. Sadece Araplar değil, Kürtler de Kasr-ı Şirin Antlaşması'yla ikiye bölünürken I. Dünya Savaşı'nda dört parçaya bölünmüşlerdir. Tarih içinde bütünlüklü bir yaşama kavuşan Kürtler bir gövdenin dört parçaya bölünmesi gibi bölünerek her parça, gövdesinin üç parçasını kaybetmiştir. Kürt halkı her parçada dörtte bir gerçekliği yaşayan bir halk haline gelmiştir. Kürtlerin yaşadığı sorunlardan söz ederken bu gerçeği görmek gerekir. Sorun sadece belirli bir nüfusun bir tarafta kalması değildir. Olay, mevcut nüfusun dörde bölünmesinden, toprağın dörde bölünmesinden çok ayrı değerler ifade etmekte ve ciddi olumsuzluklar ortaya çıkarmaktadır.

Ulus devlet zihniyeti hastalıklı bir zihniyettir

20. yüzyılın başındaki bu bölünmeyle birlikte Ortadoğu halkları üzerindeki Batı egemenliği pekişmiştir. İlk defa Ortadoğu üzerinde Batı'nın böyle bir üstünlük sağladığını görmekteyiz. Araplar, Farslar, Türkler devlete kavuşmuşlar, ama bunlar ulus devlet zihniyeti nedeniyle Kürtleri yok eden bir cinayet makinesine dönüşmüşlerdir. Kapitalizmin öncesi devletlerin tarihinde böyle bir karakter yoktur. Bunun da Ortadoğu içine sokulan çok fitne ve çok ciddi bir hastalık olduğunu kabul etmek gerekir. Ulus devlet zihniyeti hastalıklı bir zihniyettir. Ermeniler ve Süryaniler soykırıma uğratılmıştır, Kürtler ezilmiştir, ama Ortadoğu başta Türkler olmak üzere hastalıklı ülkeler ve toplumlar coğrafyası haline gelmiştir. Bu gerçekler görülmeden Ortadoğu'nun güncel tarihi ortaya konulabilir mi? Bugünkü sorunlar izah edilebilir mi?

"Kürtler de Kasr-ı Şirin antlaşmasıyla ikiye bölünürken Birinci Dünya Savaşı'nda dört parçaya bölünmüşlerdir. Tarih içinde bütünlüklü bir yaşama kavuşan Kürtler bir gövdenin dört parçaya bölünmesi gibi bölünerek her parça, gövdesinin üç parçasını kaybetmiştir. Kürt halkı her parçada dörtte bir gerçekliği yaşayan bir halk haline gelmiştir. Kürtlerin yaşadığı sorunlardan söz ederken bu gerçeği görmek gerekir"

19. yüzyılda Ortadoğu'ya giren kapitalist modernite fitnesi, 20. yüzyılda I. Dünya Savaşı sonrası yarattığı statükosuyla sorunları fazlasıyla ağırlaştırmıştır. I. Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan siyasal manzara gerçekten içler acısıdır. İngiltere ve Fransa yerel otoritelere destek vererek Arap dünyasını 20 parçaya bölmüşlerdir. Bu 20 ulus devletin sahipleri olan egemen işbirlikçi sınıflar da bu bölünmeyi bir egemenlik alanı ele geçirdiklerinden kabul etmişlerdir. Dolayısıyla Arapların bu kadar bölünmesinden sadece dış güçler değil, kendilerine ulus devlet bahşedilen yerel Arap egemen güçleri de sorumludur.

20. yüzyıldaki statüko zaten tamamen Kürtlerin aleyhine kurulmuştur. Dört parçaya bölündüğü gibi, uluslararası güçlerin icazeti ve onayı altında Kürtler üzerinde tam bir kültürel soykırım izlenmiş, gerektiğinde fiziki soykırımlar da uygulanmıştır. Ulus devlet fitnesinin 20. yüzyıldaki ilk kurbanları da Ermeniler ve Süryaniler olmuştur. Ermeni ve Süryanilerin kurban olması, yaşadığı topraktan sürülmesi herhalde hiç kimse için bir başarı olarak görülemez. Tarihsel bir suç olduğu açıktır. Bugün Türk devleti işlediği bu ağır suçları unutturmak istemektedir. Bu tür ağır suçlar ele alınmadan, yargılanmadan, Ortadoğu tarihinin gerçekliğine, toplumsal yapısına, kültürüne uygun bir siyasal sistem kurulabilir mi? Ulus devlet zihniyetinin ne kadar kötü olduğu, mahkum edilmesi gerektiğini Ermeni soykırımından, Süryani soykırımından, Kürtler üzerinde uygulanan kültürel soykırım politikalarından bilmekteyiz. Bu zihniyet ve uygulamanın mahkum edilmesiyle doğru bir zihniyet ortaya çıkarılacak ve bu temelde yeni Ortadoğu yaratılacaktır. Bu olaylar tarihte kalmıştır, artık ilgilenmenin faydası yoktur denilemez.

Ortadoğu'daki siyasal, toplumsal, ekonomik her türlü sorun soğuk savaşla birlikte daha da artmış ve karmaşıklaşmıştır. Reel sosyalist kampla emperyalist kapitalist kamp arasındaki kıyasıya süren mücadele ortamından Ortadoğu halkları çok olumsuz etkilenmişlerdir. Ortadoğu'nun ekonomik, siyasi, askeri olarak stratejik değeri nedeniyle hem reel sosyalist hem de kapitalist kamp kendilerine bağlı gerici rejimlere tam destek vermişlerdir. Ortadoğu'daki rejimlerin her türlü insanlık dışı, baskıcı, katliamcı politikalarına ve uygulamalarına her iki kamp da göz yummuştur. Bunun sonucu da dışarıdan aldıkları desteklerle bölge ülkelerinin tümüne yakını despotik ka-

rakter kazanmıştır. Zaten tarihten gelen devletçi iktidarcı despotik bir gelenek vardır. Bu genler soğuk savaş döneminde dış güçler tarafından desteklenince bölgenin egemen güçleri tamamıyla astığım astık, kestiğim kestik anlamına gelecek devlet yönetimleri haline gelmişlerdir. Haklara nefes aldırılmamıştır. Halkların en küçük direnişi zorla, şiddetle, kanla bastırılmıştır. Bu devletlerin bu tutuma girmesinin en önemli nedeni soğuk savaş döneminde aldıkları dış destektir.

Zaten soğuk savaş döneminde her türlü olguya iki kamp ekseninden bakılıyordu. Hangi kampa yararlı, yararlı değildir biçimindeki değerlendirmeler politika ve uygulamaları belirliyordu. Her ne kadar bölge devletleri farklı iki kamp tarafından desteklense de tümü de kapitalist modernist paradigmayla devlet yönetiyorlar, toplumlarını bu paradigmayla şekillendiriyorlardı. Hepsi ulus devletçiydi. Ulus devlet esasında belirli bir halk ve belirli bir coğrafya üzerinde sömürü tekelini kazanmaktır. Sosyalist kampa sahip olanlar da ulus-devletçi zihniyete sahipti. Her iki kampta da endüstriyalizm esas alınıyordu. Sermaye ve fabrikalar açmak, endüstri geliştirmek, endüstriyel üretimi artırmak temel amaçtı. Biri bunu bireyler ekseninde yürütüyordu, diğeri devlet şirketleri ekseninde yürütüyordu. Ama esasında her ikisi de kapitalist modernist mantıkla ekonomik, sosyal olaylara bakıyorlardı.

Kapitalizm ulus devlet ve endüstriyalizm Ortadoğu'nun geleneğine ters bir sistemdi

Endüstriyalizmi temel bir değer olarak aldıklarından doğanın tahrip edilmesi ve dağıtılması kaygısı gözetilmiyordu. Her şey endüstriyel üretim, meta üretmek ve kar elde etmek olduğundan bunun için her türlü doğa katliamı yapılıyordu. Doğa her biçimde kirletilebiliyordu. Bu açıdan endüstriyalizm konusunda kapitalist ve sosyalist kamp arasında çok büyük fark yoktur. Hatta sosyalist kamp kapitalist kamptan daha fazla endüstriyalizmi fetişleştiriyordu, kutsallaştırıyordu. Eğer endüstriyalizm gelişirse sosyalizmin de gelişeceği gibi bir tespitle hareket ediyorlardı. Her ikisinde de doğayı, toplumu düşünmeyen maddi kalkınma esastı. Endüstriyalizmin toplumsal değerlerde, kültürel değerlerde ve maneviyatta yarattığı aşınmanın hiçbir önemi yoktu. Özcesi kapitalist modernitenin bu iki yüzü de kapitalist sömürünün ve karın mekanı olan ulus devleti esas alıyorlardı.

Kapitalizm, ulus devlet anlayışı ve endüstriyalizm esas olarak da Ortadoğu halklarının toplusal geleneğine, toplum-doğa ilişkilerine, toplumun kendi iç dengelerine göre yaşamasına ters bir sistemdi. Bu açıdan başta soğuk savaş dönemi olmak üzere 20. yüzyıl kapitalist modernitenin tüm boyutlarıyla Ortadoğu halklarının içine sokulduğu, halklara her türlü acının çektirildiği yüzyıldır. Ortadoğu toplumlarının başkalaşıma uğratıldığı, kendi gerçeklerine yabancılaştırıldığı bir yüzyıldır. Bunu rahatlıkla belirtebiliriz.

Batı kaynaklısı da, Sovyet yanlısı da, hatta islamcıyım deyip Batı karşıtı olduğunu söyleyenler de esas olarak olaylara bakışta Batıcı, pozitivist ve oryantalisttir. Oryantalizme karşı çıktığını söyleyen islamcılar da Batı düşünce ufkundan kopmamışlardır. Kapitalist modernist zihniyetin etkisiyle hareket etmektedirler. Oryantalizme karşı çıkanlar endüstriyalizme karşı mıdırlar? Ulus devlete karşı mıdırlar? Azami kar güden kapitalizme karşı mıdırlar? Bunlar çok önemlidir. Bunların birisinin tuzağına düşüldüğü an kaba reddedişlerin hiçbir anlamı yoktur. Oryantalist bakış açısının eksenine, içine girilmiş olmaktadır. Bu açıdan oryantalizm ve antioryantalist yaklaşımların yeniden ele alınması gerekiyor. Oryantalizme yeni bir yaklaşım getirilmeden oryantalizmi yaşamaktan kurtulunamaz. Oryantalizme karşı çıktığını söyleyenlerin basbayağı oryantalistler haline gelme gerçeği söz konusudur. Bu durumu netleştirmeden de Ortadoğu'nun sorunlarının kaynağını bulmak ve çözümün yollarını ortaya koymak mümkün müdür?

Bölgedeki devletler kapitalist modernitenin ulus devlet, endüstriyalizm ve kapitalizmin toplumsal değerleri dağıtan anlayışıyla birlikte aslında kendi

toplumlarından kopmuşlardır. Kendi tarihsel gerçeklerinden kopmuşlardır. Bu açıdan da Ortadoğu halklarının kabul etmediği iktidarlar durumuna düşmüşlerdir. Dış destek olmasaydı bölgedeki mevcut iktidarlarının hiçbirisinin ömrü birkaç ayı geçmezdi. Bu yönüyle bu despotik devletler bugüne kadar niye yaşadı, yaşıyor denilirse bunun nedeni arkalarındaki kapitalist, modernist dünyanın desteğidir.

1990'lı yılların başında soğuk savaşın bitmesiyle birlikte dünyada yeni bir siyasal durum ortaya çıkığı gibi, Ortadoğu'da da yeni bir siyasal durum ortaya çıkmıştır. Soğuk savaş döneminin parametreleri geçerliliğini yitirmiştir. Sovyetler Birliği'nin dağılması ve kapitalist sistem içine açıkça girmesiyle birlikte kapitalist modernist sistemin kendi içinde yeni bir zihniyetle yeni bir yapılanmaya gitme ihtiyacı doğmuştur. Kuşkusuz soğuk savaşın ortadan kalkmasından sonra ortaya çıkan yeni sorunlar da böyle bir ihtiyacın varlığını sistemin önüne koymuştur.

"Kapitalizm, ulus devlet anlayışı ve endüstriyalizm esas olarak da Ortadoğu halklarının toplusal geleneğine, toplum-doğa ilişkilerine, toplumun kendi iç dengelerine göre yaşamasına ters bir sistemdi. Bu açıdan başta soğuk savaş dönemi olmak üzere 20. yüzyıl kapitalist modernitenin tüm boyutlarıyla Ortadoğu halklarının içine sokulduğu, halklara her türlü acının çektirildiği yüzyıldır. Ortadoğu toplumlarının başkalaşıma uğratıldığı, kendi gerçeklerine yabancılaştırıldığı bir yüzyıldır"

ABD Ortadoğu'da hakimiyetine engel olacak devletler istemiyordu

Soğuk savaş döneminin sona ermesiyle birlikte kapitalist sistemin tercihleri de değişti. Daha önce devletlerin karakterleri ne olursa olsun açıktan destekliyorlardı. Diktatör ve otoriter rejimler böylece ayakta kalıyorlardı. Soğuk savaş döneminin son bulmasıyla birlikte otoriter rejimleri eskisi gibi her türlü eksikliğiyle, yetersizliğiyle destekleme dönemi sona erdi. Öncelik artık kapitalist sistemin, kapitalist modernitenin bütün alanlara derinliğine yayılmasının esas alınmasıydı. Buna sermayenin serbest ve güvenli dolaşımı denildi. Otoriter rejimler bu ihtiyacı karşılamıyordu. Bu nedenle devlet yönetiminde merkeziyetçi çok sert yöntemler yerine toplumu kapitalizme açmak ve kapitalist modernitenin değerlerini yaygınlaştırmak öncelikli hedef haline geldi. Bu hedefler ve öncelikler çerçevesinde katı merkeziyetçi devletler yerine topluma nefes aldıracak ekonomik, sosyal yaşama katılmasını sağlayacak rejimler tercih edildi. Böylelikle toplum metaların tüketimine ve kapitalist modernitenin yaşamına açılacaktı. Bu da sistemin Ortadoğu'ya daha derinden yerleşmesini sağlayacaktı.

Bunun için de Ortadoğu'da kendi politikalarına uymayacak rejimlerin terbiye edilmesi gerekiyordu. Ancak Saddam Hüseyin örneğinde olduğu gibi soğuk savaşın sona ermesinden sonra Ortadoğu'da ortaya çıkan boşluğu fırsatçı biçimde ele alarak otoritesini arttırma hamlesi yapmak istedi. Bu kapitalist sistemin öngördüğü Ortadoğu'yla çelişen bir hamleydi. Ortadoğu'da ABD'nin hakimiyetine engel olacak, kendi başına buyruk olacak devletler de istemiyordu. Saddam ise Kuveyt'i işgal ederek Irak'ı Ortadoğu'nun önemli bir gücü haline getirmek istiyordu. Bu durum ABD'nin bölge politikalarında sorun çıkaracak fazlasıyla güçlenmiş bir siyasi aktör yaratacaktı. ABD Saddam'ın böyle bir güce ulaşmasını engellemek için birinci körfez savaşı adını verdiğimiz askeri müdahalede bulundu.

"ABD'nin hem Afganistan'a müdahalesi hem de Irak'a müdahalesi istenen sonuçları vermemiştir. Güçlü direnişlerle karşılaşmıştır. Düşünüldüğü gibi masa başında yapılan planların Ortadoğu'da yürümediği görülmüştür. Ortadoğu gerçeğinin kapitalist modernite gerçeğiyle çeliştiğini bir daha ortaya koymuştur. Bu kuşkusuz Ortadoğu tarihinin metafizik karakteriyle ilgilidir. Ortadoğu; ilk toplumsallığın, bu temelde inançların hakim olduğu coğrafyadır"

Bu savaşta Saddam ezildi. 36. paralelin yukarısındaki otoritesine son verildi. Bir bütün olarak hava sahası da Irak hava gücüne kapatıldı. Bu müdahale siyasi ve askeri olarak ABD'nin bölgedeki ağırlığını artırdı.

Ancak bu ABD için geçiş süreciydi. ABD Ortadoğu'yu daha köklü biçimde dizayn etmek istiyordu. Kapitalist modernitenin tüm değerlerini hakim kılacak bir hedef ve planlama yapmıştı. Bu nedenle Saddam'ın kimyasal silah imal ettiği bahanesiyle Irak'a müdahale etti. Irak'a müdahalesinden önce de Ortadoğu'nun toplumsal kültürel değerlerine dayanarak ABD'ye karşı olan radikal islamcı kesimler ortaya çıktı. Sistem Ortadoğu'yu dizayn etmek istediğinden kendine sorun çıkaranları bahane ederek hem Ortadoğu'ya müdahale etme hem de bu güçleri ezme planı hazırladı. 2001 ikiz kulelerin vurulması, binlerce insanın öldürülmesi ABD'nin bölgeye müdahalesi için uygun siyasal ve psikolojik ortamı yarattı. Artık bu saldırılar yönlendirme miydi, yönlendirme değil de radikal islamcı unsurların sistemin zayıf yanından vurması mıydı? Bunlar tartışılabilir. Bu konuda farklı görüşler vardır; ama önemli olan sonuçta ABD'nin ikiz kulelere yönelik saldırıyı bahane ederek Ortadoğu'ya kapsamlı planlamayla müdahale etmesidir.

Ancak ABD'nin hem Afganistan'a müdahalesi hem de Irak'a müdahalesi istenen sonuçları vermemiştir. Güçlü direnişlerle karşılaşmıştır. Düşünüldüğü gibi masa başında yapılan planların Ortadoğu'da yürümediği görülmüştür. Ortadoğu gerçeğinin kapitalist modernite gerçeğiyle çeliştiğini bir daha ortaya koymuştur. Bu kuşkusuz Ortadoğu tarihinin metafizik karakteriyle ilgilidir. Ortadoğu; ilk toplumsallığın, bu temelde inançların hakim olduğu coğrafyadır. Bu nedenle maneviyat bu bölgenin en güçlü karakteridir. Maneviyatın toplumsal karakterini güçlendirdiği gibi, bu toplumsal karakter manevi direniş içinde olmasına da imkan vermektedir. Kapitalist modernist sistemin çok maddiyatçı yaklaşımları ve politikaları bu Ortadoğu gerçekliği karşısında etkisiz kalmaktadır. ABD bu gerçeği fazla görememiştir. Müdahale ederek direnişi kırabileceğini sanmıştır, ama yaşadığı pratik bunun kolay olmadığını göstermiştir.

Bölgedeki rejimlerin halklar karşısında meşruiyeti kalmamıştır

Öte yandan kendisine dayalı rejimlerin de kendisi açısından sağlam dayanak taşımadığını öğrenmiştir. Bu rejimler halktan kopmuştur. Hem kendisinin ekonomik siyasi çıkarlarını temsil etmemektedir hem de halklar karşısında meşruiyeti kalmamıştır. Bunlar üzerinden de Ortadoğu'daki etkisini sürdüremeyeceğini anlamıştır. Toplumlar üzerinde etkili olan rejimler ortaya çıkarmadığı müddetçe bu ülkelerin de kendisi açısından riskler taşıdığını görmüştür. Kapitalist sistem hem radikal islamın önünü almak hem de halkların muhalefetini yumuşatmak için halkların kabul edeceği işbirlikçi rejimler ortaya çıkarmayı hedeflemiştir. Bunun için en uygun olarak da işbirlikçi ılımlı siyasal islam projesini ortaya koymuştur. Zaten ABD'nin islamı kullanma projesi yeni değildir. Daha önce sosyalist sisteme karşı islamı siyaset aracı olarak kullanmayı stratejik biçimde ele almış ve bunu onlarca yıl yürütmüştür. Türkiye'de olduğu gibi komünizmle mücadele dernekleri kurdurmuştur. Sovyetlerin güneyinde Yeşil Kuşak projesini uygulamıştır. Bu açıdan ABD'nin bölgede diğer politikaları iflas etmesi karşısında işbirlikçi ılımlı siyasal islama sarılması anlaşılırdır. Bu projeyle bölgedeki varlığını sürdürmek istemesi geçmiş politikalar açısından bırakalım çelişkili olmayı, bir uyumu ifade etmektedir.

Ancak ABD bu projesini yavaş yavaş devreye sokma biçiminde bir planlama yapmıştı. Bu nedenle de mevcut işbirlikçi rejimleri köklü adımlarla değiştirmeyi değil de zaman içinde yumuşatmayı hedeflemişti. Ancak burada hesaplamadığı, Ortadoğu halklarının artık bu rejime tahammüllerinin kalmamasıdır. Gerçekten de Ortadoğu'daki rejimler dış güçlerden aldıkları destekle özellikle 20. yüzyıldan günümüze kadar halklara kan kusturmuşlardır. Halkların sırtına amiyane deyimle eşekmiş gibi binmişlerdir. Geçmişteki sultanlardan, krallardan daha fazla halktan kopuk, halkı dikkate almayan bir tutum içinde olmuş, halkı sadece bir sömürü nesnesi olarak görmüşlerdir. Bu da halklarda mevcut rejimlere karşı tepkiyi artırmıştır.

Öte yandan 20. yüzyılda halkların yürüttüğü özgürlük ve demokrasi mücadelesi, bunun dünyada yarattığı etkiler Ortadoğu halklarının özgürlük ve demokrasi özlemlerini yükseltmiştir. Birçok ülkede halklar demokratik eylemleriyle despotik yönetimleri devirmiş, göreceli daha demokratik rejimler ortaya çıkarmıştır. Öte yandan halkların mücadelesiyle kapitalist sistem içinde ortaya çıkan kimi yumuşamalar da

toplumlarda farklı yönetimlerin de olabileceğini, bu despotlara muhtaç olmadıklarını, bunlarla yaşamaya mecbur olmadıklarını görerek tepkilerini günbegün artırmasını sağlamıştır. Öte yandan dünyada bir taraftan tüketim toplumu kültürü her tarafa yayılırken diğer taraftan bu rejimler ülkedeki bütün ekonomik imkanları kendileri için kullandığından halkları yoksulluk içinde tutmuşlardır. Bu durum da halklarda mevcut ekonomik imkanları daha fazla paylaşma biçiminde bir talep ortaya çıkarmıştır. Daha doğrusu mevcut rejimlerin bütün ekonomik imkanlara el koyarak sefahat içinde yaşamasına karşı öfkeleri artmaya başlamıştır.

Halklar artık hem adil bölüşüm hem demokrasi istemektedirler

Bu koşullarda mevcut rejimler dış güçler tarafından eskisi gibi kayıtsız şartsız desteklenen iktidarlar olmadıklarından zayıflık yaşamaktadırlar. Bu durum halktaki demokratik eğilimlerin ve tepkilerin daha da gelişmesini sağlayan siyasal ortam sunmuştur. Tüm bu etkenler birleşince Tunus'tan başlayarak Mısır'a, daha sonra Ortadoğu'nun tüm ülkelerine yayılan halk hareketleri gelişmiştir. Bu halk hareketleri gerçekten de hem yoksulluğa karşı bir tepki hem de mevcut yönetimlerin despotik yönetim tarzlarına karşı bir ayağa kalkıştır. Hem adil bölüşüm istemektedirler hem demokrasi istemektedirler. Zaten demokrasi olmadan adil bölüşüm olmayacağını yaşadıkları pratik içinde öğrenmişlerdir. Adil bölüşüm ve demokrasi isteği birleşince halkların bu tepkisinin gücü hem toplumda ortak bir duygu yaratmış, toplumsal hareket ortaya çıkarmış hem de halkların bu direnişini kararlıca sürdürmesini sağlamıştır. Bunun sonucu gerçekten de Ortadoğu'daki rejimler sallanmaya başlamıştır. Tunus'taki otoriter yönetim sahibi Bin Ali'nin kaçması, halkın gücünün ne düzeyde olduğunu göstermesi açısından önemli bir veridir. Yoksa bu rejimler kolay kolay mevcut imkanları bırakıp kaçmazlardı. Kuşkusuz dünya koşulları ya da arkasındaki sistem de halkların bu isyanlarını bastırmada kendilerine destek vermediğini gördüklerinden halkın gücü karşısında kaçmaktan başka çaresi kalmamıştır.

Mısır'ı firavunlardan daha zalimce yöneten Hüsnü Mübarek'e karşı da halk ayaklanmıştır. Birçok kesimin beklemediği biçimde güçlü bir isyan ortaya çıkmıştır. Çünkü Mısır rejimi Ortadoğu'da ABD'nin en fazla desteklediği bir rejimdir. Aslında bugüne kadar ABD'ye dayanarak ayakta kalmıştı. Kuşkusuz bu da Mübarek Mısırı'nın en zayıf yanıydı. Çünkü toplumsal dengelere, siyasete dayanarak değil de dış güçlere dayanarak ayakta kaldığından ister istemez Mübarek rejiminin siyasetini zayıflattığı gibi dayandığı toplumsal dengeleri de zayıf bırakmıştır.

ABD, halk isyanlarının bütün Ortadoğu'da yayıldığını görmüştür. Artık kendisinin desteklediği, ama halktan destek almayan bu rejimlerin ayakta kalamayacağı anlaşılmıştır. Çünkü ayakta kalmaları için hiçbir meşruiyetleri kalmamıştır. Bu durum karşısında ABD hızlı biçimde davranarak olası rejimleri etkisi altına alma yoluna gitmiştir. Zaten öngördüğü siyasal islam projesi vardı. Siyasal islamcılar bölgedeki ülkelerin hepsinde ana muhalefet gücü gibiydi. Bu bakımdan bu halk hareketleri sürerken alternatiflerinin işbirlikçi siyasal islam olmasına özen göstermiştir. Ya da siyasal islamcı kesimlere beraber yaşayabiliriz mesajı vermiştir. ABD'nin bir süreden beri Mısır'daki Müslüman Kardeşlerle ilişki içinde olduğu bilinmektedir. Bu ilişkileri daha da geliştirerek onların da içinde yer aldığı bir siyasi blokla Mısır'ı, Tunus'u ve diğer ülkelerdeki halk isyanlarını kontrol etmeye, yönlendirmeye çalışmıştır.

Kuşkusuz Mısır ABD için çok önemlidir. Mısır'da ABD çok radikal değişiklikleri istemez. Ne yapar eder kendi politikasına uygun olmayan gelişmeleri engellemeye çalışır. Bunu Mısır içindeki islamcılar da bilmektedir. Öte yandan Mısır'da ordunun bir gücü vardır. Bu ordu ABD'ye de bağlıdır. Bu isyanlar başladıktan sonra ABD'nin ilk düşündüğü ve planladığı şey ordu eliyle yumuşak geçiş yapmaktır. Bu açıdan ordu bu isyan günlerinde ABD ile birlikte adım adım öngördükleri planları uygulamış, sonunda asıl hedef olarak Hüsnü Mübarek ve çevresini saf dışı edip ABD'nin ılımlı işbirlikçi siyasal islam projesini Mısır'da adım adım uygulamaya yönelmiştir. Zaten ABD'nin radikal herhangi bir dönüşüme izin vermeyeceği ve orduyu kullanacağı isyanın ilk günlerinde belli olmuştu.

Böylece ABD işbirlikçi siyasal islam projesiyle kendisine muhalefet eden, Ortadoğu'da sorun çıkaran radikal siyasal islamın önünü alma projesini uygulamaya koymuştur. Toplumsal meşruiyeti kalmayan eski rejimlerin gitmesini sağlayarak halkın islami ve toplumsal değerlerine belirli duyarlılık içinde olan işbirlikçi siyasal islamcı rejimlerle Ortadoğu'da ayağını sağlam yere basma stratejisi izlemiştir. Böylelikle toplumsal desteği olan, meşruiyeti olan işbirlikçi rejimlere dayanarak Ortadoğu'yu kontrol etme politikasına yönelmiştir. Bu açıdan Ortadoğu'daki isyanlardan sonra ABD'nin devreye girerek halkın taleplerine duyarlı gibi gözükmesi, halktan yana gibi gözükmesi, otoriter rejimleri desteklemediğini açıkça ortaya koyması bu siyasal stratejisinin bir parçası olarak görülmelidir.

Kuşkusuz ABD'nin bu müdahalesine rağmen Tunus'ta başlayıp Mısır'a yayılan halk hareketleri devrimci karakterdedir. ABD'nin yönlendirmesi, ABD'nin müdahalesi ve yeni rejimlerin sisteme bağlı karakter kazanması bu hareketlerin devrimci halk hareketleri olduğu gerçeğini değiştirmez. Bu halk hareketleri ile birlikte yeni bir Ortadoğu ruhu ortaya çıkmıştır. Bu mutlaka sonuçlarını gösterecek, Ortadoğu giderek demokratik ve özgürlükçü karakter kazanacaktır.

Kuşkusuz Ortadoğu'da siyasal dengeler çok hassastır. Ülkeler birbirine benzememektedir. Özellikle şia ağırlıklı ülkelerdeki halk hareketine karşı ABD'nin, Batı'nın kuşkuları vardır. Çünkü şiiler tarih boyunca hep yönetim dışında kalmışlar, ezilmişler ve bu açıdan muhalif olmuşlardır. İran İslam Devrimi'nden sonra İran bölgedeki şiilerle ilgilenmeye, onları cesaretlendirmeye çalışmıştır. Yüzyılların ezilmişliği, mezhep farklılığından ezilmiş olmaları bunları ister istemez İran'a yakın hale getirmiştir. Bu açıdan ABD'nin şii ağırlıklı ülkelerdeki halk hareketini bırakalım desteklemesini, onların bastırılması için mevcut hükümetlere her türlü desteği vermektedir. Bahreyn'e Suudi Arabistan'ın ve Birleşik Arap Emirlikleri'nin asker göndermesi bunu ifade etmektedir. Bununla açıkça İran'a "biz sana burada hakimiyet imkanı vermeyiz" demişlerdir. Yine Yemen'de El-Kaide etkisinin çok olması, son on yılda özellikle Yemen devlet başkanının desteğiyle El-Kaidecilere karşı sert operasyonlar yürütülmesi ve Yemen devlet başkanının ABD'nin bölgedeki en temel müttefiklerden, desteklediği en temel iktidarlardan biri olması sözkonusudur. Bu açıdan Yemen'deki halk hareketlerine karşı da Yemen devlet başkanını destekleyen bir tutum içindedir. Aslında Yemen'deki, Bahreyn'deki halk hareketleri Mısır ve Tunus'tan az değildir. Hatta bazı yönleriyle Mısır'dan, Tunus'tan daha radikal muhalif hareket gerçeği vardır. Daha kararlı bir muhalefet gerçeği vardır. Ama buna rağmen bu muhalefetin görülmemesi ve bu muhalefete karşı mevcut iktidarların baskıcı, sert politikalarının desteklenmesi, onların İran'ın etkisinde olmasındandır. Yemen'de ise El-Kaide'nin örgütlenmesinin ve etkisinin az olduğu görülmektedir. Dolayısıyla Mısır ve Tunus'ta hükümetlerin gitmesini isteyen ABD, Bahreyn ve Yemen'de olduğu gibi muhaliflerin iktidara gelmesini engellemeye çalışmaktadır. Ancak burada da muhaliflerin iktidara gelmesini engellemeye çalışırken mevcut iktidarları da belirli bir değişim ve dönüşüme uğratıp onlara meşruiyet sağlamayı hedeflemektedir. Ya da iktidarı zaman içinde kendisine işbirlikçilik yapacak meşruiyeti güçlenmiş güçlere devretme planını adım adım yürürlüğe sokacaktır.

İran'da yakın zamanda güçlü bir halk hareketi beklenmemelidir

Ortadoğu'da bu halk hareketleri gelişirken İran'da yakın zamanda çok güçlü bir halk hareketinin gelişmesi beklenmemelidir. Kuşkusuz İran'da çok güçlü bir muhalefet vardır. Her an daha büyük patlamalar ve gelişmeler ortaya çıkabilir. Ancak İran mevcut durumda esas olarak toplumlarını şia milliyetçiliğiyle, şia ajitasyonuyla tutmaktadır. Bütün bölgedeki şia halkların kendi desteğiyle ayakta kaldığı, güç olduğu, kendisinin zayıfladığı taktirde bunların sünniler karşısında ezileceği biçiminde bir algıyı İran toplumunda yaratarak toplumsal desteği sağlamaya çalışmaktadır. Tabii bu konuda somut örnekler de vardır. Irak'ta yürüttüğü politikayla Irak'ta şiileri önemli düzeyde etkili hale getirmiştir. Şiileri bütün ülkelerde uyandırmıştır. Bu açıdan Ortadoğu'daki gelişmelerden bırakalım zarar görmeyi, aksine Ortadoğu'daki halk hareketini kendisini güçlendirme temelinde kullanmaya çalışmaktadır. İran halklarının, toplumlarının görevini şu anda İran'ı birlik içinde tutup şii kardeşlerine destek vermek olarak ortaya koymaktadır. Bu yönüyle de İran'ın kullandığı bu propagandanın belirli bir süre daha etkili olacağını düşünmek yanlış olmayacaktır.

Kuşkusuz gündemde Libya vardır. Libya sıcak gündemdir. Libya'daki sıcak gelişmeleri bölgedeki diğer gelişmelerden belirli yönleriyle ayırmak gerekmektedir. Libya'da da demokrasi eksikliği vardır. Libya'da da iktidarcı devletçi zihniyet tümden aşılmış değildir. Bu açıdan toplumda rahatsızlıklar bulunmaktadır. Ancak Libya zihniyet olarak kendi toplumuna daha yakın duran bir iktidardır. Ekonomik bölüşüm konusunda da diğer iktidarlara göre daha ölçülü bir yaklaşım içindedir. Buna petrol gelirleri de imkan vermiştir. Bu yönüyle Libya yönetiminin meşruiyeti açısından diğer iktidarlar gibi meşruiyetini tümden kaybetmemiştir. Bu da halktaki tepkilerin diğer ülkelerde olduğu gibi çok fazla olmasını engellemiştir. Kuşkusuz demokrasi sorunları vardır. Yine toplumun güç olması ve gelişmesi açısından sorunları vardır. Ama diğer ülkelerde olduğu gibi ayaklanma gerekçeleri, potansiyeli Libya'da çok fazla yoktur. Bu nedenle Libya'daki muhalefet bu güçsüzlüğünü görerek baştan silah depolarına saldırmış, silahları ele geçirerek silahlı güçle Libya'yı ele geçirmeye çalışmıştır. Bu konuda Mısır sınırları açık tutulmuş, bu temelde muhalefet doğu Libya'da etkili olmuştur. Ancak Kaddafi'nin gücünün bu muhalefet tarafından kırılmayacağının görülmesi, diğer taraftan Kaddafi'ye karşı muhalefet içinde olanlardan radikal islamın bulunması Batı'yı farklı bir taktik uygulamaya yöneltmiştir. Kaddafi'nin sık sık vurguladığı Libya'daki muhalefette El-Kaide var söylemi sadece bir propaganda değil, bir gerçeği de ifade etmektedir. Anlaşılıyor ki Batı bu durumu da gördükten ve muhalefetin Libya'yı da ele geçirmeyeceğini, Kaddafi'nin onları da etkisizleştirme gücü olduğunu anladıktan sonra Kaddafi'nin bu muhaliflerin üzerine gitmesi, onları yıpratması ve zor duruma sokmasına izin verilmiştir. Böylece Kaddafi'i güçleri muhaliflerinin üzerine gidecek, onları zor durumda bırakacak, yenilgiyle karşı karşıya getirecek, Kaddafi bunları tam ezip bitirmek isterken böyle bir müdahale gerçekleştirerek aslında bir taşla iki kuş vurmuş olacaktır. Hem muhalefeti teslim alacak, işbirlikçi siyasal islam çizgisine getirecek, hem de kendi sistemiyle bütünleşmeyen, bazı yönleriyle yaramaz çocuk gibi kalan Kaddafi'yi de bu müdahaleyle etkisizleştirmiş olacaktır. Nitekim Kaddafi'ye bağlı güçler Bingazi'yi tam düşürmek üzereyken müdahale edilmiştir. Muhalefetin tümden ezilmesini değil de muhalefetin teslim olmasını, kendisine muhtaç olmasını sağlayan bir strateji izlediklerinden, Bingazi düşmek üzereyken müdahale gerçekleştirilmiştir.

Libya'ya yönelik müdahaleyi olumlu görmek, demokrasi getirecektir demek yanlıştır. Bu yönüyle Libya'daki durumu diğer ülkelerdeki durumdan daha ayrı tutmak gerekmektedir. Yapılan saldırı, Batı'nın ve ABD'nin Libya'da kendilerine bağlı işbirlikçi rejimi oluşturacak bir toplumsal güç olmadığından gerçekleşmiştir. Bir yönüyle kendi sistemi ve kapitalist modernite anlayışına karşı direnen bir Libya toplumsal gerçeği ve siyasal sistemi vardır. Bu müdahaleyle bunu kırmak istemektedirler. Burada Mısır'da ve Tunus'ta olduğu gibi otoriter bir rejime karşı yaygın bir halk isyanı ortaya çıkmamıştır. Halkın isyan ederek yıkma noktasına getirdiği, ABD'nin ve Batı'nın sonradan müdahale ederek belirli düzeyde bir değişim yaratan bir siyasal süreç söz konusu değildir. Kuşkusuz Mısır'da yaptığı da onaylanamaz, ama Mısır'da bir halk hareketiyle Hüsnü Mübarek devrilmiştir. Mevcut durumda ABD etkisi olsa da halk hareketiyle belirli düzeyde bir uzlaşma içine giren, halkın bazı taleplerini de karşılayan eski despotik karakterleri yumuşamış, halka nefes aldıracak, yeni bir siyasal süreç başlamıştır. Kuşkusuz bunun ne getirip ne götüreceğinin de tartışılması gerekir. Ama Libya'da hala halka dayanarak meşruiyet sağlayan bir rejim, diğer Ortadoğu'daki ülkelerle benzeştirilerek, aynı kefeye konularak askeri siyasi müdahalelerine meşruiyet kazandırıp kendilerinin tamamen kontrol ettiği bir ülke haline getirilmek istenmektedir.

Tunus'ta halk belirli bir güç olacaktır. Devrimci tarzda ayağa kalkmış ve iktidarı devirmiştir. Bunun siyasal sonuçlara etkisi olacaktır. Ama Libya'da ABD ve Batı'nın zoruyla kurulacak yeni rejim böyle bir karakter taşımayacaktır. Bu açıdan geçmişte dış güçlerin Ortadoğu'da desteklediği despotik rejimlerin yeni bir versiyonu ortaya çıkacaktır.

Libya'ya yapılan müdahalenin demokrasiyle ve özgürlükle alakası yoktur

Libya'yı değerlendirirken bu çerçevede değerlendirmek gerekir. Kuşkusuz Libya'nın da demokratikleşmesi gereken yanları fazladır. Yine devletçi iktidarcı zihniyeti tümden aşmamıştır. Ekonomik kaynakların paylaşımı, yönetimi konusunda toplumun iradesi ve kararının belirleyici olmasından çok, belirli kurumların, kişilerin, grupların etkili olduğu bir sistem söz konusudur. Bu açıdan Libya yönetimini tümüyle onaylamak, olumlu görmek mümkün değildir. Ama mevcut müdahalenin de demokrasiyle ve özgürlükle alakası yoktur. Libya hükümeti çok sivil öldürdü, bundan dolayı müdahale ettik biçiminde bir yaklaşım saptırmadır. Kaddafi müdahaleden önce *"Türkiye'ye karşı Kürtler yıllarca savaşıyor, on binlerce insan öldü, Kürtler haklarını istiyor, özgürlük istiyor, ama Batı'nın bir gün Türkiye'ye karşı bu yönlü bir politikasının olmadığını"* söyleyerek aslında Batı'nın Libya'ya karşı politikasında ne kadar ikiyüzlü olduğunu ortaya koymuştur.

Kuşkusuz Ortadoğu'da despotik rejimler var. Bunların devrilmesi ve demokratikleşmesi gerekmektedir. Sıralama yapılsa Libya en son sıraya girecek bir ülkedir. Ama ne var ki Suudi Arabistan gibi, Ürdün gibi, yine diğer Arap ülkeleri gibi halkların üzerinde büyük baskı yapan rejimlere hala belirli bir destek verildiği görülmektedir. Kuşkusuz bunların da değişmesini istemektedirler, ama kendi kontrollerinde bir değişimi öngörmektedirler. Halkın kendi kendini yöneteceği demokratik sistemleri kesinlikle istememektedirler. Sadece halkın ekonomik, sosyal ve

"Kuşkusuz ABD'nin bu müdahalesine rağmen Tunus'ta başlayıp Mısır'a yayılan halk hareketleri devrimci karakterdedir. ABD'nin yönlendirmesi, ABD'nin müdahalesi ve yeni rejimlerin sisteme bağlı karakter kazanması bu hareketlerin devrimci halk hareketleri olduğu gerçeğini değiştirmez. Bu halk hareketleri ile birlikte yeni bir Ortadoğu ruhu ortaya çıkmıştır. Bu mutlaka sonuçlarını gösterecek, Ortadoğu giderek demokratik ve özgürlükçü karakter kazanacaktır"

"Libya'ya yönelik müdahaleyi olumlu görmek, demokrasi getirecektir demek yanlıştır. Bu yönüyle Libya'daki durumu diğer ülkelerdeki durumdan daha ayrı tutmak gerekmektedir. Yapılan saldırı, Batı'nın ve ABD'nin Libya'da kendilerine bağlı işbirlikçi rejimi oluşturacak bir toplumsal güç olmadığından gerçekleşmiştir. Bir yönüyle kendi sistemini ve kapitalist modernite anlayışına karşı direnen bir Libya toplumsal gerçeği ve siyasal sistem vardır. Bu müdahaleyle bunu kırmak istemektedirler"

kültürel olarak nefes alacağı ve kendi sistemlerinin gelişmesine imkan vereceği siyasi rejimleri öngörmektedirler. Bunu kapitalizmin tüketim toplumunun, kapitalist değerlerin yaygınlaşması için de gerekli görmektedirler.

Şu andaki Suriye rejimi sırtını Türkiye'ye dayamış bulunmaktadır

Suriye'nin durumu Kürtler söz konusu olduğundan öncelikli değerlendirmesi gereken bir ülkedir. Suriye rejimi de gerçekten kendi halkına ekonomik, sosyal, kültürel alanda nefes aldırmayan bir karakterdedir. Özellikle de Türkiye ilişkileri sonrasında Kürtler üzerinde yoğunlaştırdığı baskı rejimi karakterini daha da despotik hale getirmiştir. Sanıldığı gibi Hafız Esat dönemi Beşar Esat döneminden daha baskıcıydı, daha otoriterdi gibi değerlendirmeler yanlıştır. Kuşkusuz Hafız Esat da kendi muhaliflerine göz açtırmıyordu, bu konuda otoriterdi, ama Kürtlere yaklaşımında belirli bir yumuşak yaklaşım olduğu gibi, Filistinlileri ya da dünyadaki kimi devrimci hareketleri destekleyen yaklaşımları da bulunmaktaydı.

Hafız Esat rejimi de karakteri gereği toplumu güç yapan, topluma dayanarak antiemperyalist ve Batı'ya karşı bir duruş gösteren bir rejim değildi. Antiemperyalist tutumu kaba, ama etkisi olmayan bir karakterdeydi. Çünkü toplumları güç yapmayan rejimlerin tutarlı, antiemperyalist bir yaklaşım göstermeleri beklenemez. Ama Hafız Esat'ta Ortadoğu değerlerine bağlı, Batı'nın Ortadoğu'ya yaklaşımından ve dış güçlerin müdahalelerinden rahatsız olan bir karakter de bulunmaktaydı.

Şu andaki Suriye rejimi sırtını belirli düzeyde Türkiye'ye dayamış bulunmaktadır. Bu da Kürtlere karşı düşmanlık yapılmasını beraberinde getirmiştir. Türkiye öyle bir devlettir ki sadece kendi Kürtlerini baskı altına almıyor, bölgedeki; İran, Irak ve Suriye gibi ülkelerin de kendi Kürtlerini baskı altına almasını istiyor. Bir nevi aslında Türkiye bu yönüyle bölge gericiliğinin, bölgedeki demokratik gelişmenin önündeki temel engeldir. Öyle söylenildiği gibi Türkiye Ortadoğu'da demokrasi için örnek bir ülke değil, tam tersine antidemokratik karakteriyle demokrasinin önünde engeldir. Türkiye'nin bölgedeki tek yüzü ve rolü vardır o da: Batı'nın Ortadoğu'daki beşinci kolu olmasıdır.

Anlaşılıyor ki kapitalist sistem biraz da Türkiye'nin isteğiyle, Türkiye üzerinden Suriye'yi sisteme bağlama, entegre etme politikaları yürütmektedir. Yine Suriye üzerinden Filistinlileri terbiye etme politikası yürütmektedir. Bu açıdan Suriye'de diğer Ortadoğu ülkeleri gibi radikal hareketler kısa sürede beklenemez. Ancak Suriye toplumunda mevcut rejime karşı büyük tepkilerin bulunduğu bilinmektedir. Suriye rejiminin siyasal yaklaşımları ve sosyal politikaları önemli bir muhalif kesim ortaya çıkarmıştır. Suriye kısa sürede belirli değişikler ve reformlar yaparsa belki toplumdaki bu tepkileri yumuşatabilir; daha yumuşak bir geçiş olabilir. Ama bunu yapma kabiliyeti göstermezse, Kürtlere yönelik sert politikalarında değişikliğe gitmezse Suriye'deki muhalif güçlerin Kürt demokratik hareketiyle bütünleşerek Suriye'de mevcut rejimi yıkıp daha demokratik, halkların taleplerine duyarı olan bir siyasal rejimin gelme ihtimali de söz konusudur. Ancak Türkiye desteğiyle radikal tepkileri geciktirme gibi bir konumu da bulunmaktadır. Eğer demokrasi güçleri, Suriye yurtseverleri Kürt demokrasi güçleri birleşip mevcut iktidarı değişime zorlarsa uzlaşma temelinde yeni bir Suriye'nin ortaya çıkması da mümkündür. Mevcut rejim böyle bir uzlaşmaya da yanaşmazsa Suriye'nin gelecekte daha sert tepkilerle karşılaşması da olasıdır.

Halk ayaklanmalarından sonra özellikle Türkiye'de Türkiye'nin bir model olacağı biçiminde değerlendirmeler yapıldı. Bu değerlendirmeleri özellikle AKP yandaşı basın fazlasıyla yaptı. Son yıllarda AKP'nin Ortadoğu'da model ülke olacağı vurgulanmaktadır. Şu açıktır ki Ortadoğu'daki halk hareketlerinin AKP'nin politikalarından esinlenmesi söz konusu değildir. AKP'nin halk hareketlerini bırakalım teşvik etmesi, model ülke olmasını, bölgedeki bütün despotik rejimlerle sıkı fıkı ilişki içindedir. Hiçbir demokratik ve özgürlük ilkesi yoktur. Sıfır sorun diyerek bütün ülkelerle nasıl uzlaştığı, nasıl sarmaş dolaş olduğu bilinmektedir. İran'la da, Suriye'yle de, Irak'la da hatta hangi ülke olursa olsun despotik midir, demokratik midir karakterine bakmadan bütün Kürt karşıtı güçlerle birleşmektedir. Bu yönüyle AKP'nin bölge halklarına model olacak hiçbir özelliği yoktur. Aksine AKP Ortadoğu'ya yönelik Batı'nın ajanı konumundadır. Ama işbirlikçiliğe model olabilir. ABD'nin hem radikal islamın önünü almak, hem de işbirlikçi rejimlerin belirli bir meşruiyeti olması açısından ılımlı işbirlikçi islamcı rejimleri Ortadoğu'da kendi stratejisinin bir parçası olarak görmektedir. Ortadoğu'da ancak böyle etkinliğini ve varlığını sürdüreceğini düşünmektedir. Bu yönüyle işbirlikçi ılımlı siyasal islam modelini bütün Ortadoğu'da görmek istemektedir. Bu anlamda işbirlikçiliğe model olabilir, buna bir şey denilemez. Zaten Irak'a müdahale öncesi böyle işbirlikçi ılımlı islami bir rejimin Türkiye'de iktidar olmasını kendi çıkarlarına uygun görmüştür. Böylece Irak müdahalesinde oluşacak tepkileri hafifletmiştir. Öte yandan AKP hem islami tondadır hem de Batı değerlerini fazlasıyla benimsemiştir, Kapitalizmin ekonomik sistemi içine girmiştir. Kapitalist modernite değerlerini ılımlı siyasal islam modeli altında Türkiye'de yaygınlaştırmaya, derinleştirmeye, kalıcılaştırmaya çalışmaktadır. Gerçekten de kapitalist ekonomiyi, kapitalizmin değerlerini yaygınlaştırmada Özal'ı da geçmiştir. Bu yönüyle Batı için işbirlikçilikte önemli bir model olarak değerlendirilebilir.

Ancak bu durumunu bile Türkiye'nin Ortadoğu'da giderek önemini arttıracağı biçiminde değerlendirmek yanlıştır. Aksine AKP'nin Ortadoğu'daki önemi giderek azalacaktır. Ortadoğu'da mevcut despotik rejimler halk hareketleriyle devrildiği için söz konusu ülkeler göreceli daha demokratik hale geleceklerdir. Bu yönüyle halklar açısından Türkiye'nin herhangi bir model olma gibi durumu yoktur. Ortadoğu'da giderek demokratikleşen ülkeler gerçeğinde halklar açısından kendi modelleri ortaya çıkacaktır. ABD'nin işbirlikçilik açısından ise değişimden sonra esas olarak Mısır'ı esas alacağını şimdiden söylemek gerekmektedir. ABD esas olarak Mısır'daki ılımlı işbirlikçi islam üzerinden Ortadoğu'daki etkinliğini daha fazla arttırmaya çalışacaktır. İşbirlikçilik modeli açısından kendini tek gören AKP, işbirlikçi model olarak başkaları da ortaya çıkacağından ABD ve Avrupa açısından önemi artmayacak, aksine Türkiye'nin bu yönlü önemi eskiye göre gerileyecektir. Çünkü ABD Ortadoğu'ya şimdiye kadar Türkiye üzerinden, AKP üzerinden kendisini yansıtmaya çalışırken, Türkiye Ortadoğu'daki ajanı konumundayken şimdi bu tür işbirlikçi kendi değerlerini taşıyan rejimler artacaktır. Ya da kapitalist sistemin geldiği aşamada kapitalist modernite değerlerinin yaygınlaşması ve tüketim toplumu ihtiyacına Mısır başta olmak üzere diğer ülkeler de cevap olacaklardır. Bu açıdan Türkiye'nin bırakalım halklar gözünde öneminin artması, ABD ve Batı gözünde bile önemi artmayacaktır. Ortadoğu'daki gelişmelerden kısa vadede belki AKP faydalanmaya çalışsa da orta ve uzun vadede Türkiye'nin Ortadoğu'daki etkinliğini zayıflatan gelişmelere yol açacaktır.

Ortadoğu'da yeni bir halklar ruhu ortaya çıkmıştır

Ortadoğu'daki halk hareketlerinde öncülük yetersizliği net olarak görülmüştür. Bu nedenle Mısır'da gerçekleşen büyük halk hareketi gerçek anlamda demokratik bir yönetimle taçlanmamıştır. Ordunun kontrolünde yumuşak geçiş ve sınırlı değişiklikler yaşanacaktır. Tunus'ta da benzer gelişmeler görülebilir. Şu andaki durum radikal değişikliklerden çok, despotik rejimlerin yıkılması ve yerine halkın ekonomik, sosyal, kültürel alanda nefes alacağı rejimlerin ortaya çıkmasına imkan vermektedir. Bundan sonra gelişecek halk hareketlerinin de benzer sonuçlar ortaya çıkarması beklenmelidir. Ama buna bakarak bu halk hareketlerinin devrimci karakterini küçümsemek yanlıştır. Aksine bugün istenen sonuçlar alınmamış olsa bile Ortadoğu'da büyük değişimin önü açılmıştır. Yeni bir Ortadoğu halklar ruhu ortaya çıkmıştır. Bu aynı zamanda yeni bir Ortadoğu'nun gelişmesi demektir. Ortadoğu'da iktidarcı devletçi zihniyetlerin giderek gerileyeceğini halkların zamanı, halkların çağı diyebileceğimiz bir çağın başladığını söylemek gerekmektedir. Amiyane deyimle cin şişeden çıkmıştır. Artık Arap halkları Ortadoğu'daki demokrasi ve özgürlükçü değişimin önemli bir aktörü halinde gelecektir.

Kuşkusuz tüm Ortadoğu'da özgür ve demokratik yaşamın esas motoru, esas gücü Kürtlerdir. Kürtlerin özgürlük ve demokrasi mücadelesi bundan sonra Ortadoğu'yu daha fazla etkileyecektir. Şu anda Ortadoğu'da gelişen halk hareketlerinde Kürt halkının onlarca yıl yürüttüğü mücadelenin de önemli bir payı vardır. Kuşkusuz Filistin halkının geçmişten bugüne yürüttüğü serhildanlar da Arap dünyasındaki halk hareketlerini etkilemiştir.

Bundan sonra Arap halklarının demokrasi ve özgürlük açısından hem örgütlülüklerini hem de zihniyetlerini geliştirecekleri yeni bir dönemin başladığını söylemek gerekiyor. Her ne kadar şu anda yeni işbirlikçi rejimler ortaya çıksa da bu rejimler halkın mücadelesi sonucu belirli bir değişime uğraması nedeniyle her zaman halk güçlerinin baskısıyla karşılaşacaklardır. Halk güçlerinin baskısı her zaman bu rejimlerin üzerinde olacaktır. Bu yönüyle bu rejimlerle demokrasi güçleri içinde her zaman bir gerilim yaşanacaktır. Zaten demokrasinin gelişim diyalektiği de budur. Bu gerilim sonucu halk güçleri mevzilerini daha da ilerleteceklerdir. Önümüzdeki dönemde Ortadoğu halklarının özgürlük ve demokrasi tarihinin bu çerçevede gelişeceğini görmek gerekecektir. Çünkü halklar dinamizm kazanmıştır, despotları devirmiştir. Değişim halkların bu iradesi sonucu gündeme gelmiştir.

Kuşkusuz ABD'nin ve Batının yaklaşımları uğursuz hesapları içermektedir. ABD ve Batı geçmiş dönemlerde despotik rejimlerle Ortadoğu'ya yerleştiremediği kapitalist modernite değerlerini, kültürünü, ahlakını, daha doğrusu ahlaksızlığını yeni rejimler üzerinden geliştirmeye çalışacaktır. Daha önce teslim alamadığı Ortadoğu'yu işbirlikçi ılımlı siyasal islamla teslim almaya çalışacaktır. Böyle bir tehlike söz konusudur. Bu tehlike de ciddidir. Zaten ABD de eski despot rejimlerin yıkılıp yerine işbirlikçi ılımlı siyasal islam rejimlerinin geçirilmesini bir yönüyle Ortadoğu'yu fethetme planının ilk aşaması olarak ele almaktadır. Bu işbirlikçi rejimlerle kendi değerlerini sokacak, yerleştirecek kapitalist modernitenin ekonomik, kültürel, sosyal altyapısını bu kesimlerle hazırlayacaktır. Zamanla bu dayanaklarıyla Ortadoğu'yu tümden sadece askeri ve siyasi olarak değil de kültürel olarak da teslim alacak, asimile etmeye çalışacaktır. Yani mevcut rejimleri öngördüğü planın ilk aşaması olarak değerlendirecektir. Kuşkusuz bu gerçekleşir mi gerçekleşmezmi ayrı bir tartışma konusudur. Ama böyle bir tehlike bulunmaktadır.

Ancak Ortadoğu halklarının güçlü tarihi, toplumsal ve insani değerlerinin, kapitalist modernite değerlerine karşı yabancılığı, mesafeli olması ABD'nin ve Batı'nın planlarının tutmayacağını şimdiye kadar göstermiştir. Halklar mutlaka örgütlü güçleriyle, tutumlarıyla oryantalizmin yeni biçimi olan bu işbirlikçi islam eliyle bölgeye yerleşmesine müsaade etmeyeceklerdir. Kendi toplumsal değerlerine, tarihe dayanan demokratik komünal değerlerine, ahlaki politik toplum değerlerine dayanarak Batı'nın yeni işbirlikçiler eliyle Ortadoğu'yu fethetmesine karşı da büyük direniş gösterecektir. Zaten önümüzdeki dönem böyle bir mücadeleyle geçecektir.

Ortadoğu'daki sorunlara en iyi çözüm yollarını ortaya koyan PKK Önderliği'nin çözümlemeleridir

Diğer bir husus da eskiden özgürlükçü demokratik güçler, klasik statükocu güçler bir de dıştan gelerek bölgeyi kendi çıkarları doğrultusunda değişime uğratmak isteyen güçler arasında bir mücadele sürmekteydi. Bu durum üç güç arasında mücadele olarak değerlendirildi. Özellikle klasik statükocu işbirlikçi güçlerin sadece halklarla değil, uluslararası güçlerle çelişki içinde olduğu, bu yönüyle zorlandıkları belirtilirdi. Artık gelinen aşamada bu işbirlikçi klasik statükocu güçlerin devrinin sonuna yaklaşıldığını görmekteyiz. Bu nedenle artık üç güç arasındaki mücadele yerine, halkların özgürlükçü ve demokratik güçleriyle dışarıdan dayatılmak istenen kapitalist modernite ve yeni oryantalizm anlayışına dayanan yeni işbirlikçileri arasında mücadeleler yaşanacaktır. Bu yönüyle mücadelenin bu iki güç arasında netleşmesi aslında Ortadoğu halkları açısından özgürlük ve demokrasi mücadelesinin daha net, daha açık, daha doğru biçimde yürütülmesi imkanlarını da sunmuş bulunmaktadır.

Ortadoğu'da yeni bir halk ruhu ortaya çıkmıştır. Ortadoğu buna dayanarak ve tarihine dayanarak bu değişimi daha da geliştirebilir. Ama hangi zihniyet değişimi, teorik yaklaşımı ve nasıl bir yapılanmayla demokratikleşmenin gerçekleşeceği konuları ve buna öncülük yapılması gerçeği önemlidir. Bu dikkate alındığında bugün tartışmasız Ortadoğu toplumlarını en iyi analiz eden, Ortadoğu'daki tüm sorunlara en iyi çözüm yollarını ortaya koyan PKK Önderliği'nin çözümlemeleri, değerlendirmeleri daha önemli hale gelmiştir. Bu açıdan PKK Önderliği'nin çözümlemelerinin, değerlendirmelerinin Ortadoğu'daki aydınlara, halka taşırılması gelinen aşamada birinci görevdir. Bu yapıldığı taktirde Ortadoğu'daki halkların hem öncülük sorunları hem zihniyet değişiminin nasıl gerçekleşmesi gerektiği konuları açıklığa kavuşacaktır. Bu çerçevede halkları güç yapacak demokratik yapılanmaların hangi temelde olması gerektiği netleşecek, bu da Ortadoğu halklarının hem zihniyet açısından net olmaları hem de nasıl bir yapılanmayla demokrasiyi geliştirecekleri konusunda

yeni bir program ortaya çıkaracaktır. Bu da onların özgürlük ve demokrasi mücadelelerine ivme kazandıracaktır.

Halklar kendi demokratik kurumlaşmalarıyla demokratik yaşamlarını ortaya çıkarmalıdır

Burada iki konu önemlidir. *Birincisi* halkların kendi demokratik kurumlaşmalarını gerçekleştirmesi ve kendilerini güç yapması gerekmektedir. Bu açıdan devletçi zihniyette olmayan, toplumun demokratik kurumlaşmasına dayalı, demokratik konfederal sistemlerin geliştirilmesi çok önemlidir. Devletin yanında devlet + demokrasi dediğimiz, halkın konfederal temelde güç yapılması temel görev haline gelmiştir. Halkın iktidar ve devleti ele geçirme değil de, kendini güç yaparak, iktidar ve devlet karşısında konumunu güçlendirmesi hem de kendi özgür ve demokratik yaşamını kurmasını hem de devletin otoritesini sınırlayarak halkın demokratik iradesinin daha iyi yansıtılmasını sağlayacak yeni rejimler ortaya çıkarabilir. Taban örgütlenmelerine dayalı gelişecek Demokratik Konfederalizm, halkın siyasete katılımını, demokratik siyaset anlayışını geliştirecek ve bu temelde halkı güç yapacaktır. Halkın bu gücüne dayanarak da ekonomik paylaşımın daha adil gelişeceği demokratik rejimler ortaya çıkacaktır. Bu açıdan demokratik konfederal örgütlenmelerin ve bu demokratik konfederal örgütlenme ve sisteme dayanan halk meclislerinin, kongrelerin halkın kendi kendini yönetir hale geldiği devlet + demokrasinin var olduğu yeni bir Ortadoğu gerçeği ortaya çıkarmak mümkündür.

En başta halk hareketlerinin geliştiği süreçte halkların zihniyet ve demokratik örgütlenme açısından böyle bir yaklaşım içine girmeleri, bunu benimsemeleri ve bunu pratikleştirmeleri çok önemsenmelidir. Bu zihniyet ve demokratik yapılanma gerçeği ortaya çıkan halk isyanlarının gücünü arttıracak ve böylelikle bu isyanların sonuçlarından dış güçlerin ve içteki işbirlikçilerin yararlanmasının önüne geçilecektir. Daha doğrusu devletler karşısında toplumun güç olduğu, böylelikle toplumun daha fazla dikkate alındığı yeni siyasal dengelerin ortaya çıkacağı, buna dayanarak da Ortadoğu'nun demokratik gelişiminin hızlanacağı yeni bir süreç başlayacaktır. Bu açıdan toplumun tabana dayalı komünler, kooperatifler, akademiler, mahalle, kasaba, il meclislerine dayalı demokratik kurumlaşmalarının gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu kurumlaşmaların demokratik konfederal bir sistem haline gelerek kendi demokratik yaşamlarını ortaya çıkarmaları Ortadoğu halklarının bu devrimci direnişlerini, bu büyük demokratik hamlelerini gerçekten de daha anlamlı hale getirecektir.

İkinci husus ise Ortadoğu'da ulusların, halkların parçalanarak güçsüz düşürülmesidir. Buna da mutlaka bir çare bulmak gerekmektedir. Özellikle de Arap halklarının demokratik uyanışının ortaya çıktığı bir süreçte Arap ulusunun bu kadar parçalı olmasının kabul edilmemesi gerekir. Bu parçalanmışlık kesinlikle kapitalist modernist sistemin 19. yüzyılda Ortadoğu'ya hakim olmak için cetvelle sınır çizerek halkların gücünü parçalaması ve bu temelde bölgeyi yönetme stratejisinin bir parçası olarak ortaya çıkmıştır. Bu bakımdan bu devletlerin meşruiyeti yoktur. Bu devletler meşruiyetini halktan değil, dış güçlerin politikalarından, stratejilerinden ve onların desteğinden almaktadır. Meşruiyetleri olmayan ve aşılması gereken devletler durumundadırlar. Bu açıdan Arap halklarının uyanışı, Arap ulusunun bir insanın vücudunun parçalanması gibi yaşadığı parçalanmanın önüne geçmek durumundadır. Kuzey Afrika'da bir Arap birliği oluşabilir. Ortadoğu dediğimiz Arabistan, Suriye, Irak, Ürdün alanlarında da başka bir Arap birliği oluşabilir. Böylelikle giderek Arap dünyasındaki parçalanmışlığın giderileceği yeni bir Ortadoğu gerçeğinin ortaya çıkarılması gerekmektedir. Arapların parçalanmış olmasının hiç kimseye faydası yoktur. Ne Türklere ne Kürtlere ne de İranlılara. Araplar parçalı olsun Türkiye ve İran bundan yararlansın, Araplar parçalı olsun Kürtler bundan yararlansın yaklaşımı kesinlikle doğru değildir. Ortadoğu'nun tarihi Arapların, Türklerin, Kürtlerin, Farsların, daha çok da birbirini besleyerek barış içinde yaşadığı bir coğrafyadır. Kuşkusuz sorunları olmuştur, savaşlar olmuştur, ama bugünkü düzeyde bir parçalanmanın bölge halklarının hiçbirine faydası yoktur.

Bu açıdan Ortadoğu'da gelişen bu halk hareketlerinin sadece toplumsal temelde bir demokratik konfederalizm, demokratik kurumlaşma sağlamaları yetmez. Halklar demokratik kurumlaşma temelinde ortaya çıkardıkları bu güce dayanarak Ortadoğu'daki mevcut parçalanmayı da gidermeleri gerekiyor.

Bu, ilk başta söz konusu havzalardaki devletler arasında bir demokratik konfederal ilişki biçiminde olabilir. Giderek bu demokratik konfederal ilişki daha da gelişerek sınırların aşındığı, ülkelerin daha da birleştiği bir Arap birliğinin sağlandığı bir coğrafya ortaya çıkar. Bunu sadece Araplar açısından değil, Ortadoğu halklarının parçalanmışlığının getirdiği sorunların ortadan kaldırılması; ekonomik, sosyal, kültürel gelişmesine ivme kazandırması açından çok önemli görmek gerekmektedir. Ortadoğu'da halk hareketlerinin sadece demokratik kurumlaşmalarına toplumun demokratik güç olmasına dayanması yetmez.

Mevcut sınırları zamanla ortadan kaldıracak, kuzey Afrika'da ve büyük Arabistan yarım adasında Arap birliğinin kurulması hedeflenmelidir. Böylelikle Ortadoğu'da Arapların kendisine güvensiz kalarak diğer halklara sorun çıkarmasının önüne de geçilebilir. Böyle olduğu taktirde Suriye'nin ve Irak'ın Kürtler üzerinde baskı ve egemenlik kurma isteğinin hiçbir anlamı kalmaz. Aksine Kürtlerle dostluk içinde yan yana yaşamayı tercih ederler. Ne var ki Arapların parçalanmışlığı ve güçsüzlüğü Irak'ı da Suriye'yi de kendine güvensiz yapıyor. Böyle bir ortamda Kürtlerle karşı karşıya geliyorlar. Bu durum sadece Kürtlere değil, Arap halklarına da zarar veriyor. Biz Arap birliğinin sağlanması sonrasında güçlenerek Kürtleri ezecekleri biçiminde bir yaklaşım içinde değiliz. Eğer halklar demokratik temelde demokratik iradelerini ortaya çıkarır, bütün ülkelerde demokratik kurumlaşma gelişir, bu temelde bir Arap birliği kurulursa bu demokratik karakterdeki Arap birliğinin bırakalım Kürtlere zarar vermesini, Kürtlerle demokratik ilişki içinde bir yaşam alanının önü açılır. Türkiye ile Arap dünyası daha adil ve demokratik temelde ilişkiler sürdürür. Ne Türkiye Ortadoğu'da egemenlik peşinde koşabilir ne de Arapların böyle bir egemenlik anlayışı olabilir. Ortadoğu'da gelişen bu halk hareketlerinin böyle bir süreç başlatması gerektiğini de düşünüyoruz.

Oryantalizm Ortadoğu halklarına büyük zararlar vermektedir

Halklar arası kardeşlik ve Ortadoğu'da gerçek bir barışın oluşması için doğru bir zihniyete, pratikleşmeye ulaşmak gerekir. Bunun için de PKK Önderliğinin hem demokrasi açısından hem de Ortadoğu tarihi açısından yaptığı çözümlemelerin çok iyi incelenmesi ve irdelenmesi gerektiğini düşünüyoruz.

Özellikle de Ortadoğu'da siyasetin oryantalist etkilerden arındırılması gerekmektedir. Oryantalizm Ortadoğu halklarına büyük zararlar vermektedir. Kendilerine dinci, antikapitalist diyen birçok akım bile oryantalisttir, Batı etkilidir. Bu nedenle de Ortadoğu halklarının sorunlarına çözüm getirememektedirler. Bu açıdan Ortadoğu halkları kendi çözümlerini PKK Önderliği'nin çözümlerinde bulabilirler. Bunları söylerken Arap dünyasının düşünce gücünü küçümsemiyoruz. Arap dünyasında da on yıllardır Batı'nın oryantalist yaklaşımına, dayatmasına karşı eleştiriler olduğunu, karşı çıktıklarını biliyoruz. Bu yönüyle kendi değerlerine dayanarak Batı karşısında durma eğilimlerinin de var olduğunu biliyoruz. Tabii ki Batı karşısındaki duruşları sadece PKK Önderliği'nin değerlendirmeleriyle veyahut da PKK'nin duruşuyla sınırlamak yetmez. Ama Batı'ya karşı duruşun daha derli toplu, daha bütünlüklü bir zihniyet, bir pratikleşme ve bir yapılanma gerçeği söz konusu olduğunda bunu en iyi biçimde PKK Önderliğinin ifade ettiğini söylemek de abartı olmaz. İdeolojik, teorik, bir bütün olarak düşünce sorunlarına milliyetçi ve dar yaklaşımlarla bakmamak lazım.

Bir Kürt söylemiş diye bu değerlendirmelere yeterince ilgi göstermemek mevcut şovenist anlayışla yaklaşmak olur. Kürt halkının tüm değerlerine ve taleplerine başta Arap halkları olmak üzere Ortadoğu halklarının önem vermesi gerekmektedir. Önder Apo Arap halklarına oldukça değer vermektedir. Yıllarca Suriye'de kalmıştır. Bunu hala önemli görmektedir. Arap dünyasına karşı olumlu bir yaklaşım içindedir. Önder Apo'nun bu çözümlemelerini sadece Kürt halkına karşı sorumluluğu gereği yaptığını düşünmek dar bir yaklaşım olur. Arap halklarına ve bütün Ortadoğu halklarına karşı, bütün Ortadoğu tarihine karşı sorumluluk duyarak bu yoğunlaşmalar içine girdiğini Arap aydınları ve toplumlarının görmesi gerekir.

Ortadoğu halklarının enternasyonalizmi geliştirilmelidir

Önder Apo bu savunmalarını bir yönüyle de Ortadoğu'nun Batı'ya karşı savunması olarak değerlendirmektedir. Ortadoğu halklarının tarihe karşı duyduğu sorumluluğun gereği bu çözümlemeleri yapmaktadır. Bu açıdan Önder Apo'nun değerlendirmeleri önemlidir. Hatta Önder Apo'nun değerlendirmeleri islama da en doğru anlamı vermektedir. Şimdi birçok radikal dinci var, ılımlı işbirlikçi dinciler var. Bunlar kendilerinin islamı, Muhammed'i savunduklarını söylüyorlar. Ama duruşları ve pratikleriyle islamın çıkışındaki, ahlaki, politik ve kültürel değerleri savunmadıkları açıktır. Bu açıdan Ortadoğu'da peygamberlik geleneğine bile doğru anlam verilecekse PKK Önderliğinin çözümlemeleri ve yaklaşımlarının iyi incelenmesi gerekmektedir. Önder Apo'nun hem demokrasi ve özgürlük için hem de Ortadoğu için yaptığı değerlendirmeler önemli görülür ve yaşam bulması için çaba gösterilirse Ortadoğu'da çok şey değişecektir. Ortadoğu'daki aydınların, halkın bu çözümlemelere değer vererek, bunu kendi düşünce birikimleri ve tecrübeleriyle zenginleştirerek demokratik mücadeleyi geliştirirlerse Ortadoğu halklarının demokratik yaşama kavuşması ve birliği açısından önemli sonuçlar ortaya çıkaracaklardır. Biz Arap halklarının da hem tarihte yarattığı değerler hem de bugünkü gösterilen direnişin anlamlandırılması açısından böyle bir yaklaşımın doğru olduğunu ve bunun önemli sonuçlar yaratacağını şimdiden söylemek istiyoruz.

Ortadoğu'daki bu halk hareketi ve yaşanan gelişmeler devrimci demokratik hareketler ve örgütler arasında da ilişkilerin gelişmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bir nevi Ortadoğu halklarının enternasyonalizmini geliştirmek gerekmektedir. Uluslararası demokratik, özgürlükçü ve sosyalist birlikten önce Ortadoğu halklarının radikal demokrat örgütlerinin ve aydınlarının bunu yapması gerekmektedir. Bu yönüyle Ortadoğu halklarının, aydınlarının, demokratlarının, sosyalistlerinin bir demokratik Ortadoğu halklar konfederalizmi içinde bir araya gelmeleri önemlidir. Tabii burada tek tip, geçmişte olduğu gibi sadece sosyalistlerin içinde bulunduğu enternasyonal bir ilişkiden bahsetmiyoruz. Ortadoğu'nun gerçek anlamda demokratikleşmesini isteyen, Batı'nın Ortadoğu'yu kendine benzetme, değerlerini ortadan kaldırma yaklaşımlarından rahatsız olan bütün demokrat, yurtsever, özgürlük güçlerinin bir araya gelmesinin daha doğru olacağını düşünüyoruz. İşbirlikçiliğe, Batı'nın Ortadoğu'yu teslim alma yaklaşımlarına, oryantalist zihniyet ve tutumlara karşı çıkan gerçek anlamda özgürlük ve demokrasi isteyen güçler bir araya rahatlıkla gelebilirler. Böyle bir birlik oluşturulmasını önerirken şu tehlikeye düşmemek gerekir: Yüzeysel ve ucuz Batı karşıtlığı biçiminde bir yaklaşım da daha baştan Ortadoğu halklarının demokratik zihniyetini, demokratik duruşlarını ve yaklaşımlarını zehirler. Çünkü birçok radikal İslamcı ya da kendine İslamcı diyen çevrelerin ucuz Batı karşıtlıkları da haklara zarar vermektedir. Biz bunların da gerçek anlamda antiemperyalist ve kapitalist modernist değerlere karşı olduğunu düşünmüyoruz. Çünkü antiemperyalist olmanın da kapitalist modernitenin değerlerine karşı çıkmanın da yolu toplumun güç olmasından, demokratikleşmesinden geçer. Toplumlarına dayanmayanlar antiemperyalist olamazlar. Toplumlarına dayanmayanlar, toplumu demokratik temelde örgütlendirip güç yapamayanlar Batı'nın kapitalist modernist değerlerine karşı duramazlar. Bu açıdan ucuz Batı karşıtlığı değil; toplumun demokratik değerlerine, demokratik kurumlaşmasına dayanarak bu saldırıları püskürtmek mümkündür.

Öte yandan mevcut kapitalist modernist değerleri ve yaklaşımları mahkum etmek gerekir. Ortadoğu'ya yönelik dış müdahaleleri mahkum etmek gerekir. Batı dünyasının Haçlı seferleri zihniyetinin yeni versiyonlarıyla Ortadoğu'yu ele geçirme politikalarına karşı direnmek gerekir. Kuşkusuz Batı'da da olumlu değerlerin var olduğunu görmek, bunları reddeden değil de bunları kendi değerleriyle bütünleştiren, sentez yapabilen bir yaklaşımı da benimsemek gerekmektedir. Ancak böyle bir yaklaşım söz konusu olduğunda emperyalist dünyanın, kapitalist modernist dünyanın saldırıları püskürtülerek gerçek anlamda Ortadoğu halklarının komünal demokratik ahlaki politik değerlerine dayalı yeni bir demokratik Ortadoğu ortaya çıkarılabilir. Böylelikle Ortadoğu'nun tarihine yakışır olan insanlığı temsil etme rolü yeniden oynanabilir. Biz önümüzdeki dönemde özgürlüğün de demokrasinin de tüm olumlu değerlerin de Ortadoğu'da temsil edileceğini, Ortadoğu'nun özgürlük ve demokrasi gelişiminde tüm insanlığa örnek olacağını, demokrasiden ve özgürlükten yana olan tüm insanların yönünü Ortadoğu'ya döneceğini söylüyoruz. Ortadoğu halklarının uyanışı, ayağa kalkışı ve örgütlenişi bizlerde bu umudu daha da fazla yükseltmektedir.

GÜNEY KÜRDİSTAN'DA SERHİLDAN

Üç aya yakın bir süredir Ortadoğu kaynıyor. Temel taşlar yerinden oynayama başladı. Öyle ki, "domino etkisi" gibi teoriler geliştirildi. Başlayan altüst oluşun tarihi arka planı ve birden çok nedeni olduğu açıktır. Nerede duracağı ise merak konusudur. Bu siyasi depremden hemen her ülke nasibini alacak gibi görünmektedir.

Küresel sermaye ve iktidar tekellerinin çıkarları doğrultusunda oluşturulan Ortadoğu siyasi coğrafyası değişmeye başlamıştır. Hem de küresel sermaye ve iktidar tekellerinin tam hazırlıklı olmadıkları bir dönemde. En azından başlangıç itibariyle halkların kendiliğinden gelişen ve giderek yayılma eğilimi gösteren ayaklanmalarının, on yıllarca süren diktatoryal yönetimleri devireceği güçlü bir ihtimal olarak belirdikten sonradır ki başta ABD, Britanya, Fransa, İsrail vd Batılı güçler müdahale etmeye başladılar.

Tunus ve Mısır'da müdahalelerinde kısmen başarılı oldukları söylenebilir. Değişim rüzgarından yararlanarak, artık kendileri için de rantabl olmayan bu diktatörlüklerden kurtulma çabası içine girdiler. Halkın reform taleplerini sahiplenerek yönetimlere kısmi baskı uygulamakla erkenden iktidarı bırakmalarını sağladıkları propagandasını geliştirdiler.

Küresel sermaye ve iktidar tekellerinin halkların taleplerine uygun davranma gibi bir sorunu yoktur. Libya için "sivilleri ve insan haklarını koruma" adı altında Britanya ve Fransa'nın baskısıyla müdahale kararı alan BM-GK, ABD'nin onayıyla Suudi Arabistan askerlerinin Bahreyn'deki ayaklanmayı bastırmak üzere Bahreyn'e girişine ses çıkarmamaktadır. Bu somut örnekle birkez daha ortaya çıkıyor ki, BM de küresel sermaye ve iktidar tekellerinin çıkarlarını koruyan bir kurum durumuna getirilmiştir. Vurucu güç NATO'nun da devreye sokulması tartışılmaktadır. Özellikle Libya ve Bahreyn'deki gelişmeleri dikkatle izlemek ve gerekli sonuçları çıkarmak önemlidir. Ancak bu konu ayrı bir yazının konusu olabilir.

Güney Kürdistan'da serhildan ve savaş yaşam tarzı haline geldi

Güney Kürdistan'daki halkımız serhildanlara yabancı değildir. Son iki yüz yıllık tarihi, savaşlar ve serhildanlarla örülmüştür. Bu savaş ve serhildanlarda büyük fedakarlık ve kahramanlıkların yanı sıra büyük ihanetler de yaşamıştır. İhanetin paslı hançeri her önemli dönemeçte halkımızın sırtından eksik olmamıştır. Bu nedenle de serhildan ve savaş bir yaşam tarzı olagelmiştir.

Ortadoğu'daki son halk ayaklanmalarının tüm bölgeyi etkilemesi zaten beklenen bir durumdu. Irak ve Güney Kürdistan'ın da bundan etkilenmesi şaşırtıcı olmadı. Özellikle de ABD ve müttefiklerinin "insan hakları, demokrasi ve özgürlük getirmek" sözde amacıyla Irak'a müdahale ettikten sonra, bırakalım insan haklarını korumayı, insan yaşamının bile değeri kalmadı. Demokrasi adı altında işbirlikçilerini iktidara getirmek ve sınırlı sayıda dolar milyarderi yaratmak dışında Irak halklarına bir yararı dokunmadı. Seçim komedisinin içyüzü da açığa çıktı. Özgürlükler diyerek ABD özel güvenlik şirketleri elemanlarının Iraklıları katletme, ABD askerlerinin Diyarbakır zindanı uygulamalarıyla Ebu Garip Zindanı'nda Iraklılara işkence etme özgürlüğü dışında bir özgürlük getirmediği ve öyle bir niyetinin de olmadığı açığa çıkmış bulunmaktadır.

Güney Kürdistan'daki görece güvenlikli ortamda geleneksel partilerin, Saddam rejiminin çete başları olan "müsteşarların" aşiret reisi ve şeyhlerin bugün de yönetimde yer almaları nedeniyle huzur getirmemiştir. Saddam rejiminin yıkılması, halkların hak ve özgürlükleri, yaşam standardı ve karar süreçlerine katılmaları anlamında ciddi bir değişiklik yaratmadı. Tüm diktatörlüğüne karşın Saddam döneminde halkların açlık sorunu yoktu. Siyasetle uğraşmayanlar için ciddi bir tehdit de söz konusu değildi. Bu nedenle bugün Saddam dönemini arayan Iraklı sayısı hiç de az değildir. Iraklılar "eskiden bir diktatör vardı, şimdi ise yirmi bin diktatör var. Hangi birini doyuracak, hangi birine tabi olacağız bilemiyoruz" demektedirler. Bağdat'ın göbeğinde teneke barakalardan oluşan ve on binlerin yaşadıkları mahalleleri görmeden Irak'ın içinde bulunduğu durumu anlamak oldukça zordur.

Güney Kürdistan'ın durumunu anlayabilmek için Hewler ve Süleymaniye'de çöplüklerden teneke kola kutuları toplayıp satarak geçimini sağlamaya çalışan geçmişte birçok kez yaralanmış eski pêşmergelerin durumunu görmek, yaşam öykülerini ve yönetime tepkilerini dinlemek, bugünkü halk serhildanlarına anlam verebilmek için de bunları bilmek gerekir. Aksi halde, "İran kışkırtıyor," "Kürdistan'da sağlanan federasyonu yok etmek isteyen güçlerin oyununa geliniyor" demek birilerini kandırabilir. Bu tür açıklamalarda gerçeklik payı olsa da, temel sorunu ifade etmemektedir. Temel sorun halkın mevcut yönetime, yönetimin yolsuzluklarına, rüşvete, adam kayırmacılığa, her türlü özgürlük karşıtı tutumlara, yoksulluğa, temel yaşam gereksinimlerinin karşılanmamasına duyulan öfkedir. Bu öfke olmadan hiçbir dış gücün müdahale ya da kışkırtmaları ortada olan sonuçları yaratmaya yetmez.

Güney Kürdistan'da ne değişti

Tarih 'şimdi'yi koşullar, şimdi ise bize müdahale ederek düzeltme olanağı veren gerçekleşen tarihtir. Bu nedenle Güney'deki durumu daha derinlikli anlayabilmek için bugüne kadar yaşanan süreçlerin aktörlerine, oynadıkları rollere, bugünkü durumlarına ve son serhildanlardaki sorumluluklarına bakmak yararlı olabilir.

Halkların tarihi açısından sadece bir an sayılabilecek 20 yıl öncesine gidelim. 5 Mart 1991 günü Ranya'da halk Saddam diktatörlüğüne karşı ayaklanmıştı. Kısa sürede askeri kışlalarıyla birlikte ilçeyi ele geçirmişti. Serhildan Ranya'dan tüm Güney'e dalga dalga yayılmıştı. O süreçte hemen hemen tüm siyasi partilerin yöneticileri, özellikle PDK ve YNK sekreterleri de yurtdışındaydılar. Halk büyük atılımlar yaptıktan sonra yöneticiler ülkeye döndüler ve serhildanların sonuçlarının üzerine oturdular. Daha sonra kapalı kapılar ardında yürütülen diplomatik(!) çalışmalarından halkımızın kazanımlarını kalıcılaştıracak bir sonuç elde edilemedi. ABD'nin de izniyle faşist rejimin helikopter ve ağır silahlarla geliştirdiği saldırılarından ötürü Kürt halkı birkez daha yerini yurdunu terk etmek, kendi ülkesinde mülteci olmak zorunda kalmıştı. Türkiye ve İran gibi stratejik düşmanlarına sığınmak zorunda bırakılmıştı.

Yüzlerce şehit, kayıp, binlere varan yaralı ve büyük zorluklarla ancak Kuzey ve Doğu sınırlarına ulaşılabildi. Kuzey ve Doğu Kürdistanlılar ölümü ve tutuklanmayı göze alarak kardeşlerine sahip çıktılar. Metrelerce kara rağmen sırtlarında taşıdıkları temel gıda ve ilaçları kardeşlerine ulaştırdılar. Bu büyük dayanışma Türk ve İran devletlerini ürküttü. Bunun üzerine ve uluslararası güvenceler de alarak sınırları açtılar. O günden kalan görüntüler bugün de insanın tüylerini ürpertmekte, tüm duygularını ayaklandırmakta ve büyük öfke yaratmaktadır. İşin ilginci halkın bu büyük trajedisini hiçbir yönetici yaşamadı!

Ortadoğu toplumları için "balık hafızalı toplumlar" da denir. Toplumsal hafızaları zayıflatılmıştır. Çabuk unutmaktadırlar. En azından bugüne değin öyle bilinirdi. Bu pek de yanlış sayılmazdı. Ama son süreçteki gelişmeler gösterdi ki toplumlar unutmuyor; zamanı gelince hesap sormayı da biliyorlar. Ama refleksleri oldukça ağırlaştırılmıştır. Kürtler için de bu geçerlidir.

Halkımızın yaşamak zorunda bırakıldığı bu büyük trajediden sonradır ki "uluslararası toplum" 36. Paralel'in kuzeyini uçuşa yasak bölge ilan ederek Kürtleri koruma(!) altına aldı. Güney parçamızın yüzde kırkını – Kerkük de dahil– faşist Saddam rejiminin denetimi altında bırakarak bugünkü temel sorunlardan birinin kaynağını da yaratarak!

Küresel sermaye ve iktidar tekellerinin Kerkük'ü Irak denetiminde bırakarak hem güçlü bir Kürdistan istemediklerini, hem de ihtiyaç duydukları

"Güney Kürdistan'daki halkımız serhildanlara yabancı değildir. Son iki yüz yıllık tarihi savaşlar ve serhildanlarla örülmüştür. Bu savaş ve serhildanlarda büyük fedakarlık ve kahramanlıkların yanı sıra büyük ihanetler de yaşamıştır. İhanetin paslı hançeri her önemli dönemeçte halkımızın sırtından eksik olmamıştır. Bu nedenle de serhildan ve savaş bir yaşam tarzı olagelmiştir"

anda Irak'ın Kürdistan'a saldırması ve Arap-Kürt çatışmasının ortamını yarattılar. Böylece iki tarafı da denetim altında tutacak ve birbirlerine karşı tehdit unsuru olarak kullanacaklardı. Nitekim Kürtlerin çıkarlarının zedelendiği ve itiraz seslerinin yükseldiği her dönemde küresel güçler ve Iraklı işbirlikçileri Kerkük'e dayalı şantaja başvurmaktan geri durmamaktadırlar.

Halkın acil bekleyen sorunları çözülmedi

2003 müdahalesinin hemen ardından bu sorunu çözme olanakları vardı. Ancak Kürdistan Yerel Yönetimi bunu yapmayarak sorunun kangrenleşmesine yol açtığı için de halkın tepkisini üzerine çekti. Zaman ve olanaklarının büyük bölümünü Kürdistan'da halkın sorunlarının çözümüne harcanacağı yerde, Kürdistan Federal Yönetimi Bağdat'ta sonu gelmez diplomatik müzakerelere boğulmayı tercih etti. Böylece halkın acil çözüm bekleyen sorunları da birikerek sosyal patlamaların zeminini oluşturdu.

İktidar paylaşımı sorununa ayrılan zaman ve maddi olanaklar, Kürdistan'da halkın yaşamsal ihtiyaçlarının temini, halkın kararlara ve yönetime katılım mekanizmalarının oluşturulmasına ayrılsaydı, bugün Kürtleri yönetime karşı serhildana kaldırabilecek bir dış güç olamazdı. Halkla bütünleşme yerine küresel sermaye ve iktidar tekelleri ile bölgenin sömürgeci devletleriyle bütünleşme esas alındı. Bağdat'ta kazanılacak koltuklar halkın gönlündeki iktidardan daha değerli görüldü. Buna büyük bir enerji harcandı. Saddam döneminde de cumhurbaşkanı, bakan vb olan Kürtler vardı. Bundan ulusal kimliğini, hak ve çıkarlarını koruyup geliştirmek için yararlanamadıktan sonra bugün de Kürtler bu makamlarda oturmuş ne fayda! Örneğin, Kürtlerin Celal Talabani'ye güveni ve sevgisi sadece YNK Genel Sekreteri iken çok daha fazlaydı. Dışişleri bakanı Türkiye'nin, İran'ın ya da küresel güçlerin ağzıyla konuştuktan sonra Kürt olmasının Kürtlere bir yararı var mı? Güneyli halkımız bu soruları soruyordu, hala da sormaktadır.

2003 müdahalesinden sonra Kürtler büyük gösterilerle müdahaleyi kutladılar. Öyle ya, yıllarca kendilerine kan kusturmuş, yüzbine yakın insanını enfalle katletmiş, göçertmiş, başta Halepçe olmak üzere Kürdistan coğrafyasını kimyasal bombalarla tarumar etmiş ırkçı faşist bir diktatör olan Saddam ve Baas rejimi yıkılmıştı. Bundan sonra kendi ülkesinde, eşit ve özgürce, demokrasi ve insan hakları çerçevesinde bir yaşam süreceklerdi. Hepsinin düşüncesi buydu.

Bu özgürlük düşü ve sarhoşluğu 2006'lara kadar sürdü. Ortaya çıkan tüm yetmezliklere, yoksunluklara, yolsuzluklara, hak gasplarına karşı "hükümetimiz yenidir, zamanla bunlar aşılır. Demokrasi bir rayına otursun, aceleci olmaya gerek yok. Hükümetimize destek olalım" diyerek büyük bir sabırla beklendi. Hiçbir yönetime nasip olmayacak büyük bir kredi sunuldu hükümete. Elektriksiz, susuz (Irak'ın çöl ikliminde bunun ne anlama geldiğini yaşayanlar bilir) gelir dağılımında her gün büyüyen uçurum, yolsuzluklar, rüşvet, adam kayırma, eski çete başı olan "müsteşarların" el üstünde tutulması vb halkın sinir uçlarına dokunan tüm yanlışlıklara rağmen gösterdi bu büyük sabrı Güney Kürdistan halkı. Sonunda tahammül sınırları aşılınca halkın tepkisi geç de olsa ortaya çıktı.

Petrol denizi üzerinde oturan Irak ve Kürdistan'da benzin sıkıntısı dayanılmaz düzeye çıkınca başta Kerkük'te benzin sorununu çözemediği için hükümeti protesto gösterileri başladı. Pêşmergeler halkın üzerine ateş açtılar. Can kaybı ve yaralanmalar oldu. Halk da bir benzin istasyonunu yaktı. Gösteriler yayıldı. Süleymaniye, Qaladizê, Çarqûrnê, Halepçe, Kelar vb birçok yerleşim biriminde gösteriler birbirini izledi. Birçok yerde olaylar çıktı, ölüm ve yaralanma olayları yaşandı. Tutuklamalar oldu. Ama halk sinmedi. Kısmi bazı düzeltmeler ve verilen sözlerle kısmen bir sükunet sağlandı.

Kongra Gel 3. Genel Kurulunda (2005) Kürtlerin kazanımlarını korumak ve geliştirmek ve ulusal birliği sağlamak amacıyla ulusal bir konferans toplanması çağrısı yapmıştı. PDK-YNK dışındaki tüm Güneyli partiler bu öneriye sıcak baktıklarını, ama PDK ve YNK'nin katılımı olmadan başarıya ulaşamayacağı görüşünü dile getirdiler. PDK ve YNK dört parçadaki Kürt halkının talebi olan bu öneriyi uzun süre görmezden geldi. Açıktan reddetmedi. Ama zamanı değil gibi komik bir gerekçeyle geçiştirmeye çalıştı.

Ekopolitik ve Abant Platformu (İkisi de AKP'nin dümen suyunda giden kuruluşlardır) ile bazı hükümet yetkilileri "PKK'nin ulusal konferans geliştirme çabalarını nasıl tersine çevirebiliriz?" sorusuna yanıt çerçevesinde bir konferans düzenleme çalışmalarına başladılar. Ama PKK'siz bir Kürt konferansı. Sulama bakanı Tahsin Qadir de bu konferans çalışmalarını koordine etmekle görevlendirildi. Daha sonra Hewlêr'de bilinen konferansı gerçekleştirdiler. Ama hala da ulusal konferansa yaklaşmamaktadırlar. Kürtlerin her zamankinden çok ulusal birliğe ihtiyacı olduğu bilindiği halde buna gelmemektedirler.

Değişime direnen gerici yapılar

Molla Mustafa Barzani Mahabbad yenilgisinden sonra gittiği Sovyetler Birliği'nden 1958 yılında döndü. Kuruluşundan başlayarak PDK-I (Irak Kürdistan'ı Demokrat Partisi) Barzani ailesinin denetimindedir. Molla Mustafa'dan sonra oğlu Mesud Barzani partinin başkanıdır. Mesud Barzani bugün de hem partinin başkanı, hem de Kürt Federe Devleti Başkanı'dır. Yeğeni Nêçîrvan Barzani başbakanlık YNK'ye geçtikten sonra genel başkan yardımcısıdır. Mesud'un oğlu Mesrûr ise Parastin denilen istihbarat örgütünün başındadır. On yılı aşkın süredir parti kongresini gerçekleştirmemiş olan PDK, nihayet 11 Aralık 2010'da 13. Kongresi'ni yaptı. Parti yapısında önemli bir değişiklik olmadı. Olması da beklenmiyordu. Uluslararası ve bölgesel değişim rüzgarlarına (Baas ve bölgedeki diğer diktatörlüklerden alınan deneyimlerle günümüze kadar gelen PDK) en çok direnen bir aşiret/parti konumundadır.

Kendisini sosyalist olarak gören Celal Talabani öncülüğündeki YNK (Kürdistan Yurtseverler Birliği), adından da anlaşılacağı gibi partiden çok bir ittifak örgütü olarak kurulmuştu. Daha sonra Komela Rênçderan, Kürdistan Sosyalist Partisi gibi çevreleri içinde eriterek Talabani'nin mutlak hakimiyetinde bir parti konumuna gelmişti. Son yıllara kadar da Kürdistan Bölge Yönetimi'nin Washington temsilcisi olan Kubat Talabani'yi yerine hazırladığı herkesçe bilinen bir 'sır'dı. Irak Cumhurbaşkanı seçildikten(!) sonra da YNK Genel Sekreterliği'nden ayrılmadı. Yani ölünceye kadar iktidarda kalmaya karar vermişlerdendir. Sosyalistlik iddiasından ötürü değişim ve dönüşüme daha açık olması beklenirdi. Ama unutmayalım ki, Kürdistan Komünist Partisi bile Süleymaniye çevresinden partisiz kalan bir aşiret tarafından kuruldu ilk olarak. YNK de PDK gibi uzun yıllardır kongre yapmayan partilerdendir. 2009'da yaptıkları bir plenumla Goran Hareketinin YNK'den kopmasından doğan MK üyeliği boşluklarını doldurdular. Her yıl kongre yapma sözü verip, değişim endişesiyle yapmamaya devam etmektedir.

Yekgirtû İslami isimli hareket, Selahattin Bahaddin önderliğinde ılımlı islami bir rota tutturmaya çalışmakta olan bir harekettir. Mısır'daki Müslüman Kardeşler, AKP gibi parti ve gruplarla yakın ilişkisi vardır. Suudi Arabistan Rabıta örgütü vb eliyle yaptığı parasal yardımlarla Kürdistan'ın birçok köyüne cami yaptırarak belli bir kitleselleşmeyi sağlayan bir harekettir. Irak ve Kürdistan parlamentolarında temsilcileri vardır. Son serhildanlarda Goran'la birlikte çağrıcı olanlardandır.

Komalî İslami isimli Ali Bapir önderliğindeki hareket, radikal İslami gelenekten gelen Bızutnawey İslamiden ayrılmıştır. ABD müdahalesinin ardından lideri tutuklanıp 22 ay tutuklu kaldı. Daha sonra serbest bırakıldı. Irak ve Kürdistan parlamentolarında temsilcileri vardır. O da son serhildanların çağrıcılarındandır.

Goran Hareketi, uzun yıllar Celal Talabani'nin yardımcısı olan Noşîrwan Mustafa öncülüğünde YNK'nin parçalanması temelinde ortaya çıkan bir harekettir. Daha önce Komela Rênçderan örgütünün genel sekreteri olarak, Mamosta Şahap, Şehit Aram ve Ali Askeri'nin şehadetlerinden sonra hareketi YNK'ye katan da Noşîwan Mustafa'dır. Bu hareketin ortaya çıkışı ile Türkiye'de AKP'nin ortaya çıkışı arasında ciddi benzerlikler vardır. İlişkili oldukları yönünde iddialar da vardır. Değişim dönüşüm, yolsuzluklarla mücadele, düşünce ve örgütlenme özgürlüğü sloganlarıyla ortaya çıktığından kısa sürede belli bir kitlesel güce ulaşmıştır. İlk seçimlerde Irak ve Kürdistan parlamentolarına temsilci göndermiştir.

Güney halkı taleplerine ulaşmadan durmayacaktır

Ortadoğu'daki halk ayaklanmaları ardından, seçimlerden bu yana ortaya çıkan başarısız pratiklerini telafi etmeye dönük bir hamle fırsatı ortaya çıktığına inandılar. Adı geçen üç parti, hareket halkı yolsuzluklarla, yoksullukla mücadele için sokaklara dökülmeye çağırdılar. Zaten sistemden, yönetimin uygulamalarından oldukça rahatsız olan halk buna dünden hazırdı. Ancak pratik içinde yönlendirecek bir önderlik, somut bir eylem planı ve hedefler net olmadığından halkın serhildanı da kendiliğinden yürümeye başladı. Süleymaniye'deki PDK bürosuna yönelim olduğunda, büroyu korumakla görevli pêşmergelerin kitleye ateş etmeleri sonucunda bir yurttaş yaşamını yitirdi. Onlarca kişi yaralandı. Ve bundan sonra serhildanlar Soran bölgesinde yayıldı. Başta Süleymaniye, Halepçe, Seyid Sadık, Kelar, Kıfrı, Pêncıwin, Ranya, Qaladizê gibi ilçe ve beldelerde serhildanlar hala devam etmektedir. PDK hakimiyetinde olan Hewlêr, Duhok ve ilçelerinde gösterilerin gelişmesine izin verilmemiştir.

Çağrıcı partiler sonradan çağrı yapmadıklarını söyleyerek bir anlamda halkı yalnız bıraktılar. Ama serhildan süreci içinde halk kendi komitelerini oluşturarak taleplerini belirledi. Parlamentodan gelen bir heyete taleplerini ilettiler. Başta bölge başkanı Mesud Barzani olmak üzere hükümet yetkilileri talepleri yerine getirecekleri sözünü verdiler. Ancak bugüne kadar da bu sözlerin tutulduğuna dair bir işaret görülmemektedir. Halk da daha planlı olarak serhildanlarını sürdürmektedir.

Kuzey'deki halk serhildanlarından önemli dersler çıkaran Güney halkı, geçmişten daha kararlı, planlı ve soğukkanlı olarak mücadelesini sürdürmektedir. Serhildanlardaki sürekliliik, yaygınlık ve eylem tarzlarına bakıldığında Kuzey'deki serhildanları izledikleri, yenilikler geliştirdikleri görülmektedir. Partilerden çok halk inisiyatiflerinin, yani halkın kendi örgütlülüğüyle artık işleri yürüttüğü görülmektedir.

Kürdistan'ın içinde bulunduğu hassas durum, hala ülkenin yüzde kırkının Irak işgali altında olduğu gerçeği ve eldeki kazanımlar üzerindeki ciddi tehditleri de dikkate alan halk son derece vakur, kararlı ve soğukkanlı hareket etmektedir. Ulusal birlik sağlanmadan kazanımların ve özgür geleceğin güvencesinin olamayacağı bilince çıkarılmış olmalı ki, serhildanlarda ulusal birlik istemini dile getiren sloganlar her zamankinden daha fazla duyulmaktadır.

Serhildanlara katılan toplumsal kesimlere bakıldığında bilinçli bir duruş olduğunu görmek mümkündür. Başta yoksullar, aydınlar, öğrenciler ve kadınlar serhildan kitlesini oluşturmaktadır. Bu da serhildanların bugünden yarına eriyeceği, giderek durulacağı beklentisi içinde olmak iktidar güçleri açısından fazla iyimser bir beklentidir. Halk taleplerini elde etmeden durmayacaktır. Ulusal birlik, doğrudan demokrasi ve özgürlüklerin güvence altına alınmasını sağlayacak ideolojik, siyasi ve eylemsel bir öncülüğe duyulan ihtiyaç halen giderilebilmiş değildir.

Ortadoğu'daki halk ayaklanmalarının olumlu etkisinden de bahsetmek mümkündür. Ama asıl umut kaynağı ve mücadeleyi süreklileştirme cesareti veren olgunun Kuzey'deki kesintisiz serhildanlar olduğu açıkça belirtilmelidir. Ortadoğu'daki diktatörlüklerin yıkılmasının olumlu ve önemli olduğunu, ancak arkası doğru getirilmedikçe özgürlük, demokrasi ve farklılıklarıyla birlikte eşitliğin olamayacağını Saddam'ın devrilmesi deneyiminden iyi bilen halkımız, boş sözlere değil, doğru devrimci, demokratik öncülüğe ve kararlı siyasi iradeye ihtiyaç duymaktadır.

"Serhildanlara katılan toplumsal kesimlere bakıldığında bilinçli bir duruş olduğunu görmek mümkündür. Başta yoksullar, aydınlar, öğrenciler ve kadınlar serhildan kitlesini oluşturmaktadır. Bu da serhildanların bugünden yarına eriyeceği, giderek durulacağı beklentilerinin, iktidar güçleri açısından fazla iyimserlik içerdiği söylenebilir. Halk taleplerini elde etmeden durmayacaktır"

Rêber Apo değerlendiriyor

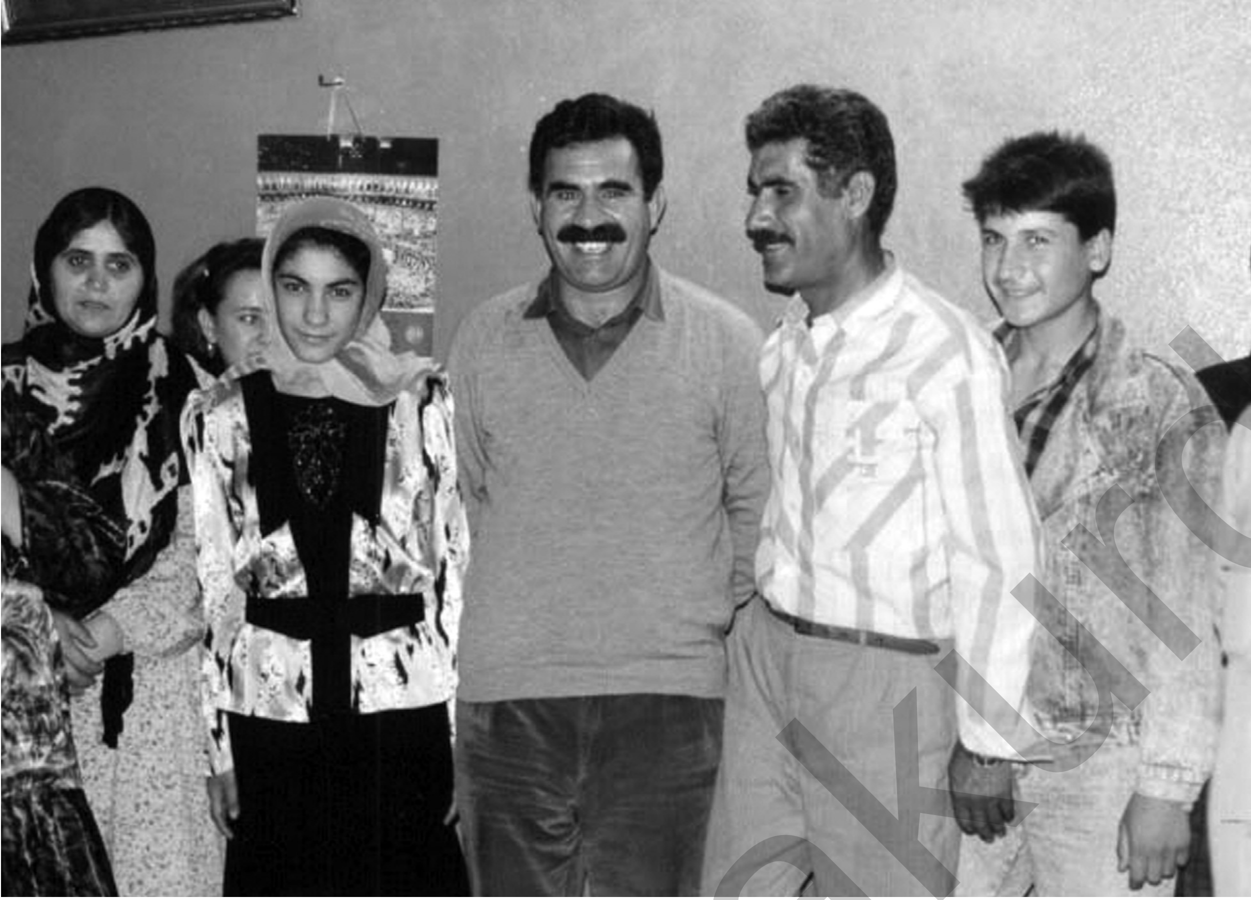
Ben sağ olduğum sürece kimse Kürtlerin onuruyla oynayamaz

Mısır'da, Tunus'ta, Libya'da, Süleymaniye'de olanlar görülüyor. Aslında Türkiye'de de bölgede de bu potansiyel var. Biz istersek benzer süreçleri başlatabiliriz. Bizim Tunus, Libya, Mısır ve Güney Kürdistan'dan daha fazla halk gücümüz ve eylem yeteneğimiz vardır. Bizim bunu yapacak gücümüz ve potansiyelimiz vardır. Newroz'a kadar gözleyeceğiz, hükümetin tavrına bakacağız. Haziran'a kadar bu tür gerginliklerin çözüm sürecini olumsuz etkileyebileceğini hesaba katıyoruz. Bu süreçte çok büyük çatışmalarla devlet zor durumda bırakılmamalı. Çünkü hala bir çözüm umudu olduğuna inanıyoruz.

Hüseyin Xiziri sahiplenilmelidir, anısı yaşatılmalıdır. Hüseyin Xiziri'nin halktan saklanarak idam edilmesi Kürt halkının varlığına, onuruna ve kimliğine yapılan insanlık dışı bir saldırıdır.

Diyarbakır'da Genç Kadın Hareketinin konferansı olmuş. Kendilerine selamlarımı iletiyorum, çalışmalarında başarılar diliyorum. Gençlik de kendi kaderini kendisi çizecektir. Ne yazık ki, gençlere kendilerini özgürce ifade etme imkanı bırakılmıyor. Bir kısmı başka seçenek bırakılmadığı için eline silah almak zorunda kalıyor. Bir kısmı da en son Mustafa Malçok örneğinde olduğu gibi kendisini feda ederek çözümsüzlüğü protesto ediyor. Amed'de kendisini yakan Mustafa Malçok ve geçen yıl Adıyaman'da kendisini yakan Müslüm Doğan'ın bu eylemlerini çok anlamlı buluyorum. Bu eylemlere çok büyük değer veriyorum. Bu eylemler doğru anlaşılmalı ve sahiplenilmelidir. Bu 16-17 yaşındaki gençlerin anısına sahip çıkılmalıdır. Böylesi bedenlerini ateşe verme eylemleri son derece değerli, önemsenecek ve üzerinde dikkatle durulacak anlamlı davranışlardır, kutsal değerdedir. Ancak bu tür eylemlere çok üzülüyorum. Gençlerin bu tür kendi bedenlerini ateşe verme eylemine girmemeleri gerekir. Kesinlikle kendi bedenlerini benim için veya herhangi önemli bir şey için yakmamalarını söylüyorum. Bundan vazgeçmelerini tekrar öneriyorum. Bu önemli günlerde örneğin benimle ilgili yıldönümlerinde bu tür eylemlerin yapılmasını doğru bulmuyorum. Yine de bu eylemleri önemsiyor ve sahiplenmesi gerektiğini düşünüyorum. Amed'in ruhundan bahsediyorlar. İşte ruh budur, Amed'in ruhu budur. Bu gençlerin kendilerini feda etmeleri başka nasıl izah edilebilir? Konferansını yapacak olan gençlere de bu arkadaşların anısını unutmamaları, yaşatmaları gerektiğini söylüyorum. Onların mücadelelerini yaşayarak, ama mücadeleyi, örgütlenmeyi büyüterek sürdürmeleri gerektiğini söylüyorum. Aynı şekilde Hüseyin Xiziri'nin anısını da yaşatmalıdırlar.

Mustafa Malçok Eğilliydi herhalde. Eyleminde bir not da bırakmış. Söylediğim gibi bu arkadaşlar ve önceden de bu tür eylemlere girişen arkadaşların anısı önünde saygıyla eğiliyorum. Kutsal değerlerimizdir. Bu gençler, başka çıkar yol bulamadıklarından bu yönteme yöneliyorlar. Fakat ben bu yöntemi doğru bulmuyorum, her zaman başka mücadele yöntemleri, yolları, çeşitleri vardır.

Tasfiyeye ve inkara karşı mücadeleye devam

Devlet Kürtlere karşı 80-90 yıldır inkar ve imha politikasını acımasız bir şekilde uyguladı. 1950'lerden itibaren de 60 yıllık gırtlağına kadar NATO gladiosuna batma durumu yaşandı. Ama şimdi Kürtlerin varlığını kabul eden bir noktaya geldi. Yapılan mücadele neticesinde artık devlette bir algı değişmesi meydana gelmiştir diyebiliriz. Benim de buradaki çabalarımın da katkısıyla Kürtlerin imha ve inkarı durduruldu. Kürt varlığı artık kabul ediliyor. Artık çözüm döneminin gelişmesi gerekiyor. Tabii 80-90 yıllık bir algıdan vazgeçmek öyle kolay değildir. Ama gelinen aşamada devletin bu inkar politikasından vazgeçme noktasına geldiği anlaşılıyor. Biz de bu imha ve inkar politikasından kurtulmak istiyoruz. Devletteki bu algı değişmesi de öyle kolay olmadı. Bu algının ne kadar köklü olduğunu anlamak için tarihe doğru bakmak gerekir. Şeyh Sait ayaklanmasının 15 Şubat 1925 provokasyonuyla başlatılmasıyla benim 15 Şubat 1999 komplosuyla Türkiye'ye-İmralı'ya getirilişimin aynı tarihlere tekabül etmesi tesadüf değildir. Daha önce de ben 15 Şubat 1925 tarihini Kürt soykırımının başlangıç tarihi olarak ilan etmiştim. Aynı şekilde Şeyh Said'in 29 Haziran'da idam edilmesiyle bana aynı tarihte idam cezasının verilmesi de tesadüf değildir. Bunları bilmeden Kürt sorununu anlamak mümkün değildir. AKP'nin yaklaşımı tam bir faciadır. Bu öğrenci affı meselesinde bile benim yüzümden onbinlerce öğrencinin hakkını yediler, gaspettiler. Bilmiyorlar mı ki, benim bu saatten sonra gidip Siyasal Bilimler Fakültesi, Mülkiye son sınıfında öğrencilik yapmayacağımı, bunu yapacak konumda olmadığımı. Bu kadar basit ve yüzeysel yaklaşıyorlar. AKP'nin amacı kesinlikle Kürt sorununu çözmek değildir, kendi hegemonyasını kurmaktır. Kendi hegemonyasını kurmak, iktidarını güçlendirmek için Kürtleri tasfiye etmektir. Kürtler bunu böyle bilmelidir. AKP'nin bu hegemonyacı yaklaşımı tehlikelidir. Ben hegemonyaya karşı çıkıyorum ve buna karşı mücadele edeceğim. Devlet, Kürtleri inkar politikasından vazgeçerek Kürt sorununu çözme konusunda irade sahibi görünüyor ama AKP bunun önündeki en büyük engeldir. Kürtlerin yapması gereken de AKP'nin tasfiye politikalarına, tasfiye ve inkara karşı mücadelelerini yükseltmektir.

Aslolan demokratik ulus çözümüdür

DTK'nın komisyonları olabilir. Ama parçalı görüntü vermemelidir. DTK bir bütünlük içerisinde çalışmalıdır. Komisyonları olabilir ve daimi olarak çalışabilirler. Ama DTK bir bütün olarak hareket etmelidir. DTK'yi parçalara bölmek doğru olmaz, bütünlükten kopulmamalıdır. DTK bütünlüklü bir çalışma içerisinde olmalıdır. Demokratik Özerklik de tam anlatılamıyor. Savunmalarımda demokratik ulus çözümünü belirtmiştim, 8 boyut demiştim, Demokratik Özerklik bunun sadece siyasi boyutudur. Son savunmamda Kürt sorununun çözümüne ilişkin somut önerilerim de var. Yol haritasının da kamuoyuyla paylaşılması yararlı olur. Yol haritasında ortaya konulmuş bir proje vardır, bu bir çözüm projesidir. Önemli tespitlerim de var orada. Devletin de bu yol haritasına yaklaşımı olumludur, onlar da farkındadırlar, tehlikenin, gidişatın farkındadırlar. Yol haritasında daha öz ve pratik bilgiler var. Ben son savunmamda bunları daha geniş bir şekilde ele aldım. Son savunmamda demokratik ulus çözümünü çok geniş ve tüm boyutlarıyla ele aldım. Demokratik ulus çözümü bir bütün olarak ele alınmalıdır, parçalı yaklaşım doğru değildir. Bu nedenle örneğin Demokratik Özerklik çözümünün de yanlış ve eksik anlaşıldığını düşünüyorum. Demokratik Özerklik, demokratik ulus çözümünde yedi sekiz boyuttan sadece bir tanesi olup işin sadece siyasi boyutudur. Bunun dışında ekonomik boyut, sosyal boyut, kültürel boyut, hukuki boyut, güvenlik-özsavunma boyutu ve diplomatik boyut vardır. Bu boyutların her birinin ayrı ayrı önemi vardır ama demokratik ulus çözümü bağlamında bir bütün olarak değerlendirmek lazım. Bu boyutları bir bütün olarak değerlendirmek gerekir, sadece biri üzerinde –demokratik özerklik– yoğunlaşmak doğru değildir. Demokratik Özerklik bu boyutlardan sadece siyasi boyuttur. Ben bunları çok geniş bir şekilde son savunmamda ele aldım. Söylediğim gibi çözüm konusunda somut öneriler de içerdiği için bu savunmamın AİHM'e ulaşması engellenmeye ya da geciktirilmeye çalışılabilir, bunun üzerinde durulmalıdır.

Demokratik ulus çözümüne ilişkin tezim, dünyanın en önemli teorilerinden biridir. Ortadoğu için de çözüm modeli olabilir. Ortadoğu'da Mısır, Libya, Tunus, Süleymaniye'deki gelişmeler de benim haklılığımı ortaya koymakta ve benim söylediğim noktaya gelmektedir. Ortadoğu'da yarattıkları ulus devlet şu an çökmüş durumdadır. Bu sorunların temelinde, arka planında kapitalist modernite vardır. Daha önce de belirtmiştim, Ortadoğu'da oluşturulan ulus devlet modeli İngiliz planıydı, dünyaya onlar yaydılar, daha sonra ABD de bunu sürdürmüştü, ama günümüzde kendi yarattıkları bu rejim çöküyor. Halkların talepleri tabii ki haklıdır. Ama bunu sadece bu şekilde ele almak eksik olur. İngiltere ve ABD de kendi kurdukları sistemlerinin çöktüğünü, aşılması gerektiğini görüyorlar ve kendilerince müdahale ediyorlar. Artık onlar da işin içindedir. Onların çözüm olarak sunmak istedikleri şey AKP benzeri ılımlı islam dedikleri modeldir. Ama bu henüz Türkiye'de bile sorunlara çözüm olamamıştır, Kürt sorunu bile tüm yakıcılığıyla devam etmektedir. AKP çözümden kaçmaktadır. Çözüm bizim önerdiğimiz demokratik ulus çözümüdür. Daha önceki "Ortadoğu'da Uygarlık ve Demokratik Uygarlık Çözümü" adlı savunmamda da Ortadoğu kültürünü demokratikleştirmek, demokratik kültürü egemen kılmak demiştim. Bu savunmam tam da bu sorunlara işaret ediyor ve çözüm önerilerini getiriyordu. Yine "Özgürlük Sosyolojisi" savunmamda da bu konuya ilişkin önemli tespitlerim vardır.

Seçimlere demokratik ulus bloku ile girilmeli

Hüsnü Mübarek, benim Suriye'de çıkmamda rol oynadı, Türkiye ile Suriye arasında arabuluculuk yaptı. Fakat sonunda hizmet ettiği sistem onu koruyamadı, ülkesinden çıkardılar. Kadafi de bana "Libya'ya gel, imkan yaratabiliriz" demişti, ama şimdi kendisini bile kurtaramıyor. Kadafi'nin Yeşil Kitap dediği de çözüm getirmediği, sonuç almadığı ortaya çıktı. Bunların kurduğu rejim, kendi kendini bitirme noktasına geldi ve çöktü. Ama içinde bulunduğum bu kısıtlı koşullara rağmen biz daha güçlüyüz, güçleniyoruz.

8 Mart'a ilişkin kadınlara özel selamlarımı, sevgilerimi iletiyorum. Bugünkü mücadeleye öncülük edecek birikim ve kapasiteleri vardır. Bunu yapmalıdırlar da. Önemli olan bu gösterilerde eylemliliği ön plana çıkaramalarıdır. Kendilerine başarılar diliyorum.

Seçimlere ilişkin daha sonra da bir şeyler deme imkanım olacak. Ama ana hatlarıyla şunları söyleyebilirim. Yüzde on seçim barajını aşmak için ittifaklar geliştirebilirler. Mesela koşullar uygunsa çeşitli kesimlerle ittifak söz konusu olabilir. Diğer sol partilerle, demokrasi güçleriyle, azınlıklarla, sendikalarla, çevreci gruplarla, Yeşilcilerle ortak bir demokratik blok oluşturulabilir. Yani bütün ezilenler, sistemden şikayetçi olan muhalif güçler ve Kürtler bu blokta yer almalıdır. Böyle bir bloğun hazırlıkları önceden iyi yapılmış olsaydı belki bu baraj zorlanabilirdi ama geç kalınmış. Seçimlere bağımsız adaylarla girilecek gibi görülüyor. Ama yine de bu konuda aceleci davranmaya gerek yok. Her ihtimal düşünülerek son zamanlara kadar da bu ittifak ihtimalleri göz önünde bulundurulmalıdır. Duruma göre hareket edebilirler. Seçim barajını aşma durumu varsa bu bağımsız adaylık yeniden değerlendirilebilir.

BDP bağımsız adaylarla girmeyi mantıklı görebilir, başka türlü riske girmek istemeyebilirler. Ama söylediğim gibi bu ittifaklar durumu da göz önünde bulundurulabilir ve değerlendirilebilir. Aslında başından beri demokratik bir blok için çalışmalar yürütülmüş olsaydı belki baraj da aşılabilirdi. Ben buna

demokratik ulus bloku demiştim. Bunun için çeşitli çalışmalar yapılabilir. Bu görüşmeler demokratik çevrelerle, sol çevreler, çeşitli sendikalar, emekçiler, ezilenlerle, ÖDP, EMEP gibi kesimlerle görüşülmelidir. BDP'nin oyu için yüzde 7-8 diyorlar. Bence oyları bu değildir, daha fazladır. Bunun için geniş çerçevede çalışmalıdır. Çıkaracakları milletvekili sayısı en az 30-35 olmalıdır. İyi çalışılırsa bu sayı 40 da olabilir. "Az olsun bizim olsun" anlayışından vazgeçilmelidir. Batıdaki adaylar tanınmış ve demokrat adaylar olmalı. Öyle adaylar olmalı ki aldıkları Kürt oyu kadar da Türk oyu alabilmeliler. İzmir'in iki bölgesinden Manisa'dan, Denizli'den, Aydın'dan, Adana'dan, Mersin'den hatta Antalya'dan birer milletvekili çıkarılabilir, çıkarılmalıdır. Yine İstanbul'un üç bölgesinden rahat çıkarılır. Eğer uygun ortak adaylar bulunursa hem Kürtlerin hem de Türklerin oy verebileceği şahıslar, doğru isimler seçilirse neden olmasın? Sol demokrat çevrelerle görüşülmelidir. Bunlar Demokratik Ulus Bloku içinde yer almalılar.

Demokratik bloğu oluşturmaya çalışıyoruz

Devlet de artık bir noktaya gelmiş durumda. Bu demokratik ulus bloğunu devlet de kabul edecek. Bu süreci değerlendirmek gerekir. Bu tarihi süreç kaçırılmamalıdır. Devleti demokratik bloğa ikna ederek, demokratik anayasa çözümünü geliştirmeye çalışıyoruz. Daha önce de söylemiştim. Türkiye'de üç blok var. Bu blokların tarihi eskidir. Birinci blok: 1920'lerin ulusalcı-milliyetçi bloğu ki bu bloğu şu an CHP ve MHP temsil ediyor. Bunların ilk meclisteki karşılığı Birinci gruptu. Birinci grubu temsil ediyordu. İkinci blok muhafazakar islamcı bloktur. O dönem bu bloğun başını Mehmet Akif Ersoy gibiler çekiyordu. Bunların da ilk meclisteki karşılığı ikinci gruptu. Terakkiperverle devam ediyor, şu an bu bloğu AKP ve diğer dini çevreler temsil ediyor. Biz ise Üçüncü blok olan –ki Mustafa Suphilerin de içinde yer aldığı– demokratik bloğu oluşturmaya çalışıyoruz. Çünkü bu ilk iki bloğun söylediğim gibi ilk mecliste temsilcileri-grupları (birinci ve ikinci grup) vardı, ama bizim oluşturmaya çalıştığımız demokratik ulus bloğunun oluşmasına o dönem izin verilmedi. İşte komünistleri, solcuları Mustafa Suphi şahsında Karadeniz'de boğdurdular, tasfiye ettiler. Yine Çerkez Ethem, Yeşil Ordu aynı şekilde tasfiye edildi. Kürtler'de Koçgiri, Şeyh Sait, Seyit Rıza olaylarıyla tasfiye edildiler. Bu şekilde demokratik bloğun oluşmasına engel oldular, bugüne kadar oluşmasına izin verilmedi. Şimdiye kadar devlete ulusalcı milliyetçi ve islami dinci bloklar hep hakim oldu. Biz ise çözümü geliştirecek ve çözümü getirecek üçüncü bir blok olan demokratik ulus bloğunu oluşturmaya çalışıyoruz. İşte ben bu bloğu oluşturup devlete kabul ettirmeye çalışıyorum. Biz bu demokratik ulus bloğuyla Mustafa Suphi suikastını ortaya çıkaracağız ve bu suikastı aydınlatacağız. Aynı şekilde Koçgiri, Şeyh Sait, Seyit Rıza olaylarının gerçek yüzünü de açığa çıkaracağız. Bu demokratik ulus bloğunu Kürtler, demokrat kesimler, solcular, emekçiler, azınlıklar, sendikalar, sivil toplum örgütleri, çevreciler, yani bütün ezilenler, bütün demokratik taleplери olanlar yer almalıdırlar. Çözüm süreci gelişirse ilerideki seçimlerde bu blokla 150 -200 rakamlarına da ulaşılabilir.

Çözümden yana olanlar bir araya gelerek önerilerini geliştirsinler

Eylemsizlik kararından benim haberim var. Önümüzde 8 Mart ve 21 Mart Newroz var. O zamana kadar hükümetin tavrını izleyeceğiz. Çözümden yana olanlar ve demokratik çözümü isteyenler bir araya gelerek çözüm önerilerini geliştirsinler. Bu arada bu Amed'deki ve bölgedeki bu sivil toplum örgütleri hepsi DTK toplantısında bir araya gelir. DTK bütün bu sivil toplum örgütlerini derhal, en kısa sürede bir araya toplar. Buna HAK-PAR, Şerafettin Elçiler de dahil olabilirler, çözüm istiyorlarsa dahil olmaları gerekir. Hatta bize karşı en uçta yer alanlar bile çözümden yanaysa, samimiyse, gelip çözüm süreci içinde yer alabilir. Onlar da çözüm yönünde taleplerini ortaya koyabilirler. Bunlar çözüme dönük taleplerini hem hükümete hem de KCK'ye aynı zamanda iletsinler. Şayet hangisi bu çözüm önerisini kabul etmezse o zaman çözüm önerisini kabul etmeyene karşı politik tavır alsınlar. Baksınlar PKK ve hükümetin bu taleplere karşılığı nasıl olacak? Eğer PKK bu taleplere olumsuz yaklaşırsa o zaman PKK'yi mahkum ederler. Ama hükümetin tavrı önemli olacak. Eğer hükümet bu taleplere olumsuz yaklaşırsa o zaman sürekli PKK'ye yüklenmekten vazgeçmeleri gerekir. Kimin çözüm, kimin savaş istediği de bu şekilde ortaya çıkar. Öyle orada oturup sadece PKK'ye yüklenmekle olmaz. Kürt sorununun çözümü için bir adım dahi atmayan ve çözüm önünde engel olan AKP'nin dümenine su taşımasınlar. Çok tuhaf bulduğum bir şey var, diyorlar ki "silahlar sussun." Hiçbir çaba göstermeden öyle ikide bir "silahlar sussun" denmesinin hiçbir anlamı yok. Ne silahı? Biz silah mı kullanıyoruz? Biz kimseye karşı silah kullanmıyoruz, silah kullanmak zorunda bırakılıyoruz.

Çözümden yana umutlarımı yitirmiş değilim

Biz demokratik anayasa çözümünü geliştirmeye çalışıyoruz. Demokratik Anayasa Konferansı geliştirilmelidir. Seçime kadar bunun çalışmaları yapılmalıdır. Ben çözümden yana umutlarımı yitirmiş değilim hala umutlarım var. Çözüm gelişiyor ve derinleşiyor. 21 Mart Newroz'a kadar devlette birtakım değişiklikler olabilir ve bazı pratik gelişmeler olabilir. Ensarioğlu gibiler DTK bünyesinde çözüm için çaba göstermelidir. Çünkü çözümden en çok onların yararı var. Çözüm değil de, şiddet baş gösterirse ilk önce ve en fazla zarar görecek onlar olur. Yanlış anlaşılmasın bunları bir tehdit olarak söylemiyorum, bu bir tehdit değildir. Ama bu tür sorunların çözümü tüm dünyada ve tarihsel olarak böyledir. Bu böyle bilinmelidir. Herkes pozisyonunu buna göre almalıdır. Bu noktada şunun da bilinmesini istiyorum, ben, CHP'nin şu anki pozisyonunu AKP'den daha olumlu buluyorum. CHP'nin bu pozisyona geçmesinde halkın haklı talepleri ve baskısı, tavrı etkili olmuştur. AKP de bu şekilde halkın baskısıyla çözüm yönünde değişime zorlanmalıdır. Şu haliyle CHP'yi AKP'nin daha ilerisinde görüyorum. Zaman zaman olumlu açıklamaları oluyor.

AKP'nin amacı Kürt sorununu çözmek değildir. Kendine yakın yandaş yaratmaktır. Amacı Kürtleri tasfiye etmektir. AKP son zamanlarda Şıvan Perwer ve Kemal Burkay ile görüşüyor, onları Türkiye'ye getirmeye çalışıyor. Kemal Burkay öyle televizyonda bizi eleştireceğine samimiyse gelip demokratik siyaset içinde yer alsın mücadeleye katılsın, katkı sunsunlar, kimseye engel değiliz. AKP bunları Türkiye'ye getirerek bunlar üzerinden rant sağlamaya çalışıyor. Askere karşı "ben bunları kendime bağlıyorum, özgür Kürt'ü tasfiye ediyorum" görüntüsü vermeye çalışıyor. Şimdi bu Kemal Burkay'ın, Şıvan'ın bir kitlesi mi var? Peki Türkiye'dekiler Kürt değil mi? Onlarla niye konuşmuyorsun, diyalog geliştirmiyorsun? Mesela Ahmet Türk ile niye görüşmüyorsun? Milyonlarca Kürt'ü temsil ediyor. Milyonlarca Kürt'ü temsil edenler, kitlesi olanlar var. Onlarla niye görüşmüyorsun? Yine sivil toplum örgütleriyle niye görüşmüyorsun? Yani burada haklı talepleri olan milyonlarca Kürt ve bunların temsilcileri varken neden bunlarla görüşmüyorsunuz da gidip Avrupa'daki birkaç kişinin peşine ısrarla düşüyorsunuz? Demek ki bu konuda bir samimiyetiniz yok. Açık ki başka hesaplarınız var. Şıvan Perwer'e söylüyorum, gelsin demokratik çözüm sürecinde yer alsın, kendisini kullandırtmasın. Şayet AKP ile hareket edeceklerse onların halk nezdinde beş paralık kıymeti kalmaz. Gelsinler demokratik çözüm sürecinde yer alsınlar diyorum. Çözümden yana olan, ben çözüm istiyorum diyen herkes gelip bu süreçte yer alabilir.

Bizim kitle örgütlülüğümüz Mısır ve Tunus'tan çok daha ilerdedir

Ben Mısır ve Tunus'taki gibi kesintisiz ayaklanma yöntemini şimdilik önermiyorum. Biz potansiyelimizin harekete geçmesini uygun bulmuyoruz. Kitlemizi, örgütlülüğümüzü harekete geçirme çabamız şimdilik yok. Ama Mısır ve Tunus'takilerden çok daha ileri olduğumuz bilinmelidir. Çünkü yılların örgütlülüğü ve mücadelenin verdiği tecrübemiz var. Devlet ile görüşmelerim, diyalog süreci devam ediyor ben bu görüşmelerden hala umutluyum, hala umudum var, diyalog devam ediyor. 21 Mart'a kadar herhangi bir olumsuzluğun olmaması gerekir. Bazı gelişmelerin olabileceğini düşünüyorum. 21 Mart'tan hazirana kadar da bu durum devam edebilir. Kürt sorununun çözümü için demokratik anayasal çözümü geliştirmek istiyoruz. Bunun için burada yoğun çalışıyorum.

Amed'de bir özgürlük meydanı olmalı. İsmi de Azadi meydanı olabilir. Pratik öneri yapıyorum. Amed'de böyle bir meydana demokratik çözüm ve barış çadırlarının kurulmasını öneriyorum. Bu çadırlar seçime kadar devam edebilir. İnsanlar bu çadırlara yoğun bir şekilde gelip gidebilirler. Çadırlar Wan'da, Êlîh'de başka uygun yerlerde de kurulabilir. Bu çadırlarda kendi talep ve çözüm önerilerini bol bol tartışabilirler, geliştirebilirler. Bu demokratik bir eylem olduğu için hükümetin polisinin de karşı çıkacağını sanmıyorum. Bu seçim sürecinde anlayışla karşılayacaklardır. Zaten önümüzde 8 Mart, 21 Mart gibi etkinlikler de var. Bu etkinliklerin merkezi de bu çadırlar olabilir. Başka türlü şeyler de olabilir. Örneğin bütün partilerin adayları gelip bu çadırlarda seçime dönük programlarını açıklayabilirler, halk da bu çadırlara gelen adaylara-partilere demokratik talep ve çözüm önerilerini iletebilirler. Kim bu önerilerini yerine getirecekse, çözüm geliştirecekse oylarını onlara versinler. Bu çadırların üzerine demokratik çözüm ve barış çadırı yazılabilir. Bu pratik öneriyle halk zamanla yoğun bir şekilde bu çadırlara gider, ziyaret eder ve sahiplenir. Zaman zaman kalabalık da olabilir, az kitle de olabilir. Önemli olan böyle bir zemini oluşturmaktır, bu mutlaka yapılmalıdır. Ayrıca KCK davası da devam ediyor. Duruşma günlerinde ve öncesinde çadırlar bu amaçla da kullanılır. Duruşmaya giden avukatlar da duruşma öncesi ve sonrasında bu çadırları ziyaret ederler. Söylediğim gibi bizim potansiyelimiz gerek eylemsellik açısından gerek halkın katılımı açısından çok daha yüksek bir durumdadır. Tunus, Mısır'a benzer süreçleri başlatmak için daha fazla imkana sahibiz, bunu yapacak gücümüz ve potansiyelimiz de var. Ancak biz daha demokratik bir şekilde bu çadırlarla seçime gidersek daha uygun olur.

Gerillaya özel olarak çağrım, bu süreçte çatışmalara girmekten mümkün olduğunca kaçınsınlar. Güvenlik boyutunda ise kendi özsavunmalarını yapsınlar, kendilerini en iyi şekilde korusunlar. Gerilladan bu süreçte demokratik çözüme destek vermelerini bekliyorum. Gerilla kendilerine saldırı yapılmadıkça üstlerine gidilmedikçe herhangi bir saldırıya geçmemeleri, ama insiyatifi daima ellerinde bulundurmaları gerekir, insiyatifli olmalılar, insiyatiflerini artırmalıdırlar. Herhangi bir rehavete kapılıp Çolemêrg'deki 9 gerillanın şehit edilmesi gibi acı kayıplara yol açmamalılar, pusu ve komplolara karşı da dikkatli olmalıdırlar.

Türkiye kamuoyona şunu söylemek istiyorum. Gençlerin kanının dökülmesine artık izin vermeyelim. Demokratik çözüm umuduna güç vermelidirler. Demokratik çözüm sürecinde yer almalıdırlar, AKP'yi de çözüme zorlamalıdırlar.

Agirî, Bazîd, Iğdır, Kars, Êlîh, Amed ve Wan'daki halkımıza selamlarımı iletiyorum. Serhat halkına özel selamlarımı iletiyorum. Serhat halkı çok çile çekmiş bir halktır. Serhat halkı bu dönem tam bir seferberlik ruhuyla mücadeleyi yükseltmelidir.

Ayrıca Maxmur halkına selamlarımı iletiyorum. Maxmur halkımız yaşadıkları bütün zorluklara rağmen direndiler ve hala da direniyorlar. Orada kısıtlı ve zor şartlara rağmen örnek olacak bir model oluşturmuşlardır. Onların bu mücadelesini özel olarak selamlıyorum. Cezaevinden bana mektuplar gelmişti. Bütün cezaevlerindeki arkadaşlara selamlarımı iletiyorum.

Kürtlere karşı hukuk kırımı yapılıyor

Son birkaç gündür de yazarları tehdit ettiğim şeklinde tartışmalar yapılıyor. Televizyonlarda bir haftadır aleyhimde konuşuyorlar. Yok "Öcalan ölümle tehdit etti" diyorlar. Benim öyle kimseyi ölümle falan tehdit etme durumum yok. Burada öyle bir söz de sarfetmedim. Bize ihanet eden Osman-Botanları falan bile ölümle tehdit etmediğimiz biliniyor. Açıkça söylüyorum, bizim öyle kimseyi ölümle tehdit ettiğimiz yok.

Çiller döneminde etrafında 1993-94'te Çiller'in Kürtlere dönük kirli politikalarına alet olan Kürt sözcüleri vardı. Bir de bu dönemde Erdoğan'ın etrafında böyle 200 tane danışmanı var. Şimdi de sürekli bize karşı açıklama yapıyorlar. Her dönemde böyle tipler vardır. Çiller'in özel savaş örgütünü çözdük, Başbakan'ın da özel savaş örgütü var onu da çözmeye çalışıyoruz. Hukuk kullanılıyor. Çiller dönemi, 1993-95'lerde yapılanı AKP de hukukla yapıyor. KCK'den iki bin tutuklu var, bunlara en ağır cezalar isteniyor, ağırlaştırılmış müebbete varıncaya kadar cezalar isteniyor. Bunlar öyle silahlı da değiller, silahla alakaları da olmamıştır, tamamen demokratik siyaset yaptıkları halde tutuklanıyorlar. Bunları tutukluyorsun Burkay'ın ise 35 yıllık cezasını bir gecede kaldırıyorsun, beraat veriyorsun. Bunları anlamak lazım. Tutuklamalarla yapıyor. Tutuklamalar da halen devam ediyor. Kürtlere karşı hukuk kırımı yapılıyor. Daha bu sabah yine Hakkari'de gözaltına alınanlar olmuş. Devlet, hükümet bu kişileri bize karşı kullanmaya çalışıyor. KCK tutuklularının bir kelime bile Kürtçe konuşmalarına izin vermiyorsun, ama Kemal Burkay'ı devletin resmi kanalı TRT'de Kürtçe konuşturuyorsun. Bu da devletle ilişkilerini ortaya koyan en büyük belgedir. Bu aydınlar hep bizi eleştiriyorlar, bunları niye görmüyor, devleti, hükümeti neden eleştirmiyorlar.

Ben bu Şıvan meselesini de biraz açayım. Benim Şıvan'a özel bir karşıtlığım yok. Şıvan'ın Arınç'la görüşmesinin benim açımdan hiçbir sakıncası yoktur, istediği kişiyle görüşebilir, görüşmesin demiyorum. Ama öyle kişisel çıkar için değil. Kürtler için görüşsün. Kürtlerin hakları için ne diyor, çözümleri nelerdir bunları görüşsün. Peki Arınç'la görüşüyorsun ama ne yapıyorsun? Kürt so-

"Sıkışmış kadınlar, kızlar olabilir. Her türlü baskı, şiddet, istismar altında olanlar olabilir. Ama kaçma farklı bir durumdur. Egemen erkeğe kaçış, kurtuluş değildir, bunun savunulacak bir tarafı yok. Erkeğe kaçan kadın, kadını aşağılıyor, onurunu zedeliyor. Şiddete uğrayan, zor durumda olan kadına sahiplenilsin, alınıp eğitilsin, her türlü olanaklar sağlansın ama biz bu kaçma kültürünü kabul edemeyiz, bu kültüre teslim olamayız"

rununun çözümü için bir plan, bir proje mi sunuyorsun? Kürtler adına müzakere mi yapıyorsun? Hangi güvenceleri alıyorsun? Aleyhimize konuşan yazarların var mı Kürt sorununa ilişkin bir projeleri, çözümleri? Kemal Burkay'ın bir projesi mi var, Kürtler adına devletle müzakere mi ediyor? Var mı böyle bir durumu? Varsa böyle bir durumun, varsa bir projen ve devletle müzakere edebiliyorsan, Kürtler adına seni ciddiye alıp müzakere ediyorlarsa o zaman sen bizi temsil et, biz sana uyalım. Hem Kürtler adına bir projen olmayacak, hem Kürtler adına müzakere etmeyeceksin, hem de devletin resmi televizyonuna bizim aleyhimize röportaj vereceksin. Biz ilk kez devletle ciddi müzakere fırsatı yakalamışız, bunu da bozmaya çalışıyorsun. Biz burada bir uzlaşmaya, Kürtlerin haklarını anayasal güvenceye bağlamaya, görüşmelerle bunu sağlamaya çalışıyoruz. Belki de ilk defa tarihi bir fırsat yakalamışız, devlet de ciddi yaklaşırsa, anayasal çözümü sağlayacağız. Kürtlerin hakları için bir çözümleri varsa konuşsunlar, eleştirsinler. Yol haritamız var kamuoyuyla paylaşıldı. Bu konuda bir eleştirileri varsa söylesinler. Ama öyle Öcalan tehdit ediyor demesinler, ciddi olsunlar.

Şunu herkes bilsin, ben sağ olduğum, yaşadığım sürece hiç kimse, Kürtlerin onuruyla oynayamaz. Bu böyle bilinsin.

Herkes saflarını netleştirmeli

Demokratik ulus çerçevesinde ittifak yapılabilir. Bu sadece seçim ya da ittifak değil, tarihi bir durumdur. 1920'lerde yapılamayan bir durumdur. 1920'lerde iki blok var. *Birincisi* Müdafaa-i Hukuk olarak da bilinen ulusalcı blok. *İkincisi* Terakkiperver-Liberal blok. *Üçüncüsü* de Mustafa Suphilerin de içinde olduğu; Kürtler, azınlıklar, emekçiler bloğu. Üçüncü blok, yani Kürtler, dini azınlıklar, emekçiler ve ezilenler anayasanın dışında bırakılmışlardır. Biz, 1920'de tamamlanmasına izin verilmeyen süreci kaldığı yerden ele alıyoruz. İttihat Terakki'den gelen ulusalcı-milliyetçi cepheyi bugün CHP ve MHP temsil ediyor. İkinci bloğu günümüzde AKP temsil ediyor Ilımlı islam adı altında. Üçüncü blok Kürtler, dini azınlıklar, emekçiler ve ezilenler anayasanın dışında bırakılmışlardır. Bizim yapmak istediğimiz bu anayasa dışı bırakılan Üçüncü Bloğu anayasal güvenceye almaktır. Çözümü Demokratik anayasal çözümdür. Biz dini azınlıkların varlığını da anayasal güvenceye bağlamak istiyoruz. 1920'lerde Mustafa Suphilerin boğdurulmasıyla başlayarak gelişen süreçle Üçüncü Bloğun anayasaya girmesi engellenmiştir. Üçüncü blok, bizim bugün savunduğumuz demokratik ulus bloğudur. Kürtler, farklılıklar, dini azınlıklar, emekçiler ve ezilenleri kapsıyor. Benim buradaki görüşmelerimin özünde bu Üçüncü Bloğun da anayasada yer alması vardır. Bugün katı ulusalcı blok zayıflamıştır, yeni bir demokratik uzlaşma zemini doğmuştur. Belirttiğim bu üçüncü bloğun da güvenceye alınmasıyla bir demokratikleşme sağlanabilir. Devletle bir anlaşmamız olursa bu temelde olacaktır. Bu blok Kürtlerin, ezilenlerin, farklılıkların hepsinin, anayasa dışına itilmiş herkesin uzlaşma bloğu olsun. Birinci ve İkinci bloğu daha önce açıklamıştım, hangisinin kimleri temsil ettiğini belirtmiştim. Aydınlar da bu durumu anlamalı. AKP'nin bloğunda mı yer alacaklar yoksa demokratik ulus bloğunda mı yer alacaklar? Anayasa yapımı sürecinde hangi blokta yer alacaklarını, yerlerini taraflarını belirleyebilmeliler.

Demokratik Ulus Bloğu'nun sadece Kürtlerden oluşmadığı anlaşılsın. BDP medyada bilinçli olarak MHP'nin karşısında milliyetçi bir parti gibi gösterilmeye çalışılıyor. Bu anlayış kırılsın istiyoruz. Biz cumhuriyetten dışlanan her kesimin, herkesin partisiyiz. Biz milliyetçi değiliz. Biz demokrat sosyalistiz. Cumhuriyetten dışlanan ne kadar azınlık varsa, farklı kesimler varsa, emekçiler, ezilmişler varsa hepsinin partisiyiz. Demokratik Ulus çerçevesinde Süryaniler, Ermeniler de temsil edilmelidir.

Ermenilere ilişkin şunu belirtmek istiyorum: Ermeniler katliam ve kırıma uğradılar. Ermenilerin bugünkü durumda olmalarının nedeni dar Ermeni milliyetçiliğidir, Ermeni milliyetçiliğinin durumudur. Dar Ermeni milliyetçiliğinin bu durumundan da İngiltere sorumludur. Ermenilerin bugünkü sorunlarını aşabilmeleri için dar milliyetçilikten, dini milliyetçilikten, hıristiyanlığa dayalı dini milliyetçilikten de vazgeçmeleri gerekir. Bu onlara kaybettirdi.

Düşüncelerim Araplar için de geçerlidir. Bu konuda yararlanmaları önemlidir. Yine Kuzey Afrika'dan; Fas'tan, Tunus'tan Irak'a kadar gelişen halk iradesini selamlıyorum.

Kaçmak kadını özgürleştirmez

Cezaevinden mektuplar alıyorum. Kadın arkadaşlar evinden bir erkeğe kaçan kadınlara sahip çıkıyorlar, bu yanı çok öne çıkarıyorlar. Mektuplarında daha çok bunu işliyorlar. Sıkışmış kadınlar, kızlar olabilir. Her türlü baskı, şiddet, istismar altında olanlar olabilir. Ama kaçma farklı bir durumdur. Egemen erkeğe kaçış, kurtuluş değildir, bunun savunulacak bir tarafı yok. Erkeğe kaçan kadın, kadını aşağılıyor, onurunu zedeliyor. Çünkü egemen erkeğe kaçıyor, bu da bir çeşit ölümdür. Arkadaşlar bunlara sahip çıkılması gerektiğinden bahsediyorlar. Tamam, şiddete uğrayan, zor durumda olan kadına sahiplenilsin, alınıp eğitilsin, her türlü olanaklar sağlansın ama biz bu kaçma kültürünü kabul edemeyiz, bu kültüre teslim olamayız. Ben erkek egemene kaçan kadına karşıyım. Ataerkil bir toplum. Kaçma bu kadını özgürleştirmez. Bu, kaçmanın kültürümüzde savunulacak tarafı da yok. Bu tür sorunlar DTK'nın görevidir, bunları çözecek. Gidip bunları tespit edip, bu olayları çözmelidir.

Sıkışmış, zor durumda olan kadınlar için belediyeler kadın evleri yapabilir, belediye onları korumaya dönük projeler geliştirebilir. İşte belediyenin koruma evleri, ya da yeni kurumlar, oraya getirecek, onları eğitecek, bilinçlendirecek. Yoksa erkek egemene kaçış, bir egemenlikten diğerine kaçıştır, özgürlük değildir. Felsefi olarak savunulacak bir durum değildir. Ama şimdi cenazesi yerde kalmış kadınlara el atılır, yardım edilir o ayrı. Ancak egemen erkeğe kaçmanın, özgürlük açısından, felsefi olarak savunulacak bir yanı yoktur. Kadın kaçışının bu anlamda savunulabilecek bir yanı yoktur. Zaten birinden diğerine kaçmak özgürlük değildir. Şimdi bu evlilik konusuna da biraz değineceğim. Şimdi bir erkek kadına "karım oldu" diyorsa o erkek bitmiştir. Artık o erkekten bir şey çıkmaz. Bir kadın da "benim erim" diyorsa o kadın da orada bitmiştir. Bunlar benim kabul edebileceğim şeyler değildir. Buradaki dil, düşüncenin, zihniyetinin ifadesidir.

Kadın-erkek ilişkisi güdüsel temelde gelişiyorsa bu çok tehlikelidir, felsefi olarak hiçbir yere götürmez insanı. Ben böyle bir ilişkiden hep korktum. Biliniyor benim de bir evlilik olayım oldu. Ben, güdülerimin beni teslim almasına izin vermedim. Güdü karşısında teslim olma yaklaşımını kabul etmedim. Bu konuda beni ben yapan şey de budur. Daha önce söylemiştim, evlilik insanı rezil de edebilir, vezir de edebilir. Böyle bir söz de var. Filozoflar da böyle ifade ediyorlar. Ben güdülerime teslim olmadım. Ben güdülerime yenilmediğim için, güdüsel evlilik yapmadığım için Apo'yum. Güdülerine yenilen, güdüsel evlilik yapan bir süre sonra "ölür"! En aşık olanlar bile bakıyorsun, evliliğin ertesinde birbirlerini boğazlıyorlar. Kadınla yaşamayı öğrenmek lazım, kadınla nasıl yaşanılır iyi bilince çıkarmak lazım. Biliniyor, kadın Kürtçe'de jın diye ifade ediliyor. Jın, jin kelimesinden geliyor, anlamı hayattır. Kadınla rezonansa girmek lazım. Bu evlilik olayında öyle şeklin, biçimin bir önemi yok. Bir rezonans (fizik ve kimya bilim dallarına ait bir kavram. Daha çok iki kuvvet arasında bir dengeyi ifade eder) vardır, eşler arasında asıl olan onun yakalanmasıdır. Bu öyle çok fiziksel güzellikle ilgili bir şey değildir. Ruhta bir rezonansın yakalanmasıdır. Fiziki olarak en güzel kadının bile, anlamlı, özgürlükçü bir birliktelik yaşamadığı zaman güzelliği bir kerede kaybolup gider. Burada önemli olan kadının ruh güzelliğini de ortaya çıkarabilecek, kadına yönelik bütünsel bir yaklaşımın ortaya çıkarılmasıdır. Kadına dönük böyle bütünlüklü, anlamlı, ruh güzelliğini de ortaya çıkarabilecek bir yaklaşım olursa o zaman kadın erkek ilişkisi asıl anlamına kavuşur ve jin yani hayat anlam kazanır. Bilinç düzeyleri henüz bunları yeterince anlamaya yetmeyebilir. Bu konuda Kadın hareketi de bunlara öncülük yapmalıdır. Cezaevlerindeki kadınlar da bunları iyi anlamalıdır. Filozofik derecede önemli yaklaşımlar gösterilmeli, bilince çıkarılmalıdır.

Mart konusunda asıl değerlendirmeyi önümüzdeki günlerde yapacağım. Eğer olumlu bir gelişme olursa, seçime kadar mevcut eylemsizlik durumu devam eder. Olumlu bir gelişme olmazsa "artık yokum derim" aradan çekilirim. Ben bugüne kadar da büyük bir savaşın önüne geçtim, durdurdum. Kürtlerin statülerine dönük bir gelişme sağlanmazsa, Kürtlerin hakları anayasal güvenceye alınmazsa, artık Kürtlerle ilgili tamamen KCK sistemi devreye girer. Bundan sonra varlığını koruma ve özgürlüklerini sağlama mücadelesi olur. Kürtlerin durumuyla ilgili tüm boyutları hayata geçirir. Bunlar yedi boyuttur; sosyal, siyasi (demokratik özerklik), kültürel, hukuki, ekonomik, diplomatik ve demokratik özsavunma boyutlarıdır. Eğitim, sağlık da sosyal boyuta girer. KCK bugüne kadar siyasi boyuta ağırlık verdi. Bundan sonra bu yedi boyutu birlikte ele alır. Zaten Murat Karayılan'ın açıklaması da o yönde, topyekün direniş geliştireceklerini belirtiyor.

Benim sağlık durumum artık daha fazla bu işi yürütmeme uygun değil zaten. Bir gelişme olmazsa, siyasi ideolojik yönleriyle de artık yürütemem. Ben 13 yıldır sorunun çözümü için elimden geleni yaptım, yazılması gereken her şeyi yazdım, sunulması gerekenleri, yol haritasını sundum. Bugüne kadar sınırlandırılmış bir savaş vardı, bunun önüne de bugüne kadar geçtim. AKP'ye karşı da 2002'den beri çok sabırlı oldum. Ama AKP bugüne kadar sorunu çözmedi.

Halkımıza selamlarımı iletiyorum. 8 Mart kutlamalarına ilişkin olarak tüm katılanları kutluyorum, benim adıma yaptıklarına da teşekkür ediyorum.

Bakırköy Cezaevi'nde kalan tüm kadın arkadaşlara selamlarımı iletiyorum. Gebze Cezaevi, Adıyaman Cezaevi'ndeki arkadaşlara da selamlarımı iletiyorum.

Halkımıza hizmet her alanda esastır

Gözlerimdeki yaşarma sorunu devam ediyor. Yoğun bir şekilde yaşarıyor. Çok önemli bir sorun değil, geçen yıl da tekrarlanmıştı. Doktorlar damla verdiler, kullanıyorum, göz nezlesi olabilir.

Dört gerillanın kendini yaktığını duydum. Bu tarz eylemler onurlu eylemlerdir. İşte Mustafa Malçok ve Müslüm Doğan yoldaşlara ilişkin de daha önce söylemiştim. Yine son olarak bu dört genç yoldaşla birlikte toplam altı kişi oldu. Bu eylemlerin anlamı büyüktür, sahip çıkılmalı, anılarına cevap verilmelidir. Büyük, saygın eylemliliklerdir ama buna gerek yoktur. Ama ben yine söyleyeyim kimse benim için kendini yakmasın. Bu tarz eylemler zorlayıcıdır.

Seçimlere ilişkin olarak ise bize ilişkin konular kadar dışımızdaki sol, demokrat, dini azınlıklar gibi çevreler hakkındaki gelişmeleri tartışmak gerekir. Bu konuların önemle üzerinde durulması gerekiyor. Benim burada en büyük çabalarımdan biri de sol tasfiyeyi de önleme çabasıdır. Burada yaptığım görüşmelerde de bu konuları tartışıyorum. Zaten bu konularda görüşlerimi bir süredir dile de getiriyorum. Yine vurgulamak istiyorum, bizim demokratik ulus bloğu çabamız stratejiktir. Öyle kısa vadeli hesaplara dayanmıyor. Bu stratejik yaklaşıma paralel olarak sol demokrat diğer çevreler seçimlerde aday gösterilebilir ve bu çevrelerin adayları BDP tarafından desteklenebilir. Bizim buradaki amacımız sadece kendilerini destekleme temelindedir. Bu demokratik ulus bloğu geliştirilirse Türkiye'de Kürt sorunu başta olmak üzere birçok temel meselenin demokratik anayasal çözümünün önü de açılacaktır. Biz sorunlara bu temelde yaklaşıyoruz, seçim endeksli yaklaşmıyoruz. Bu çevreler de bu şekilde yaklaşmalıdırlar. Sol 1920'lerde tasfiye edilmeye çalışıldı. Bizim bugünkü çabamız, solun bu tarihsel tasfiye girişimini engellemek, bunları boşa çıkarmaktır. Bu çevreler de bunları anlamalıdır. Burada geliştirmeye çalıştığımız demokratik ulus ittifakıdır. Cumhuriyetin kuruluşundan sonra tasfiye edilmek istenen Kürtler, sol demokratlar, dini azınlıkları demokratik ulus ittifakı etrafında biraraya getirmeye çalışıyoruz. Bu ittifak sağlanırsa demokratik anayasa temelinde çözüm sürecine katkı sunulacaktır. Bu demokratik ulus ittifakı ayrı, demokratik toplum kongresi ayrıdır. Demokratik Toplum Kongresi, Kürtlerin demokratik örgütlenmesini ifade ederken diğeri bütün Türkiye'nin demokratik ulus ittifakıdır. Bu konuları zaten savunmalarımda da işledim. Yani biz bu çevrelerin seçimde aday gösterilmesini bu anlayış üzerinden geliştirmeye çalışıyoruz.

Ayrıca kimi Kürt çevreleriyle görüşmeler de yapılabilir bu tartışmalar yapılırken salt adaylıklar üzerinden tartışma yürütülmemelidir. Türkiye'de önemli olan Kürtlerin statüsüdür. Kürt statüsü üzerinden bu tartışmalar yapılmalıdır. Bu çerçevede bu çevreler birliğe gelmezlerse kendi kendilerini tecrit etmiş olurlar. Her söylediğimizi her eleştiriyi dayatma, hegemonya çabası olarak anlıyorlar, bu da öyle anlaşılmasın. Önemli olan Kürtlerin bir statüye kavuşturulmasıdır. Bütün tartışmalar buna göre yürütülmelidir.

Öyle anlaşılıyor ki yeni seçmenlerin büyük bir bölümü Kürdistan'da BDP'ye oy veriyor, genel olarak bölgede BDP oyları artıyor, batı illerinde ise BDP'nin oyları yerinde sayıyor. Bunun nedeni de batının boş bırakılmasıdır, boş bırakılıyor, gerekli önem verilmiyor. Halbu ki batıda iyi çalışmalar yapılsaydı bugüne kadar önemli gelişmeler sağlanabilirdi.

Yine seçimlere ilişkin şu hususu belirtmek isterim; BDP tarafından bazı milletvekillerine yeni dönemde görev verilmeyebilir, milletvekili olarak bu güne kadar yapmış oldukları hizmetler yeterli görülebilir. Bu durumda olan milletvekilleri herhangi bir alınganlık içine girmemelidirler. Bu değişim bir görev değişikliği ya da devri olarak görmelidirler. Halkımıza hizmet her alanda esastır. Dolayısıyla yeni dönemde milletvekili olamayacaklar kırılmadan, kendilerinin hiçe sayıldığı hissine kapılmadan başka görevler alabilirler. Bu yaklaşım en doğru yaklaşımdır.

BDP oylarına sahip çıkmalıdır

Bu seçimlerde BDP oylarına sahip çıkmalıdır. AKP ve CHP de oylarına sahip çıkacakları yönünde açıklama yaptılar. BDP'liler mesela paralel sandık sistemi geliştirebilirler. Oyunu BDP'ye kullanan her seçmen oyunu kullandıktan sonra BDP'nin uygun yerlerde kendi oluşturduğu sandıklara da giderek oraya da oy kullanabilir. Ya da bu sistemi uygulamak zor gelirse, onun yerine her oy kullanan seçmen, BDP görevlilerinin yanına gidip BDP'ye oy verdiğini göstermek için BDP'nin hazırladığı kağıtlara imza atabilirler. Kısacası kendi oylarını böylece karşılaştırıp seçim hilelerinin önüne geçebilirler. Kendi oylarına sahip çıkmak için paralel sandık sistemi ya da daha pratik benzer önlemler üzerine çalışabilirler.

Ayrıca bugünden itibaren herkes kendi seçmen kütüğünü incelemeli. Seçmen kütüklerine kaydı olmayanlar mutlaka kayıtlarını yaptırmalıdırlar. Bu konuda bütün önlemler şimdiden alınmalıdır. Önemsenmesi gereken bir konudur.

İçinde bulunduğumuz süreç hassas ve kırılgandır, burada yapılan görüşmeler

"Burada geliştirmeye çalıştığımız demokratik ulus ittifakıdır. Cumhuriyetin kuruluşundan sonra tasfiye edilmek istenen Kürtler, sol demokratlar, dini azınlıkları demokratik ulus ittifakı etrafında biraraya getirmeye çalışıyoruz. Bu ittifak sağlanırsa demokratik anayasa temelinde çözüm sürecine katkı sunulacaktır. Bu demokratik ulus ittifakı ayrı, demokratik toplum kongresi ayrıdır"

tarihi önemdedir. Ben önemsiyorum. İlk günden bugüne kadar bir düzeye getirdiğimizi de belirtebilirim. Görüşlenlerin yaklaşımlarının ciddi olduğunu düşünüyorum. Bu görüşmelerde bulunanlar devletin önemli ve ciddi kurumlarının temsilcileridirler.

Bugünlere nasıl geldik? Bunun tarihsel arka planı var. İlk olarak uluslararası güçlerin, NATO' nun PKK'ye müdahalesi 15 Ağustos Atılımı'ndan sonra 1985'ten itibaren uygulamaya konuldu. Tabii bunu NATO'yla birlikte yaptılar, bilindiği gibi o dönem NATO'nun 5. maddesini de tartışıyorlardı. 1985-90 arası Özal iktidardadır. 1990'a kadar Özal, bize karşı en sert tedbirler geliştirir, özel savaşı tırmandırır, özel savaşın en önemli temsilciliğini yapar. Fakat bunun sonuç vermeyeceğini görür ve tavrını değiştirir. Çözüm için bazı girişimleri de olur. Ve bu girişimini hayatıyla öder, bunun ardından bilinen 1993 Güreş-Çiler darbesi gelişir. Güreş-Çiler darbesi bu dönemdeki demokratik çözüm arayışlarına karşılık yapılmıştır. Bu darbeyle birlikte bilinen karanlık dönem yaşandı. Bu karanlık dönemde bize karşı mücadele yöntemleri değiştirildi. Daha sonra Karadayı-Kıvrıkoğlu ekibi bu yöntemleri tasvip etmedi, Çiler-Güreş'in mücadele anlayışıyla, Karadayı-Kıvrıkoğlu dönemlerinde mücadele edilir, bilinen iç çekişmeleri yaşanır. Ancak bu dönemdeki karşıtlık veya çekişmeler Kürt sorununun çözümü için değil, daha çok mücadele yöntemlerine ilişkindir, kısmen daha yumuşak yöntemlerle bu tasfiye ve sınırlandırma politikasını devam ettirirler. Bu çatışmalı-çekişmeli dönem beraberinde Erbakan ve 28 Şubat sürecini getirdi. Erbakan dönemi çözüm arayışları ve buna karşı geliştirilen girişimler biliniyor. Bu dönem askerlerin ve siyasetçilerin çözüm arayışlarının olduğu dönemdir. Bu çözüm girişimlerinden o dönem uluslararası güçler de rahatsız oldu. Ve çözümsüzlüğü derinleştirmek için müdahale ettiler. Ecevit döneminde de benzer şeyler yaşandı. Daha sonra AKP iktidara geldi. AKP benim esaret koşullarımın etkisiyle ve KDP ile YNK'nin de etkisiyle bizim çözüleceğimiz beklentisine kapıldı. Bunun beraberinde Osmanların Botanların bilinen tasfiyeci girişimi oldu. Bu dönemde AKP'nin beklentisi hareketimizin parçalanarak tasfiye olacağı yönündeydi. Bu beklentiyle bir süre kaçanları yanlarına tuttular, "belki kullanırız" diye. O dönem bizim de yoğun çabalarımızla bu tasfiyenin önüne geçildi. AKP'nin 2002-2005 arası bu gelişmeler paralelinde beklentisi parçalanacağımız, biteceğimiz yönündeydi. AKP 2004'te bizden ayrılanlarla ve diğer kesimlerle yapay bir Kürt oluşumu yaratmaya çalıştı. Bütün bu yaşananlara karşı bizim çağrımızla 2005'teki hamle başlatıldı. Bu hamle kararımızdan sonra tasfiye politikasının tutmayacağı anlaşılınca 2006'da kimi bize yakın isimlerle görüştüler. Onlar üzerinden bilinen süreç başlatıldı. Tabii sonradan fazla onaylamamakla birlikte, istemeden de olsa bu sürece dahil oldum. 2009'dan bugüne kadar yaptığımız görüşmeler aslında 2006 girişiminin sonuçları üzerinden gelişti. 2009'dan beri devam eden bir süreç var.

Bu süreç 2010'un sonlarında ciddi bir şekilde tıkandı. Buna rağmen Newroz öncesine kadar bekleyeceğimizi belirtik. 2009'da başlayan KCK operasyonlarıyla birlikte legal Kürt siyasetinin tasfiye süreci başlatıldı. İki binin üzerinde Kürt siyasetçi cezaevlerine konuldu. Burada devreye konulmak istenen ve günümüzde de geçerliliğini koruyan plan, gerillayı Kandil'e hapsedip diğer taraftan legal Kürt siyasetini tasfiye edip onurlu Kürtleri cezaevine gönderme ve kendi yarattığı, kendine bağımlı Kürtleri boşalttığı bu legal sahaya sürme planıdır. AKP'nin tasfiye planı budur. KCK operasyonları buradaki görüşmelere rağmen yapıldı. AKP'nin bundaki amacı bu tutuklananlara rehine muamelesi yapmaktır. Aslında bununla "işbirlikçi Kürt olursanız sizi bırakırız" demek istiyorlar. KCK davasından yargılananlar bunu böyle bilmelidirler. Yine AKP, Hizbullah ve Hamas tarzıyla KCK operasyonlarıyla boşalan legal alanı doldurmaya çalışıyor. Hizbullah mı Hamas mı? Buna çok karar veremedi. Hizbullah İran'a dayandığı için bunu Hamas tarzında geliştirmeye çalışıyorlar. Daha iyi anlaşılması için FKÖ örneği verilebilir. Bizi bir nevi FKÖ konumuna getirip bizim karşımızda Hamas'ı –daha önce bunu Kürt Hamas'ı olarak tanımlamıştım– Kürt Haması'nı yaratmaya çalışıyorlar. Bu, bir parti şeklinde olmayabilir, sivil toplum şeklinde de bu boşluğu doldurabilirler.

Yaptığım görüşmeler açıktır hiçbir gizli saklımız yok

AKP niye son dönemlerde kendine aydınım diyen kimi Kürt çevrelerinden medet umuyor, bunlarla görüşüyor? İşte kimilerini Türkiye'ye davet ediyor, bunu da açıktan yapıyor. Türkiye'deki onurlu Kürtleri tasfiye edeceksin, diğer taraftan bu kişilere Türkiye'ye dön çağrısı yapacaksın! Bu değerlendirmeleri yaparken, bu tehlikeli politikalara işaret ederken beni tehdit odağı olarak gösteriyorlar! Diğer taraftan "Kürt aydını" diye yansıtılan bu kişiler direkt AKP ile bağlantılıdır. Alttan alta bu kesimler örgütlendirilmeye çalışılıyor. Bunlar, bu kesimler "Apo, PKK bizi kendi vesayetine almaya çalışıyor" diyorlar. Ben de şunu diyorum, "bizi vesayetiniz altına alın deseler" bile kabul etmeyiz. Bir de diyorlar ki "bütün Kürtler sizin gibi düşünmüyor, bunlar da Kürt değil mi?" Bu kesimler de "biz farklı Kürtleriz, farklı Kürt çevreleriyiz" diyorlar, "bunu kabul edin" diyorlar bize. Doğrudur onlar da Kürttür. Bizim öyle bir sorunumuz da yok. Evet bunlar farklı Kürtlerdir, ancak bunlar işbirlikçi Kürtlerdir. Bizi karalıyorlar durmadan. Bugüne kadar yaptığım her şeyi şeffaf bir şekilde yaptım. 1993'ten bugüne 18 yıldır Kürt sorununun demokratik çözümünü geliştirmek için birçok görüşme yaptım, hala da yapıyorum. Yaptığım görüşmeler açıktır. Hiçbir gizli saklımız yok. Geçmişte olanları da günümüzde olan görüşmeleri de kamuoyuyla, Kürtlerle hep paylaştım. Yaptığım her görüşmeyi PKK'yle, kamuoyuyla, Kürtlerle paylaştım. Aslında bu görüşmeleri açıkladığımız için dönem dönem hedef de alındık. Buna rağmen halklara duyduğumuz sorumluluk gereği açıklığımızdan şeffaflığımızdan taviz vermedik. Peki bu aydınım diyen Kürtler AKP ile ne görüştü, kapalı kapılar arkasında neyin pazarlığını yaptılar? Bunları niye çıkıp kamuoyuyla paylaşmıyorlar? Yoksa çekindikleri hususlar olduğu için mi açıklamıyorlar! Son beş yıla kadar bu politikalarında kısmen tahribat yarattılar, ama başarılı olamadılar.

"Burada bir diyalog devam ediyor. Kimi pratik öneriler aşamasına gelmiş bulunmaktayız. Bu pratik öneriler çerçevesinde yaz başına kadar gelişmeleri takip etmek gerekiyor. Diyalog ve müzakere yöntemine şans veriyoruz. Bu yöntem pratikleşirse 2011 yılı çözümün geliştiği yıl olacaktır. Eğer bu diyalog ve müzakere yöntemiyle sonuç alamazsak 2011 yılının ikinci yarısından itibaren topyekün direniş ve özgürlüğünü sağlama süreci gelişecektir"

"Devletin şimdiye kadar bize yönelik politikası tasfiye ve sınırlama politikasıydı. Gelinen aşamada devletin Kürt sorununa yaklaşımda değişimler olduğu söylenebilir. Bu tespitin önemli olduğunu düşünüyorum. Devlet günümüz itibariyle Kürt sorununa yaklaşımda değişimlere gitmiş bulunmaktadır. AKP'nin ateşle oynadığını, tasfiye politikalarını hayata geçirmeye çalıştığı tespitine ben de katılıyorum"

Bizi 30 yıldır tasfiye etmeye çalışıyorlar. Bu Kürtler 30 yıldır bizim tasfiyemizi bekliyor. Her yıl "bekleyin, tasfiye olacaklar, parçalanacaklar" diyorlar. Onlar da her yıl bizim tasfiye olacağımız ümidiyle köşelerinde bekliyorlar, parçalansınlar da bize iş düşsün diyorlar. Ama işte durum ortada! Hiçbir güç bizi parçalayamadı, tasfiye edemedi. Niye tasfiye edilemedik? Bundan da mı ders çıkaramıyorlar? Bizi tasfiye edebilselerdi bu kendi Kürtlerine federasyonu da savunabilecek bir parti kurdururlardı, böylesi bir partiye yaşam şansı verirlerdi. Ancak bu partiler son derece küçük, sınırlı partiler olarak tutulacaktı. Kürt halkının kaderini de böylesi marjinal, küçük partilere bağlayacaklardı. Kürt halkının özgürlüğüne bu kadar düşkünseniz, bu kadar samimiyseniz Kürtlerin ortak çatısı olan Demokratik Toplum Kongresi'ne buyrun gelin. DTK kapılarının her tür farklılıklara açık olduğunu açıkça ilan etti. DTK içinde size engel olan mı var, görev almanızı engelleyen mi var? Gelin bu halka hizmet edin, bu halkın, farklılıkların yer aldığı ortak kurumlarında kendi farklılıklarınızla yer alın diyoruz. Böyle bir çağrı yapıldığında da PKK dayatması var diyorlar. Ama gelmezseniz bu Demokratik Toplum Kongresi çalışmalarına katılmazsanız, kimse size bir şey demiyor, söyleyecek bir şey de yok, ama böyle yapmazsanız tecrit olursunuz, gittiğiniz her yerde halkın tepkisiyle nefretiyle karşılaşırsınız. Objektif sonuç budur, gidişat böyle olacaktır. Bunları artık tartışmak bile istemiyorum, ama AKP'nin politikalarını ve bu politikaların tehlikelerini görmeleri için söylüyorum.

Yine biliniyorki, AKP, bu özel ordu çalışması, bölgeye gönderdiği imamlarla tasfiye politikasını kapsamlı bir şekilde uygulamaktadır. AKP nin politikalarının ne kadar tehlikeli olduğu açıktır.

Devletin politikalarında kısmi değişim oldu

Devletin şimdiye kadar bize yönelik politikası tasfiye ve sınırlama politikasıydı. Gelinen aşamada devletin Kürt sorununa yaklaşımda değişimler olduğu söylenebilir. Bu tespitin önemli olduğunu düşünüyorum. Devlet günümüz itibariyle Kürt sorununa yaklaşımda değişimlere gitmiş bulunmaktadır. AKP'nin ateşle oynadığı, tasfiye politikalarını hayata geçirmeye çalıştığı tespitine ben de katılıyorum. Ancak devlet, Kürt sorununa yaklaşımda değişimlere gitmiştir derken burada ne AKP'nin devletini ne de CHP'nin devletini kastediyorum. Burada bahsettiğim değişime giden ontolojik devlettir. Bugüne kadar varlığını sürdüren devletten bahsediyorum. Bu tarihsel aşama görülmelidir. Bir de şu hususa değinmek istiyorum. Devletin kimi girişimlerinin sonucunda vardığı kanaat, sorunun çözümünde pratik olarak yürümesi için benimle de görüşmelerin gerekli olduğu yönündedir. Benim üzerimden sürecin yürütülmesinin daha pratik ve hızlı sonuç alıcı olduğu kanaatindeler. Devlet Kürt sorununun çözümünde benim rolümü fark ettiğini düşünüyorum. Şunu da belirteyim: "Ben çekileceğim" derken bu bir şantaj olarak algılanıyor, böyle sanki yap-boz oyunu gibi görülüyor. Ancak bu konular ciddi konulardır, böyle basit ele alınmamalıdır. Eğer diyalog ve müzakere yöntemiyle sonuç alınamazsa benim de burada görüşme yapmamın anlamı olmayacaktır. Diğer çözüm olasılıkları devreye girecektir.

Sonuç olarak günümüz itibariyle görüşmeler devam ediyor. Görüşmelerimiz bir düzeye gelmiş bulunmaktadır. Sorunların çözümünde rol almam isteniyorsa pratik bazı koşulların sağlanması gerekiyor. Koşullarımın düzeltilmesi hususu da çarpıtılmamalıdır. Öyle kimse benim için çıkıp ev-köşk arayışına girmesin. Bu tarz yaklaşımları çok ucuz buluyorum. Bırakın evi, köşkü, ben burada ölecek olsam, ciddi bir tedaviyi bile talep etmem. Yaklaşımım böyle bilinmelidir. Yürüttüğüm görüşmelerde kimi pratik öneriler gündeme geldi. Ancak pratik öneriler ile belirlediğim teorik çerçeve karıştırılmamalıdır. Kürt sorunun çözümü için gerekli olan ilkesel çerçeveyi daha önce hazırladığım 156 sayfalık yol haritasında işlemiştim. Bu ilkesel çerçevenin olumlu karşılanacağını tahmin ediyorum. Yaz başına kadar muhtemelen bu süreç karakter kazanır. KCK de silahlı güçlerini buna göre konumlandırır, üzerlerine gelinmediği sürece çatışmadan kaçınırlar. Ancak üzerlerine gelindiği zaman meşru müdafaa haklarını kullanırlar. İşte Güçlükonak'ta operasyon sonucu üç gerilla hayatını kaybetmiş. Bu tarz operasyonlara karşı kendilerini savunmalıdırlar, meşru müdafaa haklarını kullanmalıdırlar bu temel bir haktır tartışılamaz bile. Hazirandan sonra da gelişmelere bakarak kendi kararlarını verirler. Bu vesileyle Türkiye kamuoyuna, aydınlara da sesleniyorum. Bu ayların kritik aylar olduğunu, burada yaptığımız görüşmelerin belli bir aşamaya geldiğini ve bu görüşmelerde tarihi sonuçlar çıkabileceğini düşünüyorum. Aydınlar bu dönemde bu konu üzerinde durmalıdırlar. Burada yapılan görüşmelerle sadece Kürt sorununa değil, Türkiye'nin temel demokratikleşme sorunlarına da çözüm arıyoruz. Aydınlar bu dönemde rollerini oynamalıdırlar. Eğer bu diyalog süreci sonrası çözüm gelişmezse topyekün direniş ve özgürlüğünü sağlama savaşı devreye girecektir, bu durumda da çözüm gelir. Bunu bir tehdit olarak söylemiyorum. Biz bu yolu tercih etmiyoruz. İşte dört gerilla kendini yakmış. Bu acılar bizi çok zorluyor. Biz bu acıların yaşanmasını istemiyoruz. O yüzden diyalog müzakere yöntemiyle sorunun çözümünü gerçekleştirmek istiyoruz. Bu süreçte herkes üzerine düşen rolü oynamalıdır. Bütün Kürtler ulusal birlik çerçevesinde bir araya gelmelidir. Talabani ve Barzani de bu dönemde olumlu rol oynamak istediklerini pek çok kez belirtiler. Onlar da bu süreçte rol almalıdırlar.

Halkımıza şunları söyleyebilirim. Burada bir diyalog devam ediyor. Kimi pratik öneriler aşamasına gelmiş bulunmaktayız. Bu pratik öneriler çerçevesinde yaz başına kadar gelişmeleri takip etmek gerekiyor. Diyalog ve müzakere yöntemine şans veriyoruz. Bu yöntem pratikleşirse 2011 yılı çözümün geliştiği yıl olacaktır. Eğer bu diyalog ve müzakere yöntemiyle sonuç alamazsak 2011 yılının ikinci yarısından itibaren topyekün direniş ve özgürlüğünü sağlama süreci gelişecektir. Bu yol da çözümü getirir ama tercihimiz değildir. Aynı şekilde gelişecek bu ikinci yol tehdit olarak algılanmamalıdır. Müzakere süreci gelişmezse çatışma süreci kaçınılmazdır. Böylesi bir ortamda da geçmişten farklı olarak üç dört misli kayıplar yaşanabilir. Çözüm her koşulda kendini dayatmaktadır. Tüm halkımız her türlü olasılığa göre kendini hazırlamalıdır. Çözüm sürecinin gelişmesi için herkes üzerine düşen görevi sorumlulukla yerine getirmelidir. Türk halkına da Newroz'un kutlandığı bu günlerde şunu söylüyorum; Demokratik birlik çerçevesinde Kürt sorunun çözümüne destek verin. Demokratik anayasa çerçevesinde gelişecek çözüm tarihsel sorunlara cevap olacaktır. Kürt halkının demokratik taleplerine karşılık verilmelidir. Türkiye'de Kürt sorununun çözümü demek aynı zamanda Suriye'de, İran'da, Irak'ta Kürtlerin statüsünün değişmesi, buralardaki sorunun da çözümü demektir. Bu inançla bütün halkımızın Newrozu'nu kutluyorum.

Ayrıca cezaevlerinden birçok mektup geldi, isimlerini tek tek sayamayacağım. Cezaevlerinde sağlık durumu ağır olan arkadaşlar var. Onlara özel selamlarımı iletiyorum. Onları dışarı çıkaracağız. Onların dışarı çıkarılması, tedavilerinin gerçekleşmesi için herkesin çabalaması gerekmektedir. Cezaevlerindeki tüm arkadaşlara selamlarımı iletiyorum.

Dersim, Amed, Mûş halkımıza özel selamlarım iletiyorum.

Kimse kendisini hiçbir sebeple yakmamalı

Newroza katılım yüksek olmuş, halkımız kendi değerlerini sahiplenmiş. Ben de tekrar Newroz'a katılan halkımıza ve emeği geçenlere teşekkürlerimi iletiyorum, Newrozlarını bir kez daha kutluyorum.

Avusturya'da yaşayan Elbistanlı Hüseyin Çetinkaya Newroz günü bedenini ateşe vermiş. Çok anlamlıdır. Elbistan'daki asimilasyona karşı gerçekleştirdiği bir eyleme benziyor. Özellikle asimilasyonun yoğun olarak uygulandığı Elbistan'dan birisinin böyle bir eylem gerçekleştirmesini çok önemli buluyorum, asimilasyona karşı bir cevaptır. Bu yönüyle daha da anlam kazanıyor. Elbistan ve benzer asimilasyonun yoğun uygulandığı bölgelerdeki halkımız Hüseyin arkadaşımızın verdiği mesajı iyi anlamalıdır. Bunlar anlam-mana olarak çok değerli eylemlerdir. Bu eylemleri ben kahramanlık olarak görüyorum, bu arkadaşlar birer kahramandırlar. Bu eylemlere çok değer veriyorum, çok önemsiyorum, anlamlı buluyorum ama bu yöntemi tasvip etmiyorum. Bu tür eylemler yöntem haline gelmemelidir. Bu tür eylemlere engel olunmalı, önüne geçilmelidir. Daha önce Amed'de Mustafa Malkoç ve Adıyaman'da Müslüm Doğan arkadaşlar da bedenlerini ateşe vermişlerdi. En son dört gerilla da bedenlerini ateşe vermiş. Bunlar yöntem olmamalı, özendirilmemeli, başka eylem biçimleri geliştirmeliler. Onların yaptığı kahramanlıktır ama onlar asıl bedenlerini ateşe vererek alevlendireceklerine, kendilerini yakacak duruma getirenlere karşı etkin ve farklı mücadele yöntemleri geliştirmelidirler. Anılarının önünde saygıyla eğiliyorum. Hiçbirimiz, ben dahil hatta hepimiz bu arkadaşlar kadar ola-

mayız. Ben daha önce Diyarbakır'daki, Meletî-Semsûr'daki kendini yakan arkadaşlarla ilgili olarak da söylemiştim, bu eylemleri değerli bulmakla birlikte bu tarzı tasvip etmediğimi belirtmiştim. Bu eylem ve irade gücüne büyük saygı duyuyorum, ama bu irade bu tarzda değil de mücadeleyi büyütmenin birçok yöntemi, biçimi yönünde değerlendirilebilmelidir.

Yaşam mücadelesi veren tutuklu arkadaşlar, çok değerlidir. Onlara özel selamımı iletiyorum. Onlara şunu söylüyorum. Çözüme giden süreçte bu sürecin kahramanları onlardır. Benim nezdimde onlar her şeyi yapmıştır, onların eksik yaptığı bir şey yoktur. Ben dahil hiçbirimiz onlardan daha değerli değiliz. Başarmışlardır. İşte bu Newroz'u da hep beraber gördük. Mücadelenin geldiği noktayı gösteriyor, mücadelemiz zafere doğru yürüyor. Bu kesindir. Artık bu halkın iradesini hiçbir güç engelleyemez. Bu Newroz'daki katılımların coşkusunu görüp, sevinmeleri lazım. Mücadelenin geldiği noktayı görüyorlar, bundan dolayı huzurlu olmalılar. Şehadete yürürken kalan hayatlarını bunun bahtiyarlığı ve huzuru içinde sürdürmelidirler. Onlar bu zaferin kahramanlarıdır. Bu şekilde bakmak, değerlendirmek gerekir. Çok selam ve sevgilerimi sunuyorum.

Demokrasi bloğu stratejik önemdedir

TÜSİAD'ın yeni anayasa konusundaki önerileri fena değil. Bu konuda benim söylediklerimle örtüşüyor. Bu anayasa taslağı benim önerdiğim anayasa taslağına yakın, tam inceleyemedim ama bazı eksiklikler de olabilir. Türkiye'de bu aşamada gelinen noktada TÜSİAD bile böyle bir anayasa önerisi yapmak durumuna gelmiştir. Ben de daha önce değinmiştim, demokratik anayasayı biz de ileri sürmüştük, ulus ve vatandaşlık tanımının bir etnisiteye bağlı olmadan yapılması gerektiğini belirtmiştik. Özgürlükler de ülkesel bütünlük de önemlidir. İkisi birbirine karşıt şeyler değil, ikisini de önemsiyorum, ikisi birlikte de olabilir.

Son savunmam da herhalde daha AİHM'e verilmemiş, bu kadar zaman geçtiğine göre sorun çıkarıyorlar, rahatsız olmuşlar galiba. O yol haritası broşürüne de böyle yaptılar, uzun süre engel oldular. Tabii bu savunmamda önemli şeylere değindim, bundan dolayı rahatsız olmuş olabilirler.

Bizim demokratik ulus bloğuyla amaçladığımız 1920'den bu yana dışlanan, ezilen demokratlara, sosyalistlere, emekçilere, Kürtlere, dini azınlıklara bir temsil kapısı açma çabasıdır. Eğer bu blok gerçekleşirse, CHP ve AKP kadar güçlü bir bloktur. Bunun zemini vardır. Bunları da sadece seçime dönük ifade etmiyorum, Türkiye'nin demokratik dönüşümü açısından stratejik önemdedir bu bloğun teşkili.

Aday olmayacak miletvekilleri, bunu görev değişimi olarak görmeleri gerekir. Mücadeleye başka alanlarda devam edebilirler. DTK'da görev almalıdırlar, DTK da önemlidir. Pratik çalışmalar yapmalıdırlar. DTK bu diyalog sürecinde önemli görevler alacaktır.

Amerika ve bağlı uluslararası güçlerin Ortadoğu'ya müdahalesi ve dizayn çalışmalarının devam ettiği görülüyor. Ortadoğu'yu yeniden şekillendirmeye çalışıyorlar. Bunu Büyük Ortadoğu Projesi olarak da adlandırıyorlar. Bu projenin önünde engel gördüklerini tek tek tasfiye ediyorlar. Bu tasfiye planı aslında benimle, benim şahsımda Kürt özgürlük hareketi PKK ile başlamıştır. Irak'tan önce bize yöneldiler. Benim komployla 1999'da Türkiye'ye teslim edilmemle bu süreç başlamıştır. Daha sonra Afganistan'a müdahale ettiler, ardından da Irak'a girdiler. Ecevit'in bu müdahalelere karşı bir duruşu var, bu nedenle onu da engel olarak görüyorlardı. Bugün de görülüyor Ortadoğu kaynıyor, NATO Libya'ya müdahale ediyor, Kaddafi'yi tasfiye etmeye çalışıyorlar. Arap ülkelerinin çoğu hareketli. Suriye'nin de suyu ısınıyor. Orada da olaylar başlamış durumda. NATO'nun aslında Ortadoğu'ya ilk müdahalesi ve 5. maddenin ilk uygulanması da 1984'teki 15 Ağustos Atılımı'ndan sonra bir yıl gecikmeli olarak 1985'de bize karşı yapılmıştır. NATO Sözleşmesi'nin 5. maddesi ilk olarak bize karşı uygulandı. Bazıları bunu kabul etmese de gerçeği budur. Açık-resmi değil gizli olarak bize karşı uygulanmıştır. Biliniyor, 5. maddeye göre bir NATO ülkesine herhangi bir saldırı olduğunda diğer müttefikler saldırıyı kendilerine karşı yapılmış gibi sayıp saldırıya uğrayan ülkeyi korurlar. O dönem bize karşı 5. madde temelinde müdahale resmi anlamda ilan edilmese de NATO'nun özel gizli savaş ordusu gladio tarzında uygulamaya konuldu. O dönem (1985) NATO gladiosunun merkezi Almanya'ydı. O yıl Almanya bizi, terör örgütü olarak kabul edip Almanya'da yasakladı. Bu NATO gladiosunun Türkçesi JİTEM'dir. Gladionun Türkiye versiyonu JİTEM'dir. Daha çok orduya askere dayalı bir yapılanmaydı. Bu konsept 1985'ten 1999'a, benim buraya getirilişime kadar devam etti. Bu süreçte JİTEM bizi sürekli tasfiye etmeye çalıştı, binlerce kişiyi yargısız şekilde katletti. Her türlü hukuksuz yöntemi uyguladılar, bir dönem hizbulkontra yöntemini de kullandılar. Fakat bu yöntemlerinin hiçbirinde başarılı olamadılar, öldürmekle bizi bitiremediler. Sonra 1999'da ne zamanki buraya getirildim, JİTEM'in de işi bitti. JİTEM, bu kadar cinayetine rağmen, bizi tasfiye edemediği için başarısız bulundu. Bir de binlerce cinayet ve hukuksuzlukları, kirli yüzleri açığa çıkmıştı, artık kullanılamaz hale gelmişti. Zaten basına da yansımıştı, 1999'da bu şimdi adı geçen Savcı Cihaner tarafından ilk kez JİTEM İddianamesi hazırlanmıştı. Aslında bu durumda JİTEM'in gözden çıkarıldığının işaretiydi. Onlara göre JİTEM artık fonksiyonel değildi, işi bitmişti.

Bütün bu anlattıklarım şunu gösteriyor. Kürt sorununda 1999'a kadar iç çözümden yana olanlar etkisiz kalmışlardır. Bu dönem çözümsüzlükten yana olan NATO gladiosunun, JİTEM'in yani ABD ve Avrupa devletlerinin baskın olduğu bir dönem olmuştur. Bu dönemde ABD ve AB dışında iç çözümü geliştirmek isteyenler ise hep tasfiye edilmişlerdir. Örneğin Özal ve ekibi bir noktadan sonra bu sorunun şiddetle çözülemeyeceğini anlamışlardı. Diyalog yöntemini geliştirmek istediler. Biliniyor bu yönde temaslarımız da oldu. Ama sonuçta Özal da tasfiye edildi. Eşref Bitlis de bu çerçevede tasfiye edildi. Halbuki Özal da başta bize karşı her türlü özel savaş yöntemlerini uygulamıştı. Fakat bundan sonuç alınamayacağını anladıktan sonra diyalog ve iç çözüm noktasına gelmişti. Bu çerçevede benim de devletle diyaloglarım 1993'te başladı. O dönem Özal'ın iç çözüm yaklaşımı Çiller-Güreş darbesiyle engellendi. Ve JİTEM'in uyguladığı yöntemler daha da vahşileşerek devam etti. Bu konseptin devam ettiği süreçte Erbakan da iç çözümü gerçekleştirmek istediği için tasfiye edildi. Karadayı'nın tutumu da biraz farklıydı. Kıvrıkoğlu da bu yöntemleri tam tasvip etmiyordu. O yüzden Kıvrıkoğlu'na Kıbrıs'ta suikast yapılmıştı. 1999 sürecinin başlamasından 2002 yılına kadar Kıvrıkoğlu ve Ecevit döneminde burada benimle devlet adına çeşitli görüşmeler yapıldı. Sadece 10 günlük sorgu sürecinden bahsetmiyorum. 2002'ye kadar uzun bir süre devlet yetkilileri, gelip benimle görüşüyordu, fikir alış verişinde bulunuyorduk. Bu dönemde görüşmeye gelenler arasında askeri, sivil ve istihbari görevliler vardı. 2002'de bu görüşmeler aniden kesildi. Ecevit'in de o dönem tutumu iyiydi, iç çözümü geliştirmeye dönük çabaları vardı, bir rol almak, inisiyatif almak istiyordu. Yine ABD müdahalesine karşı duruşu vardı. Bu nedenlerle tasfiye edildi, ölümü hala tartışılıyor.

1985'te bu şekilde başlayıp devam eden süreç, 1999'da benim buraya getirilmem ve GLADİO-JİTEM'İN uyguladığı uluslararası konseptin iflas etmesine kadar sürdü. Bundan sonra yeni bir dönem başladı. Bu yeni dönem aslında tam olarak 2002'de başladı. 1999-2002 arası bir ara dönemdi. Yeni dönem önemlidir ve iyi anlaşılması gerekir, 2002'den sonra yeni bir konsept başlamıştır. Bu yeni dönemin, konseptin merkezi Londra-Washington'dur, planlar burada yapılıyor. Tam da bu süreçte, yani 2002 yılından itibaren burada süren yoğun barış çabalarımız sonucunda sağlanan çatışmasızlık ortamına rağmen PKK'nin tüm Avrupa Birliği ülkelerinde ve ABD'de terör örgütü listelerine alınması tesadüf değildir. Bu durum yeni konseptin uygulayıcılarının ABD ve Avrupa ülkeleri olduğunun bir başka göstergesidir. Bu noktada geçmişi hatırlamakta fayda var.

Kürt sorununun Cumhuriyetin kuruluşundan beri çözümsüz kalması ve kangrenleşerek bugüne kadar gelmesinde İngiliz politikaları belirleyici olmuştur. Mustafa Kemal'in etkisizleştirilmesinde de İngiliz politikaları etkili olmuştur. Aslında Mustafa Kemal'in tavrı cumhuriyetin ilk yıllarından 1924'e kadar olumluydu. Kürtler için geniş bir muhtariyetten, yani özerklikten bahsediyordu. Bu, bizim Demokratik Özerklik dediğimiz şeyin ta kendisidir. Hatta biliniyor 1924 yılı başlarında İzmit konuşmasında bunu açıkça ifade etmiştir. Fakat daha sonra İngiliz politikaları devreye konularak işte bu Musul-Kerkük hesapları temelinde Şeyh Sait ayaklanmasını zamansız ve örgütsüz haldeyken bir provokasyonla başlatıp, kullandılar. Bu şekilde Mustafa Kemal'i korkutarak sert önlemler almasını sağladılar. Bu sert önlemler 1940'a kadar devam etti.

DTK bütün Kürtler için bir şemsiye ve çatıdır

Günümüzde yani 2002'den sonra yine bu merkezlerin desteğini de alarak iktidara gelen AKP hükümetiyle birlikte yeni konsept uygulamaya konulmuştur. Yöntemler değişmiştir. Artık orduya-askere dayalı GLADİO-JİTEM yerine daha çok sivil polislerin yani emniyetin koordinesinde, daha doğrusu bu polis akademisi olarak nitelenen çevrenin –yalnız bir okul olarak kastetmiyorum bunun basında da siyasette de üniversitelerde de kısmen bazı askerler olmak üzere geniş çevrelerde temsilcileri var– öncülüğünde bu yeni konsept uygulanıyor. Bilindiği gibi açılım ilk bu akademi çevresinde ortaya atıldı. İlk çalıştay bu akademide yapılmıştı. Bu demokratik açılım dedikleri de bu konsepte dahildir. Bu konsepti yürütenler iki yöntem kullanıyorlar. Bir yandan Kandil'in siyasi soykırım dediği benim siyasi tasfiye demeyi daha uygun bulduğum yöntemle özgürlük mücadelesinden vazgeçmeyenleri, legal siyaset yapıp teslim olmayan Kürtleri, özgürlük mücadelesini sürdürenleri içeri tıkıyorlar. İkinci yöntem olarak da benim "taviz politikası" diye adlandırdığım yöntemi kullanıyorlar. Her iki yöntem iç içe birbirine paralel uygulanıyor.

Birinci yöntem olarak siyasi tasfiye yöntemine en iyi örnek KCK davasıdır. Akıl almaz bir şekilde iki bin kişiyi sudan sebeplerle cezaevine koydular. Geçmişte JİTEM'in uyguladığı yöntemlerin, faili meçhullerin yerine "hukuku" kullanarak siyaseten tasfiye ediyorlar. Bunu çok acımasızca ve yaygınca yapıyorlar. Ağzını açanı, bir söz söyleyeni içeri alıyorlar. Demokratik siyaset yapma hakkı tanımıyorlar. Öte yandan bu yeni konsepte direnen ve eski konseptte ısrarcı geçmişteki GLADİO-JİTEM yönteminin taraftarlarını da Ergenekon davasıyla içeri alıyorlar. Evet, Ergenekondan yargılananlar 1999'a kadar uygulanan JİTEM konseptinden vazgeçmeyip yeni konsepte direnenlerdir. Geçen bir yerde okudum, Ergenekonla yeni konsepte karşı çıkanları içeri alırken, KCK tutuklamalarıyla da Kürt legal, demokratik siyasetini tasfiyeyi kendilerince bir denge içinde yürütmeye çalışıyorlar. Şimdi Ergenekon sürecinde ortaya çıkan belgelerden de anlaşılıyor ki, ordu içinde o dönem Hilmi Özkök, bu yeni konsepti kabul edenlerdendir. Ondan sonra gelen Büyükanıt ve Başbuğ'un ikili oynadığı anlaşılıyor. Bu diğer basında yer alan İbrahim Fırtına onların içinde yer aldığı yedi general ise 1999 öncesi konsepte direnen yeni dönem konseptine karşı çıkan isimler olduğu anlaşılıyor. Yine Baykal da 1999 öncesi konsepte dahildir, bundan dolayı yeni konsept sürecinde tasfiye edildi ve yeni konsepte uygun Kemal Kılıçdaroğlu getirildi. Bu yeni konsept uyarınca 2002'deki süreçten itibaren bir yandan Güney'deki oluşum üzerinden KDP ve YNK'yi de kullanarak PKK'yi Kandil'de tecrit edip kendi güdümlerine almaya çalıştılar. Bu kapsamda işte Osmanların-Botanların nasıl kullanıldığını halkımız iyi biliyor. O zaman bizim de müdahalemizle ve halkımızın sağlam duruşuyla bu girişimleri sonuçsuz kaldı. Öte yandan da DTP'yi kendilerine bağlamaya çalışmak istediler. DTP'nin de sağlam duruşuyla yanlarına çekmeyi başaramadılar kapattılar. Bunların hepsi siyaseten tasfiye yöntemleriydi. İşte bugün yaşananlar da dahil olmak üzere bu aydınları tehdit etme meselesi, Bengi'nin Sebahat'in meselesi, sonra bu Türkücü Tatlıses olaylarının hepsi planlıdır, tahrik yöntemi kullanılarak sivil polisler eliyle provokasyon yaratılıyor, bunların hepsi planlı komplolardır.

Daha önce de söyledim biz buradan kimseyi tehdit etmiyoruz, kimse hakkında ölüm kararı vermedim, vermem de. Bizde böyle bir gelenek yok. Bu aydınlar meselesinin bu şekilde ortaya çıkarılarak büyütülerek sunulması tesadüf değildir, planlıdır. Daha başka bazı isimleri de davet ediyorlar. Ben kimseye gelmeyin de demiyorum. Ama amaç BDP'ye karşı kendilerine bağlı yapay bir Kürt partisi oluşturmaktır. İşte bu marjinalleşmiş, etkisi olmayan federasyonu savunan bu partilere izin vererek, sözümona "işte her şey tartışılıyor, konuşuluyor, çözülüyor," diyecekler. BDP'ye yönelik KCK adı altında tutuklamalarla legal siyaset alanında doğacak boşluğu bunlarla doldurmak istiyorlar. Bazı partileri bu temelde yeniden canlandırmak istiyor olabilirler. Buna bazı isimleri de katmak istiyorlar. Bunların bu çabalarının hepsi boştur. Eğer gerçekten demokratik çözümden yanaylarsa, dürüstlerse, katkı sunmak istiyorlarsa, buyursunlar gelsinler. Kürtlerin ortak siyasi platformlarında, DTK'da kendi farklı düşüncelerini özgürce ifade edebilirler. HAK-PAR ve KADEP de gelip DTK'da kendilerini temsil edebilirler. Hatta Hizbullah'ın çözüm isteyen samimi kesimleri de gelip DTK'da sorunun çözümüne katkı sunabilirler. Çünkü DTK bütün Kürtler için bir şemsiye ve çatıdır. Kürtler DTK bünyesinde; diğer sol, sosyalistler, ezilenler, dini azınlıklar, emekçiler, feministler, çevreciler, tüm demokrat grup ve çevreler ise Demokratik Anayasa Konferansı çerçevesinde bir araya gelip, demokratik anayasa çözümü için çalışmalılar. Demokratik Ulus Bloğu da demiştim. 1920'lerden bu yana cumhuriyetten dışlanan kesimlerin bloğudur bu. Bu belirtiklerimi sadece seçime dönük olarak ifade etmiyorum, bu yaklaşımımız ilkesel ve stratejiktir. Aydınların, demokratların, sosyalistlerin bunu bilerek bu tarihi süreçte rol almaları gerekiyor. Bunun tarihi sorumluluğu vardır, bu sorumluluğa uygun davranmalılar.

Yeni dönemin, konseptin siyasi tasfiyeyle birlikte uygulanan ikinci yöntemi de taviz politikasıdır. Bir yandan bu tasfiye için her tür şiddet uygulanırken öte yandan sözde atılan küçük adımlarla, Kürtçe kurslara, Kürtçe türkü şarkıya izin vererek, TRT-6'yı kullanarak sorunu çözdük diyorlar! Onlara göre çözüm bundan ibaret. Yeni Şafak'ta her gün bu temelde "sorunu çözdük, Kürt meselesi bitti" diyorlar. Diğer bazı gazetelerde de bazı yazarlar sürekli konuyu bu şekilde ele alıyorlar. Oysa Kürt sorunu hala dağ gibi önümüzde duruyor. Bu aydınlar da bu taviz politikalarına, bu oyuna alet oluyorlar. Ben bu politikalara alet olmalarını eleştirince de "tehdit etti" diyorlar. Ama halk her şeyi görüyor.

Demokrasiyi demokratik anayasal çözümü esas alıyoruz

Bu konseptin uygulayıcılarına ve AKP'ye göre aslında bu iş 2010'da seçim öncesinde seçimler başlamadan halledilecekti, seçimlere de böyle gidilecekti. Planlama buydu. Bizi tasfiye edip kendine bağlı Kürtlerle çözüm geliştireceklerdi güya. Gördüler ki bizi tasfiye edemediler. Kürt sorunu da önlerinde duruyor. Bu noktada önemle şu hususu belirtmek istiyorum: Bana altın tepsi içinde bir devletçik sunsanız bile ben bu şekilde asla kabul etmem. Çünkü ilkesel olarak devletin, ulus devletin bir çözüm olmadığını biliyoruz. Demokrasiyi, demokratik anayasal çözümü esas alıyoruz. Ben demokratik çözümden yanayım diyorum.

AKP'yi uyarıyorum, artık bu provokasyonlardan, komplolardan vazgeç. Aydınların sözde tehdidi meselesinin sürekli gündemde tutulması, halka yapılan saldırılar, devam eden tutuklamalar, işte bu Bengi ve Sebahat'a ilişkin olaylar, son olarak bu Tatlıses olayı, bunların hepsi polis tarafından hazırlanan provokasyondur, komplodur, planlıdır. Bizim türkücülerle Tatlıses'le ne işimiz olur? Önce saldıracaksın, tahrik edeceksin, sonra da yok işte taş attı, tokat attı diye kıyamet koparacaksın! Sen bir milyonluk ordunla 30 yıldır bu halka soykırım uyguluyorsun, katlediyorsun, her türlü şiddeti uyguluyorsun, hapsediyorsun, bu ağır saldırı ve tahriklere karşı bir taş-tokat atıldı diye ortalığı ayağa kaldırıyorsun. Bu ahlaksızlıktır. Ben zaten gerillanın önüne zor geçiyorum. Ben önüne geçmezsem günde 1500 insan ölür. Devletin ciddi kurumlarına sesleniyorum, ciddi olsunlar, halka yapılan bu saldırıları durdursunlar. Bu yapılanlara engel olsunlar.

Amed, Wan halkımıza selamlarımı iletiyorum.

Demokratik Özerkliğin sosyal boyutu

DEMOKRATİK ULUSAL GELİŞİMDE TOPLUMSAL HAKİKAT VE TARİHSEL ARKA PLANI

Toplumsal gerçekliği inkar etmek kapitalist hegemonyacılığın en temel özelliklerinin başında gelir. Bundan dolayı kapitalizm toplumu sadece inkar etmekle kalmaz aynı zamanda ortadan kaldırmaya da çalışır. Önderliğimiz, kapitalizmin bu özelliğine dikkat çekmek amacıyla kapitalizmi, "toplumkırım" olarak tanımladı. Bu tanım kapitalizmin gerçek karakterini göstermektedir.

Bugün Kürt sorunu adeta Ortadoğu'daki bütün tarihsel toplumsal sorunların bir yumağı haline gelmiştir. Bu yüzden tarihsel sorunların en katmerlisi haline gelmiştir. Demokratik ulus çözümü bağlamında Kürt sorununun çözümünü tartışırken, toplumsallık olgusunu yeniden tanımlamaya ihtiyaç vardır. Bu da Demokratik Ulus'un "sosyal boyutunu" netleştirmek anlamına gelmektedir.

devreye sokarak hak taleplerini karşılamaya çalışır. Bu bağlamda ele aldığımızda neoliberalizmin en çok başvurduğu kavramlardan biri de "bireysel haklar" kavramıdır.

Bugün Kürt sorununda çözüm tartışmaları geliştirilirken devletçi çözüm seçeneğinin kendi çözümünü dillendirirken en çok bireysel haklar kavramına başvurmaktadır. Kuşkusuz Kürtlerin hak taleplerini "bireysel haklarla" sınırlı tutmak TC iktidarının temel yaklaşımlarının başında gelmektedir. Bireysel haklar kavramının kendisi liberalizmle olan bağlantılarından kaynaklı olarak yanlışlık ve çelişkilerle dolu olan bir kavramdır. Ancak özü itibarıyla şunu belirtmekte yarar vardır; hegemonik dünya sisteminin Ortadoğu'daki en önemli ayaklarından biri olan Türkiye'de Kürt sorununun çözüm tartışmaları kapsamında

İnsanın özüne dair herşey toplumsaldır

İnsan denen canlı türünün en temel özelliklerinin başında kendini tanıma arayışını yani kendini bilme arayışını bütün arayışlarının temeline oturtmasıdır. Önderliğimiz kendini bilmenin bütün bilmelerin temeli olduğu belirlemesinde bulundu. Her varlık için kendini bilme ve tanıma salt kendiliğinden ve kendi üzerinden gerçekleştirilebilecek bir durum değildir. Hatta bu tek başına neredeyse anlamsız ve sonuçsuz bir arayış olacaktır. Kendini tanımayı geçerli kılabilecek olan, bu anlamda kendini tanımaya yaklaştırabilecek olan başkasını tanıma ve anlamlandırma faaliyetidir. Bu neredeyse evrensel bir hakikat değerindedir. Ama en çok da insan için geçerli bir durumdur.

görülecektir. Her ne kadar liberalizm bu gerçeği örtbas etmeye çalışsa da, bu gerçeklik bütün mitolojilerin, felsefenin, ahlak öğretilerinin, dinlerin ve bilimlerin buluştuğu ortak noktadır.

Hiçbir varlığın tanımı onun varoluş tarzından bağımsız gerçekleştirilemez. Eğer bütün varlıklar kendisinin temel özellikleri üzerinden tanımlanıyorsa bu, insan için de geçerli bir husustur. Toplum tanımını tek bir cümleye sığdırmak oldukça güçtür. Bundan kaynaklı toplumu ancak tanımlamalar demetiyle karşılayabiliriz. Kaldı ki bu bile gerçeği bütün yönleriyle izah etmekten hala uzaktır.

Buna göre en kaba hatlarla şu tanımlamalar yapılabilir;

Toplum, araç yapabilen ve kullanabilen insan türünün, temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla hemcinsleriyle bir araya gelmesini ifade etmektedir.

zümleyebiliriz. Önder Apo, "Ortadoğu'da Uygarlık Krizi" isimli savunmasında, altı tane temel karakteristik özelliğine dikkat çekti.

Toplumun varoluşsal özellikleri

1- Tarih olarak toplum

"Tarih olarak toplum, insan topluluklarının milyonlarca yıl süren, zorlu mekanlarda çok acılı geçen ve büyük mücadele isteyen çabaları sonucunda daha gelişkin tekil topluluklar oluşturulmuştur. Bazı mekanlar ve dönemler toplumsal sıçramalarda belirleyici olmuştur."

İnsansal gelişmenin salt kendiliğinden gelişmediği ve bütün tarihsel birikimlerin sonucu olarak ortaya çıktığı kuşku götürmez bir gerçekliktir. Önder Apo, insana ilişkin geliştirdiği tanımlardan birinde "Big-bangdan beri evrene yayılan gerçekliklerin toplamı" belirlemesinde bulundu. Evrensel oluşumun son halkasını temsil eden insan, bu oluşumun bütün bileşenlerini kendi içinde barındırıyor. Bundan hareketle insan için 'bütün varlıkların toplamıdır' demek abartılı olmayacaktır. Zaten insan için yapılan mikro kozmos tanımı da bu gerçekliğe işaret etmektedir. Dolayısıyla insan için, kendi tarihini bilme evreni bilmekle eşdeğerdir. Ve bir parça da evrenin tarihini bilmekten geçmektedir. Yani karşılıklı birbirini koşullayan ve besleyen bir durumdur. Mikro kozmos olarak kendini bilen insan, makro kozmosu yani evreni de bilir. Varlığın, oluşum sürecinde değişik aşamalar katettiği bilinmektedir. Yani her biri kendi içerisinde değişik aşamalar kaydetmek koşuluyla, önce fiziki düzlemde, sonra kimyasal düzlemde daha sonra biyolojik düzlemde ve en son olarak da bütün bunları aşan ve kendini ikinci bir doğa olarak gerçekleştiren toplumsal düzlemde gerçekleşmektedir varlık. Bunların her biri kendinden öncekileri kendinde barındırır.

Bu gerçeklikleri göz önüne getirdiğimizde insansal gerçekleşmenin tüm tarihi birikimin sonucu olduğu görülecektir. Bu tarihin hepsini vermek en

"Demokratik ulus çözümünün sosyal boyutu anlaşılmadan ve yapılandırılmadan demokratik ulus inşa edilemez. Dolayısıyla bu aynı zamanda yürütülen "bireysel haklar" yaklaşımına da tarihsel bir cevap olacaktır. Toplumsallığın kendisi insan türünün varoluş gerçeği olarak insan türü açısından bütün tarihsel süreçlerin temel yaşam konusu olagelmiştir. Demokratik ulusun inşası kapsamında yürütülen bütün tartışmalar bizi toplum nasıl var olmalıdır arayışına yöneltmektedir. Bu aynı zaman da insanın kendi tarıhsel akış serüveninde kendini tanımaya çalışırken geliştirdiği anlam arayışına da bir cevap olacaktır"

"İnsansal gelişmenin salt kendiliğinden gelişmediği ve bütün tarihsel birikimlerin sonucu olarak ortaya çıktığı kuşku götürmez bir gerçekliktir. Önder Apo, insana ilişkin geliştirdiği tanımlardan birinde "Big-bangdan beri evrene yayılan gerçekliklerin toplamı" belirlemesinde bulundu. Evrensel oluşumun son halkasını temsil eden insan, bu oluşumun bütün bileşenlerini kendi içinde barındırıyor. Bundan hareketle insan için 'bütün varlıkların toplamıdır' demek abartılı olmayacaktır. Zaten insan için yapılan mikro kozmos tanımı da bu gerçekliğe işaret etmektedir."

Kürt özgürlük hareketi Kürt sorununun demokratik yollardan çözümünün sağlanması amacıyla demokratik ulus mücadelesini gündeme taşıdı. Bu mücadele perspektifinin siyasi, ekonomik, hukuki, kültürel, diplomasi ve öz savunma boyutlarının yanında en önemli boyutlarından biri de sosyal boyuttur.

Kapitalist hegemonyanın ideolojisi olan liberalizmin en temel özelliklerinden biri, toplumsal kesimlere karşı kavramsal düzeyde geliştirdiği ideolojik saldırılardır. Aslında kapitalizm, ideolojik düzlemde kazanmayı bütün kazanım alanlarının başarısının temeli olarak öngörür. Bu yüzden de kapitalizmin saldırılarının en fazla yoğunlaştığı alan zihniyet alanı olmaktadır. Bunun için hiç boş durmadan her gün yeni kavramsal araçlar geliştirir. Devlet dışı kalmış kesimlerin toplumsal hak ve taleplerini manipüle edebilmek için kendi doğasına ve ideolojisine uygun ideolojik argümanlar geliştirmede ve bunların propagandasını yapmada kapitalizmin üzerine yoktur.

Toplumsal mücadeleler karşısında zorlandığı andan itibaren hem bu zorlanmaları aşmak hem de toplumsal talepleri kendi dünyasına kanalize etmek için kendi siyasal ve ideolojik literatürünü

bu kavrama ağırlıklı yer verilmesi boşuna değildir. Bundaki temel amaç gelişen Kürt toplumsal iradesini, böylesi hak kırıntılarıyla boşluğa düşürmek ve tasfiye etmektir. Özgürlük, eşitlik, adalet, barış, kardeşlik, komünalite, ahlak ve politika ekseninde gelişen yeni Kürt toplumsallaşmasını ortadan kaldırmaktır. Dolayısıyla bu toplumsallığın köleci sistem açısından arz ettiği tehlikeleri de bertaraf etmektir. Bu gerçeklik üzerinden yaklaştığımızda toplumsal gerçekliği yeniden çözümlemenin gerekliliği bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Demokratik ulus çözümünün sosyal boyutu anlaşılmadan ve yapılandırılmadan demokratik ulus inşa edilemez. Dolayısıyla bu aynı zamanda yürütülen "bireysel haklar" yaklaşımına da tarihsel bir cevap olacaktır. Toplumsallığın kendisi insan türünün varoluş gerçeği olarak insan türü açısından bütün tarihsel süreçlerin temel yaşam konusu olagelmiştir.

Demokratik ulusun inşası kapsamında yürütülen bütün tartışmalar bizi toplum nasıl var olmalıdır arayışına yöneltmektedir. Bu aynı zaman da insanın kendi tarihsel akış serüveninde kendini tanımaya çalışırken geliştirdiği anlam arayışına da bir cevap olacaktır.

Bir varlık için "başkası" onun ekoçevresidir. Bu gerçeklik oluşum zincirinin ilk halkası olan atom altı parçacıklardan tutalım bu zincirin en üst halkası olan insana kadar bütün varlıklar için geçerli olan bir gerçekliktir. Örneğin, bir organizmayı oluşturan hücreler için geçerli olan bir durum olduğu kadar bir hücreyi oluşturan proteinler için de geçerlidir. Yani organizma hücrelerin ekoçevresidir, yine hücre proteinlerin ekoçevresidir. Kuşkusuz birinci doğa için geçerli olan bu olgular insan toplumsallığını tam karşılayamamaktadır. Ancak meramımızı anlatmak için böylesi analojilere başvurmaktayız.

Bu bilimsel gerçeklikler ışığında insan hakikatini tanımlamaya çalışırken yapılması gereken temel çalışma onun ekoçevresi olan toplumu ve toplumsallığı tanımlamaktır.

Kuşkusuz bir yazı ile toplumsal yaşamın bütün yönleriyle tanımlanabileceği ideasında değiliz. Ancak çok genel hatlarla da olsa kendini bu tanılamaya yaklaştırmak "iyi, doğru, güzel ve özgür" olanın inşasında vazgeçilmez bir yaklaşım olacaktır. En asgari bir düşünce kırıntısıyla bile toplumsallığın, insan türünün var olma koşulu olduğu gerçeği

Toplum, insan türünün analitik zekasıyla inşa ettiği ve simgesel dil kullanarak onu bir araya getiren tekillerin iletişim sağlayabildiği varoluşsal gerçekliktir.

Toplum, insan türünün ana kadın etrafında şekillenen ve gittikçe tarım ve köy devrimiyle en üst düzeyde güçlendirilen ve böylece varlığı garantiye alınan örgütlenme formudur.

Toplum, fiziki ve biyolojik yasaların dışında, doğasında başka hiçbir canlı türünde bulunmayan ahlak ve politikayı barındıran ve insan türüne ait varoluşsal gerçekliktir.

Toplum, insan türünün deneyimlerini biriktirerek kalıcılaştırmasını ve kendinden sonraki kuşaklara aktararak üzerlerine yenilerinin eklenmesini sağlayan ve böylece beslenme, korunma ve çoğalma ihtiyaçlarını garantiye alabildiği örgütlenme formudur.

Toplum, milyarlarca yıl süren biyolojik evrimin insan türü tarafından –kendini ikinci doğa olarak gerçekleştirilmesi sonucu– bir üst aşamaya taşırılarak toplumsal evrim biçiminde devam etmesini ifade etmektedir.

Bu kapsamda ele aldığımızda toplumsal gerçekliği ancak onun temel karakteristik özellikleri üzerinden çö-

çekliklerin toplamı" belirlemesinde bulundu. Evrensel oluşumun son halkasını temsil eden insan, bu oluşumun bütün bileşenlerini kendi içinde barındırıyor. Bundan hareketle insan için 'bütün varlıkların toplamıdır' demek abartılı olmayacaktır. Zaten insan için yapılan mikro kozmos tanımı da bu gerçekliğe işaret etmektedir. Dolayısıyla insan için, kendi tarihini bilme evreni bilmekle eşdeğerdir. Ve bir parça da evrenin tarihini bilmekten geçmektedir. Yani karşılıklı birbirini koşullayan ve besleyen bir durumdur. Mikro kozmos olarak kendini bilen insan, makro kozmosu yani evreni de bilir. Varlığın, oluşum sürecinde değişik aşamalar katettiği bilinmektedir. Yani her biri kendi içerisinde değişik aşamalar kaydetmek koşuluyla, önce fiziki düzlemde, sonra kimyasal düzlemde daha sonra biyolojik düzlemde ve en son olarak da bütün bunları aşan ve kendini ikinci bir doğa olarak gerçekleştiren toplumsal düzlemde gerçekleşmektedir varlık. Bunların her biri kendinden öncekileri kendinde barındırır.

Bu gerçeklikleri göz önüne getirdiğimizde insansal gerçekleşmenin tüm tarihi birikimin sonucu olduğu görülecektir. Bu tarihin hepsini vermek en

"Ahlaki politik toplum, toplumsallaşmanın başından itibaren neolitik döneme kadar tek ve başat olan ve kendini bir sisteme kavuşturarak insanlık tarihinin yüzde doksan sekizini kapsayan bir toplumsal formdur. Bu toplumsal form kendisinden sonra gelişen uygarlık süreçlerinde de varlığını korumuştur. Uygarlık bu toplumsal forma karşıtlık temelinde ve onu bastırarak gelişme göstermiştir. Ancak çokça söylendiği gibi onu yok edememiştir. Ahlaki politik toplum son beş bin yıllık dönem içerisinde de uygarlık güçlerine karşı her zaman bir direniş içerisinde olmuştur"

azından böylesi bir yazı kapsamında imkan dahilinde değildir. Buna gerek de yoktur. Ancak kısa bir özetini vermek tarih anlam yaklaşımımızı ortaya çıkarmak açısından önemlidir.

Bing Bang patlamasından başlayarak bundan 5-6 milyar yıl öncesine güneş sisteminin oluşumuna kadar geçen süreçte kaba görüntüsü itibarıyla evren bugünkü biçimini kazanmaktadır. Şimdiye kadar bilinebildiği kadarıyla güneş sistemi içinde yer alan dünya denen gezegen biyolojik anlamda canlı yaşamı için müsait olan tek zemindir. Bundan yaklaşık 3-3.5 milyar yıl öncesinde evrensel oluşum, niteliksel bir sıçrama yaparak biyolojik alemin dünya yüzeyinde ortaya çıkmasını gerçekleştirir. Bundan öncesi, canlılanmamış –biyolojik anlamda– evrenin tarihidir. Bundan sonrası ise biyolojik evrim olarak tanımlanan süreçtir. Yani okyanusun derinliklerine düşen ilk canlı hücreden başlayarak çoğullaşan, çoğaldıkça yeni türlerle çeşitlenen, gittikçe karalarda ve havada da yaşayan yeni türlere dönüşen, böylece farklılaşmaya ve çeşitlenmeye devam ederek gelişim kaydeden ve en son memeli canlıları oluşturan 33 takımdan biri olan primatlardan koparak toplumsallaşma sürecine giren insan türünün hominid(insanımsı) evresinden başlayarak oradan homa habilis, homo erektus ve en son homo sapiens evresine kadar devam eden evrimleşme süreci, biyolojik evrimleşme sürecidir.

İnsan bu evrimin son halkası olarak kendinde biyolojik evrimin bütün aşamalarını barındırarak ortaya çıkmaktadır. Bilimsel olarak da ispatlanmaktadır ki insan cenini anne karnında geçirdiği dokuz ay on günlük süre içerisinde neredeyse on beş milyar yılı bulan evrimleşme tarihinin hepsini kendinde tekrarlamaktadır. Dolayısıyla salt bu açıdan bakıldığında bile insanın tarihin bir gerçekleşmesi olduğu görülecektir. Yani insan eşittir bütün bir evrenin tarihi. Biz bunu zamanın yaratıcılığının insanda niteliksel bir güce dönüşmesi olarak da tanımlayabiliriz.

Kuşkusuz bu insansal hakikatin sadece bir yanını temsil etmektedir. Ve daha çok birinci doğaya ayak uydurma anlamında bu doğanın insan yapısına dayattığı bir gerçekliği ifade etmektedir. Bir de bunu tamamlayan ve insan türü açısından bundan daha önemli olan son yedi milyon yıllık tarih içerisinde insanın kendi eliyle gerçekleştirdiği toplumsal evrimi gelmektedir. Çünkü biyolojik evrimleşme süreci her canlı varlık açısından geçerlidir ve her canlı kendinden önceki bütün tarihi temsil etmektedir. İnsan son halka olarak kendi özgünlüğünü toplumsallığıyla ortaya koymaktadır.

Toplumsallaşmanın tarihsel bir birikim sonucu ortaya çıktığı bütün tarihçilerin ve sosyal bilimcilerin ortak görüşüdür. Bu noktada toplumsal tarihin evreleri genellikle paleolitik, mezolitik, neolitik, hiyerarşi ve uygarlık süreçleri, toplumsal tarihin genel evreleri olmaktadır.

Paleolitik evre daha çok insanların tekniğin ilk hallerini kullanarak avlandıkları ve kendilerini korudukları. Gittikçe toplumsal nitelikte gelişmeler yaşanır. Örneğin etkili bir biçimde ateşin kullanılmaya başlanması, orta paleolitik dönemde daha etkili av aletlerinin kullanılması, insanların ölülerini gömerek yanlarına eşyalarını bırakmaları gelişim seyrini kanıtlamaktadır. Üst paleolitik evrede mağara duvarlarına resim yapma, kadın heykelleri vb gelişmeler insanlarda bu dönemde sanatsal bir düşünüş tarzının geliştiğini göstermektedir. Yine bu dönemde taşların yanı sıra fildişi, deniz kabuğu, kemik ve benzeri daha gelişkin aletler kullanılmıştır.

Mezolitik dönem MÖ 20 binlerden sonra dördüncü buzul döneminin sona ermesiyle birlikte insan topluluklarının yarı göçer halde yavaş yavaş yerleşik yaşama geçtikleri aşamayı temsil etmektedir. Paleolitik evre ile neolitik evre arasında ara bir aşamayı ifade etmektedir.

Neolitik devrimle insanlık hafızası cennet tarzı yaşamla tanışmıştır

Neolitik dönem, yerleşik yaşama geçişle birlikte tarım köy devrimine dayanan toplumsal tarih evresini temsil etmektedir. İnsan toplulukları toplayıcılık ve avcılığın yerine yaratıcı emeğe dayanan tarım ve hayvanların evcilleştirilmesi üzerinden geçimlerini sağlamaktadır. Yukarı Mezopotamya'nın verimli toprakları insan tarihinde toplumsallaşmanın niteliksel bir sıçrama yapmasını sağlamıştır. Zengin flora ve faunasıyla binyıllardan beri göçer halde yaşayan insan topluluklarının burada yoğunlaşmalarını sağlamıştır. İnsan topluluklarının beslenme imkanları artmıştır. Mağaralardan köy yaşamına geçilmiştir Niceliğe dayalı yoğunlaşma toplumsal niteliğin de gelişmesini beraberinde getirmiştir. Bu aynı zamanda kültürel birikimin de oluşması anlamına gelmektedir. Kültür toplumsallığın en belirgin özelliklerinden biridir. Tanrıça inancından tutalım ahlaki kurallara kadar çok yönlü manevi kültür değerleri yanında başta tarım araçları olmak üzere günlük yaşamı kolaylaştıran her çeşit araç ve gerece kadar çok zengin bir maddi kültür düzeyi de ortaya çıkarılmıştır. Toplum yeni icatlar ve üretim araçlarında büyük bir patlama yaşamıştır. Ana kadın kültü tanrıça katına yükselmiştir. Bu yeni toplumsallaşmanın ortaya çıkmasında özellikle tarım devriminde kadının belirgin bir rolü vardır. Neolitik devrimin son aşaması olan Tel Halaf kültürü ve bu süreçte yaratılan kültürel icatlar adeta toplumsallıkta zirve yapılmasını sağlamıştır. Neolitik devrimle birlikte insanlık hafızası cennet tarzı yaşamla tanışmıştır. Bu öyle bir zihinsel duyarlılık yaratmıştır ki sonraki süreçlerde toplumsal doku uygarlık güçleri karşısında zorda kaldığı bütün dönemlerde bu cennet yaşamı yeniden yaratmanın mücadelesini yürütmekten bir an için bile geri durmamıştır.

Ahlaki politik toplum, toplumsallaşmanın başından itibaren neolitik döneme kadar tek ve başat olan ve kendini bir sisteme kavuşturarak insanlık tarihinin yüzde doksan sekizini kapsayan bir toplumsal formdur. Bu toplumsal form kendisinden sonra gelişen uygarlık süreçlerinde de varlığını korumuştur. Uygarlık bu toplumsal forma karşıtlık temelinde ve onu bastırarak gelişme göstermiştir. Ancak çokça söylendiği gibi onu yok edememiştir. Ahlaki politik toplum son beş bin yıllık dönem içerisinde de uygarlık güçlerine karşı her zaman bir direniş içerisinde olmuştur. Hatta çoğu zaman uygarlık sisteminin arz ettiği tehlikeleri bertaraf etmek ve onları kendi özgür mekanlarının uzağında tutmak için bir karşı saldırı halinde olmuşlardır. Bu direniş geleneği daha çok uygarlık sisteminin dışında kalan etnisite tarafından geliştirilmiştir.

Bunların yanı sıra sistem içerisinde kalan ve ancak uygarlık tarihi boyunca her biri kendi dönemine özgü zihniyet ve kültürel özelliklere sahip ve değişik formlarda mücadele yürüten kesimler de bu direniş geleneğinin bir parçası olarak değerlendirilmek durumundadır. Bunların başında peygamberlik geleneği gelmektedir. Yine olgunlaşmış kölelik olarak feodal çağ uygarlığı boyunca sistem içerisine girmeyen ve ahlaki politik toplum özelliklerini önemli oranda koruyan değişik mezhep ve tarikatları bu geleneğin bir parçası olarak görmek gerekmektedir. Hallac-ı Mansur'dan Sühreverdi'ye, Nesimi'den Yunus'a Buruno'ya yüzlerce öncü insanı bu direniş geleneğinin bir devamı ve parçası olarak görmek gerekmektedir. Bunlarla birlikte sosyalist hareketin tarihi, gelişen direniş, ödenen bedeller, hayal edilen komünal toplum bu direniş geleneğinin bir devamıdır.

Özcesi tarih olarak toplumu değerlendirirken insanın toplumsal kimliği etrafında oluşan birikimin aynı zamanda evrensel varoluş toplamı olduğunu hiçbir zaman unutmamak gerekmektedir. Dolayısıyla insanda dile gelen gerçeklik hem maddi evrenin on beş milyar yıllık ömrü hem de yedi milyon yıllık toplumsallaşma birikimidir. Bizler bugün bu birikimin temsilini yapmaktayız. İnsanlaşma ve toplumsallaşma birlikte gerçekleşen hususlardır. Bu nedenle de insanın olduğu yerde toplum var demektir. İnsanın tarihi aynı zamanda toplumun da tarihi olmaktadır. Bunun bir an bile unutulması insanın kendi olmaktan çıkmasıdır. Hiyerarşi ile başlayan ve daha sonra uygarlık olarak tanımladığımız devletli köleci sistem kendi olmaktan çıkma sistemidir. Önderliğimiz bu tarihi, sapma tarihi olarak tanımladı. Bu sistem kendini toplumdan kopararak bütün toplumu baskı ve tahakküm altına alan bir kesimin eliyle inşa edilmiş bir sistemdir. Biz buna insanlıktan ve toplumsallıktan kopma tarihi de diyebiliriz. Bu anlamda uygarlığı bastırılan ve geriye itilen ahlaki ve politik toplumdan geriye kalan posa olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır.

Oysa ahlaki ve politik toplum olarak toplumsal gerçeklik, insan dediğimiz hakikatin kendini içerisinde var edebildiği eko çevresidir. Ve bu eko çevre çok uzun bir tarihin birikimi, emeği, alın teri ve ödenilen bedeller sonucu gerçekleşen bir hakikattir.

2- İnsansal zeka ve toplumsallık

"Tarih olarak toplum zeka düzeyini gerektirir. İnsan türünün zeka düzeyi toplumsallığını belirlemiştir. Toplumsallık da bu zeka düzeyini zihniyet halinde çalışmaya, gelişmeye zorlamıştır. Toplumsal doğa zihniyet düzeyi gelişkin esnek bir yapı arz eder."

Toplumsal gerçekliğin oluşum ve gelişiminde insansal zeka ile doğrudan bağı vardır. Toplum dediğimiz eko çevresi ile bağlı olarak ortaya çıkan insan türünün zihniyet esnekliği, onun kendini ayrı ve daha gelişkin bir tür olarak örgütlemesini sağlamıştır. İnsan zihniyetinin esnekliği dediğimiz şey onun düşünerek, tasarlayarak, planlayarak ve araç kullanarak iş yapabilme kapasitesidir. İnsanda ortaya çıkan düşünce kapasitesi diğer canlı türlerinin düşünce kapasitesinden nitelik olarak farklıdır. İnsandaki zeka türünde esneklik, dolayısıyla özgür seçim yapabilme kapasitesi oldukça geniştir. Hiçbir canlı, insan kadar sınırsız hareket kabiliyetine sahip değildir. Bununla birlikte insandaki zeka kapasitesi ve potansiyeli, insana "çevresini" bilinçlice değiştirme imkanı tanımaktadır.

Zeka ve toplumsallık bir diyalektik halinde gelişmektedir. Yani her iki taraftan birbirini koşullama ve besleme durumu vardır. Zeka toplumsallığı inşa eder; toplumsallık zekanın gelişmesini sağlar. Topluluk halinde yaşamak neredeyse bütün canlılar için bir doğa yasası gibidir. Ancak bütün canlı türleri için geçerli olan "topluluklaşma", insan toplumsallığını göz önüne getirdiğimizde çok daha farklı bir yaratıcılık ve nitelik kazanır. Bu yaratıcılık insanın bilinçliliğinde gizlidir. Yani düşünce ve toplumsallık insanda iç içe geçen iki olgudur. İnsan ve insanın bütün yaratımları bu iç içerliğin bir sonucu olmaktadır. Ahlak, politika, kültür, sanat, sevgi, moral, paylaşım, komünalite vb manevi değerlerin yanında toplumun yaşamını idame ettirebilmesi için yaratılan bütün maddi değerler bu gerçekliğin bir ürünüdür.

Bu noktada insanın doğa ve doğadaki diğer canlılardan düşünce düzlemindeki farkını koyarsak eğer "insan kendini düşünen doğadır" gerçeğiyle karşılaşırız. Bu noktada Taoizm'de geçen "Tao taşta uyur, çiçekte rüya görür, hayvanda uyanır, insanda uyandığının farkına varır" sözü anlam kazanır. Uyandığının farkına varma, insandaki zihniyet ve zeka düzeyinin işareti olmaktadır. Zira insan için yapılan "düşündüğünü düşünen canlı" ve "bildiğini bilen canlı" tanımları da bu gerçeklikle bağlantılıdır.

İnsan ile doğadaki canlılar arasında bu zihniyet ve zeka farklılığını ortaya çıkaran durum, insanın diğer bütün canlılarda olan duygusal zekasının yanında analitik zeka denilen zekaya da sahip olmasıdır. Uygarlık tarihi boyunca egemenlerin yaptığı insandaki duygusal zekayı analitik zekanın denetimine ve hizmetine sokmak olmuştur. Halbuki insan hakikatinde, zekanın toplumsal doğayı yaratması, her iki zeka türünün birlikte ve uyum içerisinde kullanımıyla gerçekleşmiştir. Örneğin toplumsallaşmanın zirvesi olarak tanımlayabileceğimiz neolitik dönemde her iki zeka türü ahenk içerisinde olmuştur. Bir tarafta duygusal zekanın bütünsellik ve canlılık gibi özelliklerinden kaynaklı doğaya, insanlara, bitkiler ve hayvanlar aleminin varlığına karşı duyarlı diğer taraftan yaratıcılık özellikleri itibariyle toplumun ayakta kalması için gerekli olan barınak, araç gereç, teknik ve ahlaki politik kuralları ortaya çıkarabilen bir düzeyde uyum içerisinde olabilmiştir her iki zeka türü. Bu noktada toplumsal bağlılık ve birliktelik, yani komünalite, refleks düzeyinde duygusal zekanın bir özelliği olurken bu komünaliteyi korumak ve geliştirmek için gerekli olan maddi ve manevi değerleri yaratmak da analitik zekanın bir özelliği olmaktadır.

Burada Önder Apo'nun duygusal zeka ve analitik zekaya ilişkin yaptığı belirlemelere yer vermek konumuz açısından oldukça açıklayıcı olacaktır.

"Duygusal zekanın en önemli özelliği yaşamla bağlantısıdır. Yaşamı korumak temel işlevidir. Yaşamı koruma konusunda çok gelişmiştir. Bu yönü asla küçümsenmemelidir. Sıfır hatayla çalışır. Bunu anında cevap verme anlamında belirtiyorum. Bu zeka türünden yoksunluk, yaşamın tehlikelere alabildiğine açık hale gelmesidir. Yaşama saygı ve değer verme, duygusal zekanın gelişmişlik seviyesiyle bağlantılıdır. Doğa dengesini gözetir. Doğal yaşamı mümkün kılan zeka da diyebiliriz. His dünyamızı tamamıyla bu zeka türüne borçluyuz."

"Analitik zeka, daha çok yorumlayarak duygusal zekaya yeni yönler, davranış biçimleri biçmeye çalışır. Daha çok gelişkin insan türüne aittir. Zaten insan türünün toplumsal tarzda yaşaması da analitik zekanın gelişim seviyesiyle bağlantılıdır. Hızlı toplumsal gelişmeyi sağlayan analitik zekadır. Fakat duygu boyutundan yoksun olduğu için, serbest kaldığında çok tehlikeli olur. Özellikle iktidar ve savaş kültürüne alışıldıktan sonra analitik zeka korkunçlaşır. Bu zeka en çarpıcı ifadesini yakın çağların imha savaşlarında göstermiştir. Adeta bir makine düzeninde çalıştığı için acı, korku, sevgi gibi duygulardan yoksunluğu, empati ve sempatiyi tanımaması bu imhacı özelliğini çok tehlikeli kılmaktadır. Buna karşın duygusal zekayla uyum içinde çalıştığında en sağlıklı, çözümleme yeteneği yüksek birey ve toplulukların oluşumunda belirleyici rol oynamaktadır."

Toplumsal gerçekliğin inşa unsuru olan analitik zeka özellikle hiyerarşi ile başlayan süreçten itibaren toplumsal doğayı tahrip etme ve toplumsallığın ortadan kaldırılması üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu dönemden itibaren duygusal zekadan kopan analitik zeka artık sadece baskı ve sömürü araçlarının geliştirilmesi için çalışmıştır. O güne kadar toplumsallığın geliştirilmesi ve korunması için gerekli olan maddi ve manevi değerleri yaratan analitik zeka o günden itibaren toplumu zapturapt altına almak için egemenlere gerekli olan maddi ve manevi araçların yaratılması için devreye girmiştir. Özellikle kapitalist modernitede analitik zeka çılgınlık olarak tanımlanabilecek bir boyuta varmıştır. Bu anlamda toplumsal inşanın temel gücü olan analitik zeka "toplumkırım"ın temel gücü haline getirilmiştir.

Son olarak konumuzla ilgili şunu belirtmekte yarar vardır; insan düşüncesi bütün tarihsel ve toplumsal süreçlerin toplamıdır. Bu anlamda insan zihniyeti ve düşünceciliği evren kadar eski, yaşlı ve tecrübelidir. Dolayısıyla insan düşüncesinin toplumsal gücü çok büyüktür. Bu onun esnekliğinden gelir. Yukarıda da değindiğimiz gibi bu güç olumlu veya olumsuz anlamda kullanılabilir. Bunu belirleyecek olan insanın sosyalizasyon sürecinde edindiği ahlaki, kültürel ve politik değerlerdir. Sınıflı, iktidarcı ve köleci uygarlığın yarattığı kültürel birikim ve ahlak(sızlık) toplumu yok oluşa götürmektedir. Çünkü insansal oluşumun evrensel ilkesinden kopmuştur ve insan zekasını kendi içerisinde parçalamaktadır.

Bunun karşısında toplumsal gücün farkına varan insan düşüncesi toplumsal özgürlüğe en yakın zihniyettir. İnsan anladığı kadar özgürdür ve insan zihniyetinin gelişmesi de özgürlüğe bağlıdır. En güçlü zihniyet özgür toplumda gerçekleşen zihniyettir. En anlamlı ve özgür toplum ahlaki ve politik toplum olduğuna göre insanın zihniyet kapasitesi en fazla bu toplumda açığa çıkar.

3- Simgesel dil ve toplumsallık

"Dil toplumsal zihniyetin sadece aracı değil, aynı zamanda yapılandırıcı bir unsurudur. Dil bir toplumu var eden temel özelliklerdendir. Kolektif zeka aracı olarak toplumsal doğanın esnekliğini çok hızlı geliştirir."

Toplumsal zekanın en güzel yansıması hiç kuşku yoktur ki dilsel iletişimdir. Toplumsal bilinç düzeyinin kendini ifadeye kavuşturduğu temel araç simgesel dildir. İnsan toplumunda simgesel dilin ortaya çıkışı bundan yüz elli-iki yüz bin yıl öncesine dayandırılmaktadır. İlk

insan türlerinin görüldüğü alan olan Afrika kıtası simgesil dilin de çıkış kaynağı olarak gösterilmektedir. Ancak simgesel dilde niteliksel sıçrama Yukarı Mezopotamya olmuştur. Toplumsallaşmayı dil bağlamında ele aldığımızda Yukarı Mezopotamya kökenli Aryen dilinin hem nitelik hem de yaygınlık anlamında bu denli köklü olmasının, toplumsallığın zirvesi sayılan Neolitik dönemin de Yukarı Mezopotamya kökenli olmasından kaynaklandığını görebiliriz.

Önderliğimiz insanın toplumsallaşmasında sembolik dile geçişi tarihin "ilk büyük devrimi" olarak tanımladı. Simgesel dille iletişim, insan türünün ekoçevresi olan toplumsallıkta muazzam bir sıçrama anlamına gelmektedir. Bunun temel nedeni insanlar arasındaki iletişimi kolaylaştırmasıdır. Toplumsallığın gelişmesinin en önemli faktörlerinden biri de toplum üyelerinin aynı duyguları yaşaması aynı düşüncelere sahip olması, aynı hissiyatı sezinlemeleri, olay ve olgular karşısında aynı refleksleri göstermeleridir. Bütün bunların temel ifade aracı dil olduğuna göre, simgesel dilin önemi daha fazla ortaya çıkmaktadır. Simgesel dil, toplumsal pratiğin çok büyük bir ivme kazanmasını kendisiyle birlikte getirmektedir. Hızlanan pratik, toplumun, dolayısıyla toplum üyelerinin temel ihtiyaçlarının daha hızlı giderilmesi ve güvenceye alınması sonucunu doğurur. Bütün bunların sonucunda toplumsal bağların güç kazanacağı kuşku götürmez.

Bu bağlamda ele alınabilecek en önemli olgulardan biri de dilin toplumsal zeka ili ilişkisidir. Simgesellik her şeyden önce soyutlama anlamına gelmektedir. Bir olgunun somut plandan çıkarılarak soyutlanması yani bilinç dünyasına taşırılması ve orada işletilerek yeni sonuçlarla yaşamın pratiğine yani somuta yeniden aktarılması insan türünün dilbilinç-yaşam diyalektiğinin en güzel göstergesi olmaktadır. Dil ve bilinç ya da düşünce olguları birbirinden bağımsız olgular olarak ele alınamaz. Biri varsa diğeri vardır. Sesi sözcüklere dönüştürme ve sözcükler ile düşünebilme sadece insana özgü bir özelliktir.

Her toplumsal gerçeklik kendi dilini inşa eder

Toplumsallığın inşasında karşılaşılan zorluklar hesaplandığında dil olgusunun kolaylaştırıcılığının ne büyük bir önem arz ettiği ve toplumsalın anlamlandırılmasında nasıl bir enerji açığa çıkardığı günlük pratiklere bile bakılarak anlaşılabilir. Bu anlamda simgesel dil yetisinin insan hakikatinde ortaya çıkması tamamıyla toplumsal ihtiyaçlardan ileri gelmektedir. Bu anlamda dil, toplumsal yapılandırıcı bir unsur olarak ortaya konulabilir. Toplumsal gerçekliğin kendisi inşa edilmiş bir gerçeklik ise bu inşada rol oynayan temel faktörlerden biri olan dil neden inşa edilmiş bir gerçeklik olmasın. Bu durumda toplumsal ihtiyaçlar da dilin inşa edilmesinde temel bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla her toplumsal gerçeklik kendi dilini inşa eder diye bir tespit yapmak mümkündür. Değişik toplumsal kültürlerin farklı dil grupları oluşturmaları da bundan kaynağını almaktadır.

Dilin inşa edilmesinde rol oynayan diğer bir faktör de her sistemin kendi zihniyet araçlarını oluştururken ve bunları ifadeye kavuştururken kendine özgü bir dil yaratma ihtiyacını hissetmesidir. Dolayısıyla dil aynı zamanda ifadesi olunan sistemin de bütün özelliklerini kendinde barındırır. Bu gerçeklik bize uygarlık dilinin yalansallığının nedenlerini de açıklamaktadır. Örneğin mitoloji belki de bunun en çarpıcı ifadesidir. Toplumsal ilişkiler bağlamında ele aldığımızda salt "yalan" ve "masal" diyerek geçiştiremeyiz. Mitolojik dili ve mitolojik dilin ifadesi olduğu sistemi oluşturan zihniyet neredeyse beş bin yıldır bizim bütün yaşam alanlarımıza etki etmektedir. Nasıl ki beş bin yıldır uygarlık sistemi kölelik, sömürü, baskı, zor, istismar, talan, şiddet ve savaş üretiyorsa uygarlığın dili de bunları meşrulaştıracak ifade araçlarını üretir.

Günümüzde eğer toplumsal yaşamın bütün alanları çılgınlık düzeyine varan yalanlarla, düzenbazlıklarla, hilelerle, sahtekarlıklarla, aldanma ve aldatmalarla doldurulmuşsa hiç kuşku yok ki bu, uygarlık sistemindeki bütün değersizliklerin sentezi olan kapitalist modernite ile doğrudan bağlantılıdır. Dikkat edilirse egemenlerin dili son derece demogojik, manipülatif, dolaylı, çoğu zaman anlaşılmaz vb özelliklerde olmaktadır. Bunun temel nedeni egemenlerin kendilerini sürekli perdeleme ihtiyacı duymalarıdır. Dolayısıyla dil toplumsal yapıcı bir unsur olabildiği kadar toplumsal yıkıcı bir rol de oynayabilir. Bunun en somut örneği toplumkırımda kapitalist sistemin dilidir.

Toplamda ulaştığımız sonuç şu olmaktadır; ahlaki politik toplumsal formun başat bir sistem olduğu tarihi evrelerde dil, toplumsallığın gelişmesinde rol oynayan temel faktörlerden biri iken bu toplumsal formun bastırıldığı ve geriye itildiği uygarlık tarihi boyunca egemenler adına hakim kılınan dil, toplumsallığın ortadan kaldırılmasında rol oynayan temel faktörlerden biri olmuştur. Dolayısıyla demokratik ulusa dayalı toplumsal formun yeniden inşasında dil de ahlaki politik toplumun dili olması itibariyle yeniden yapılandırıcı bir faktör olarak rol oynamak durumundadır. Bunun için içerdiği bütün yalan ve dolanlardan kurtarılarak bütün yalınlığı ve sadeliğiyle yeniden inşa edilmek durumundadır. Yine toplumsal kimliğin bir ifadesi olduğu gerçeği göz önüne getirilerek özgürce ifade edilmesi kullanılması ve geliştirilmesinin toplumsal insan olmanın en büyük görevlerindendir. Bu bağlamda başta Kürtçe olmak üzere yasaklanan, asimile edilen ve ortadan kaldırılmaya çalışılan bütün dillerin yeniden tarih sahnesine çıkarılarak özgürleştirilmeleri ben insanım diyen herkesin en başta gelen görevidir.

4- Tarım devrimi ve toplumsallıkta zirve: Neolitik

"Tarım devrimi toplumun maddi ve manevi kültüründe tarihin en köklü devrimidir. İnsan toplumu esas olarak tarımın etrafında şekillenmiştir. Tarımsız toplum düşünülemez. Tarım sadece beslenme sorununun çözümünü sağlamakla kalmaz; zeka, dil, nüfus, yönetim, savunma, yerleşme, din, teknik, giyim, etnik yapı başta olmak üzere, temel maddi ve manevi kültür araçlarında köklü dönüşüm ve gelişmelere yol açar."

Toplumsallaşmanın zirve yaptığı tarihsel evreyi ifade eden neolitik dönemi yaratan tarım köy devriminin gerçekleştiği alan, merkezinde Dicle-Fırat nehirlerinin beslediği bereketli topraklar olan yukarı Mezopotamya'dır. Yukarı Mezopotamya'nın bereketli toprakları, nicelik olarak yoğunlaşan insan türü doğayla en güçlü bağlarını burada kurmuştur. Dolayısıyla doğayı tanıma durumu, giderek yoğunlaşan nüfusun ihtiyaçlarını giderme temelinde onu maddi kültür yaratmaya yöneltmiştir. Yukarı Mezopotamya'nın coğrafi koşulları hem bitki örtüsü hem hayvan türleri açısından hem de doğal barınakları itibarıyla benzerleriyle karşılaştırılamayacak düzeyde insansal yaşama elverişliydi. Binyılların deneyimleri temelinde insanlarda güçlü bir doğa bilinci gelişti. Örneğin hangi bitkilerin ekilmeye elverişli olduğu, hangi hayvanların evcilleştirilebileceği, bunların neye ihtiyaç duydukları ve nasıl geliştirilebilecekleri konusunda muazzam bir birikim oluşmuştu. Bu birikim insan türünün o güne kadar gerçekleşen, doğayla tek yönlü uyumunun (doğaya kendini uyarlama) çift yönlü bir uyuma –doğayı değiştirerek kendine uyarlama– dönüşmesine yol açabilecek gelişmelerin ortaya çıkarılmasını sağladı. Tarım ve köy devrimi denilen devrim bunun ifadesi olmaktadır.

Tarım ve köy devrimi öncesi yaşanan toplumsal gelişmeler, tarımın salt insan türünün beslenme ihtiyacına cevap olma durumu ile izah edilemeyeceğini aynı zamanda toplumsallaşmanın tarım etrafında nasıl bir gelişim seyri kazandığının da bir göstergesi olduğunu kanıtlamaktadır. Yukarıdaki Önderliğin belirlemesinde görüldüğü gibi, insan toplumsallaşmasında köklü dönüşüm dolayısıyla zirveleşme olarak tanımlanabilecek gelişmeler ancak tarım devrimiyle gerçekleşmektedir. İnsansal doğanın bir bilinç ve örgütlenme gerçeğini ifade ettiğini göz önüne getirdiğimizde, tarımın sadece beslenme ihtiyacını giderme temelinde yapılan bir iş olmadığını bilinç ve örgütlülüğü sağlamlaştıran bir olgu olduğunu rahatlıkla görebiliriz. Zira tarım yapılmadan önce de insanlar değişik otlar ve bitki kökleri toplayarak ve avcılık yaparak bir şekilde beslenme ihtiyaçlarını karşılayabiliyorlardı. Dolayısıyla tarımın bilinç ve örgütlülük gerektiren özelliği onun yapılandırıcı bir faktör olarak insan yaşamında güçlü bir rol oynamasını kendisiyle getirmiştir.

Bu bağlamda tarım devrimi öncesinde başta Göbeklitepe olmak üzere Yukarı Mezopotamya'da ortaya çıkarılan yerleşim yerleri şimdiye kadar bilinen en eski yerleşim yerleridir. Yine bu alanlarda yaşanan yoğunlaşmalar sonucu tarıma geçiş yapıldığı ortaya konulmaktadır.

Yine aynı coğrafyada tarım kültürü etrafında ortaya çıkarılan maddi ve manevi kültür değerleri toplumsallıkta niteliksel bir sıçrama yaratmıştır. Özellikle Tel Halaf kültürü olarak tanımlanan maddi ve manevi kültürel değerler toplumsal yaşamı kutsallıklarla bezemiştir. Öyle ki başta tarım devriminin öncüsü ana kadın olmak üzere tarımla ilgili her durum, her kavram, her araç, her bitki özcesi her olgu bir kutsallık arz etmektedir. Hiç kuşku yok ki bütün bunların temel nedeni, tek başına beslenme ihtiyacına verdiği karşılık olamaz; ondan çok daha fazla toplumsallığın güçlenmesinde sunduğu katkıdır.

Toplumsallığı geliştiren diğer bütün faktörlerde olduğu gibi maalesef tarım da toplumun ve toplumsallığın karşıtı olarak gelişen devletçi, iktidarcı, köleci uygarlığın hizmetine koşturulmuştur. Sümer rahipleri belki de her şeyden daha fazla tarımın muazzam toplumsallaştırıcı gücünün farkındaydılar. Bundan kaynaklı olarak Yukarı Mezopotamya'nın bütün maddi ve manevi kültürel değerlerini nasıl derleyerek inşa ettikleri yeni sistemin yapı taşları halinde dönüştürdüler. Dikkat edilirse yaratılan mitolojiyi meşrulaştıran temel olgu tarıma dayalı üretimdeki verimliliğin bir tanrı vergisi olarak sunulması gelmektedir. Dolayısıyla bir anlamda iktidarın kendini üzerinde kurumlaştırdığı "yeni toplumsallık" da esas itibarıyla tarım etrafında inşa edilmiştir.

Uygarlığın kapitalist modernite aşamasına kadar geçen süreçte tekelcilik esas itibarıyla tarıma dayalı olarak geliştirilmiştir. Sanayi devriminin endüstriyalizme dönüşümüyle birlikte, toplum dışı olan tekelci sistem, kent devletsınıf üçgeninde neredeyse ahlak ve politika eksenli kır toplumunu ortadan kaldıracak düzeyde toplumsuz bir sisteme dönüşmüştür. Bugün her zamankinden da daha artan işsizlik, ekolojik felaketler, yaygın hastalık türleri, gelir dağılımdaki dengesizlik vb birçok olumsuzluğun kaynağında özelde endüstriyalizmin genelde de uygarlığın köytopluluklarına karşı uyguladığı politikalar vardır. Bu politikaların yarattığı felaketleri ortadan kaldırmak, tarım eksenli kır toplumunun yeniden inşasıdır.

"Dilin inşa edilmesinde rol oynayan diğer faktör de her sistemin kendi zihniyet araçlarını oluştururken ve bunları ifadeye kavuştururken kendine özgü bir dil yaratma ihtiyacını hissetmesidir. Dolayısıyla dil aynı zamanda ifadesi olunan sistemin de bütün özelliklerini kendinde barındırır. Bu gerçeklik uygarlık dilinin yalansallığının nedenlerini de açıklamaktadır. Örneğin mitoloji belki de bunun en çarpıcı ifadesidir. Toplumsal ilişkiler bağlamında ele aldığımızda salt "yalan" ve "masal" diyerek geçiştiremeyiz. Mitolojik dili ve mitolojik dilin ifadesi olduğu sistemi oluşturan zihniyet beş bin yıldır bizim bütün yaşam alanlarımıza etki etmektedir"

"Tarım ve köy devrimi öncesi yaşanan toplumsal gelişmeler, tarımın salt insan türünün beslenme ihtiyacına cevap olma durumu ile izah edilemeyeceğini aynı zamanda toplumsallaşmanın tarım etrafında nasıl bir gelişim seyri kazandığının da bir göstergesi olduğunu kanıtlamaktadır. Yukarıdaki Önderliğin belirlemesinde görüldüğü gibi, insan toplumsallaşmasında köklü dönüşüm dolayısıyla zirveleşme olarak tanımlanabilecek gelişmeler ancak tarım devrimiyle gerçekleşmektedir"

5- Toplumsallık ana kadın etrafında oluşan doğadır

"Kadın toplumsal sürekliliği sağlamada en yoğun çabanın sahibi olduğundan, erkeğe nazaran toplumsallıkta daha başat rol oynar. Doğum, çocukların büyütülmesi ve savunulması toplumsallığın anacıl doğrultuda gelişmesini sağlar. Toplum ağırlıklı olarak ana-kadın kimliğini taşır. Dilin ve dinin kökeninde dişil öğenin varlığı bu gerçekliği doğrular. Tarım-köy toplumunda kadının kimliği ve sesi gücünü korumaya devam eder."

Toplumsallığın ilk örgütlenme formu olan klan tipi örgütlenme aynı zamanda insan toplumunun kök hücresi olmaktadır. Ondan sonra gelen bütün toplumsal formlar, bu kök hücrenin karakteristik özelliklerini taşırlar. Bu anlamda toplumsal doğa yani ahlakilik, politiklik, organik olma, tamamlayıcılık, komünalite vb özellikler kökleşerek kendini günümüze ulaştırmışlardır. Bütün bu özellikler aynı zamanda toplumsal kimliğin ifadesi olmaktadır. Bu noktada

toplumsal kimliğin hangi güç etrafında şekillendiği önem arz etmektedir. İlk toplumsal form olan klandan başlayarak toplumsal kimlik esas itibarıyla ana kadın etrafında şekillenmektedir. Salt biyolojik bir olgu olarak ele alınmamak üzere yaratıcılık özelliği kadının toplumsal öncü biçiminde bir anlama kavuşmasını sağlamıştır. Bütün yetersizliklerine rağmen tarihi perspektif içeren bütün bilim dallarının kanıtladığı bir gerçeklik de toplumsallığın kadın eksenli bir gelişme kaydettiğini ortaya koymaktadır. Bu açıdan da kadın aynı zamanda toplumsal bütün özellikleri kendinde en iyi somutlaştıran bir kimliktir.

Günümüzde bile her insan için geçerli olan bir husus, ilk toplumsallaşmasını esas olarak anadan öğreniyor olmasıdır. Bu açıdan kadının toplumsallaştırmadaki gücü toplumsal varoluşun adeta doğası gereğidir. İlk insan topluluklarından başlayarak kadının bu rolü neolitik dönemin sonlarına kadar başat bir pozisyonda gelişmiştir. Toplumsallaşmada kadın öncülüğü toplumsallaşmanın kendisi gibi neolitik devrimle birlikte zirve yapmıştır. Tanrıça kültü bu öncülüğün somut ifadesi olmaktadır. Toplumun özellikle ana kadına tanrıçalık düzeyinde anlam atfetmesi kendiliğinden gelişen bir durum değildir. Bunda ana kadının toplumsal yararlılıkta yüklenmiş olduğu misyon ve harcadığı emeğin belirleyici bir rolü vardır. Tarım devriminin, özü itibarıyla bir kadın devrimi olarak şekil bulması bunun en somut işareti olmaktadır. Zira tanrıça düzeyinde anlamlandırılma bununla bağlantılı bir durumdur.

Bu bağlamda ele aldığımızda kadın öncülüklü gelişen toplumsallaşmanın milyonlarca yıl süren, ikinci doğa olarak insan toplumunun doğal gelişimi, birinci doğa ile mükemmel bir uyum içerisinde seyretmiştir. Bu uyumda belirleyici faktörlerden biri de analık olgusuyla doğa'nın benzeştirilmesidir. Bu uyumluluğun en bariz sonuçlarından biri, toplumun milyonlarca yıl süren ahlaki politik formunda toplumsal herhangi bir sorunun ortaya çıkmamış olmasıdır. Kuşkusuz insan toplumunun doğa koşulları karşısında yaşadığı sorunlar vardır ve belki de bir hayli fazladır. Ancak bunlar insan eliyle yaratılmış sorunlar olmadığından biz bunlara toplumsal sorun diyemiyoruz. Dolayısıyla bir sorunun toplumsal sorun olarak ele alınabilmesi için insan eliyle yaratılmış olması gerekmektedir.

Bu çerçevede baktığımızda toplumsal sorunların ortaya çıkması, kadın öncülüklü toplumsal düzenin yerini erkek egemenlikli toplumsal düzene yavaş yavaş bıraktığı –bu durum güçlü kurnaz erkeğin hile ve zora dayalı olarak geliştirdiği bir durumdu– hiyerarşik döneme tekabül etmektedir. Bu dönem aynı zamanda toplumsal yaşamda devlete, iktidara ve sınıflaşmaya kapının aralık bırakıldığı bir toplumsal düzenlemenin şekillendiği bir dönemdir. Oysa kadın eksenli doğal toplum yaşamı devletleşmeye, iktidara ve sınıflaşmaya tamamen kapalıdır. Çünkü *"Kadın-ana etrafındaki ilişkinin bir güç, otorite ilişkisinden ziyade organik dayanışma tarzında olması, doğal toplumun özüne uygundur. Bir sapmayı teşkil etmez. Devlet otoritesine kapalıdır. Organik oluşumdan ötürü zor ve yalana dayanma ihtiyacı duymaz."*

Devletleşmenin tarihini aynı zamanda kadının kaybediş tarihi, dolayısıyla kadın şahsında tüm toplumun kaybediş tarihi olarak da ele alabiliriz. Bu tarih aynı zamanda iktidara, yalana, talana, baskıya, sömürüye, köleliğe, işgale ve gaspa dayalı olarak gelişen bir tarihtir. Bütün bunların toplumsal yaşamın içerisinde yer bulmaları, kadın eksenli toplumsal yaşamın ortadan kaldırılması ve kadının köleleştirilmesiyle gerçekleşmiştir. Bundan hareketle Önderliğimiz, kadın köleliğini bütün köleliklerin kaynağı olarak tanımladı. Uygarlık tarihi bu köleliğin derinleştirilmesi üzerinden şekil bulmuştur. Bugün kadın köleliğinin getirildiği aşama "metaların kraliçeliği"dir. Bununla paralel olarak toplum için gelinen aşama da "toplumkırımdır."

Özcesi gerçekleştirdiği öncülük misyonuyla toplumsal varoluşun başat gücü olan kadın, toplumsal inşanın temel faktörlerinden biri olması onun doğasıyla bağlantılı bir durumdur. Dolayısıyla şunu rahatlıkla belirtebiliriz; eğer bir toplumsallaşmadan bahsedilecekse bu, ancak kadın öncülüğünde gelişebilir. Bu açıdan nasıl ki bütün köleliklerin kaynağında kadın köleliği yatıyorsa tersi de geçerlidir. Yani bütün özgürlüklerin kaynağında kadın özgürlüğü yatmaktadır. Kadının özgürleşmediği hiçbir toplumsal özgürlük anlayışı hakikati temsil edemez.

6- Toplumun doğası ahlaki ve politiktir

"Toplumsal doğa özde ahlaki ve politiktir. Ahlak toplumun kural düzenini, politika da yönetimini belirler. Ahlak toplumun düzen ve kalıcılığını sağlarken, politika yaratıcı gelişimini sağlar. Ahlaksız ve politikasız toplum düşünülemez. Ahlaki ve politik düzeydeki aşınma her türlü kölelik ve eşitsizliğin gelişimi ile iç içe yaşanır."

Her canlı varlık gibi toplumun da bir doğası vardır. Bu doğalı olma durumu, söz konusu varlığın temel karakteristik özellikleri anlamına gelmektedir. Dolayısıyla her varlığın anlamlanması kendi doğası içerisinde gerçekleşir. O varlığa ilişkin tanımlamalarımız, tariflerimiz, anlama arayışımız özü itibarıyla onun doğasına ilişkindir. Toplumsal gerçeklik de her varlık gibi bir doğaya sahiptir. Hatta bu öylesine bir doğadır ki diğer bütün varlıkların doğasını kendi içerisinde barındırmakla kalmaz, kendi özgünlüğünü ortaya çıkaran farklılıklar da gösterir. Bu farlılığın en bariz kavramlaştırılması toplumsal ahlakilik ve politikliktir.

İnsanın sadece biyolojik evrimle insanlaşamayacağı bilimsel bir tespittir. Bunun esas olarak metafizik olan toplumsal boyutları vardır. Böylesi bir toplumsallık içinde insanları bir arada tutan, maneviyatını sağlayan, zora dayanmayan ve yazılı olmayan kurallar vardır ki, buna da ahlak denir. Bir insan veya toplum ahlaksız varlığını sürdüremez. Ahlakını yitirmiş toplum ya da birey yıkılmış toplum ve bireydir. Ahlak için toplumu bir arada tutan, dağılmasını önleyen enerji akışı da diyebiliriz. Bu enerji olmazsa eğer toplumun yaşama şansı kalmaz ve toplum ortadan kalkar. Dolayısıyla ahlaksızlık ölüm hali olmaktadır.

Önderliğimiz toplumun, dolayısıyla toplumsal doğanın ahlak özelliğine dikkat çekmek için şöyle bir belirlemede bulundu: *"Ahlak ekonominin, daha doğrusu yaşamın temel ihtiyaçlarının elde edilmesinin en iyi yolu olarak tanımlanabilir. Töre ve usul olarak ahlak, ekonominin veya temel ihtiyaçların elde ediliş tarzıdır… Ahlak, başta ekonomik çabalar olmak üzere, tüm toplumsal eylemliliklerin iyi tarzında gerçekleştirilmesini ifade eder. Dolayısıyla toplumsal olan her şey ahlakidir. Ahlaki olan her şey de toplumsaldır. Örneğin ekonomi ahlaksal olduğu gibi, din de ahlaksaldır. Doğrudan demokrasi olarak siyaset ahlakın kendisidir."*

Önderliğin belirlemelerinden de anlaşıldığı üzere ahlak, toplum için yararlı olan bütün işlerin en iyi yolla yerine getirilmesidir. Burada "en iyi yol" toplumsal kuralların bütünü olduğu kadar, toplumsal doğaya zarar vermeyecek hatta toplumsallığın gelişim seyrine katkı sunacak yöntemler olmaktadır.

Politika toplum için en iyi işleri bulma sanatıdır

Ahlak ile politika iç içe gelişen özelliklerdir. Birini diğerinden ayırmak imkansızdır. Politika en iyi yolla yapılan işlerin kendisini bulma faaliyetidir. Önderliğimiz politikayı "toplum için en iyi işleri bulma sanatı" olarak tanımladı. Politika olarak, toplum için en iyi işler bulunduktan sonra ahlak devreye girer ve yukarıdaki tanımlamada da ortaya konulduğu gibi bu "en iyi işleri" en iyi şekilde yerine getirme biçiminde anlam kazanmaktadır. Toplumsal doğanın kendisinde, belirli bir tarihsel evreye kadar kavramlaştırılmasa da politikanın gerçekleşme biçimi demokratiktir. Burada toplumun tüm üyeleri doğrudan bu karar süreçlerine katılırlar. Örneğin bu, bir klan toplumu için geçerli olduğu kadar doğal toplumun bütün toplumsal diğer formları için de geçerlidir. Ahlaki politik olan bütün toplumsal formlar nicelikleri ne olursa olsun buna uygun bir işleyiş geliştirmişlerdir. Bugün toplumun doğal formu olan demokratik ulus seçeneği için de geçerli olan bir durumdur. Bu anlamda toplumun politik özelliği demokratik olduğu sürece kendi doğasına uygunluk arz edecektir. Bunun dışındaki politika biçimleri -örneğin uygarlık süreçleri için geçerli olan 'politika'- özü itibarıyla politika değildir. Ancak ve ancak idarecilik olarak tanımlanabilir ki, bu da toplumun içinde yer almadığı bir yönetim düzeyine işaret etmektedir.

Bu bağlamda ele alındığında toplumun doğası olan "politika" ile egemenlerin sistemlerini yürütmek için hukuk yoluyla geliştirdikleri "idareciliği" bir birine karıştırmamak önemlidir.

Ahlak ve politika dışında toplumun doğasına ilişkin dikkat çekilecek en önemli hususlardan biri de toplumun organik bir gerçeklik olduğudur. Toplumda organiklik ontolojiktir. Yani toplum, canlı bir hakikat olarak varlık kazanmıştır. İnsan türü kendini anlamlandırırken kendi ekoçevresi olan toplumu her şeyden önce canlı bir varlık olarak görmekte ve kendini bu canlılığın bir parçası ve bileşeni olarak anlamlandırmaktadır. Canlı bir varlık olarak anlamlandırdığı toplumsallığının dışında herhangi bir yaşam seçeneğinin olmadığının bilincindedir. Nasıl ki herhangi biyolojik bir canlı hücrelerden ve dokulardan oluşuyorsa ve o hücreler ve dokular o canlı ile anlam kazanıyorsa, toplum da insanlardan oluşmakta ve insanlar kendi toplumları içerisinde anlam kazanırlar.

İnsanlar arasındaki ilişkinin temel niteliği "tamamlayıcılık" biçiminde tezahür etmektedir. Bu da toplumsal doğanın diğer bir özelliği olmaktadır. İnsanlar iş yapma becerisi, yetenek, düşünce, duygu, dil vb noktalarda farklılıklar arz edebilirler. Bu anlamda toplum aynı zamanda farklılıkların birliğidir. İşte bu "birlik" tamamlayıcılık özelliği üzerinden gelişmektedir. Dolayısıyla birbirini tamamlayarak canlı bir varlık biçiminde bütünlük oluşturmak insanların en temel toplumsal özelliği olmaktadır. Bunun yolu toplumsal doğanın bir başka özelliği olan "paylaşımdır."

Toplumsal doğanın bunlardan kaynağını alan ve bunlarla gelişen bir başka özelliği de eşitsizlerin eşitliğidir. Toplumu oluşturan insanların her birinin farklı bir özellik arz ettiğini yukarıda belirtmiştik. Bununla birlikte toplum kadınlar, çocuklar, yaşlılar, erkekler, hastalar, sakatlar vb değişik insan manzaralarından oluşmaktadır. Dolayısıyla bu özellikler itibarıyla da insanlar eşit değildir. Yani birbirlerinin aynı değildir. Ancak bu eşitsizlik durumu toplumsal ilişkilerde her hangi bir ayrımın, baskının ve hakimiyetin kaynağı olmamaktadır. Toplumsal doğanın eşitlik özelliği ile bu eşitsizlik durumu giderilmekte, dolayısıyla eşitsizlerin eşitliği sağlanmaktadır.

Bütün bunların toplamından toplumsal doğanın belki de en temel özelliği ortaya çıkmaktadır. Bu da toplumun komünal bir hakikat olduğudur. Komünalite toplumun olmazsa olmazıdır. Komünalitenin olmadığı bir toplumdan bahsedilemez. Çünkü eğer komün tarzı bir yaşam yoksa orada toplumdan bahsedilemez. Bundan kaynaklı komünalite eşittir toplumsallığın kendisidir.

Bugün sistem içi ilişkilerde en çok aşındırılan toplumun bu özelliğidir. Ve esasta toplumun bu özelliğinin aşındırılması üzerinden toplumkırım gerçekleştirilmektedir. Bunun için birey, bireycilik, bireysellik kavramları kutsallaştırılmaktadır. Birey eksenli düşünsel kurulum adeta kapitalist modernitenin mabedi haline gelmiştir. Kürtler yirminci yüzyıl boyunca da az çok komünal değerlerini koruyabilen bir topluluktur. Bugün eğer Kürtler söz konusu olduğunda, "bireysel haklar" kavramı bir çözüm yaklaşımı olarak bu kadar ön plana çıkarılıyorsa bundaki temel amaç, çözüm adı altında Kürtlerin komünal özelliklerinin de ortadan kaldırılarak toplumsallık adına hiç bir şey bırakmamaktır.

Hakikat bütündür

Toplumsallığın bu temel karakteristik özelliklerinin çözümlemesini yapmak toplumu bütünlüklü bir hakikat olarak ele almak bakımından oldukça önemlidir. "Hakikat bütündür" sözü en çok da toplumsal varoluş için geçerli bir sözdür. Toplumsal hakikatin parçalanması, uygarlık güçlerinin en temel eylemi olagelmiştir. Bu parçalanmışlık durumu toplumu köleliğe alıştırmaktadır. Bu köleci sistemin aşılması, dolayısıyla ahlaki politik toplumun yeniden inşa edilmesi, toplumsal olanı bütünlüklü algılamayı geliştirebilecek bir paradigma ile mümkündür. Toplumsal alana ilişkin çözümlemelerimizi, hiç kuşku yok ki toplumun tanımı ve karakteristik özelliklerini çözümlemekle sınırlı tutamayız. Bunun temel nedeni toplumun da her varlık gibi hatta bütün varlıklardan çok daha üst boyutta bir değişim ve dönüşüm gerçeğine sahip olmasıdır. Bu değişim gerçekliği tam olarak anlaşılmadan günümüz toplumsallığını ve onun yeniden inşasını sağlıklı temellere oturtamayız.

Bugün toplum yaklaşımımızda geliştirdiğimiz "Demokratik Ulus" tanımını doğru bir temelde ele alabilmek için toplumun tarihsel akış süreçlerinde hangi formlarla geliştiğini irdelemek gerekmektedir.

Toplumsal 'form'laşmada yaşanan değişim, 'öz'sel gelişimin eseridir

Bütün varlıklar için en geçerli varoluş diyalektiklerinden biri de öz-biçim diyalektiğidir. Bu durum en çok toplumsal gerçeklikte ortaya kendini göstermektedir. Toplum diyalektiğinde değişim olgusunu ele alırken mutlak surette ele alınması gereken temel noktalardan biri de hangi düzlemde ve nasıl ortaya çıktığıdır. Bu anlamda toplumsal formda ortaya çıkan değişim ile toplumsal özde ortaya çıkan değişim farklı niteliklere sahiptir. Toplumsal özde yaşanan değişim "gelişme" biçiminde seyretmektedir. Gelişen öz ya da toplumsal nitelik mevcut "biçimi" kabul etmemekte ve onu değişime zorlamaktadır. Bundan

"Ahlak ile politika iç içe gelişen özelliklerdir. Birini diğerinden ayırmak imkansızdır. Politika en iyi yolla yapılan işlerin kendisini bulma faaliyetidir. Önderliğimiz politikayı "toplum için en iyi işleri bulma sanatı" olarak tanımladı. Politika olarak toplum için en iyi işler bulunduktan sonra ahlak devreye girer ve yukarıdaki tanımlamada da ortaya konulduğu gibi bu "en iyi işleri" en iyi şekilde yerine getirme biçiminde anlam kazanır. Toplumsal doğanın kendisinde, belirli bir tarihsel evreye kadar kavramlaştırılmasa da politikanın gerçekleşme biçimi demokratiktir süreçlerine katılırlar"

kaynaklı eski form artık o toplum için tamamen ortadan kalkarak yeni bir "form" ortaya çıkmaktadır. Ve toplumsal öz kendini bu yeni "biçimin" içerisinde ifadeye kavuşturmaktadır. Öz gelişime dayalı değişim yaşayarak bu yeni formu da aşacak boyutlara ulaşıncaya kadar bu durum böyle devam eder. Eğer gelişen "öz" yeni bir "biçim" kazanmazsa kendisi dağılmak zorunda kalacaktır.

Bunu daha anlaşılır kılmak için bir örnek izah etmek gerekirse; uygarlık tarihi boyunca kölelik uygarlığın "özüdür." Ancak uygarlık tarihi boyunca köleliğin biçimi hep aynı kalmamıştır. Uygarlığın ilk "formu" arkaik kölelik ya da klasik kölelik dediğimiz biçimdir. Uygarlığın özü olan kölelikte yaşanan derinleşme ve gelişme mevcut biçimi değişime zorladığından, yaşanan biçimsel değişimle klasik kölelik yerini olgunlaşmış kölelik olan feodal köleliğe bırakmıştır. Yani biçim tamamen değişmiştir. Oysa bunun karşısında öz'de yani köleliğin kendisinde değişim, "gelişme" ve "derinleşme" değerinde ortaya çıkmıştır. Uygarlığın özü olan kölelikte yaşanan derinleşme ve gelişme bir süre sonra daha da artarak mevcut feodal "biçimi" kabul edemez bir boyuta gelmiştir ve bu biçimi değişime zorlamıştır. Dolayısıyla feodal form ortadan kalkarak yerini "derinleşmiş ve genelleşmiş kölelik" olarak kapitalizme bırakmıştır. Oysa uygarlığın özü olan kölelikte, kapitalizmin tanımından da anlaşılacağı üzere sadece gelişme yaşanmıştır.

Kapitalizmin kendisi, aynı zamanda uygarlık dediğimiz kölelik sisteminin son ve kaos aşaması olduğuna göre artık hiç bir "biçim" köleliği kaldırmaya muktedir değildir. Dolayısıyla ya kölelik insan türünün yaşamından tamamen ortadan kalkacaktır ya da bu sistem kendisiyle birlikte insan türünü de yok edecektir. Kuşkusuz palyatif çözümlerle ömrünü daha fazla uzatmak isteyecektir. Bunun olmaması için de uygarlığın karşı kutbunda yer alan ahlaki politik toplumun, kendini yeni örgütlenmelere kavuşturarak -bu da ahlaki politik toplumun 'demokratik ulus' dediğimiz formu olmaktadır- son haline getirmesi gerekmektedir.

Yukarıda izah etmeye çalıştığımız öz ve biçim diyalektiği ahlaki politik toplumun gelişim seyri açısından da geçerli bir diyalektiktir. Toplumsal gelişim diyalektiğini baz alarak tarihsel toplumu ele almak konumuzun anlaşılırlığı açısından da önemlidir.

sürecek...

KÜRTLER KAPİTALİST KÜLTÜRE KARŞI PKK İLE DİRENİŞE GEÇTİ

Sınıflı uygarlığın en usta olduğu alan toplumu 'yönetme sanatı'dır. Egemenler bu sanatın araçlarını arayıp bulmada, yöntem geliştirip kullanmada büyük bir birikime sahiptirler. Sınıflı uygarlık bu ustalığı sayesinde tarihin belli kesitlerinde en hastalıklı halini mutlu bir yaşam, lanetliliğini kutsal gösterebilmiştir. Hakimiyetin bu biçimi toplumsal yaşamda ideolojik ve kültürel üstünlük kurmak anlamına gelir. Bu insan aklının, duygularının toplumsal komünal özünden saptırılmasıyla sağlanmıştır. Sınıflı devletçi uygarlık bu yönetim becerisi sayesinde, toplumu kendi yalanlarına ve yarattığı her türlü çirkinliğine 'olması gereken en doğal yaşam hali budur' deyip tümüyle ikna etmeye çalışmaktadır. Toplumu buna alıştırıp yaşanan bu adaletsizliğe rıza göstermesini istemektedir. İnsan akılının özgürlüğe ters düşünmeye başladığı bu duruma toplumun inanması ve bundan başka yol ve yöntem arama ihtiyacı duymaması için, sistem yaşamın her alanını denetimine almayı temel kural haline getirmiştir. Yaşamın her alnına müdahale etmek ve hükmünü geçerli kılmak insanlığa karşı çok değişik saldırı biçimlerini devreye koymayı gerektirmiştir. Devletçi uygarlık bu tür saldırılarla topluma karşı sürekli savaşan bir mekanizma gibi işlemektedir.

Kapitalist sistem topluma yapısal olarak karşıttır

Beş bin yılık devletçi uygarlık tarihi yukarıda dile getirilen yöntemleri aralıksız sürdürme tarihidir de. Uygarlık kurgusu yalana dayalı dizi film misali aynı öyküyü tekrar tekrar topluma sunan bir sistemdir. Baskı, işgal, işkence, sömürgecilik, inkar ve imha öykülerinin yazıldığı ve topluma sunulduğu dönem olan devletçi uygarlık tarihinde kapitalizmin daha özgün bir yeri vardır. Köleci devlet mekanizmasıyla başlayan feodal dönemle devam eden uygarlık, kapitalizmde insanı maneviyattan tümüyle kopartarak yaşamı gereksiz maddi yapılarla dolduran bir karakter kazanır. Önderliğimiz toplumsal yaşamda uygarlık aşaması ile beraber açılan yarıklara yerleşen tüccar ve tefecilerin varlıklarından bahsetmektedir. Bu kesimlerin her zaman toplumsal ahlakın haksızlığa ve hırsızlığa müsaade etmeyen yapısal özelliğinden dolayı kontrol altında tutulduklarını belirtir. İşte kapitalizm diğer uygarlık aşamalarında ahlakın izin vermediği bu hırsız grubun tarihte ilk kez bu yarıklardan gün yüzüne çıkarak ulus devlet adıyla iktidar olmasıyla doğdu. Tarihin kapitalist aşamasında, hırsız bir grup tüm insanlık adına konuşma hakkını ele geçirmiştir. Toplumsal ahlakın ilkeleri gereği hiçbir zaman kabul görmemiş bu tefeci hırsız grubun kendisini topluma kabullendirmesi kuşkusuz ki sıradan iktidar yöntemleri ve yönetim sanatıyla olamazdı. Bunun için kapitalizm yaşamın her alanına müdahale ederek toplumun her hücresine nüksederek kendi iktidar sistemini kurmayı esas almıştır. Toplum ilk defa kapitalist dönemde tümüyle hedeflenerek iktidar kültürüne ve devlete açıldı. Kapitalist sistem derinleşen bir avuç hırsızın iktidarı olarak dur durak bilmeden toplumsal yaşamda el atmadık yer bırakmamayı esas almıştır. Bu, içinden geçtiğimiz dönem de dahil insanlığın kapitalist dönemde yaşadığı tüm sorunların sebebidir.

Kapitalist sistem topluma yapısal olarak karşıttır. Toplumsal yaşam sürekli üreten canlı bir organizma şeklinde işler. Hep doğuran ve büyüyen bir varlığa karşıtlık bunun tam tersi olan kısırlaştırıp tüketen ve aşındırıp körelten olmak demektir. Bir sistemin topluma karşıt olması demek onu canlı olmaktan çıkarıp ruhsuz kılması demektir. Bu temel özelliğinden dolayı kapitalizm toplumun maddi ve manevi kültürünü tüketim canavarıyla yutma sistemidir. Topluma bu kadar karşıt olan bir sistem nasıl oldu da küreselleşebildi. Kuşkusuz küreselleşme her toplumsal olguda bir amaç olmasa da bir meyil olarak vardır. Kapitalist sistemden önce de sistemler küresel düzey yakalamışlardı. Başta toplumsal yaşamın komünal demokratik sistemi olan neolitik dönem olmak üzere, daha sonra gelen kölecilik ve feodal sistemler de küreselleştiler. Ancak kapitalist sistem küreselleşmesi sadece ekonomik siyasi bir küreselleşme değildir. Kapitalist sistem uygarlığın diğer aşamalarından farklı olarak daha derin bir biçimde kendi kültürüne göre toplumda bir kimlik ve kişilik yaratarak küreselleşmiştir. Bu da toplumu ve insanı devletçi sistemin her türlü sömürgeciliğine açmayla sonuçlanmıştır. Hatta denebilir ki kapitalizm insan bireylerinin bedenlerinde de küreselleşmeye çok yaklaşmıştır. Uygarlığın son temsili kapitalizmin diğer sistemlerden en çarpıcı farkı burada görülür. Kapitalizm bu özellikleriyle topluma yaşama ve kültürel değerlere düşmanlığını çok açık ilan etmiştir. Sistemi analiz eden tüm toplum bilimcilerin ve vicdanlı her toplum üyesinin kapitalizm hakkındaki tespitleri ve yargıları bu siyasal iktidar modelinin "deccal" olduğu yönündedir. Toplumun komünal yaşamına düşman bu sistem tüm insanlık değerleriyle "oynayarak" yaşamak istemektedir.

Kapitalizmde toplum yaşamı seyirlik bir oyun derekesine düşürülmüşse bu sistemin kültüre yaklaşımlarından kaynaklanmaktadır. Sanal alem, medya denilen araçların bu dönemde çok geliştirilmiş olması kültürlerin satışa çıkarılmasıyla direkt ilişkili bir gelişme olmaktadır. Yaşama anlam veren her değer oyuncak gibi ele alındığından

gerçekler kapitalist dönemde TV ve bilgisayar ekranlarının içine hapsedilmiştir. Yaşamın bu çeşidini topluma kabullendirmek için kendi insanını yaratan sistem için vazgeçilmez olan bireycilik ve maddiyatçılık olmuştur. Zincirleme reaksiyon gibi çalışan bu döngü nihayetinde kapitalist modernitenin toplumu çok kolay yönetebilmesine sonuna kadar kapı açmıştır.

Kapitalist modernite yaratıcılarının maddiyatçılığı bir kültüre dönüştürerek baş tacı yapmaları kendilerine büyük faydalar getirmiştir. Bu kültürle insanları birbiri ile yarıştırarak temel gündemlerden kopartıp kolay yönetmeyi ve kazanmayı sağlamışlardır. Her değeri mutlak suretle ölçen maddi bir ölçü biriminin olması yaşamı tüketime açmanın hem sebebi hem de bir sonucudur. Oysaki insan toplum sayesinde tüketen bir varlık olmaktan kurtulmuş ikinci bir doğa yaratacak kadar kültürleşmiştir. İnsan yaşamının kazanılmış anlamına göre değerlendirildiğinde insanın üreticiliğinin yol açacağı bolluk durumunun bir soruna dönüşmesi daha mantıklıyken kapitalizmde tüketip bitirme esas kültür olmuştur. İnsan her yana ektiği ormanlarla, bağ bahçelerle her tarafı sulamaya açarak yeşillendirerek doğaya katılacak bir varlıktır. Tohumla ekin ekme ilkesi insanın doğaya birçok şey katmasına da olanak vermektedir. Tarımın kutsal bir kültür olduğu biliniyor. Doğanın ve toplumsallığın yaratıcı ve geliştirici özüne bakıldığında kapitalist sisteminin bu öze tam ters işlediği rahatlıkla görülecektir. Çünkü sistem ürettikçe yaşam yoksullaşmaktadır. Kapitalist sitemde toprağa ekilen her tohum adeta kısır bitki yeşertiyor. Bu hastalıklı yapısına rağmen sistem kendisini şimdiye kadar nasıl ayakta tutabilmiştir? İnsanlar aç oldukları halde neden bir şey "çalamıyorlar."? Bunca haksızlığa rağmen neden hatırı sayılır bir başkaldırı gelişmiyor? Öldürülmek üzere olanlar neden kendilerini savunacak bir refleks göstermede acizler? Bu sorular her kesin kapitalist sistemde memnun olduğu ve bu sistemin ilk gününden bugüne başkaldırısız kabul edildiği anlamına gelmemelidir. Kapitalizm daha doğuş aşamasındayken ciddi karşı mücadelelerle engellenmek istenen bir sistem olma özelliğine de sahiptir. Ancak bu kadar antitoplumcu bir sistemin neden dört yüz yılı aşkın bir süredir yaşadığını da anlamak gerekir. Yukarıdaki sorularımız bu nedenlerin daha iyi anlaşılması içindir.

Kapitalizmde her şey alınır satılır

Kapitalist sistemin tüm yaşam karşıtı özelliklerine rağmen varlığını sürdürmesinin başlıca nedeni kültür değerlerini pazara sunarak bir endüstri haline getirmesidir. *"Kapitalist sistem hegemonyacılığında siyasi ve askeri zorun yeri önemli olmakla birlikte, hegemonyayı esas ayakta tutan şey toplumun kültür endüstrisiyle teslim alınması, hatta felçli hale getirilmesidir."* Kültürel değerleri satışa çıkarmak emek sahibine emeğinin sonuçlarını parayla satmaktır. Toplumsal ahlakta en büyük düşüş insanın yaptığı bir şeyi para vererek satın almasıdır. Yaptığına para vererek satın almak kişinin emeğine yabancılaşmasından kaynaklanmaktadır. Oysaki insan, emeği ile kendini yaratan bir varlıktır. Şayet insanın kendisini yaratan çabasının sonuçlarını başkasının malı olarak maddi bir karşılık vererek satın alıyorsa orada insanlık adına çok şey bitmiş demektir. İşte kapitalizm böyle bir kişiliği sistem haline getirdiği için çok rahatlıkla kültür değerlerini pazarlanacak mal yapabilmektedir.

"Kültürün endüstrileşmesi, diğer bir deyişle yaygın metasal üretimi de köleliğin en etkin araçlarından ikincisidir. Kültür dar anlamıyla toplumların zihniyet dünyasını ifade eder. Düşünüş, beğeni ve ahlak üç temel konusudur. Kültür unsurlarının sistem dahilinde siyasi ve ekonomik iktidar tarafından kuşatılıp satın alınmaları yüzyılların işidir. Tüm uygarlık tarihinde kültür unsurlarını bağlamak meşruiyetleri açısından vazgeçilmezdir. Ekonomik erkler ve iktidar erkleri erkenden bu hususu fark edip tedbir almakta asla gecikmezler. Kültürün iktidarca asimilasyonu, hiyerarşilerin kuruluş dönemlerine kadar gider. Esas yönetim araçlarıdır. Kültürel hegemonya olmazsa, ekonomik tekeller ve iktidar tekellerini yönetemezler. Zora ve sömürüye dayalı sistemler zorla olsa olsa kısa süreli talanlarla varlıklarını ayakta tutabilirler ki, talan edilecek bir şey kalmayınca ya birbirlerine girerler ya da yıkılıp dağılırlar.

"Kapitalist uygarlıkta kültürün rolü hayatidir. Tüm toplumsal alanların zihniyet toplamı olarak kültür, önce asimile edilip (ekonomik ve siyasi iktidara uyarlama) sonra da yaygınca ve yoğunca tüm dünya topluluklarına (uluslar, halklar, ulus devletler, sivil toplum ve şirketlere) taşırılması için bir endüstri haline getirilir. Edebiyat, bilim, felsefe, sanatın diğer alanları, tarih, din ve hukuk gibi belli başlı alanlar objeleştirilerek metalaştırılır. Kitap, film, gazete, TV, internet, radyo gibi araçlar bu endüstrinin metaları olarak işlev görürler. Burada kültürel metalar dev bir maddi kazanca yol açmakla birlikte, esas tahripkar işlevlerini zihinsel tutsaklığı tarihte eşi görülmemiş boyutlarda gerçekleştirip sığırdan beter sınıf, ulus, aşiret ve her tür cemaat, anlamını yitirmiş,

"Kapitalist sistemin tüm yaşam karşıtı özelliklerine rağmen varlığını sürdürmesinin başlıca nedeni kültür değerlerini pazara sunarak bir endüstri haline getirmesidir. "Kapitalist sistem hegemonyacılığında siyasi ve askeri zorun yeri önemli olmakla birlikte, hegemonyayı esas ayakta tutan şey toplumun kültür endüstrisiyle teslim alınması, hatta felçli hale getirilmesidir"

özce amorf, şekilsiz ve maymun iştahlı bir kitle oluşturarak oynarlar. Baş mimarları ulus devletler, küresel şirketler ve medya tekelleridir. Para kazanmak ve tüketmek dışında toplumun hiçbir şeyi onları esas olarak ilgilendirmemektedir. En yoksullaştırılmış kesimler bile bir gün çok kazanarak dilediğince yaşama amacı dışında düşünemez kılınmışlardır." ***(A. Öcalan, Kapitalist Uygarlık)***

Günümüzde kültür endüstrisi karşımıza kültürün popülerleştirilmesi şeklinde çıkmaktadır. Popüler kültür, kültürel pazar demektir. Kapitalizmde toplumun bollukla tanıştığı iddia edilir. Bolluktan kast edilen ise satılacak çok malın olmasıdır. Bu anlamda kapitalist dönemde bir bolluk vardır. Ancak bu bolluk doygunluk getirememektedir. Çünkü üretilmesi gerekenler üretilmemektedir. Onun yerine toplumların, halkların binlerce yılık göz nuru alın teri değerleri satışa çıkarılmaktadır. Bu yöntemle kapitalizm kendisine has bir modernite yaratmıştır. Kapitalist yaşam bu sayede iyi bir göz boyamacı sistem olmuştur.

Kapitalizmin farklılıklara tahümmülü yoktur

Kapitalizm ulusları milliyetçi kültürle zehirleyerek kardeşlik köprüsü kültür sanat değerlerinin iktidar çıkarları için kullanılmasına yol açmıştır. Bu saptırma sonucu demokratik ulusun bileşenleri arasında çelişkiler yaratılmış bu çelişkiler savaş ve çatışmalara kadar vardırılmıştır. Demokratik ulus yerine hakim bir dini, dili, aşiret kültürünü hakim kılarak ulusu devletin hakimiyetine alarak tek tiplilik hakim kılınmıştır. Ulusu oluşturan binlerce yılık toplumsal zenginlikleri iktidar ve devlettin çıkarlarına uyarlamak, bu zenginlikleri iktidar ilişkilerine dönüştürerek bir biriyle çeliştirip çatıştırarak birini hakim kılmak, yaşamı fakir kılmaya yol açmıştır. Doğadaki renkliliğin yansıması ve onun toplumsal yaşamdaki karşılığı olan çok kültürlülük kapitalist modernite ile tek renkliliğe, griliğe dönüştürülmüştür. Bu kültürel katliamı çarpıcı olarak kültürün en etkileyici alanı sanat kolunda görmek mümkündür.

Sanat bir kültürün özgün ve özerk yanlarını en güçlü yansıtan bir alandır. Sanat maddi ve manevi kültürü kendi özgün dili içinde beraber işler. Sanata konu olan kültür değerleri sanatın dilinde yeniden üretilir. Bu özelliğinden ötürü kültür tarihi ile bağları en güçlü alan sanattır. Ancak kapitalist modernite sisteminde popüler kültür anlayışı sanatı kültür değeri olmaktan çıkardığı gibi onun tarih ile de bağını kopartarak güncellik içinde hapsederek her gün tüketilen bir nesneye dönüştürmüştür.

Sanat bir kültürün geçmişini, bugününü ve geleceğini beraber işleme ayrıcalığına sahip tek kültür alanı olmaktadır. Bir sanat ürünün etkili olmasına, kalıcılaşmasına felsefik olarak da estetik olmasına kaynaklık eden onun bu yanıdır. Sanat toplumsal yaşamın ve kültürün güzel olanı ile ilgilidir. Önderliğimiz *"güzel olan ahlaki ve politiktir"* dedi. Demek ki sanat toplumun en güzel işlerini arayıp bulma ve toplumsal işleri güzel yapma eylemidir. Bu özellikler sanatı yaratıcı kılan temel faktörlerdir. Kapitalizmde sanat bu özelliklerinden kopartıldığı için yaratıcılıktan uzaklaştırılmış taklit ve tekrar temel tarz olmuştur. Sanat ayrı siyaset ayrı denilerek sanat toplumsal sorunlara karşı duyarsızlaştırılmıştır. Sanatın tarih-güncel-gelecek diyalektiği kopartıldığından kapitalist modernitede sanat içeriksizdir. Günümüzde sanat kendi kendini tekrar eden bir durumdadır. Bu tekrar aşırı biçimselliğin doğmasına neden olmuştur. Artık sanata konu, mesaj, arayış, yaratıcılık, eleştiri yol gösterme gibi temel özellikler mevzubahis olmamaktadır. İçerik yerine biçime yüklenilmiştir. Bu yaklaşım sanat gibi tümüyle manevi kültür alanı olan bir sahayı ruhsuzlaştırmış canlılığını yitirmesine sebep olmuştur.

Sanatın bir işlevi de toplumsal yaşamı yeniden yaratma özelliğidir. Ancak kapitalizmde sanat hem kendisini hem de kendisi ile bütün yaşamı tüketmektedir. Yine bu sistemde bireyciliğin en çok derinleştirildiği toplumsal alan sanat alanı olmuştur. Sanatçıların bireycilik kültürü ile yaşaması sanatın tüketilen ve tüketen konuma düşürülmesi eski kutsallığı, gizemi, etkisini yitirmiş olması da kapitalist modernite ürünüdür. Tüm kültür değerleri gibi sanat eserleri de kapitalist modernite sürecinde hangilerinin daha çok sanatsal olduğuna değil hangilerinin devlet ve iktidara yaradığına bakılarak üretilmektedir. Bu realite sanat adı altında yapılan birçok işin zanaat olmasına yol açmıştır. Sanat gibi bir alan yaratıcılıktan uzaklaşmış ise nedeni kapitalizmde yapılanın sanat değil zanaatçı usulü tekrarlardır. Kültürlerin doğasında olan özerklik daha çok da sanat ve edebiyat sayesinde bunu sürdürmesi gerekirken kapitalist çağda bu özellikte tümüyle yitirilmiştir.

Sanat ürünleri toplumsal hafızayı zinde tutarak toplumsal yaşamı ve bu yaşamı geliştiren faaliyetleri her zaman hatırlatan bir özellikte yaratılırlar. Fakat günümüzde sanat insana kendi değerlerini unutturmak için yapılmaktadır. Günü birlik yaşamın temel fikrini topluma en çok aşılayan sanat olmaktadır. Kapitalist sistem özelliği olan tüketiciliğin sanata da hakim hale getirilmesi ile içinde bulunduğumuz çağda ekmek alır gibi sanat ürünü denilen ürünlerde alınıp tüketilmesine tıpkı sakız gibi çiğnenip atılmasına sebebiyet vermiştir. Sanat bu biçimde kendine ters bir kulvara sürüklenmiştir. Kapitalist anlayışla yapılan sanat, çirkinlik üretmektedir. Bu biçimde yapılana gerçek manada sanat denilemez. Tüm bunlar toplumu kapitalist pazara açmak ve ona göre biçimlendirmek için yapılmaktadır.

Kaynağında kutsallık olan, toplumun beğendiği ve kendisine güzel dediği değerleri arayıp bulan, onları geliştiren sanat alanı kapitalist modernite hakimiyetinde toplumu çürüten bir tekrara girmiş ve yozlaşarak topluma yozlaştırma dayatarak sistemin yozluğunu en güzel olarak sunmakla görevli kılınmıştır. Bir sanat ürünün değeri ne kadar satıldığı ile ölçülmektedir. Çok satılan çok tüketilen olduğu için sisteme yarayan kendisine en çok ilgi duyulan anlamına getirilmiştir. Yapılanların ne kadar sanatsal olduğuna bakılmadan, ne kadar satıldığıyla ölçülen sanat eserleri hem kendini hem de toplumsal yaşamı pazarlamak için elinden gelen tüm hünerini göstermektedir. Bu anlayışla yapılan sanat ile özü ayrı biçimi ayrı çelişkili bir tip hem yaratılmakta hem de ölçü olarak topluma sunulmaktadır. Sanat ile kapitalist sistemin çarkını çeviren kültür ve kişilik model olarak sunulup toplumun ve bireyin bu kültürü içselleştirmesi amacıyla yarış içine çekilmişlerdir.

"Kapitalizm ulusları milliyetçi kültürle zehirleyerek kardeşlik köprüsü kültür sanat değerlerinin iktidar çıkarları için kullanılmasına yol açmıştır. Bu saptırma sonucu demokratik ulusun bileşenleri arasında çelişkiler yaratılmış bu çelişkiler savaş ve çatışmalara kadar vardırılmıştır. Demokratik ulus yerine hakim bir dini, dili, aşiret kültürünü hakim kılarak ulusu devletin hakimiyetine alarak tek tiplilik hakim kılınmıştır"

Sanat aynı zamanda biçim verme işidir

Kapitalist sistemde sanatla yapılan en büyük kötülüklerden biri de hemen her şeyin topluma sanatsal olarak sunulmasıdır. Sistemde temel felsefe tüketicilik olduğu için, sistem ne kadar çok tüketim olursa kendini o kadar güçlü ve kabul edilir kabul etmektedir. Sanat üslubu tüm topluma ortak hitap edebilen bir karakter taşıdığı için satışı yapılan hemen her şey sanatsal olarak sunulmaktadır. Kapitalist modernite döneminde reklam sektörünün çok gelişmiş olması, her malın reklamla satışının yapılması, malların sanatsal tarzda sunumunun fazla satışlara yol açmasıyla ilişkilidir. Sanat aynı zamanda biçim verme işidir. Satışı yapılan tüm ürünlerin çok özel biçimlerle alıcıya çıkarıldığı bilinmektedir. Amaç, ihtiyaç olanı yaratmak ve toplumun hizmetine sunmak değildir. Artık amaç daha çok satmaktır. Reklamla yapılan aynı zamanda zoraki satıştır. İnsanların bir malı almaya zorlanması demek olan reklamcılığın temel yöntemi de sanatla yapılmaktadır. Bir alış veriş merkezindeki satış reyonlarının dizaynı, bu reyonlardaki malların dizilişi, ambalajlama biçimleri göz alıcı şekilde hazırlanmaktadır. Satışı teşvik eden desenlerden kullanılan renklere yine kullanılmış sloganvari sözlere kadar hepsinin bir estetikle hazırlandığı bunun bir meslek düzeyine çıkarıldığı bilinmektedir. Bu sanattın kültür değerlerini endüstrileştirmesi için son haddine kadar kullanılmasıdır. Artık ne "sanat sanat içindir ne de toplum içindir." Kapitalist modernite döneminde sanat kültürün satışı içindir. Yaşananların bu olduğunu inkar etmek mevcut duruma destek çıkmak onu onaylamaktır.

Sanat ürünlerinin etkileyiciliği sanatçıların da toplumda örnek olmalarına yol açmaktadır. Gelinen aşamada sistem içinde sanat sadece yaratıcı tarzı, toplumu güçlü etkileyen yanlarıyla kullanılmıyor. Sanatçılar, toplumda kötü örnek haline getirildikleri halde en iyi, etkili, güçlü kişilikler olarak topluma model insan diye sunulmaktadırlar. Tarihin hiçbir döneminde uygarlık sistemleri ile sanatçıların tümüyle uzlaştığı görülmemiştir. Sanatçılar tarihin her döneminde sistemlere karşı tavır almış onları eleştirmişlerdir. Sanatın temel kaynaklarından dolayı sanatçıların sınıflı uygarlık sistemleriyle uzlaşmaları mümkün olmaz. Sanatçıların bu tarihsel özellikleri, varlık gerekçeleri kapitalist modernite içinde değişmiştir. Artık sanatçılar sistemle uzlaşan değil adeta sistemin sahipleri gibidirler. Günümüzde topluma sistemin propagandasını yaparak enjekte edenlerin başında sanatçılar gelmektedir. Tarihte ilk defa –özellikle kapitalist sistemin son altmış yetmiş yıllık döneminde– sanatçılar ile egemen sistem adeta kader birliği yapmıştır. Sistem sanatçıya kendilerine hizmet karşılığında maddi olanaklar vermektedir. Sanatın doğal bir sonucu olan toplumda sözüyle, sazıyla duruşuyla etkili olma gerçeği sistem içinde şan, şöhret, star kültürü olup çıkmıştır. Sanatçıların çok önemli bir kısmı bu saptırmadan maddi olarak beslenmekte bunun karşılığında da sistemin çirkinliklerini topluma güzel diye sunmaktadır. Toplum üzerinde kimi sanatçılarla sistem arasında bir paylaşım yapılmış gibidir. Bireyi ve toplumu sistemle uzlaştıran sanatçı anlayışı ile kapitalist sistem, doğayı da yıkıma götüren vahşetine perde çekmekte bu vahşeti müzik eşliğinde onaya sunmaktadır. Halkların yaşamından ve mücadelesinden uzaklaştırılan sanat, sistemin düşünce ve eylemleri için rol oynamaktadır. Kapitalist modernitede sanat toplumu çirkinliğe alıştırmak için bir uyuşturucuya çevrilmiştir.

Birçok sanatçının milyon dolar servete sahip oldukları bilinmektedir. Sistem sanat alanını koca bir sektöre çevirmiştir. Kültür endüstrisi ağırlıkta sanat değerlerinin endüstri haline getirilmesidir. Milyon dolarlar harcanarak yapılan filmler, milyon dolar para kazandıran konserler ve sanatsal turnelerin olduğu biliniyor. Ulusal, uluslararası yarışmalar adı altında her yıl yapılanların ne kadar debdebeli oldukları gözler önündedir. Bu tür şatafatlı gösteriler sanatın kendini reklam etmesi ve kendine ölçü koymasıdır. Böylece kapitalist modernitenin kurulmuş çarkı, dişlilerini yağlayarak yürüyüşüne hız katmaktadır.

Sistem tarafından kullanılmak amacıyla teslim alınmış sanat çağımızın en etkili araçlarından olan medya yoluyla günün her saatinde toplumu düşünmekten alı koyarak duygularıyla güdüleriyle oynayıp insanı adeta insanlığından çıkarmaktadır. Bu biçimde sistemin toplumu adeta güdülen gerçeklik haline getirmesi demek olan kitle kültürü yaratılmıştır. Kültür değerlerinin popülerleştirilmesi yolu ile halkların temel değerleri basitleştirilip pazara sunulmakta sınır tanınmamaktadır. Böylece temel değerler değersiz kılınıp satışı kolaylaştırılmış olmaktadır. Sistem bu iş için adeta bir starlar ordusu yaratmış ve bu ordusuyla toplumu bombardıman altında tutmaktadır. Bu saldırı öylesine yoğun ve ince yöntemlerle yapılmaktadır ki bireyin bırakalım düşünmesi nefes alışı dahi zorlaşmıştır. Hemen herkese, toplumun her katmanına hitap edebilecek bir ayarlama içinde yapılan bu karşı saldırı ile toplum, refleksiz bırakılmaktadır. Sonuçta ortaya çıkan şey alıklaşmış birey ve toplum olmaktadır. Böyle bir bireye köleliğin her biçimini kabullendirmek ve her işe koşturmak sağlanmakta, toplum sistemin öngördüğü biçimde kolay yönetilir duruma getirilmektedir. Toplumsal zemin hem pazarlanmaya açılmakta hem de bu saldırı karşısında tepkisiz kılınmaktadır. Kapitalist sistemin istediği bireyci, bencil, tarihinden kopmuş günü birlik yaşayan, nemelazımcı tipin hem yaratılmasında hem de yönetilmesinde sanatın verdiği olanakları başka hiçbir şey vermemektedir. Hem Atina uygarlık döneminde hem de Avrupa Rönesansı'nda görüldüğü gibi özgünlük yaratan yeni bir çağ başlatan sanatçı ve sanat kapitalizmde insanlığı karanlığa mahkum eden bir kapatma hareketi olmuştur. Artık onda toplumun canlı, dinamik kendini hep üreten dilini aramak nafiledir. Maneviyat, ahlak gibi büyük erdemler ise yanında geçmediği kavramlar olmaktadır. Oysaki toplumsal sorunların derinden yaşandığı ve hissedilmeye başlandığı dönemlerde sanat, toplumun dört nala koşan atlısı rolü oynamıştır. Ancak bu gün kapitalizmin 'mahşer atlısı'nın nalı görevini görmektedir. Sistemin kendini topluma kabullendirmesi için en etkili ideolojik propaganda aracı olan sanat çağımızın en büyük ideolojisi olan ideolojiksizliğin köşe taşı görevini de yapmaktadır. İşi düşünceden uzak, sorgulamayan bireyi hem yaratmak hem yönetmek olmuştur.

Kapitalist ideoloji ile yapılan sanata kadın temel cinsel bir meta olarak sunulmaktadır. Bu tür sanat eserlerinde kullanılan dil verilen mesajlar kullanılan argümanlar cinsiyetçi ve kadını seks nesnesi olarak sunmaktadır. Toplumu ve bireyi en çok etkileyen sinema, dizi filmler müzik kliplerinde kadın hep kullanılan bir meta konumunda tutulmaktadır. Bu alanla bağlantılı ele alınabilecek reklamlarda da durum aynıdır. Nasıl ki tüm reklamlar sanatsal bir tarz ile yapılıyorsa aynı biçimde reklamlarda değişmeyen temel bir figür de kadın olmaktadır. Hazırlanan her reklamda satılan bir mal bir de kadın vardır. Reklamlarda sanat ve kadın iç içe kullanılmaktadır. Yani günümüz sanatında cinselliğin istismarı ve reklamcılık yan yana sunulmaktadır.

Kapitalist sistemin kültürel sömürgeciliğini sadece sanata değil yaşamın diğer tüm alanlarında da aynı çarpıcı sonuçlarla görmek mümkündür. Toplumsal yaşamın maddi yanı olan ekonominin içinde bulunduğu durum yaşanan işsizlik her kesin etkilendiği, görebildikleri sonuçlardandır. 21 yüzyıl, kapitalizmin sürdürmezliğini artık gizleyemediği bir dönemdir. Bunun için önemli olan bu sisteme alternatifleri ifade eden maddi manevi kültürü geliştirmektir. Çağımızda toplumsal yaşam için zorunluluk haline gelen konu sistemden yakınmak değil ona her noktadan alternatif olan değerler geliştirmektir. Bu konuda Önderliğimizin çığır açan tespitleri perspektifleri tüm savunmalarında işlenmiştir. Özellikle son dört kitap çalışması mutlaka okunması ve pratikleştirilmesi gereken savunmalardır. Önderliğimiz insanlığın yeni bir toplumsal sisteme kavuşmasının yolunun kültür değerlerinin gücü ile olacağını belirtmektedir. Nedenlerini kapsamlı ele aldığı bu tespiti için yeni bir çıkışın genelde Ortadoğu, özelde de Kürt kültürü ve toplumsallığının öncülüğü ile gelişeceğini gelişmesi gerektiğini belirtmektedir.

"Kapitalist ideoloji ile yapılan sanata kadın temel cinsel bir meta olarak sunulmaktadır. Bu tür sanat eserlerinde kullanılan dil verilen mesajlar kullanılan argümanlar cinsiyetçi ve kadını seks nesnesi olarak sunmaktadır. Toplumu ve bireyi en çok etkileyen sinema, dizi filmler müzik kliplerinde kadın hep kullanılan bir meta konumunda tutulmaktadır"

"Kürdi olan evrenseldir"

Önderliğimiz, Ortadoğu kültürünün tarihsel toplumun kapitalist modernite dışında kalan tüm süreçlerine öncülük etmiş olması, Kürt kültürünün ve toplumsal yapısının da devletçi uygarlığı yaşamamasının özgür bir yaşamın yaratılması için insanlığa önemli olanaklar sunduğunu belirtmiştir. Kapitalizmde toplumsal sorunlara yol açan maddi ve manevi kültür en az beş bin yılık devletçi uygarlık kültürüdür. Kapitalist uygarlık bu sorunlu kültüre kendi özgünlüklerini ekleyerek yaşamı çekilemez bir noktaya vardırmıştır. Bu sistem 2000'lerden sonra daha şiddetli bir tarzda Ortadoğu'ya müdahale ederek küreselliğin zirvesini korumak peşindedir. Bu kadar büyümüş kanser gibi her yeri sarmış bu sistem, 12. yüzyıldan itibaren Venedik, Cenova ve Floransa gibi şehirlerde temelleri atılmış, 16. yüzyılın sonlarında Londra ve Amsterdam merkezlerinde hakim hale gelmiştir. Bugün tüm dünyayı yutacak noktaya gelen bu sistemin de bir başlangıcının olduğu ve bir noktadan başladığı bilinmelidir. Bu toplumsal kültürlerin doğup büyümesi ilkesidir. Demek ki alternatif olacak yeni toplumsal model de bu ilke ile hareket edecektir. PKK olarak bu ilkenin yaşam bulması konusunda yaklaşımımız Önderliğimizin felsefik ideolojik tespitleri gereği özgür yaşamın Kürdistan coğrafyasında Kürt kültürü ve toplumsallığının gücü ve PKK öncülüğünde yaratılacağıdır.

Bu iddia her aklın ve duygunun pek de kolay kabullenebileceği bir tespit değildir. Çünkü dile getirilen husus sadece bir halkın veya dar bir bölgenin tarihsel veya güncel kimi sorunlarını çözmek değildir. Bu ideolojik tespitlerle sadece bir halkın devrimi yapılmıyor. Bütün insanlığa özgür, demokratik bir yaşam modeli sunuluyor. Bu modelin evrenselleşmesi için somutlaşacak yaşam projesinin insanlık tarihinden beslenmesi için insanlığın köklerine uzanması esas alınıyor. Milliyetçilikle kirletilmiş kültürler, bencil bireyci kılınmış insan bireyleri düşünüldüğünde yapılmak istenenlerin çok kolay olmadığı ancak bundan daha kutsal ve heyecan veren bir değerin de olmayacağı ortadır.

Kürt toplumunun ve kültürünün tarihsel olarak analizi Önderliğimizin ele aldığı temellerde yapılıp ayrıntılandırıldığında ileri sürülen iddiaların sadece Kürt olduğumuz için dile getirilmediği rahatlıkla görülecektir. Kürtler olarak mevcut örgütlülük düzeyimizin ve pratiğimizin bu büyük kutsal amaca denk düşüp düşmediği ayrı bir konudur. Toplumsal model olma bir yaşamın kendisini sürekli geliştirmesi ile zafer kazanacağı için Kürt kültürü için de insanlığın kurtuluşuna dayanak olabilecek değerleri temsil edip etmediği önemlidir. Önderliğimizin özellikle iki binlerden sonraki toplum, tarih ve kültür çözümlemeleri bölge olarak Ortadoğu'nun halk olarak da Kürtlerin bu özellikler taşıdığını gösteriyor. Bilimsel tarihsel verilerle bu ispatlı olarak analiz ediliyor. Kısa ve ana tespitlerle bu özgünlüğün kültürel tarihsel dayanaklarına bakarak konuyu daha yakından görelim.

Günümüzde dünyada hakim kültür Aryen kültürdür. Bu kültürün verimli hilalde mayalandığı burada büyüyerek olgunlaştığı ve tüm dünyaya yayıldığı her geçen gün daha çarpıcı argümanlarla kanıtlanmaktadır. Aryen kültürün bu üstülüğünü yitirmesi Önderliğimizin deyimiyle *"…doğal veya toplumsal bir afetle insan yaşamı ciddi oranlarda ortadan kalkmadıkça…"* mümkün görünmemektedir. Bu kültürün merkezi bölgesi giderek daha çok tespit edildiği gibi Kürdistan'dır. Bu kültürün çekirdek kültürü de Kürt kültürü denilen kültür olduğu giderek kabul gören bir bilimsel yaklaşımdır. Aryen kültür olarak evrenselliği yakalamış kültürün mayası Kürt kültürünün kendisidir. Bu noktaların her açıdan yeni tespitlerle desteklenmesi işi en başta Kürt aydın yazar sanatçılarının da içinde olduğu entelektüel çevrelerin işidir. Fakat eldeki veriler de Kürt kültürü için yukarıdaki tespitleri dile getirmeye yetecek kapsamdadır. Kürt toplumu ve kültürü, sorunların çözümü için kültür değerlerinin esas güç kaynağı olduğu bir dönemde neden özgür yaşama öncülük edebilir sorusuna en çarpıcı cevap bu nokta ile bağlantılıdır.

"Kürt kültürü komünal demokratik yaşamın başlatıcısıdır. Bugün özgürlük, demokrasi, eşitlik, adalet kardeşlik vb kavramlarla dile getirilen temel insanlık değerleri komünal kültürün kendisi olmaktadır. Kültür yaşamın zihniyeti beğeni ölçüsü ve dilidir. Bu kavramlarla ifade edilen özellikler Kürt kültüründe sonradan öğrenilen şeyler değildir. Bizzat yaşamın içinde yaratılmış ve yaşamın kedisi olmuşlardır"

Kürt kültürü komünal demokratik yaşamın başlatıcısıdır. Bugün özgürlük demokrasi eşitlik adalet kardeşlik vb kavramlarla dile getirilen temel insanlık değerleri komünal kültürün kendisi olmaktadır. Kültür yaşamın zihniyeti beğeni ölçüsü ve dilidir. Bu kavramlarla ifade edilen özellikler Kürt kültüründe sonradan öğrenilen şeyler değildir. Bizzat yaşamın içinde yaratılmış ve yaşamın kendisi olmuşlardır. Bu değerler tüm insanlık için vazgeçilmezdir. Bu vazgeçilemezlerin ilk yaratıldıkları yer Kürtler olarak içinde yaşadığımız topraklardır. İnsanlık bu kutsal değerleri bu topraklarda olup bitenlerden tanıdı. Nasıl ki bir şey nerede kaybedilmişse orada aranmak durumundaysa bir şey yeniden yaratılıp geliştirilmek isteniyorsa da ilk biçimini meydana getiren özünün esas alınması kaçınılmazdır. Kürt kültürünün evrenselleşmiş en önemli değerleri olan komünal insanlık erdemleri gelişip büyüdükçe yaşamın daha özgür ve anlamlı olacağını iddia ediyoruz. Bu konuda Önderliğimizin tarihsel, toplumsal, kültürel tespitlerine yardımcı olmuş birçok araştırma ve inceleme yapıldığı için konuyu daha ayrıntılandırmak yerine temel başlıkları veriyoruz. Ancak Sümer tabletlerinde köle kelimesinin yerine kullanılan işaretin "dağlı kadın" anlamına da geliyor olması bununla da ifade edileninde Kürdistan toplumu olabileceği yine ilk yazılı tarih olduğu kabul edilen Sümer tabletlerinde özgürlük kelimesi amarginin de "anaya kaçış, anaya dönüş" anlamına da geldiği hatırlanırsa belirtmeye çalıştığımız noktalar daha iyi anlaşılır. Bilindiği gibi Kürt kültürü Ana tanrıça kültürüdür. Ana kadının tüm özellikleriyle bir yaşam yaratması Kürt kültürünün özü olmaktadır.

Bu iki özgün özellik Kürt kültürünün evrensel karakterini izah etmektedir. Önderliğimiz "Kürdi olan evrenseldir" dedi. Evrenselleşme karakteri bu kadar güçlü olan bir toplumsal kimliğin özgürlük için atacağı her adımının tüm insanlığı doğrudan veya dolaylı etkilemesi kaçınılmazdır. Güncelde yaşadığımız sömürgeciliğin yaklaşımlarından kaynağını alan ve adına "Kürt sorunu" denilen durumlara dünyanın hatırı sayılır etkili tüm güçlerinin muhatap olmasının bir nedeni de bu ilkeden kaynağını almaktadır. Çünkü herkes bir şekilde Kürdistan'da ki gelişmelerden etkilenmektedir. Bu konuda en çarpıcı örnek her yıl kutlanan 8 Mart Dünya Kadınlar Günün'de yine Newroz kutlamalarında görülmektedir. Kürt kadınları ve toplumunun 8 Mart'ı özgürlük demokrasi merkezli kutlaması sadece Kürtler olarak yaşadığımız sorunlardan kaynağını almıyor. Bunun toplumsal yapımızdaki derin özgürlük bilinciyle direkt bir bağı vardır. Bu, insanlık değerlerinin Kürt toplumunun kültürel hafızasıyla buluşunca aldığı seyri göstermesi ve kendi özüyle buluşmasına en çarpıcı örnek olmaktadır. Yine Newroz Bayramı'nın Kürt halkınca kutlanmaya başlanmasıyla binlerce yıldır kutlanan bu bayramın seyri değişmiştir. Newroz birçok halkın bayramıdır ancak onun gerçek kimliğine ulaşması Kürt halkının öncülüğünde kutlanmaya başlanmasıyla daha çok açığa çıkmıştır. Kürt kültürünün özgürlük ve demokrasi mücadelesine öncülük misyonunu bu iki olgunun Kürtleştikçe aldığı tarz çok net ortaya koymaktadır. Demek ki kapitalizmin yaşamı bitiren köleciliği derinleştiren saldırıları karşısında Önderlik felsefesine ve ideolojisine göre "Kürtleşerek" cevap olunur denildiğinde basit bir söylem dile gelmiyor.

Apocu Kürtlük demokratik yurtsever Kürtlüktür

Kürt halkının PKK öncülüğünde kültüründen aldığı dinamizmle içinde yaşadığımız kapitalist modernite çağının sorunlarına cevap olmak için güncelde de sahip olduğu olanaklar vardır. Her şeyden önce Kürdistan halkı PKK'yle kendi geçmişi ile doğruya çok yakın bağlar kurmuştur. Kürt kültür geleneği PKK'de belli oranda güncelleşmiş ve yeniden dirilmiştir. Kürt kadınının mücadeledeki duruşu, gerilla olarak dile gelen yaşam ve mücadele tarzı, hakların kardeşliğini temel bir siyaset ilkesi olarak kabul etmek, kökleri derinde olan bir kültürün güncellik kazanmasına birkaç örnektir. Kürtlerin tarihsel gelenekleri insani bir yaşamı yaratmak için yeni geleneklere dönüşerek kimlik oluyor. Bu kimlik her gün görüldüğü gibi Kürdistan halkını demokrasinin öncüsü yapmıştır. Dolayısıyla PKK kültürel bir olgu olarak ele alındığında anlamının binlerce yıldır Kürdistan topraklarında onca baskı ve zulme karşın yaşayan insanlık olduğu görülecektir. PKK'nin bu topraklarda yaşayan özgür insanın en son gür sesi olarak boşuna Kürt toplumsallığında ortaya çıkmadığını bilmek gerekir. Önder Apo bir kişilik olarak kendi kimliğinin oluşmasında bu realiteyi çok çarpıcı ifade etmiştir. PKK'nin halklaşan gerçeği Kürt kültürünün öncülüğe kavuşması anlamına gelir. Bir kültürün yaşaması ve gelişip sistem kazanması için temel dinamiklere ihtiyaç vardır. Kürt kültürü ve kimliği için bu dinamik PKK'dir. Bu açıdan PKK bir toplumsal olgunun evrenselleşmek için harekete geçtiği başlangıç noktası, ilk yaratıcı lahzasıdır. Kürt kültürünün insanlık sorunlarına cevap olması açısından günceldeki en büyük şansı PKK'dir.

Kürtler halk olarak devletçi uygarlık baskısına inkar ve imhasına çok defa maruz kalmış bir halktır. Bu kendisiyle toplumsal yaşamda birçok soruna yol açmıştır. Ancak Kürt kültürünün kendi iç dinamiği ile derin bir sınıflaşamaya izin vermemesi de bir avantajdır. Devletleşememiş olmak gelecek için kazanımları olan tarihsel bir gelişmedir. Devletleşmemiş olmak Kürtlerin hem kendi coğrafyasında hem de komşusu olduğu halklarla tarihsel anlamda ciddi sorunlar yaşanmamasını sağlamıştır. Bu da içinden geçtiğimiz süreçte kardeşlik eşitlik ve demokrasi için Kürtlerin diğer halklarla daha kolay birlik içinde yaşamaya fırsat vermektedir. Kürt halkı bu tarihsel özgünlükten kaynaklı başta bölgemizin kadim halklarından olan Farslar, Ermeniler Asuriler, Yahudiler ve Araplar olmak üzere bir çok halkla kolay kültürel alış veriş içine girebilir. Kürtler bu tarihsel özelliklerinden dolayı milliyetçi devletçi değil halklar arasında kültürel birlik ve kardeşlik geliştirme ve halkları birleştirmenin bölgesel dinamiğidirler. Kürt kültürünün köklü yerelliği ve aynı zamanda bundan güç alan evrenselliği diğer halkları egemenlerin tuzaklarından kurtaracak bir yol gösterebilme potansiyeline sahiptir. Bu konuda önemli olan Kürtlerin kendi kültür sanat değerlerini işlemesi ve diğer halkları etkileyecek eserler yaratmasıdır. Kürt kültür sanat değerlerinin köklü geçmişinden kopma yaşanmazsa Kürtlük adına işlenen her değerin başta kadim komşu halklar olmak üzere diğer bölge halklarını da etkilemesi zor olmayacaktır. Zaten bölge halklarının kültür sanat değerleri içerik ve form olarak bir birine çok yakındır. Örneğin Kürt müziği ve govendleri ile Fars ve Ermenilerin müzik ve govendleri arasında çok çarpıcı benzerlikler vardır. Bu özellikler halkların birilik dayanışma köprüleridir. Yeter ki batı Avrupa merkezli kapitalist modernite hastalığına düşüp onu taklit etmeden bu yaratıcı saha geliştirilsin. Çünkü taklit, kültürleri bir birinden uzaklaştırır. Toplumların birbirleriyle tanışmasını engeller.

Kürt kültürünün ve sanat değerlerinin güncelde işlenmesi Kürtler için ve tüm bölgemiz için özgür yaşama doğru yol aldıracak bilinci ve enerjiyi verecektir. Kürt masal ve destanları, stran ve govend figürleri ve daha birçok kültür değeri demokratik komünal yaşamı başlatan sürecin temel özelliklerini taşıdıkları için bu değerler büyütüldükçe özgür yaşam büyüyecektir. Bu konuda Kürtlerin kendi kimlik değerlerinde ısrar etmeleri diğer halkların da Kürt kültür ve sanat değerlerini milliyetçiliğin inkarcı zihniyetinden uzak bir bilinçle tanımaları çok önemli bir konu olmaktadır. Bu yaklaşımla ele alındığında Kürt kültür sanat insanlarının tarihi görevlerle karşı karşıya olduklarını belirtmek gerekir. Bırakalım sömürgecilik ile Kürt özgürlük mücadelesi arasında kalmak ve Kürtleri inkarcı sömürgeci devletlerle tehdit etmelerini, özgünlüğümüzü işlememeleri bile çok büyük bir haksızlık olur. Hatta kültürel kırım ve sömürgeciliğe hizmet etmek olur. Kürt halkının da yaşadığı uzun süreli asimilasyon ve inkarcılığın yarattığı olumsuzlukları bilerek daha çok Kürtleşmeleri tarihsel bir görevdir. Kürtleşmek diğer kültür ve halkları küçük görmek onları inkar etmek anlamına gelmez. Kürtlükten kastımız Apocu Kürtlüktür. Apocu Kürtlük demokratik yurtsever Kürtlüktür. Bu Kürtlük tarihin şafak vaktinde halklara öncülük eden Kürt ana ve atalarının günceldeki ifadesidir. Kendisi olduğu kadar Ortadoğulu, Ortadoğulu olduğu kadar dünyalıdır. Bu kimlikle güç olmak için başta Kürtçe'nin geliştirilmesi olmak üzere Kürt mitolojisinde hep işlendiği gibi kahramanların mücadelesini tıpkı gerillada olduğu gibi güncelleştirerek yürümek olmazsa olmazdır.

Türkiye'de demokratikleşme sorunları Kürdistan'da çözüm modelleri

YOL HARİTASI

Baştarafı sayfa 32'de

Açıkça tanımlanması gereken kavramların başında demokratikleşmenin kendisi gelmektedir. Demokratikleşme Türkiye'de en çok çarpıklaştırılan kavramdır. Benim değerlendirmemde kullandığım anlamıyla demokratikleşme sınıf kökenli değildir. Tüm toplumsal bağlamları kapsar. Herhangi bir sınıf veya tabakanın damgasını taşımaz. İster azınlık ister çoğunluk, farklı dil, din, etnisite ve ulusallıkları ne olursa olsun, tüm toplumsal kesimlerin aynı ifade ve örgütlenme özgürlüğünün ve bireysel hakların devlete karşı güvenceye alınmasını ifade eder. Ne devletin demokrasi ne de demokrasinin devlet içinde eritilmesi, etkisizleştirilmesi doğrudur. Her ikisinin rolü ve işlevi farklıdır. Devlet ve demokrasinin birbirini dengelemesi, demokratikleşmenin en hayati sorunlarından birisidir.

Önem taşıyan ve çözüme doğru gidilirken aydınlatılması gereken diğer bir kavram ikilisi 'cumhuriyet' ve 'ulus devlet'tir. Her cumhuriyet bir ulus devlet değildir. Örneğin Roma Cumhuriyeti böyledir. Kendine cumhuriyetim diyen her ulus devlet de cumhuriyet olamaz. Cumhuriyet kavramı demokrasiyle ilgili olup, halkın da içinde yer aldığı toplumsal kesimlerin oligarşik tekelci elitlere takılmadan temsili yönetimini ifade eder. Ulus devlet ise açık örneği faşist İtalya, Nazi Almanya'sı ve Japonya'da gözlemlendiği gibi devlet = millet özdeşliğine dayanır. Millet içinde farklı çıkar gruplarını hak ve özgürlükleriyle birlikte kabul etmez. Devlet ve millet içindeki grupların çelişkili ve farklı çıkarlara sahip olmalarına imkan tanımaz. Özünde diktatörlüktür. Şekli demokratik örtüler bu niteliğini değiştirmez. Dolayısıyla Türkiye'de demokratik çözüme gidilirken cumhuriyet ve ulus devlet kavramlarını doğru tanımlamak ve kavramak önem taşır. Örneğin Kürt sorunu cumhuriyet içinde çözümlenebilir, ama cumhuriyetin inkarı anlamına gelen ulus devlet içinde çözümlenemez.

'Ortak vatan' ve 'millet' kavramlarının aydınlatılması da çözüm açısından hayatidir. Farklı kültürlerden halkların aynı coğrafyayı ortak vatan olarak kabul etmeleri gayet mümkündür ve tarihte sıkça karşımıza çıkan da budur. Örneğin eskiden Anadolu ve Mezopotamya denilen ve bugün genel olarak Türkiye ve Kürdistan olarak adlandırılan coğrafyalar, birçok halkın –Türklerin, Kürtlerin, Ermenilerin, Asurilerin, Arapların, Yahudilerin, hıristiyanların, Rumların, birçok Kafkas kökenli grubun– ortak vatanıdır. Yalnız Türklere ve Kürtlere vatan kılmak adil ve gerçekçi değildir. Türkiye Cumhuriyeti'nin devlet sınırları olarak buraları kapsaması, bu coğrafyaların tek başına Türk etnisitesine aidiyetini doğurmaz.

'Ortak millet' kavramı için de benzer bir tanım geliştirilebilir. Millet sadece tek tek vatandaşlardan oluşmaz; ayrıca ve daha önemlisi, bu vatandaşların mensubu oldukları halkların, hatta milletlerin milleti olarak da anlaşılmalıdır. Eğer 'ortak vatan' kavramında anlaşılırsa, o zaman bu kavram dahilinde olan ve aynı devletin sınırlarında yaşayan tüm halkların ve milletlerin ortak milleti, o devletin milleti olur. Nasıl Türkiye Cumhuriyeti, Türkiye Büyük Millet Meclisi diyorsak, Türkiye milleti demek de demokratikleşme açısından daha çözümleyici bir kavram olacaktır.

'Kimlik' kavramına açıklık getirmek çözüme katkı sunacaktır. Kimlik toplumların herhangi bir nitelikteki dini, milli, etnik, kültürel, cinsi vb aidiyetini ifade eder. Fakat bu konuda önemli olan, kimliklere ucu açık ve esnek mi, yoksa ucu kapalı ve katı mı yaklaştığımızdır. Ucu açıklık ve esneklik demokratik çözümlere muazzam katkı sağlar. Ucu kapalılık ve katılık ise çözümü çok zorlaştırır. Kimliklerin birbirleriyle melez ilişkiye girmelerine zenginlik olarak yaklaşmak mümkündür. Önemli olan, sentezle bir kimliğin diğeri içinde erimesinin çok farklı ve çelişkili yaklaşımlar olduğunu kavramaktır.

Kavramsal sorunlara ilişkin olarak en önemli husus, kavramları fetişleştirmemektir; herhangi bir toplumsal olguyu dar bir kavramın abartılı, gerçekliğini aşan şoven bir değeri halinde sunmamaktır. Örneğin ulus, ülke, din, dil vb gibi değişken ve soyut olan bazı kategorileri temel dogmatik değerler olarak dayatmak, demokratik çözümlerin ruhuna aykırıdır.

B- Kuramsal çerçeve

Demokratikleşmeye ilişkin bazı kuramsal çerçevelere açıklık getirmek çözüme katkıda bulunacaktır. Ulus devlet kuramıyla demokratik ulus kuramı arasında açık seçik ayrım yapmak başta gelen en temel husustur. Ulus devlet tek dilli, tek etnisiteli vatandaş homojenliğini esas alır. Ayrıca bu vatandaşı aynı resmi inanca bağlayarak aynı ritüelleri gerçekleştirmeye koşullandırır. Bahsedilen inanç vatanseverlik değil, şoven milliyetçilik ve dinciliktir. Ulus devlet ilişki ve çelişkileri içinde toplumsal farklılıkları kabul etmez. Her grubun diğerleriyle özdeşliğini esas alır. Bunun faşist ideolojiye uygun bir ulus kuramına denk düştüğü açıktır. Demokratik ulus kuramı oldukça farklıdır. Çok dilli, dinli, etnisiteli, uluslu, kültürlü, çıkarları farklı gruplar ve bireylerden oluşan bir ulus tanımına sahiptir. Vatandaş ve grup aynılığını esas almaz. 'Devlet = ulus' tanımını kabul etmez. Her ikisinin farklı oluşumlar olduğu gerçeğini esas alır. Devlet ve demokrasi, üzerinde hassasiyetle durulması gereken farklı iki alandır. Önemli olan, bu iki alanın birbirinin meşruiyetini tanıyarak denge içinde varlık kazanmasını anayasanın en temel hükmü haline getirmektir. Demokratik ulus kuramı vatandaş kadar grup, cemaat ve sivil toplumun da önemli olduğunu varsayar ve varlıklarını anayasal güvenceye kavuşturur. Soyut vatandaş kavramının bir liberal lafazanlık olduğunu, vatandaşın ancak grup, cemaat veya sivil toplum mensubiyetiyle somut bir anlam kazandığını düşünür.

Diğer önemli bir kuramsal sorun anayasaya ilişkindir. Anayasa kuramının temelinde yatan "devlet mi, birey mi esas olmalı?" sorusu çok tartışılmış bir husustur. Devleti düzenleyen kuralların bütünlüğü olarak anayasa kuramı ile bireyin devlet karşısında hak ve özgürlüklerini düzenleyen anayasa kuramları arasında büyük fark vardır. Aynı şey kolektif hak ve özgürlükler için de geçerlidir. Demokratikleşme kuramında esas alınması gereken anayasa kuramı, açık ki, bireysel ve kolektif hakları ve özgürlükleri devlete karşı koruma anlayışına dayanır. Azami örgütlenmiş iktidar olarak devletin korunmaya ihtiyacı yoktur. Zaten varlığı korunmayı ifade eder. İşleyişini temel kurallara bağlamak demokratik anayasa kuramına ters düşmez.

Demokratikleşme kuramı açısından iyi kavranması gereken bir husus da toplumsal sorunların devletçi çözüm kuramıyla, demokratik çözüm kuramları arasındaki çok önemli ayrımdır. Devletçi kuram toplumsal sorunların çözümünü her şeyin devletleştirilmesinde görür. Örneğin din gibi metafizik felsefeyi ve inancı ilgilendiren bir konu bile devletleştirilerek, çözümden ziyade sorun haline getirilir. Hemen hemen diğer birçok ekonomik, sosyal, kültürel, ulusal sorunlar devletleştirilerek veya devlet güdümüne alınarak çözümlendiği zehabına kapılınır. Açık ki bu kuram sorun çözmez, sorunları ağırlaştırır ve çoğaltır. Demokratik çözüm kuramı sorunların sahibinin devlet değil toplum olduğunu, dolayısıyla çözümünün de ilgili toplumdan gelmesi gerektiğini esas alır. İlgili toplum birimi kendini ne kadar özgür ifadeye ve örgütlenmeye kavuşturursa, bunun kendi çözümüne de o kadar yol açacağını idea eder. Devletçi kuram ilgili topluma hep kural dayatırken, demokratik kuram ilgili toplumun kendi inisiyatifinin önem taşıdığını ve kendisini belirleme ve inşa etme hakkına sahip olduğunu söyler. Devletle ilişkinin birbirini ya tamamen reddetmesini veya tersini içermez. İlişki ve çelişki içinde gerginlikler yaşasalar da, uzlaşma ve barış içinde bir arada yaşamalarını öngörür. Bu meyanda demokratik çözüm barışla da bağlantılıdır. Her barış demokratik çözüm eksenli olmayabilir, ama her demokratik çözüm 'onurlu barış' dediğimiz her varlığın gelişim hakikatini sağlama alır. Onurlu barışlar birbiriyle barışan güçlerin birbirlerinin varlığını ve gelişim hukukunu tanımalarıyla gerçekleşir.

Devletçi kuramların diğer bir sakıncası, sorundan etkilenen karşısındaki güçleri de devletçiliğe yöneltmesi, yani tek çözüm yolu olarak kendi ulus devletini dayatma riskine sokmasıdır. Bir nevi devlete karşı devlet zihniyetine götürür. Demokratik kuramın yüksek çözümleyicilik şansı ne devlet sınırlarından ayrılmayı, ne de karşı ulus devlete yönelmeyi gerekli ve zorunlu kılmasıdır. Devlet olmayan, devleti hedeflemeyen, ret ve inkar da etmeyen esnek bir çözüm öngörmesi demokratik kuramların büyük şansıdır.

Temel kuramsal bir sorun da bireysel ve kolektif haklar kuramına ilişkindir. Bu konuda muazzam bir spekülasyon vardır veya geliştirilmiştir. Liberal bireycilik anlayışının saptırdığı bir konudur bu. Sosyal bilimin asgari bir kavranışı bile bireysel olanın toplumsal, toplumsal olanın da bireyseli içerdiğini; birinin diğerini içinde taşıdığını yani içiçeliğini gösterir veya anlamlandırmamızı sağlar. Toplumsallık olmadan bireyselliğin asla yaşanamayacağı, bir insanı tek başına bir haftalığına bir yere bıraksak hemen anlaşılır. Ayrıca toplumun bireysel çabalar ve ilişkilerden oluştuğu da bilge olmayı gerektirmeyen sağduyulu bir anlayışla rahatlıkla kavranabilir. Sorunun ağırlaştırılması liberalizmin homojen ulus ve vatandaş yaratmak için grup, cemaat ve sivil toplum hukukunu reddetmesinden kaynaklanır. Bu kolektivitelerin özgürlükleri ve hakları ne kadar budanırsa, sermaye ve ulus devlet tekellerinin azami sömürü ve iktidar şansları o kadar artar. Bireysel haklardan bahsedip kolektif haklardan bahsetmemek, hatta daha da ileri gidip kolektif hakları reddetmek faşist yaklaşımla ilgilidir. Bireyin mensup olduğu kolektiviteye hak ve özgürlük tanınmadan, bireysel hak ve özgürlük tanımanın hiçbir kıymeti yoktur. Ayrıca kuramsal olarak bu mümkün de değildir. Burada tam bir 'Ali Cengiz oyunu' oynanmaktadır. "Birey olarak islamı yaşayabilirsin, ama toplumsal olarak yaşayamazsın" demek hem bir faşist demagoji, hem de bir eliyle verip diğer eliyle alma kurnazlığıdır. Bireysel ve kolektif haklar ve özgürlükler etle tırnak gibi birbirini bütünleyen haklar ve özgürlüklerdir. Elbette bu konuda bireyi inkar eden her tür aşırı cemaatçilik ve kolektivistçilikle toplumu inkar eden her tür aşırı bireyciliği reddetmek, bireysel ve kolektif haklar ve özgürlükler kuramının en temel kriterleridir.

Demokratikleşme sorunlarının çözümünde kuramsal çerçeveyi geliştirirken, en önemli bir sorunun da Avrupa ve özellikle Fransa merkezli pozitivist

sosyal bilimcilikten kaynaklandığını çok iyi kavramak gerekir. Beşinci Cumhuriyet deneyimi yaşamasına rağmen Fransa'nın hem halen laiklik, yurttaşlık ve cemaatçilik nedeniyle sorunlar yaşamasında, hem de Britanya İmparatorluğu karşısında dışta, tüm Avrupa'da ve dünyada hegemonik ideasını kaybetmesinde pozitivist sosyal bilimciliğin belirleyici payı vardır. Türkiye Cumhuriyeti ve daha önceki Tanzimat ve her iki Meşrutiyet deneyimi esas olarak Fransız Üçüncü Cumhuriyet deneyimini kendilerine temel aldıklarından, ayrıca modernite ideolojisi olarak Fransız pozitivizmini benimsediklerinden, bunun günümüzde yaşanan demokratik sorunlardaki payını araştırmak ve sonuçlarını netleştirmek büyük önem taşır. Açıkçası eğer cumhuriyet doksan yıldır demokratikleşme yönünde kaplumbağa hızında bir yürüyüş bile gerçekleştirememişse, Fransız pozitivizminin teorik ve cumhuriyetçi deneyimlerinin bundaki pratik etkisini açığa çıkarmadan başarılı çözümler geliştirmek yine de zor olacak, eski sorunsallıklar devam edecektir. Fransız pozitivizmi ve cumhuriyetçilik deneyiminin tüm etkilerinin reddinden bahsetmiyorum. Ama 1950'ler sonrasının bilimsel devriminden ve demokrasi kuramındaki büyük gelişmelerden yararlanıp olumsuz etkilerini aşmazsak, büyük bir demokratikleşme ve fikir özgürlüğü şansını iyi kullanmamış olacağız.

Teorik ve pratik bağlamdaki Fransız etkisi günümüz için de büyük önem taşımakta ve çözümlenmeyi gerektirmektedir. Genel olarak Avrupa merkezli sosyal bilimin de günümüzde büyük eleştiri aldığı bilinmektedir. Ortadoğu'ya ilişkin oryantalizmin maskesi giderek düşürülmektedir. Özcesi şunu demek durumundayım: Ortadoğu'nun 15.000 yıldan beri kanıtlanmış kültürel öncülük değerlerini, özellikle son 5.000 yılı aşkın merkezi uygarlıkların başat olmuş kültürel değerlerini, ondaki çözüm olanaklarını hepten göz ardı edip, çoğu da Ortadoğu kültüründen aşırılmış Avrupa'nın son beş yüz yıllık kaba maddeci pozitivist yaklaşımlı kültürüyle sorunlarımıza, temel toplumsal sorunlara anlam yükleyebileceğimizi ve bu sorunları çözebileceğimizi pek zannetmiyoruz. Bu kültür esas alınarak varılacak çözümler daha hastalıklı yapılanmalara yol açabilir. Doğru olan, Avrupa merkezli ideolojik hegemonyadan kurtulmak, Ortadoğu ve diğer Doğu geleneğindeki muazzam insani değerleri ve toplumsal sorunların çözüm yaklaşımlarını gündemleştirmektir. Eğer bir Türkiye veya Ortadoğu modelinden bahsedilecekse, bu modelin ancak bu büyük tarihsel ve toplumsal gerçekliklerden kaynaklanması gerektiği gayet açıktır.

Pozitivist felsefenin en önemli sonuçlarından biri, idea ettiğinin aksine dogmatizmin en katı biçimine yol açan niteliğidir. Bilimsellik adı altında modernite dogmatizmini meşrulaştırmış, dinden daha katı bir inanç fanatizmine yol açmıştır. Örneğin ulus, ülke, devlet, sınıf, toplum vb kavramlara yüklenen anlam allah kavramına yüklenenden daha kesin niteliktedir. Bu kavramlar tanrıdan da güçlü tanrısallıklar halinde yüceltilmiş oluyorlar. Dolayısıyla hem bu kavramlar gerçek içeriklerini yitiriyorlar, hem de genelleştirilerek hakikat kapsamını yok ediyorlar. Nesnelleştirme öznelleştirmeden daha tehlikeli bir dogmatizme götürüyor. Dünyadaki son beş yüz yılın savaş gerçeğinin ve günümüz dünyasının birçok alanda sürdürülemezlik sınırlarına dayanması pozitivist materyalizmle yakından bağlantılıdır.

Nesnel dogmatizmden kurtulalım derken öznel dogmatizmi yeğlemiş olmuyoruz. Batı'nın ideolojik hegemonyasından kurtulmak önceliğimiz olmalıdır. Ancak o zaman toplumsal sorunları ve bunlardan en önemlisi olan demokratikleşmeyi kendi toplumsal doğasına uygun olarak gündemleştirebiliriz. Kalıcı demokratikleşme tam bir fikirsel özgürlük içinde kendi toplumsal doğasına uygun olarak tartışıldığında çözümünü bulabilir. Avrupa merkezli sosyolojik kavram ve kuramlarla başta islam kültürü olmak üzere muazzam bir katmanlar bloğu teşkil eden kültürel miras güncelleştirilemez, çözümlenemez. Son iki yüz yıllık oryantalist uygulamalar bu gerçekliği yeterince kanıtlamıştır. Tek başına 'İsrail-Arap' anlaşmazlığı bile nasıl bir çözümsüzlük yaşandığını gösterdiği gibi, İsrail ve Arap kavramlarının (pozitivist ulus kavramları) kendi başına birer sorun üreten mekanizma olduğu da bu kanıtlamanın örnekleri olarak sunulabilir. İsrail ve Araplığa ne kadar gerçeklik yüklersen, sorunu o kadar içinden çıkılmaz hale getirirsin. Çünkü hem Arap, hem İsrail kavramları idea edilen gerçeği taşımaz, hakikatini ifade edemez.

Benzer bir uygulamayı Türk ve Kürt kavramları için de önerebiliriz. Türk'e ve Kürt'e ne kadar gerçeklik yüklenirse, bu durum bu kavramlar etrafında oluşan sorunların o denli ağırlaşmasına yol açar. Kürt ve Türk kavramları en çok da son yüzyılın zayıf bir olgusallık kazanmış gerçekleridir. Bu zayıf olgusallıkların tersine çok abartılan hakikatler düzeyine yükseltilmesi, altından çıkılmaz sorunlara yol açmışlardır. Pozitivist din olarak milliyetçilik, toplumsal sorunları geleneksel dinlerden daha çok ağırlaştırmaktadır. Özcesi demokratikleşme kuramları nesnel ve öznel dogmatizmden kurtulduğu oranda gerçekçi çözümlere katkı sunar.

Tarihsellik ve güncellik arasındaki ilişki

Kuramsal bağlamda ele alınması gereken diğer bir konu "tarih ve şimdi" veya "tarihsellik ve güncellik" arasındaki ilişkidir. Pozitivizmden esinlenmiş nesnel dogmatizm etkisini en çok tarih ve şimdi arasındaki anlam üzerinde gösterir. Ya şimdiyi tarihin katı determinist bir nicelik birikimi olarak kabul eder, ya da tarihi şimdinin geriye doğru uzanmış bir nicel birikimi sayar. Aslında tarih ve şimdi arasında bir fark görmemektedir. Dolayısıyla tarih reddedilmiş olmaktadır. "Şimdi neyse tarih odur" demek korkunç bir hatalar ve yanlışlıklar yumağını oluşturur. Kaldı ki, şimdinin pozitivist inşası yüzde doksan hakikatin inkarı üzerinedir. Tarihe yansıması ya muazzam nitelikte bir inkara ya da tersine bir abartmaya götürür.

Doğru olan, tarihin şimdiyi nasıl koşullandırdığını titiz bir araştırmayla belirlemedir. Hiçbir toplumsal sorun tarihinden kopuk veya ters olarak ele alınıp çözümlenemez. Tarihini yansıtmayan bir şimdiden bahsedilemez. Şimdiyi tarihte aramak ne kadar doğru bir yöntemse, tarihi de biraz şimdide aramak o kadar doğru bir arayış yöntemidir. Ama bundan tarih = şimdi sonucu çıkarılamaz. Aralarında koşullandırma kesindir. Tehlikeli olan, koşullandırmayı doğru ölçmeden aynılaştırmadır. O zaman kadere boyun eğilmiş olunur ki, ne bir sorunun anlaşılma gereği kalır ne de çözüm şansı doğar. Şimdiyi özgürlük, çözüm fırsatı olarak görmek, ama koşullarını tarihsel hakikatlerde aramak kaydıyla. Aralarındaki sıkı koşullanmayı görmek ne kadar önemli ve gerekliyse, farkı görmek de o kadar doğru ve çözüme katkı sunucu niteliktedir.

Kuramsal çerçeveye ilişkin son bir katkıyı din ve ahlak eksenli düşünce ve pratiklerde aramak gerekir. Demokratikleşmeyi sadece bir siyasal kuram çerçevesinde çözmek ne adil ne de vicdanidir. Toplum sadece siyasi bir gerçeklik değildir, ahlaki ve dini bir gerçekliktir. Din ve ahlak birlikte binlerce yıl mensup oldukları toplumların sorunları üzerinde en fazla durmuş ve çözüm üretmiş olan kurumlardır. Bu tarihsel, vazgeçilmez kurumları göz ardı ederek, sadece ekonomik ve siyasal gerçeklerle analiz yapmak ve çözüm üretmek kaçınılmaz olarak eksik kalacak, dolayısıyla yanlışlıklara açık olacaktır. Bir yönüyle sorunlar çözülmeye çalışılırken, diğer yönleriyle sorunların daha da ağırlaşmalarına yol açılmış olacaktır.

Pozitivizmin toplum üzerindeki yıkıcı etkilerinden biri de dini ve ahlaki hakikatlerin sorun çözmedeki rollerini asgariye indirmesidir. Din ve ahlak yargıları, özellikle Doğu ve Ortadoğu kültürlerinde binlerce yıllık toplumsal deneyimlerden süzülmüş, sorunları adalet ve vicdan ölçütlerinde çözümleme ve çözmenin sonuçlarıdır. Başvurulmayı şart kılar. Oryantalizm bu geleneksel çözüm yollarını etkisiz kılmakla toplum üzerindeki despotik baskıları artırmış, demokratik sorunları ağırlaştırmıştır. Adalet ve vicdan olmadan toplumsal yaşam sürdürülemez. Sadece sermayenin buz gibi soğuk hesaplarına indirgenmiş katı determinist, ekonomist ve iktidarcı yaklaşımlarla olsa olsa çığırından çıkmış kaotik bir duruma yol açılır ki, yaşanan gerçeklik de çoğunlukla böyledir.

Devasa boyutlara tırmanmış toplumsal sorunların demokratik çözümünde adalet ve vicdana dönüş kaçınılmaz bir değer hükmündedir. Örneğin Ermeni, Asuri gibi halkların yaşadıkları trajedileri aşmak için ne ekonomik ne de politik askeri güçleri yeterlidir. Ancak Ortadoğu kültüründe tarih boyunca yaşanmamış kapitalist modernitenin tuzağına düşürülmüş olmanın sonucu olarak, bu halkların yaşadıkları trajediyi aşmalarına yardımcı olmak, yine bölge kültürlerinde her zaman var olmuş dinin ve ahlakın vicdani ve adil yargılarına başvurmakla mümkündür.

C- İlkesel çerçeve

İlkesel çerçeve kuramsal çerçeveye bağlı olarak geliştirilmek durumundadır. Geliştirilecek demokratik çözümlerin güncel ve konjonktürel olmanın da ötesinde yapısal olmaları kalıcı olmalarının da beraberinde getirir. Sorunların çözümü günü kurtarmaya değil, ya sistemi kurtarmaya ya da yeniden inşa etmeye hizmet etmelidir. Fonksiyonel devlet ve toplumun kalıcı istikrarı bu tip çözümleri gerekli kılar. Demokrasi bir devlet ve toplum sistemi olduğuna göre, demokratikleşme adımları sistemli olmak durumundadır. Daha da geliştirilmeleri mümkün olan aşağıda sıralayacağımız ilkelerin demokratik sistem için kalıcı bir çerçeve tesis etmenin asgari koşullarını sağlayıcı nitelikte olduğu kanısındayım.

1- Demokratik ulus ilkesi

Bütünlük sağlayıcı ulusallık, devlet ulus olarak değil, demokratik ulus olarak inşa edilmeli veya var olan ulusallıklar demokratik ulus olarak dönüşüm yaşamayı hedeflemelidir. Ucu açık kimlik ve esnek ulus anlayışı bu hedef için yeterli bir başlangıç oluşturabilir. Burada önemli olan, içinde bütünleşilecek ulusun iktidar zoruyla değil, demokratik gönüllülük temelinde inşa edilmesi veya dönüşümle sağlanmasıdır. Demokratik ulusta hem bireysel hem de kolektif hak ve özgürlükler bir madalyonun iki yüzü gibi birbirini tamamlayıcı niteliktedir. Sadece vatandaşı içermez; farklı sivil toplum, cemaatler ve halk gruplarını da kolektif birimler olarak bir zenginlik kaynağı sayar. Vatandaşlar ne kadar fonksiyonel bir kolektivitenin unsuru olurlarsa o kadar güçlü bir konum teşkil ederler.

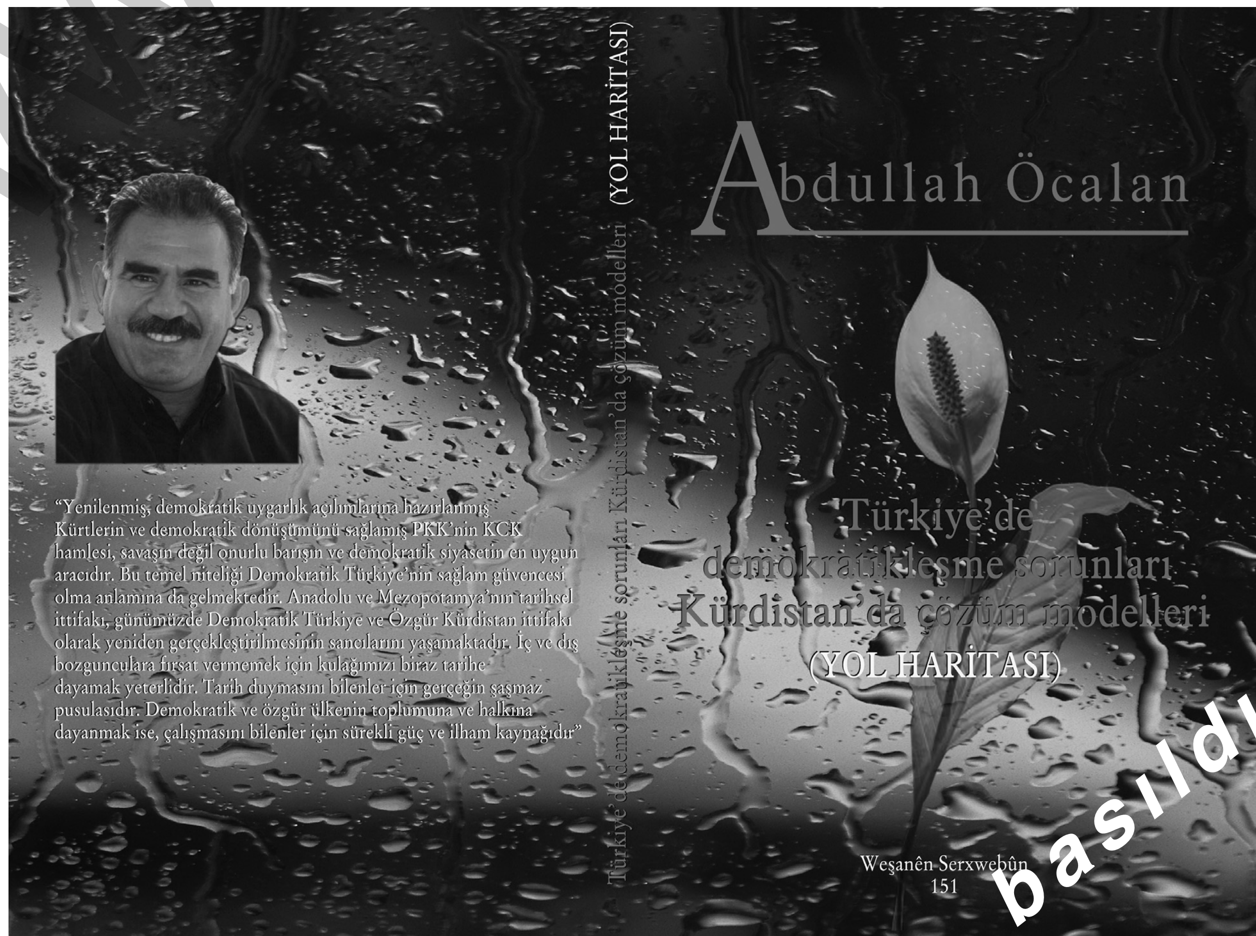
2- Ortak vatan (demokratik vatan) ilkesi:

Ortak vatan (demokratik vatan) anlayışı esas alınmalıdır. Yani sadece tek dilli bir etnisiteye ve tek dine ait olmayan, çok dilli, çok uluslu ve çok dinli vatandaşlardan oluşan bir vatan anlayışı en gerçekçi olanıdır. Dolayısıyla bütünlük ve kardeşliği daha çok karşılar, yaşar. Sadece bir etnisiteye aidiyet hissi veren vatan anlayışı, vatandaşların büyük bir kısmını ötekileştirir. Kutuplaşmayı artıran ötekileştirme asıl bölücü rol oynayan anlayıştır. Aynı tornadan çıkmış vatandaş anlayışı açık ki faşizmden kaynaklanır. Farklılık hem doğanın hem toplumun yaşam zenginliğini ifade eder. Vatanseverlik duygusunu şovence ve ırkçı olarak değil, toprağa, ekolojiye ve gelişime duyulan bağlılık olarak yaşamak en doğrusudur.

3- Demokratik cumhuriyet ilkesi:

Devletin şekli olarak cumhuriyeti ulus devlet olarak yorumlamak, özellikle katı bir ulus devletçilik biçimi, ötekileştirmenin diğer bir etkenidir. Cumhuriyet için ideal olan devlet rejimi ulus devlet değil, demokratik devlettir. Bir devlet hem ulus devlet hem demokratik devlet olamaz. Bu iki sıfat birbiriyle çelişir. Demokratik devlet demokratik sisteme açık olan, onunla uzlaşan devlettir. Ulus devletin böyle bir hedefi olmayıp, bilakis demokratik toplumu kendi içinde asimile eder. Demokratik çözüm ilkesi cumhuriyetle uyuşur, ama aynı uyuşumu ulus devlet biçimiyle sağlayamaz. Önemli olan, cumhuriyeti demokratikleşmenin çatı örgütü olarak düşünmek ve inşa etmektir. Devlet biçimini veya cumhuriyeti ideolojikleştirmemek, bir etnisiteye ve dine bağlamamak demokratik çözüm için önemlidir. Cumhuriyet kavramını, tüm vatandaşların demokratik çatı örgütü olarak bir hukuki tanımla geliştirmek en doğrusudur. Yani cumhuriyeti tüm vatandaşların demokratik hukuk örgütlenmesi olarak tanımlamak büyük önem taşır. Böylelikle sosyal ilke ve laiklik ilkesi de en özlü şekilde cumhuriyet tanımına içerilmiş olur. Cumhuriyeti böylece açıkça tanımlanmış olarak bir etnisiteye, dine, ideolojiye bağlamamış oluruz. Örneğin etnisite ve soy içeren 'Türk' ve 'Kürt'

"Hiçbir toplumsal sorun tarihinden kopuk veya ters olarak ele alınıp çözümlenemez. Tarihini yansıtmayan bir şimdiden bahsedilemez. Şimdiyi tarihte aramak ne kadar doğru bir yöntemse, tarihi de biraz şimdide aramak o kadar doğru bir arayış yöntemidir. Ama bundan tarih = şimdi sonucu çıkarılamaz. Aralarında koşullandırma kesindir. Tehlikeli olan, koşullandırmayı doğru ölçmeden aynılaştırmadır. O zaman kadere boyun eğilmiş olunur ki, ne bir sorunun anlaşılma gereği kalır ne de çözüm şansı doğar"

kavramlarıyla din ve diğer ideolojik ifadeler olan islamilik, hıristiyanlık ve sünnilik sıfatlarını eklemeden ifade edilmesi daha kapsayıcı ve bütünlük sağlayıcı olur.

4- Demokratik anayasa ilkesi:

Demokratikleşme siyasi bir hareket olmasına rağmen, toplumsal bir konsensüsle oluşturulmuş bir anayasaya dayanmadan kalıcı ve sistematik bir yönetim rejimi haline gelemez. Demokratik anayasalar demokratik toplumla devletin uzlaşmasını ifade eder. Bireysel hak ve özgürlükler ancak demokratik toplumla anlam kazanabilir. Aksi halde muazzam güç yoğunluğu olan devlet karşısında bu hakların korunması mümkün değildir. Devleti de sürekli problem oluşturan ve ağırlaştıran bir kurum olarak değil, uzmanlık ve tecrübe birikim alanı olarak çözüm sağlayıcı bir etken halinde tutmak için demokratik anayasa vazgeçilmez bir araçtır. Demokratik anayasa, devleti hem işlevsel kılan hem de tecrübe ve uzmanlık birikimi halinde tutan niteliğiyle toplum ve devleti bir arada tutan tutkal durumundadır.

5- Demokratik çözüm ilkesi:

Demokratik çözüm ilkesi, daha çok devlet olmayı hedeflemeyen, devletin uzantısı da olmayan sivil toplumun demokratikleşmesini, yani demokratik toplumu esas alan çözüm modelidir. Devletin bünyesinde temel biçim değişikliklerine yönelmekten ziyade, toplum bünyesinde işleyen bir demokratik rejim arayan çözümlere yönelir. Devlete ilişkin olarak en çok demokratik bir anayasa talep eder. Tabii ki demokratik anayasanın oluşumu için teorik ve pratik çabalar tatminkar olmalı, bu anayasa devletten çok toplumsal esenliği esas almalıdır. Demokratik çözüm ilkesinin zıttı iktidarcı devletçi çözüm zorlamalarıdır. İlke olarak demokratik çözüm iktidar paylaşımıyla uğraşmaz, hatta iktidardan uzak durur. Çünkü iktidar ne kadar yoğunlaşırsa, demokrasiden o kadar uzaklaşma yaşanır. Yalnızca hükümetler veya devletler adına toplumlar düzenlenirse, ortaya çıkan düzen antidemokratik olur. Çünkü toplumsal güçler işin içine dahil edilmemiştir. İktidar ve hükümet düzenlemeleri olumlu yönde olursa belki demokratikleşmenin önünü açar, ama demokratikleşmenin kendisini oluşturmaz. Demokratik çözümlerin hedefi de iktidar veya devlet olanaklarını paylaşmak olamaz. Devlete tutunmak, devletin bir bloğunu teşkil etmek, demokratik çözümün hedefi olamaz.

Demokratik çözüm ilkesinde temel husus, demokratik kurumlarla devlet kurumlarının barış içinde bir arada yaşamalarının anayasal güvence altına alınmasıdır. İki kurumsal varlık arasında yasal bir meşruiyet vardır. Varlıklarını birbirlerinin inkarına dayandırmazlar. Ne demokrasi adına devletin tasfiyesi gereklidir ne de devlet adına demokrasi eritilmelidir. Batı sistemindeki aşırı iç içelik, ulus devlet içinde demokrasinin göstermelik bir kuruma dönüşmesine yol açar. Demokratikleşmenin en güncel sorunu, bu iç içeliği aşan iki kurumsal varlığın bir arada yaşamasını yeniden düzenlemektir. Demokrasinin devleti sınırlaması ne kadar vazgeçilmez bir ilkeyse devletin de tecrübe ve uzmanlık birikimi olarak demokrasiye çatı işlevi görmesi o kadar ilkeseldir. Tarihi süreç içinde galip çıkacak olan demokratik toplum olacaktır. Özcesi devletle demokratik kurumların barış içinde ama gergin duruşları rekabete yol açan bir durumu ifade eder ki bundan gelişip güçlenecek olan demokratik toplumun kendisi olacaktır.

> **"Tek hücreli canlıdan cansız zannedilen ama öyle olmadığı ve dahası tüm canlılık ilkesinin temeli olduğu anlaşılan atom altı parçacıkların yaşamına kadar özsavunmasız varlığın olmadığı bilinen bir hakikattir. Bu bilimsel olarak da kanıtlanmıştır. İnsan toplumları gibi son derece zekalı ve esneklik düzeyi yüksek varlıkların özsavunmasız olamayacakları her yaşam anında ve mekanında rahatlıkla gözlemlenmektedir"**

6- Bireysel ve kolektif hak ve özgürlüklerin birlikteliği ilkesi:

Demokratikleşme sorunlarının çözümünde hayati bir rol oynayan hak ve özgürlükler ilkesinin uygulanmasında bireysel ve kolektif ayrımına gitmenin kendi başına çözümden çok sorunları daha da ağırlaştırdığını ve içinden çıkılmaz hale getirdiğini dünyadaki sayısız deneyimden öğrenmek mümkündür. Ayrıca bu ayrım toplumların doğasına da aykırıdır. İnsan toplumunda birey hiçbir zaman ve mekanda haklı veya haksız, özgürlüklü veya özgürlüksüz olarak topluluksuz yaşamamıştır. Zaten insanın özelliği, en gelişmiş toplumsal hayvan olmasıdır. Dolayısıyla bireyin elde ettiği veya yaşadığı hiçbir hak ve özgürlük, aidiyetini yaşadığı topluluklarla paylaşılmadıkça hiçbir anlam ifade etmez. Toplumdan soyutlanmış birey ne kadar anlamsızsa edindiği hak ve özgürlükler de o kadar anlamsızdır ve uygulanma yeteneğinde değildir. Tersi de doğrudur: Bir topluluğa tanınan hak ve özgürlükler, mensubu olan bireylere yansıtılmadıkça hiçbir değer ifade etmez. Hak ve özgürlükler bireysiz yaşanmaz. Bireyleri hak ve özgürlüklerden yoksun bırakmak, mensup olduğu toplumu aynı duruma düşürmekle mümkün olduğu gibi toplumu, kolektiviteyi hak ve özgürlüklerden yoksun bırakmak da mensubu bulunan bireyleri aynı duruma düşürmek demektir. Özcesi hak ve özgürlükler, ne bireysiz ne de toplumsuz; birlikte olmadan, paylaşılmadan yaşanacak değerler değildir.

7- İdeolojik bağımsızlık ve özgürlük ilkesi:

Bu ilkenin temelinde daha çok kapitalist modernitenin dünya çapında egemen kıldığı kaba materyalist nitelik taşıyan, özünde ise idealist olup 'pozitivist bilimci' geçinen ideolojik hegemonyacılığından kurtulmadıkça, demokratikleşmenin ve özünde var olan özgürleşmenin sağlanamayacağını kavramak yatar. Pozitivist bilimcilik, Avrupa hegemonik uygarlığının başat ilkesidir. Bu ilkeyi hegemonik kılmadan, diğer temel unsurları olan kapitalizmi, endüstriyalizmi ve ulus devletçiliği dünya çapında kendine bağımlı olarak inşa edip yürütemez. İdeolojik hegemonya Ortadoğu'da oryantalist bilimle zihinleri fetheder. Bunun ardından veya bununla birlikte diğer temel unsurlarla fetih, işgal ve sömürgeciliğini çok çeşitli biçimler altında gerçekleştirir. Eski despotik yerel unsurlarla doğası gereği hep işbirliği içinde olan yeni sömürgecilik, demokratikleşme sorunlarını daha da ağırlaştırır. Buna karşı gelişen her tür direniş demokratik bir yan taşır. Bu demokratik yanın gelişip güçlenmesi ve kendisini ayakta duracak ve sistematize edecek biçimlere taşıyabilmesi için hegemonik ideolojiden kopması gerekir. Alternatif ideolojik seçeneklerin anlamlı olması için yerel, kentsel, bölgesel, çoklu ulus ve ortak vatan kategorilerini içermesi gerekir. Aksi halde başka bir ideolojik hegemonya gelişim gösterebilir.

Geleneksel dinci ve ırkçı görüşler de en az kapitalist modernite ideolojisi olan pozitivist hegemonyacılık kadar hegemoniktirler. Bahsedilen ana kategorilerde özgürlükçülüğe dayanan ideolojik çıkışları özgürlük ideolojileri olarak değerlendirmek mümkündür. Ancak bu özgürlük ideolojileriyle demokratikleşme sorunları ve çözüm yolları anlaşılır kılınıp uygulanabilir. İdeolojik özgürlük olmadan demokratikleşme adımları her an tökezleyebilir, hegemonik ideolojilerin kontrolüne girebilir. İdeolojik özgürlük toplumsal doğanın hakikatiyle bağlantılı olup, demokratik toplumun gerçekleştirilmesi ve yaşanmasıyla kendini daimi olarak ifade eder. Toplumsal hakikat, demokratik toplum gerçeklerinin özgürce ifadesidir.

8- Tarihsellik ve şimdilik ilkesi:

Demokratikleşme sorunları ve çözüm olasılıkları tarihsellikle şimdilik arasındaki ilişkilerin doğru kurulmasıyla yakından bağlantılıdır. Tarihte ilgili sorunları ve çözüm olanaklarını göz ardı eden, sansürleyen bir zihniyetin sadece demokratikleşme sorunlarını değil, tüm toplumsal sorunları kavramak şurada kalsın, daha da ağırlaştırıp içinden çıkılmaz bir hale getirmesi, kriz, çatışma ve savaşlara dönüştürmesi kaçınılmazdır. Tarihte olup bitenler şimdiyi belirleyen en temel koşullardır. Şimdi veya güncel olan, tarihin kendini sorun ve çözüm olanaklarıyla sunma halinden ibarettir. Tek fark şudur: Geçmişe müdahale edemeyiz, ama şimdiye, güncele müdahale edebiliriz. Müdahalenin fikri temelleri ve maddi gücüyle bağlantılı olarak günceli değiştirebiliriz. Değişimi hızlandırabilir, farklı yöne çevirebilir, özgür kılabilir veya daha çok köleleştirebiliriz. Bu tamamen müdahale güçlerinin konumlarıyla bağlantılı bir husustur. Önemli olan, "Geçmiş, tarih ana halkasıyla şimdiye nasıl yansıtılmalı?" sorusuna verilecek yanıttır. Şimdiyi tarihin özellikle ilgilendiğimiz sorunlarıyla ilgili alanlarının ifadesi olarak çözümlemek, toplumsal sorunların çözüm anahtarıdır. Bu anlamda tarih kavrandıkça en büyük güç kaynağımız olacaktır. Tarihini doğru kavrayamayan ve yazamayanların, şimdiyi doğru kavrayıp özgürleştirmeleri ve demokratikleştirmeleri çok zayıf bir olasılıktır. El yordamıyla yaşanacak özgürlükler ve demokratikleşmeler kalıcı olamazlar; nasıl elde edilmişlerse öyle elden kaçabilirler.

Çok iyi bilmek gerekir ki, toplumun kendisi en gelişmiş tarihtir. Kendisi bir tarih olan toplumu bu yüzüyle, hakikatiyle tanımadıkça, onu sorunlarından kurtarmak, demokratik çözümlere ve yaşam tarzına kavuşturmak pek olası değildir. Bunun içindir ki despotların ilk yaptıkları eylem, toplumsal hafızayı yok etmektir. Demokratların da yapmaları gereken ilk şey, toplumsal hafızaya yani tarihe olanca doğrularıyla sahip çıkmaktır. Kapitalist modernitenin en büyük tahribatı insanlık hafızasını yok edici darbelere maruz bırakması ve şimdiyi sonsuzmuş, daha doğrusu tarihin sonuymuş gibi sunmasıdır. Ona göre her şey sıkışmış şimdiden ibarettir. Bireycilik denilen hastalık bu anlayışla bağlantılıdır. "Kendini yaşa, gerisi boştur" bireyciliği tarihsel toplumun inkarıyla ilişkilidir. Böylesi bir zihniyetten toplumsal hakikat ve onun ifadeye kavuşacağı demokratik toplumculuk beklenemez. Bu açıdan liberal bireycilik demokrasinin inkarıdır. Tarihte anı, anda tarihi görmek sosyal bilimin doğru ilkesidir.

9- Ahlak ve vicdan ilkesi:

Batı sosyolojisi vicdan ilkesini tanımaz. Analitik zeka olarak işler. Vicdan, duygusal zekaya gereksinim duyar. Analitik felsefe olarak başlayan modern sosyoloji, günümüzde bir yönetim tekniğine dönüşmüştür. Halbuki vicdan toplumsal kuruluşu var eden ilkelerin başında gelir. Vicdan toplumun adil yargısı olarak işlev görür. Yok sayıldığında toplum en tehlikeli canavar makinesi olarak işler. Vicdan dinin ve ahlakın özü de sayılabilir. Eğer kuru gelenek olarak din ve ahlakı bir tarafa bırakırsak, bu iki kurumdan geriye kalanın toplumsal vicdan olduğu görülecektir. Toplumsal vicdan siyasi, askeri, ekonomik gücü olmayanın sığınacağı tek alandır. Bu alan tahrip edildiğinde toplumda sadece güç ilkesi işler ki o zaman herkes herkesin kurdu olur.

Demokrasi, vicdansız işleyecek bir rejim değildir. Tekelci güç ve sermaye sistemleri vicdanın inkarı üzerine kuruludur. Demokratikleşme, özünde bu vicdan inkarını geçersiz kılma ve toplumsal vicdanı kazanma hareketi olarak da tanımlanabilir. Güç ve sermaye tekelinin dışındaki devasa toplum ancak vicdan hareketiyle savunulabilir. Günümüzde toplumsal mücadele bir anlamda yitirilmiş vicdanı kazanmaktır. Demokratikleşme yitirilmiş olan vicdan değerlerini edinme hareketi olmadıkça tam anlamına ulaşamaz, birey ve azınlıklar haklarını ve özgürlüklerini kazanamaz. Tüm bu gerekçeler demokratikleşme sorunlarının çözümünde dinin ve ahlakın süzülmüş toplumsal değeri olan vicdan ilkesinin mutlaka devrede olmasını gerektirir.

Soykırım gerçekleri vicdan devreye sokulmadan çözümlenemez. Kapitalist modernitenin tüm cinayetleri ve soykırımları ancak vicdan ilkesi harekete geçirildiğinde itiraf edilebilir ve adalete yol açabilir. Modernite tüm toplumsal sorunlarda güç ilkesini esas alır. Gücü olan kazanır veya halleder, olmayan ise kaybeder ve gerçeklik olmaktan çıkar. Modernitenin temelindeki en büyük hastalık budur. Toplum bu ilkeyle ancak taş devrini bile aratacak bir cangıla döner. Eğer köklü toplumsal sorunlara ve bunların başta gelenlerinden olan demokratikleşmeye kalıcı, adil yanıtlar bulmak istiyorsak, güç ilkesi yerine mutlaka vicdan ilkesine yer vermeliyiz. Doğu kültürü bu ilkeye yabancı değildir. Tersine tüm sorunlarında bu ilkeye baş yeri vermiştir. Kapitalizmin, gücün buzdan hesapları uğruna bu ilkeden vazgeçemeyiz. Türkiye'nin demokratikleşme sorunlarına çözümler geliştirirken, diğer tüm ilkelerin baş köşesinde vicdan ilkesine yer vermek ve bu ilkeye başvurmak durumundayız.

10- Demokrasilerin özsavunma ilkesi:

Tek hücreli canlıdan cansız zannedilen ama öyle olmadığı ve dahası tüm canlılık ilkesinin temeli olduğu anlaşılan atom altı parçacıkların yaşamına kadar özsavunmasız varlığın olmadığı bilinen bir hakikattir. Bu bilimsel olarak da kanıtlanmıştır. İnsan toplumları gibi son derece zekalı ve esneklik düzeyi yüksek varlıkların özsavunmasız olamayacakları her yaşam anında ve mekanında rahatlıkla gözlemlenmektedir. Savaşlar bile uygarlık sistemlerinin çarpıklaştırılmış özsavunma anlayışlarıyla yakından bağlantılıdır. Demokratik toplumlar ve özgür bireyleri, sınıflı uygarlıklar döneminde kendilerini korumak için büyük savunma sorunlarıyla karşı karşıya kalmışlardır. Hatta ilkel komünal toplumlar, uzun dönemli yaşamlarında, kendi aralarında yaşadıkları çelişkilerin yanı sıra, doğanın canlı ve cansız oluşumlarından kaynaklanan ölümcül tehlikelerle de karşı karşıya kalmışlar ve özsavunmayı her anın ve her mekanın birincil görevi saymışlardır.

> **"Demokrasinin devleti sınırlaması ne kadar vazgeçilmez bir ilkeyse devletin de tecrübe ve uzmanlık birikimi olarak demokrasiye çatı işlevi görmesi o kadar ilkeseldir. Tarihi süreç içinde galip çıkacak olan demokratik toplum olacaktır. Özcesi devletle demokratik kurumların barış içinde ama gergin duruşları rekabete yol açan bir durumu ifade eder ki bundan gelişip güçlenecek olan demokratik toplumun kendisi olacaktır"**

Kapitalist modernite unsurlarının (ulus devlet, kapitalizm ve endüstriyalizm) ekonomik, ekolojik ve demokratik toplumlarla özgür ve eşit bireyleri üzerinde yürüttüğü tekelci baskı ve sömürüsüne karşı özsavunma sorunları hayati konuların başında gelmektedir. Özsavunmasız yaşam sadece ücret köleliğiyle sonuçlanmamakta, her türlü işsizlik, hastalık ve yozluklara da yol açmaktadır. Daha da kötüsü, çok sayıda fiziki ve kültürel soykırımları da beraberinde taşımaktadır. Modernite sistem olarak genelde toplumu ve bireyleri, özelde daha şiddetli olarak demokratik toplumları ve özgür bireyleri zorunlu olarak varlıklarını savunmakla karşı karşıya bırakmaktadır. Özsavunmayı başaramamaları halinde, sadece özgürlükleri değil, varlıkları da soykırım tehlikesine uğramaktadır. Modernitenin tekelci unsurları kendini sürdürebilir kılmak için toplumun ve bireyin özgürlüğünü ve varlığını tehdit altına almakla yetinmemekte, geç dönemlerinde yaşam için vazgeçilmez olan ekolojik koşulları da tüketmektedir. Ekolojik koşulların tüketilişi, uzun vadeye yayılmış ve tüm yaşam üzerinde yürütülen bir nevi soykırım olmaktadır.

Demokratik toplum ve özgür birey, devrimci ve evrimci gelişmeler kadar, onlarla birlikte özsavunma sorunlarına da çare bulmak zorundadır. Modernitenin yapısal krizinin son dönemi özsavunmayı tüm sorunların başına yerleştirmiştir. Her topluluk ekonomik, ekolojik ve demokratik bir birim olmak kadar, özsavunmalı bir birim olarak da yaşamak durumundadır. Aynı zamanda her eşit ve özgür birey ekonomik, ekolojik ve demokratik bir veya daha çok birimde yaşamak kadar, birlikte o denli bir veya çok sayıda özsavunma biriminde de yaşamak durumundadır. Tüm canlılar için geçerli olan beslenme, üreme ve korunma, en çok da insan toplumu için geçerli, vazgeçilmez üç yaşam koşuludur.

O DERİNDEN AKARDI

Adı soyadı: **Mehmet CAMKILIÇ**
Kod adı: **Ali**
Doğum yeri ve tarihi: **Maraş Pazarcık-Ortadelhiz Köyü, 1974**
Mücadeleye katılım tarihi: **1989 sonu**
Şehadet tarihi ve yeri: **15 Ağustos 1994, Xurşit Dağı İslahiye**

1990'larda Önderlik Sahası'ndayım. Pazarcık alanından Önderlik Sahası'na kalabalık bir genç grup gelmişti. Hepsinin gözleri birer ateş parçası gibi parlıyordu. Cıvıl cıvıldılar. Hani "namlunun ağzındaki fişek gibi" denir ya, aynen öyle. Hepsinin belirgin ortak özelliği, deli dolu, kabına sığmaz olmalarıydı. Ama bir tanesi biraz daha ağır başlı, olgundu. İsmi Merdan, Pazarcık Pirikanlı (Vietnam olarak da bilinir.)

Ben ise onlardan sonra gelmiştim Önderlik Sahası'na. Yaşça da hepsinden daha büyüktüm. Ali yoldaşla burada tanışmıştık. Birlikte ülkeye yönelecek grubun içerisinde yer alıyorduk. Bunun için Önderlik Sahası'nda aynı planlama grubunda bulunuyorduk. Bizde gelenektir, mücadele sahasına gitmeden önce, gidilecek yere ve alana ilişkin özel eğitimler verilirdi. Alanın özgünlükleri, düşmanın durumu, halkın durumu, aşiretler, arazi şartları vb birçok konuda eğitimler verilerek gruplar hazırlanırdı.

Ali yoldaşı burada biraz daha yakinen tanıdım. Oldukça genç bir yoldaştı. En fazla 16–17 yaşlarında ya var ya yok. Merdan da o yaş civarlarındaydı. Salman hepimizden büyük, aynı zamanda evliydi. Ali oldukça sessiz, göze batmıyor. Ama canlı, atik, çalışkan, emekçi, sevimli. Konuşkan değil, konuşurken de oldukça kısa cümleler kullanan bir üsluba sahip.

Yaklaşık 45 gün süren planlama ve eğitimlerden sonra, Önderlik bizi çağıdı ve hazır olup olmadığımızı sordu. Grup hazırdı. Güneybatı'ya acil gitmemiz gerekiyordu, alanda bulunan güçlerimizden şehitler vardı. Boşlukları doldurmalıydık.

Önderlik Sahası'nda ayrılmadan önce son defa Önderlikle bir araya geldik. Birlikte yemek yedik. Önderlik, yemek esnasında bize son uyarılarını yaptı, perspektiflerini verdi. Daha sonra oldukça duygusal bir atmosferde Önderlikle vedalaşıp, yola düştük. Önce Şam sonra Halep derken Afrine ulaştık. 17 Haziran günü de sınırı geçtik.

Akşam üstüydü, hafiften ay ışığı süzüyor, hilale çalıyordu. Kalabalık bir gruptuk. Toplam 31 kişiydik.

Geçiş zor olmadı, ancak saatler ilerledikçe ovayı geçip kendimizi atacağımız dağa yetişip yetişmeyeceğimiz kuşkulu. Bizi götürecek kuryeler yok. Bizde yol bilen de olmayınca arkadaşların çoğu da yeni olduğu için gerillacılığı bilmediği için, biraz kaygılıydık. Fakat her şeye rağmen ovaya vurduk. Grubumuz yer yer zorlansa, parçalansa da, ovayı aşmayı başardık.

Ama bazı kaçışların yaşanması, bizi oldukça zorladı. Özellikle yönetim kademesinde yer alan Lezgin isimli unsurun kaçarak düşmana teslim olması, grubumuz, yapacaklarımız, yol hattımız konusunda ayrıntılı bilgi vermesi oldukça zorlayıcı oldu bizim için. Zaten kısa bir süre sonra operasyon çıktı ve henüz alana gelişimizin 12. gününde çatışmaya girmek durumunda kaldık. Bu çatışmada, Salman yoldaş şehit düştü ve grubumuz dört parçaya bölündü. Ben 18 kişinin bulunduğu ana gruptaydım, komutanımız ise Abuzer yoldaştı.

Ali yoldaş bu çatışmada 4 arkadaşla birlikte ayrı bir yöne gitmişlerdi. Grubun en genci Ali olmasına rağmen, en inisiyatifli davranan da o olmuştu. Grubun öncülüğünü yapmış, hiç bilmediği arazide grubu sapa sağlam Pazarcık'a kadar getirmişti. Daha sonra Armutlu köyü civarında tesadüfen arkadaşlarla karşılaşarak, yanımıza dönmüştü.

Ali yoldaşla birlikte Engizekler'de yapılan ikinci eyalet konferansına delege olarak katılmıştık. 1991 Ağustos'unda konferans görevledirilmesi olarak Adıyaman alanına düzenlendi. Adıyaman o dönemler eyaletin en zor alanıydı. Fakat Ali yoldaş bunun da üstesinden gelmeyi bilecekti.

1991-92 kışı oldukça sertti. Kış öncesinde eyalette birkaç eylem yapıldığı için (ki bu eylemlerde, bazı düşma subayları da vurulmuştu) ciddi bir yönelim beklentisi vardı. Kış bitmeden Besni alanına geçmemiz gerekiyordu, izimizi kaybettirmek için.

Besni deyip geçmemek gerek, gerilla için oldukça güzel ve elverişli bir araziye sahipti. Biz aslında Gölbaşı ile Besni arasında Suvarlı'ya yakın bir yerde konumlanmıştık. Buralarda kuryelik yaptığım için alanın güzelliğine birçok defa şahit olmuştum.

Besni'de tekrar buluşmuştuk Ali ve Zınar yoldaşla. Her ikisi de büyümüş, olgunlaşmıştı. Bir süre birlikte kaldıktan sonra tekrar eyalet konferansı için Engizeklere çıktık. Yapılan konferansta Zınar yoldaş bölge yönetimine alındı.

Bir süre ayrı yerlerde de kalsak, hatta Ali yoldaş bir ara bazı arkadaşları Güney'e götürecek kurye grubunun içinde de yer alsa, birkaç ay sonra tekrar bir araya gelmiştik. Ben Pazarcık alanına düzenlenmiştim, ısrarlı önerilerimle Ali yoldaş da bu gruba dahil olmuştu. Birlikte tekrar Engizekler'e çıkmıştık.

Bir doğa harikası olan Engizeklerin kuzeyinde Koç dağları bulunur. Nasıl ki bir koç görkemli boynuzlarıyla kafasını kaldırır da şaha kalkar, Koç dağları da aynen öyledir. Bir şaha kalkışı vardır, batısında bükülmez başıyla dik ve heybetli Berit durur. Güneybatısında Ağır dağları mevcuttur. Engizeklerin güneyi ise 3000 metreye yaklaşan yüksek dağ silsilesiyle Pazarcık'ın kuzeyine düşen Kandil dağı bulunur. Hemen güneydoğusuna Bozdağları düşer. Sinan Cemgillerin şehit düştüğü yer işte buradadır.

Güneydoğusunda Gölbaşı ve Doğanşehir'e açılan dağ silsilesi vardır. Özcesi etrafı yüksek dağlarla örülü Engizekler bir ova görünümündedir. Sık ormanları, volkanik arazi yapısı, irili ufaklı vadileri, içinden fışkıran Göksu, Aksu ve Tute sularıyla bir cennettir. Bu yüzden her yıl yaylacılara ev sahipliği yapar Engizekler. Tabii Engizekleri anlatıp da Yılan ovasını anlatmadan geçmek olmaz. Koç dağlarının dibinde yemyeşil uzanır Yılan ovası Engizeklerin biraz da göz kamaştıran güzelliğidir.

Biz Ali yoldaşla işte böylesine görkemli bir araziden ovaya, yani Pazarcık ovasına indik. Ali yoldaşla o kış birlikte çalıştık. Sessizliği kitle çalışmasında çabuk kırıldı.

Ali arkadaşla kışı böyle geçiriyoruz. Hareketli bir kıştır. Ovaların soğuğu bilinir. Ayazları meşhurdur Narlı ovasının. İnsanı derinden etkiler. Kemiklerini sızlatır. Dondurur adamı. Buna birde ev barksızlık eklenirse durum daha iyi anlaşılır.

Biz bahara doğru Pazarcık merkezde bir Newroz serhildanı planı yaparken Engizeklerde yaşanan Terzi Cemal tasfiyesiyle sarsıldık. Tüm serhildan hazırlıkları boşa çıktı. Halbuki tüm kış hazırlığımız bu serhildanı örgütlemek, gençleri bir araya getirerek sporsal etkinlikler düzenlemek ve dağa gidecek gençleri hazırlamak olmuştu. Ancak bir çırpıda hepsi boşa gitmişti.

Oldukça zorlu bir süreci yaşıyorduk. Önderliğin "tarihle oynuyorsunuz" dediği yıllardır bunlar. Hiç beklenmedik bir zamanda tüm gündemimiz alt üst olmuş, çalışmalarımız durmuştu. Derinlikli olmayan militan yaklaşımlarımız sonucu özel savaş oyunlarına gelerek, Önderlik gündeminde uzaklaşarak savunma pozisyonuna geçmiştik. Önderliğin özel çabalarıyla adım adım yeniden bir toparlanma ve gelişme yaşanacaktı, ancak onca emek heba olmuş ve onca değerli yoldaşın şehadeti yaşanmıştı.

1993 baharında yaşanan Terzi Cemal tasfiyesi ardından ben Binboğalar'a, Ali arkadaş ise Adıyaman'a geçti. Uzun bir süre görüşmedik. 93 yılının sonlarında Önderlik Sahası'na doğru giderken Ali arkadaşla Pazarcık'ta hem de onun köyünde tekrar karşılaştık. Uzun uzun konuştuk o görüşmemizde. Önce Sabri arkadaşları Engizeklere çıkarmış, peşinden Adıyaman, Pazarcık, İslahiye derken birçok alanı dolaşmış. Ve giderek alanın en güvenilir kuryesi olmuştu.

Daha sonra da önerisi çerçevesinde tekrar Önderlik Sahası'na gitmesi kararlaştırılmıştı. Önderlik Sahası'nda bir süre Önderliğin güvenliğini yapıp eğitim görmenin yanı sıra, grupları Güneybatıya götüren kurye olarak da çalışmalarını sürdürüyordu.

Onunla son kez burada görüştük. Yeni bir grup hazırlanmıştı Güneybatı için. Kurye de yine Ali yoldaştı. Grup giderken duygulu bir vedalaşma yaşamıştık. Ali yoldaş grubu alarak gitmişti. Daha sonra öğrendiğimiz kadarıyla grup sınırı geçmekte zorlanıyor, düşma her tarafı tutuğu için bir süre geçemiyorlar. Sonra İslahiye'den vurarak geçmeye çalışıyorlar. Hurşit dağına ulaşmadan da fark ediliyorlar. Grup kalabalıktır. Çatışmaya girmek zorunda kalıyorlar. Araziye tek tanıyan da Ali yoldaştır.

Fakat ovada kaldıkları için oldukça zorlanıyorlar. Çatışma uzun sürüyor. Ve tarih 1994 yılının Ağustos ayını gösterirken, yaşanan çatışmada Ali, 15 yoldaşıyla birlikte şehedate ulaşıyor. Ali ve birliket şehedate ulaştığı 15 yoldaşı mücadelemizde yaşayacaktır. Anıları mücadelemizde önderdir.

Türkiye'de demokratikleşme sorunları Kürdistan'da çözüm modelleri

YOL HARİTASI

Bu değerlendirmeyi Türkiye'de demokratikleşme tartışmalarının yoğunlaştığı ve bu tartışmaların temelinde yer alan Kürt sorununun çözümünde 2009 yılının bizzat Cumhurbaşkanı Sayın Abdullah Gül'ün deyimiyle "ya çözülecek, ya çözülecek" derecesinde önem arz etmesi ve taşıdığım sorumluluk nedeniyle sunmak durumundayım. Ayrıca devlet güvenliğiyle ilgili bütün temel kurumların sorunların çözüm aciliyetleri konusunda gösterdikleri açıklayıcı tavırlar, kamuoyunda şahsımla ilgili değerlendirmeler ve çağrılar nedeniyle sunuş daha da önem kazandı.

Aynı konuda 1990'ların başında dönemin Cumhurbaşkanı Sayın Turgut Özal'ın, 1997'de Başbakan Sayın Necmettin Erbakan'ın sözlü ve yazılı dilekleri, aynı dönemde Ordu Toplumsal İlişkiler Bölümü'nden gelen bilgilendirme notları, 1999'da tutuklanma döneminde on günlük tutuklanmayla ilgili soruşturma sırasında ve soruşturma sürecinden sonra bazı yetkililerle yapılan görüşmeler, yine çeşitli makamlara yazılı olarak sunduğum mektuplar ve değerlendirme yazılarıma ilaveten Türkiye Cumhuriyeti'nin eğiliminin biraz daha belirginlik kazanması bu sunuşta etkili olmuştur.

I. BÖLÜM

Giriş

Demokratikleşme sorunları tarihte hep var olagelmiştir; çokça yansıtılmaya çalışıldığı gibi Avrupa modernitesiyle ortaya çıkan bir olgu değildir. Toplumların doğasında demokratik eğilimler her zaman mevcuttur. Demokrasi özünde her varlıkta gözlemlediğimiz kendisine ilişkin inisiyatif ve yönelim, yönetim olgularıyla bağlantılıdır. Bunun evrensel bir görünüm olduğu kanısındayım.

Uygarlık tarihinde özellikle Sümerlerde başlangıç dönemlerinde tarım toplumu ve kent halkının sözcülerinden oluşan meclis kurumlarının önemli rol oynadıkları kanıtlanmaktadır. İlk gözlemlenen demokratik kurumların Grek-Atina'da değil, Sümer kentlerinde oluştuğu inkar edilemez bir gerçekliktir. Süreç içinde yönetimde rahip, politik yönetici ve askeri yetkililerin ağırlığının artmasıyla demokratik kurumlar ikinci plana düşmüşler ve yönetimdeki önemlerini yitirmişlerdir. Tanrı krallar çağı olan Nemrutlar ve Firavunlar döneminde tüm halk 'yaratılmış kullar' olarak anlamlandırıldığından, artık demokratik kurumlardan bahsetmek mümkün değildir. Benzer süreçler hemen hemen tüm uygarlıklarda yaşanmıştır. İlkçağda bunun son örneğini Atina ve Roma'nın demokrasi ve cumhuriyet deneyimlerinde görmekteyiz.

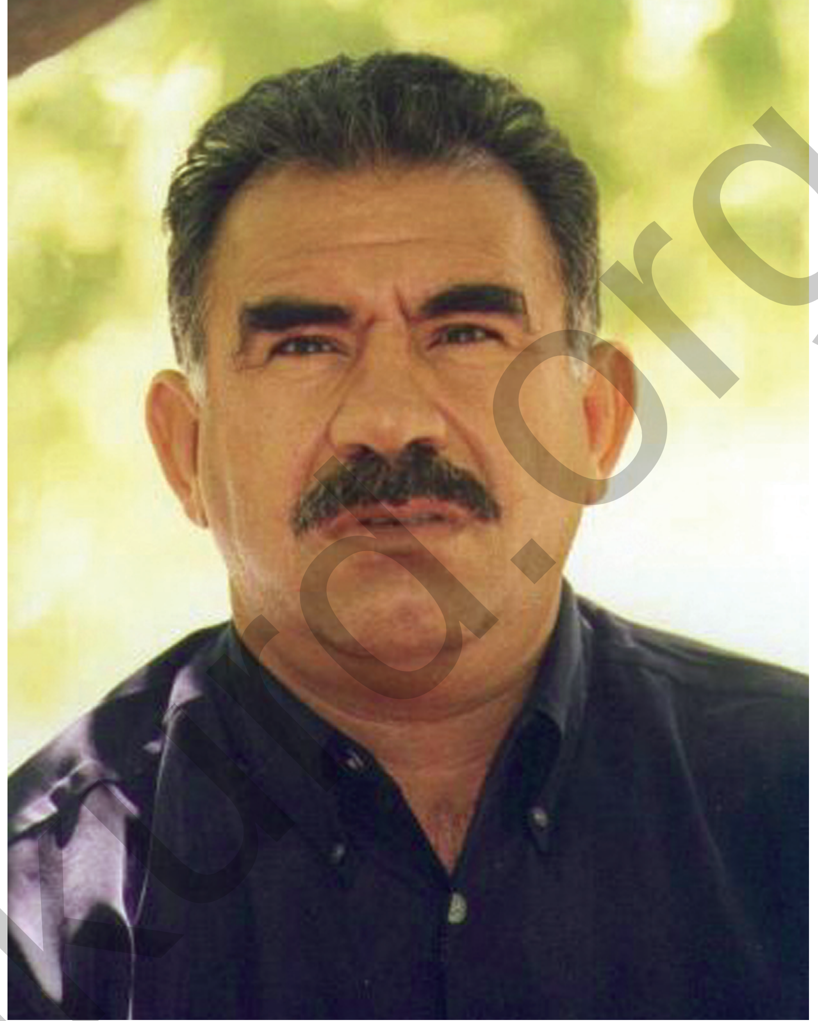
Ortaçağda hıristiyanlığın ilk dönemlerinde, yani henüz Bizans İmparatorluğu'nun resmi dini olarak kabul görmediği dönemde ve islamiyetin ilk yıllarında demokratik unsurlar önem kazansa da, güçlü olan imparatorluk geleneği hızla bu unsurların etkilerini tasfiye etmiş ve katı merkezi yönetimlerle varlığını sürdürmüştür. Avrupa kıtasında 1000'li yılların başında yükselen yeni kent kuruluşları uzun süre demokratik geleneklerle yönetildiler. Kentler uzun süre feodal otoritelere karşı bağımsız ve demokratik kurumlarını savunmak zorunda kaldılar. Gelişen krallık rejimlerine karşı prenslerin ve bağımsız köy (kırsal) toplumlarının direnişlerinde de demokratik unsurlar önemli rol oynadılar.

15. yüzyıldan itibaren mutlak monarşilere dönüşen krallıklar, geleneksel uygarlıklar gibi demokratik kurumları da büyük oranda devre dışı bıraktılar. Sadece Britanya Adası'nda 1216'da krallığa karşı resmen kabul ettirilen Magna Charta, demokratik bir gelenek olarak varlığını korudu. 1789 Büyük Fransız Devrimi, mutlak monarşiye karşı bir halk devrimi olarak başlamasına rağmen, süreç içinde burjuvazinin diktatörlüğüne dönüştü. Bu diktatörlük ulus devlet olarak örgütlenip, kendini mutlak monarşinin çok daha üstünde bir otoriteyle donattı. Britanya İmparatorluğu'nun böl yönet politikasıyla çoğalan küçük ulus devletlerle Avrupa'da bir denge statükosu inşa edildi. Ulus devlet dahilinde yürürlükteki rejimler, tüm liberal ideallerine rağmen, elitlerle icra edilen oligarşik rejimler niteliğindeydi. Var olan parlamenter kurumlar oligarşik elitlerin egemenliğini hiçbir zaman tasfiye edemediler. Şüphesiz kent ve kır halkının uzun süreli mücadelesine dayanan demokratik kurumlar da hiçbir zaman tamamen tasfiye edilemedi. Dolayısıyla günümüze kadar Avrupa'da geçerli olan demokrasi, burjuvazinin oligarşik güdümü altında halkçı içeriği sınırlı olan bir sınıf demokrasisidir. 1950'lerden sonra AB (Avrupa Birliği) olarak ulus devleti aşan bir demokratik birlik konfederasyonu teşkil etme çabasına rağmen, ulus devletlerin oligarşik tekeli kırılamamaktadır. Deneyim önemlidir, ama başarı şansı kesin değildir.

Tüm dünyada yaşandığı gibi, Osmanlı İmparatorluğu da endüstri devrimi temelinde 19. yüzyıldan itibaren hegemonyasını kesinleştiren Britanya İmparatorluğu başta olmak üzere Avrupalı büyük güçlerin etkisine girdi. Eski Ortadoğu devlet geleneğine dayalı olarak inşa edilen imparatorluk, ulus devletçi akımların hızla gelişimi karşısında çözülmemek için kendini bürokratik temelde yenileyip daha sıkı bir merkezi Osmanlı ulus devletine dönüştürmek istedi. Gelişen iç isyanlar sertçe bastırılmak istendi. Sonuçta Anadolu ve Kuzey Mezopotamya'da ağırlıklı olarak Türk ve Kürt milliyetleriyle çok sayıda etnik gruptan oluşan ve bugünkü Türkiye Cumhuriyeti olarak inşa edilen varlık, imparatorluktan miras olarak kaldı. Bunda belirleyici rolü Britanya İmparatorluğu oynadı. Süreç içinde 20. yüzyılın başlarından itibaren kendini İttihat ve Terakki Partisi olarak devlet içinde örgütleyen ve karışık milliyetlerden oluşan ismen Türk burjuvazisi, çok katı bir milliyetçilikle önce İkinci Meşrutiyet döneminde, sonra cumhuriyet rejiminde diktatörlüğe gitti. Başta Mustafa Kemal Paşa olmak üzere bazı karizmatik liderlere rağmen, devlet içindeki bürokratik oligarşik diktatörlük günümüze kadar varlığını korudu. Sağ sol, laik dinci ayrımı yapılmaksızın kurulan devlet odaklı legal ve illegal birçok siyasi parti ve cemiyet, oligarşik diktanın kurumsal ve ideolojik etkisini yaşayıp yaşatmaktan kendilerini alıkoyamadılar. Günümüzde yürütülmeye çalışılan Ergenekon yargılamaları, son yüzyılın devlet içindeki bu oligarşik dikta geleneğiyle ilgili olup, sonuçları açısından demokrasinin kaderini belirleyecek denli önemli bir yargılama olarak değerlendirilebilir.

Türkiye'de demokrasi meşrutiyetten, hatta tanzimattan beri tartışılan bir konu olmasına rağmen, kuram ve kurum olarak gelişemedi; özellikle demokrasinin demosu, halkı olan tabana indirgenemedi. Daha çok taşra eşrafı ile devlet bürokrasisine dayanan oligarşik iki seçkin grup arasında oynanan bir oyuna dönüştü. Gerçekten halkın çıkarlarıyla ilgili olabilecek her şey iki seçkinci oligarşik grup tarafından ortaklaşa bastırıldı, ezildi. Sistem kendini halka karşı ekonomik, ideolojik, politik, askeri ve kültürel olarak çok sıkı ve kapalı bir biçimde inşa etti ve pekiştirerek günümüze kadar sürdürdü. Fakat gelişen toplumsal yapı ve halk mücadeleleri bu yapıyı kuruluşundan beri ve en çok da günümüz koşullarında sarsmaktan geri kalmadı. Demokratikleşme sorunları bu gelişmelerle bağlantılı olarak gelişti. Rejimin içe kapalı karakteri ve katı milliyetçi, dinci, cinsiyetçi ve pozitivist bilimci diğer ideolojiler nedeniyle sorunlar, tartışma alanında bile doğru bir tanımlanmaya kavuşturulamadı. Hukuk, devlet kuralları olmaktan öteye gitmedi. Birey ve halkın hukukuna asla fırsat tanınmadı. Verilen izinler de güdümlü olmaktan ve sık sık darbelerle kesilmekten kurtulamadı. Ne anlamlı bir ifade özgürlüğü ne de örgütlenme özgürlüğü tanındı. Belli bir toplumsal konsensüse dayanmayan ifade ve örgütlenme özgürlüğü bu nedenle sıkça tasfiyeye uğramaktan kurtulamadı. Temel ifade ve örgütlenme özgürlüğü tanınmayınca, bunun için gereken toplumsal konsensüs oluşmayınca, başlıca demokratikleşme alanları olan ezilen sınıflarla dinsel cemaatler ve halklar için yeterli ifade ve örgütlenme özgürlüğü yaşama geçirilemedi. Bu konuda var olduğu idea edilen her hak, atılan her adım ya hiç uygulamaya geçirilmedi ya da darbeler veya yazılan ve yazılmayan bazı tunçtan yasalarla yaşamsal olmaktan alıkonuldu.

Kürtler ve Kürdistan'a ilişkin olarak da bu yazılan ve yazılmayan tunçtan yasalar en katı tarzda geçerli kılındı. En katı yasalar Kürt ve Kürdistan gerçekliklerine ilişkin olarak acımasızca uygulandı. Fiziki cezalandırmalarla birlikte çok derinden ve kapsamlı asimilasyonist programlarla Kürtlük ve Kürdistanlılıkla ilgili ne varsa ya tasfiye edilerek, yasaklanarak ya da birlikte resmi ideoloji içinde eritilerek yok edilmek istendi. Bu politikalara ve yasalara karşı çıkan birçok grup gibi, kendini sol gelenek içinde ve PKK adıyla tanımlayan bir grup insanın 1970'lerde başlattığı direniş, çeşitli aşamalar halinde, büyük acılar ve kayıplar pahasına günümüze, 2009'lara gelip dayandı. Bu direniş yol açtığı gelişmelerle demokrasi sorunlarının açığa çıkmasında ve çözüme kavuşturulmasında büyük rol oynadı.

Bu koşullar altında dışta ABD ve AB'nin de oligarşik dayatmalara eskisi gibi başvurmaktan uzak durmaları ve kendi çıkarlarını da zorlayan gelişmeler nedeniyle demokratik çözümlere açık olmaları, Türkiye politik ortamında ilk defa demokratik çözüm şansını artırmaktadır. Bu meyanda yeni ve toplumsal konsensüse dayalı bir sivil anayasa ihtiyacı çözüm için başta gelen şart olmaktadır. Bu temelde tüm toplumsal kesimlerin konsensüsüyle garanti altına alınacak temel bireysel ve toplumsal haklarla ifade özgürlüğü ve demokratik örgütlenme hakları belirleyici önem kazanmaktadır. Bireysel ve toplumsal özgürlükler ve haklar üzerinde yükselecek bir anayasa, Cumhuriyet'in demokratik, sosyal, laik ve hukuki niteliğini gerçek anlamda işlerliğe ve güvenceye kavuşturacaktır.

Bu anayasal çerçevede diğer toplumsal sorunlarda olduğu gibi Kürt sorunu da çözüm yoluna konulabilecektir. Katı ulus devlet gömleğini esneten bir cumhuriyet, Kürtlerin bireysel ve toplumsal haklarını kazanması sonucunda, bölünmek şurada kalsın, tarihte hep kurucu unsur olarak rol oynamış temel bir direğin daha da sağlamlaştırılmasıyla gerçek ve kalıcı bir demokratik bütünlüğe kavuşmuş olacaktır. Bu temelde yaşadığı ağır travmalardan, sonu gelmez mal ve can kayıplarından, acı ve gözyaşlarından kurtulmuş olacaktır. Böylelikle ülke ve milletin güvenliği, kalkınması ve mutluluğu kalıcı kılınacaktır.

II. BÖLÜM

Kavramsal kurumsal ve ilkesel çerçeve

Türkiye somutunda demokratikleşme ve Kürt sorununa çözüm için bazı kavramların açıkça tanımlanmasına, muhtemel çözümlere gidilirken temel varsayımlara, kuramsal çerçeveye ve bağlı kalınması gereken ilkelere ihtiyaç vardır. Sorunlar günlük ve dönemsel olmaktan yapısal olmaya kadar değişik süre kavramlarının açıklanmasını gerektirir. Günlük ve dönemsel çözümler, yapısallığı içermediğinden sorunların yeniden nüksetmelerine yol açabilir. Örneğin bazı sorunlar yönetmelikler ve yasalarla çözümlenebilir, ama yapısal anayasal sorunlar yönetmelikler ve yasalarla çözülemez. Yapısal sorunlar anayasal sistemle ilgilidir ve o çerçevede çözüm gerektirir.

A- Kavramsal çerçeve

Türkiye'de yakın geçmişte adını koymak dahi bazen yasaklandığından, sorunlar kavramsal düzeyde bile tıkanabiliyordu. 'Kürt' kavramı, yine daha önceleri sol literatürün birçok kavramı yasaklanmıştır. Halen 'Kürdistan' kavramından çekinilmekte ve resmi çevrelerde kullanılmasından kaçınılmaktadır. Kürdistan kavramının bilimsel gelişmesine değinmek yerine, bunun bölge halkının niteliğinden kaynaklandığına, yani Selçuklu ve Osmanlı yönetiminde 'Kürtlerin diyarı' anlamında yoğunca kullanıldığına ilişkin çok sayıda kanıt ortaya koymak mümkündür. Cumhuriyet'in kuruluşunda 'Kürdistan Mebusu', 'Kürdistan Meclisi', 'Kürdistan Vilayeti' gibi kavramlar bizzat Mustafa Kemal Paşa tarafından bolca kullanılmıştır. İnkarcı, asimilasyonist dönemde Kürt ve Kürdistan kavramlarının yasaklanmış olması geçerliliklerini yok edemez. Çözüme gidilirken Kürt ve Kürdistan adlarının kullanımına yasak getirilmesi baştan çözümsüzlüğe götürür. Ayrıca ad olarak kullanılması yanlış ve kabul edilemez durumlar ortaya çıktığında, ilgili yargıyla birlikte taraflardan kimilerince reddedilir.

Devamı 28'de